

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Pracoviště historické sociologie

Bc. Miroslava Havelková

Biografie Jana Bouzka

Diplomová práce

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Zdeněk Pinc**

Praha 2017

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. června 2017

.....
Miroslava Havelková

Poděkování

Děkuji touto cestou respondentům, kteří mi věnovali čas a důvěru, jmenovitě Janu Bouzkovi a Zdeňku Kratochvílovi. Zvláště Janu Bouzkovi děkuji za trpělivost při rozhovorech a za cenné doplňující poznámky a rady.

Děkuji též vedoucímu mé práce doc. Zdeňku Pincovi za odborné rady a podnětná doporučení.

Abstrakt

Diplomová práce popisuje životní a profesní osudy profesora Jana Bouzka na pozadí historických situací. Tento český intelektuál se díky svému hlubokému vzdělání a své životní filosofii dokázal prosadit na vědeckém poli a přitom čelit peripetiím osudu ve složitém období druhé poloviny 20. století v Československu. Jde o sociálně-historicky koncipovanou komentovanou biografii.

Druhou kapitolu tvoří filosofické úvahy nad lidským jednáním a sociologická perspektiva.

Ve třetí kapitole popisuji zvolenou metodu, tedy orální historii a prameny biografie.

Obsahem nejrozsáhlejší, čtvrté kapitoly, je podrobný životopis Jana Bouzka s historickými a faktografickými vstupy. Zahrnuje celý jeho osobní i profesní život, od dětství, přes studia, počátky vědecké činnosti až po dosažení vědeckých titulů. Historické vstupy se týkají zlomových období v Československu, která Jan Bouzek prožil, padesátá léta, „Pražské jaro“, rok 1968 a následnou normalizaci, podmínky pro cestování do zahraničí v době komunistické totality a zlom v roce 1989, „Sametovou revoluci. V závěru kapitoly je podrobnější vhled do jeho obšírného díla. Pátou, závěrečnou kapitolu, tvoří několik jeho zamyšlení a postřehů a výsledek, k němuž jsem dospěla. Na konci práce je úplný seznam jeho knih, článků a dalšího díla.

Abstract

This diploma thesis describes the life and professional destiny of Professor Jan Bouzek on the background of historical situations. This Czech intellectual, thanks to his deep education and his philosophy of life, was able to prosper in the field of science while confronting the peripetials of fate in the complicated period of the second half of the 20th century in Czechoslovakia. It is a socially-historically conceived commentary biography.

The second chapter consists of philosophical considerations of human action and sociological perspective. In the third chapter I describe the chosen method, the oral history and sources of the biography. The content of the most extensive, fourth chapter is a detailed biography of Jan Bouzek with historical and factual inputs. It covers all his personal and professional life, from childhood, through studies, to the beginnings of scientific work, to the achievement of scientific degrees. Historical entries refer to the breakthroughs in Czechoslovakia that Jan Bouzek experienced, Fifty Years, "Prague Spring", 1968 and subsequent normalization, conditions for traveling abroad at the time of communist totality and a break in 1989, "The Velvet Revolution. At the end of the chapter there is a more detailed insight into his extensive work. The fifth, final chapter is a few of his reflections and insights and the result I have come to expect. At the end of the work is a complete list of his books, articles, and other works.

Abstrakt / Abstract	4
Obsah	5
I. ÚVOD	6
I. 1. Téma diplomové práce	7
I. 2. Kdo je Jan Bouzek	8
II. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
II. 1. Svoboda a jednání v antropologické filosofii	11
II. 2. Personalismus jako perspektiva pohledu na lidské jednání	12
II. 3. Sociologická perspektiva: identita, společnost v člověku a teorie rolí	13
III. PRAMENY A METODOLOGICKO-TEORETICKÁ KONCEPCE	16
III. 1. Metoda	16
III. 2. Prameny	16
III. 3. Orální historie a fenomén paměti	18
III. 4. Interview	19
III. 5. Historický kontext k jednotlivým životním etapám	20
IV. ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH JANA BOUZKA	21
IV. 1. Období dětství a mládí	21
IV. 1. 1. Původ Jana Bouzka	21
IV. 1. 2. Dětství a školní docházka	22
IV. 1. 3. Pobyt v Norsku	23
IV. 1. 4. Životní osudy až do přijetí na vysokou školu	25
IV. 2. Archeologie, životní obor Jana Bouzka	24
IV. 3. Studium	27
IV. 3. 1. Historie Filozofické fakulta Karlovy univerzity do roku 1958	27
IV. 3. 2. Ústav pro klasickou archeologii	27
IV. 3. 3. Přelomový rok 1948 na filozofické fakultě	30
IV. 3. 4. Československá akademie věd	32
IV. 3. 5. Studium klasické archeologie	34
IV. 3. 6. Studenti a učitelé	37
IV. 3. 7. První archeologické výzkumy pro Muzeum hlavního města Prahy	39
IV. 3. 8. První výjezdy do ciziny	41
IV. 4. Zahájení profesní kariéry	41
IV. 4. 1. Působení v Ústavu pro klasickou archeologii	41
IV. 4. 2. Počátek vědecké činnosti	43
IV. 4. 3. První zahraniční kongresy	45
IV. 5. Cestování do zahraničí	45
IV. 6. Vědecká činnost Jana Bouzka v šedesátých letech	48
IV. 6. 1. Řecko a egejská archeologie	48
IV. 6. 2. „Zlatá šedesátá“	48
IV. 6. 3. První habilitace	49
IV. 6. 4. Výjezd do Norska a Itálie	49

IV. 7. Období od roku 1968	49
IV. 7. 1. Rok 1968 a následná normalizace na fakultě	50
IV. 7. 2. Katedra věd o antickém starověku	53
IV. 7. 3. Cestování do zahraničí po roce 1968	55
IV. 8. Život Jana Bouzka po roce 1968	56
IV. 8. 1. Muzeum v Hostinném	56
IV. 8. 2. Zahraniční cesty	57
IV. 8. 3. Prospekce na Kypru	57
IV. 8. 4. Cesta do Iráku	58
IV. 8. 5. Cesty na východ Evropy	58
IV. 8. 6. Studijní pobyt v Rusku	59
IV. 8. 7. Výzkum Kýmé a Samothráké	59
IV. 8. 8. Gruzie	61
IV. 8. 9. Kontakty v 70. letech	62
IV. 9. Léta osmdesátá	62
IV. 9. 1. Druhá habilitace	62
IV. 9. 2. Výzkum na Srí Lance	62
IV. 9. 3. Výzkum keltského dědictví a Velkomoravské říše	64
IV. 9. 4. „Přestavba“	65
IV. 9. 5. Přednášková činnost Jana Bouzka v USA	66
IV. 10. Sametová revoluce	67
IV. 10. 1. Jan Bouzek během Sametové revoluce	68
IV. 11. Život po revoluci	69
IV. 11. 1. Mušov	69
IV. 11. 2. Výzkum v Bulharsku	71
IV. 11. 3. Výzkum v Itálii	72
IV. 11. 4. Muzeum v Litomyšli	72
IV. 11. 5. Další zahraniční projekty	73
IV. 11. 6. Libanon	75
IV. 12. Dílo, publikační činnost a instituce	76
V. ZÁVĚR	92
V. 1. Několik zamyšlení Jana Bouzka	92
V. 2. Rodina	96
V. 3. Archeologie a věda dnes	96
V. 4. Osobnost Jana Bouzka	100
VI. SEZNAMY, PŘÍLOHY	102
VI. 1. Přehledný profesní životopis	102
VI. 2. Použitá literatura	105
VI. 3. Podrobná bibliografie Jana Bouzka	106

I. ÚVOD

V úvodní kapitole stručně popisují téma mé diplomové práce a osobnost Jana Bouzka. Druhou kapitolu tvoří teoretická východiska, a to filosofické úvahy nad lidským jednáním a sociologická perspektiva. Ve třetí kapitole popisují zvolenou metodu, tedy hlavně orální historii, prameny a koncepci mé práce. Obsahem nejrozsáhlejší, čtvrté kapitoly, je podrobný životopis Jana Bouzka s historickými a faktografickými vstupy. V jejím závěru je podrobnější vhled do jeho obšírného díla. Pátou, závěrečnou kapitolu, tvoří několik jeho zamyšlení a postřehů a výsledek, k němuž jsem dospěla. Úplný seznam jeho knih, článků a dalšího díla je velmi rozsáhlý, proto ho uvádím na závěr šesté kapitoly, která dále obsahuje jeho podrobný profesní životopis a seznam použité literatury.

I. 1. Téma diplomové práce

Téma mé diplomové práce je z historiografie, z oboru soudobých dějin. Její náplní je biografie světově uznávaného profesora Prof. PhDr. Jana Bouzka, DrSc. Jedná se o typ případové studie¹ kvalitativního výzkumu, o sociálně-historicky koncipovanou komentovanou biografii. O tomto vědci, který učil i na naší fakultě, dosud biografie nebyla napsána. Biografie není jenom barvitě popsán životopis, ale měla by objasňovat předem definovaný problém. Cílem mé biografie je zjistit, do jaké míry závisí náš život na běhu dějin, zda jsme pouhé bezmocné kolečko v soukolí událostí nebo za jakých podmínek je možné vzít osud do svých rukou a projít složitým obdobím, kdy se obtížně hledají důstojná řešení, tak, aby se sám sobě mohl podívat do očí. Vedle interpretace osobnosti je nutné vzít v úvahu i širší struktury, historický kontext, instituce a společenství lidí, v nichž se profesor Bouzek během svého života pohybuje.

Zabývám se životními a profesními osudy profesora Jana Bouzka na pozadí historických situací. Tento český intelektuál se díky svému hlubokému vzdělání a své životní filosofii dokázal prosadit na vědeckém poli a přitom čelit peripetiím osudu ve složitém období druhé poloviny 20. století v Československu. Zajímá mě jeho mentální horizont, jak se vyrovnával s imperativy několika politických systémů, které během 20. století zažil, jak přijímal osobní zodpovědnost za důsledky svých rozhodnutí. Zaměřuji se na jeho vědeckou činnost a jednání v různých obdobích jeho života. Nejde mi o jeho heroizaci, ale o porozumění tomu, co ho i přes nelehký osud přivedlo k úspěšné vědecké kariéře a provázelo na cestě životem, co ho motivovalo, inspirovalo, co mu pomáhalo orientovat se ve světě, rozhodovat se ve složitých situacích nebo řešit morální dilemata, jaké principy a vzorce jednání a myšlení u něho působily.

---

¹ Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Portál. Praha. Str. 130

I. 2. Kdo je Jan Bouzek

Profesor Jan Bouzek je svou profesí klasický archeolog² s přesahem do filosofie a antropologie. Jeho hlavní specializací je raně řecká, etruská a thrácká archeologie. Mnoho studií věnoval též prehistorické střeoevropské a římsko-provinciální archeologii a antickým tradicím v českém umění. Zabývá se hlavně vztahy mezi civilizacemi střední Evropy a Středomoří v různých historických a prehistorických obdobích, které sleduje prostřednictvím vývoje umění. Proto je možné ho označit i za archeologa kulturního.

Narodil se v roce 1935. V letech 1953 až 1958 vystudoval klasickou a pravěkou archeologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, promováným historikem je od roku 1958. Od roku 1958 působil v Ústavu pro klasickou archeologii FF UK Praze³, do roku 1962 jako asistent, v letech 1962 až 1985 jako odborný asistent, od roku 1962 zde archeologii vyučoval, od roku 1983 působil jako docent, od roku 1991 jako profesor klasické archeologie a v letech 1993 až 2000 byl ředitelem. V roce 1966 získal titul kandidáta věd CSc. a v roce 1967 titul PhDr. První habilitace v roce 1969 s knihou *Homerisches Griechenland* mu nebyla povolena, druhou podstoupil v roce 1980, ta však byla z politických důvodů zdržena, až v roce 1984 byl jmenován docentem. V letech 1989 až 1991 působil na filozofické fakultě jako proděkan, v roce 1991 zde habilitoval a byl jmenován profesorem, o rok později v roce 1992 získal titul DrSc. V letech 1990 až 1993 byl zástupcem vedoucího Katedry věd o antickém starověku. Od roku 2001 byl na FF UK ředitelem Institutu pro klasickou archeologii, do roku 2014 zástupcem ředitele, dnes na minimální úvazek jako emeritus, vede několik doktorských prací v Praze a Brně. Na radu doc. Zdeňka Pince a prof. Jana Sokola v roce 2002 přešel z Filozofické fakulty na částečný úvazek na Fakultu humanitních studií, kde působil ve vědecké komisi. Od roku 2004 tu přednášel jako profesor antropologie a dějin umění. Jak říká, „ocitl se v centru teoretických studií a osvobodil se od fachidiotismu“. Do roku 2012 učil i na Masarykově univerzitě v Brně.

Jan Bouzek přednášel i na univerzitách v zahraničí, v roce 1989 v USA v Minneapolis, v Německu působil na univerzitě v Tübingenu (1991-92), ve Vídni (1992), čtyřikrát pobýval jako Directeur d'Etudes Invité na École des Hautes Etudes v Paříži⁴ (1994,

---

² Archeologie klasická a prehistorická: archeologie je věda zkoumající na základě hmotných pramenů zákonitosti a průběh nejstarších dějin lidstva, doslovně věda o starém, prakticky věda o starověku, zejména věda zkoumající umění antiky, kterou jako vědecký obor prosazovala renesance a kterou jako samostatný vědecký obor rozvinul Winckelmann; později se přistoupilo ke spíše estetickému zkoumání uměleckých děl i zkoumání památek stavebních, zejména od doby Schliemannovy, který byl v tomto ohledu průkopníkem. Ve 20. století byly do archeologie pojety i politické a hospodářské poměry starověku, které nám poskytly nové poznatky. Dnes se archeologie dělí podle úseků: tzv. klasická se zabývá vědou o starověku světa řeckého [i předřeckého] a římského, orientální a. se zabývá starým Orientem, který se dále rozděluje na jednotlivé oblasti, křesťanská a. se zabývá křesťanskou antikou. V každém případě se však a. zabývá dobou historickou, na rozdíl od prehistorie a protohistorie. Archeologické vědecké zkoumání dnes využívá nejnovějších technických pomocných prostředků, jako např. ultrafialové fotografie, leteckého snímkování, prací pod vodou atd. Zdroj: heslo v *Encyklopedii ABC*, rok 1974, str. 25

³ Další informace dostupné on-line: http://ukar.ff.cuni.cz/charakteristika_ustavu [ze dne 15. 6. 2017]

⁴ École pratique des hautes études (Vysoká škola praktických studií, EPHE) je francouzská vysoká škola typu Grand établissement, což zhruba odpovídá ryze výzkumné univerzitě. Věnuje se pokročilým studiím v

1997, 1999, 2000), v letech 1995 a 1996 přednášel na Komenského univerzitě v Bratislavě, v roce 2000 byl hostujícím profesorem Britské akademie. V letním semestru 2001 působil jako zastupující hostující profesor v Salcburku a také v polské Opole. V Nitře získal v roce 1992 na podkladě obhajoby a knih o Černomoří titul PhDr. V rámci programu Erasmus učil třikrát krátce v Montpellier, ve Francii se třikrát podílel na projektu Dr. Roberta Barande⁵. Další programy měl v Rakousku, celkem třikrát Aktion s konferencemi. Několik doktorandů a habilitací vedl a posuzoval v Polsku, Rakousku, Anglii, Německu a ve Skandinávii.

Od r. 1955 působil v Muzeu hlavního města Prahy jako stipendiát, kdy se podílel na záchranných výzkumech. V letech 1957 až 1958 pracoval jako dokumentátor na oddělení prehistorie Národního muzea, v letech 1969 až 1991 byl kurátorem a vedl pododdělení klasické archeologie při oddělení prehistorie a protohistorie. V roce 1969 ve spolupráci s UK založil a vedl Galerii antického umění v Hostinném. Roku 1994 otevřel k setkání sedmi prezidentů Muzeum antického sochařství a architektury v Litomyšli, které bylo roku 2012 zrušeno. Uspořádal také několik významných výstav, hlavně v Hostinném, v Litomyšli, v Národním muzeu a v Národní galerii v Praze, jimž věnoval roky svého života a vydal k nim řadu katalogů. Blíže o nich pojednám v části o jeho díle.

Jan Bouzek je držitelem mnoha ocenění z oblasti archeologie. Vedl nebo se účastnil řady archeologických výzkumů v českém prostředí, hlavně v Praze, v okolí Mostu a u Mušova na jižní Moravě, i na mnoha místech v zahraničí. Mezi velmi významné projekty patří výzkumy v Kýmé v Turecku, Samothráké v Řecku, Pistiros v Bulharsku, Bejrút v Libanonu (UNESCO), Anuradhapura na Šrí Lance (UNESCO) a Knidos na Kypru. V r. 1994 publikoval výsledky výzkumů v Anuradhapuře a tato kniha byla vyznamenána cenou rektora za nejlepší vědeckou publikaci roku. V roce 1995 za ni obdržel stříbrnou a v roce 2015 zlatou medaili Karlovy univerzity. Je čestným občanem italských měst Volterry a Dignitario della Ombra della Sera a držitelem čestného uznání a medaile Bulharského mistrovství kultury a města Septemvri.

Od r. 1976 je korespondujícím členem Německého archeologického ústavu, od roku 1991 členem Francouzské společnosti pro klasickou archeologii, od roku 1998 je řádným členem Rakouského archeologického ústavu. Byl předsedou národních výborů pro *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* a *Corpus Vasorum Antiquorum* při UNESCO, je editorem a hlavním autorem jejich svazků *Tchécoslovaquie 1-2* (třetí už jako *République Tchèque 1998*). Spolu s maďarským vědcem J.-Gy. Szilágyim vydal v r. 1992 v Římě svazek *Corpus Speculorum Etruscorum, Hongrie et Tchecoslovaquie*. Je představitelem České republiky v Mezinárodní asociaci klasické archeologie. Dříve byl členem vědecké rady Centra teoretických studií UK a AV ČR a Archeologického ústavu AV ČR v Brně. V roce 1997 založil pod Ústavem pro klasickou archeologii FF Univerzity Karlovy

---

biologických, historických a společenských vědách s důrazem na interdisciplinární spolupráci. Zdroj dostupný on-line: <https://www.ephe.fr/> [ze dne 15. 6. 2017]

⁵ Robert Barande – francouzský psychiatr, psychoanalytik

odborný recenzovaný periodický sborník *Studia Hercynia*,⁶ který se zaměřuje na studia hmotné kultury starověku, na propagaci klasické archeologie, na vztahy mezi Středozeemím a střední Evropou, na antické umění v evropské kultuře a další související problematiku. Vycházel jednou za rok, od roku 2011 se vydává dvakrát ročně, zatím vyšlo 20 svazků. Dále pracuje v několika redakčních radách, například *Eirene*, *Ancient West and East*.

K jeho šedesátinám vyšel jemu věnovaný sborník jako 31. svazek sborníku *Eirene*. V roce 2000 mu jeho žáci věnovali k jubileu některé své práce, zejména Prof. Anthony Harding⁷ z Durhamu svou v Cambridgi vydanou knihu o době bronzové v Evropě. V roce 2007 vyšel v Praze sborník věnovaný jemu a Ivě Ondřejové *Studia Hercynia X.*, roku 2011 vyšel v Belgii další sborník na jeho počest s příspěvky 21 autorů. V roce 2016 se na jeho počest konaly dvě konference, v Praze a v řeckém městě Volos. Česká část příspěvků sborníku vyšla jako *Studia Hercynia 19/2016*, velký mezinárodní sborník je v tisku. Jan Bouzek během svého života zorganizoval několik mezinárodních kongresů a konferencí o antických tradicích ve střední Evropě, o Keltech ve střední a západní Evropě a konferenci o Středomoří. Na FHS uspořádal v roce 2005 mezinárodní kongres černomořské archeologie a tři menší středoevropské konference o antických tradicích. Kulturní antropologii byly věnovány především knihy *Jak se domluvit s jinými* a *Umění a myšlení*.

V roce 2005 byl zvolen členem Učené společnosti České republiky,⁸ která sdružuje významné vědce působící na českém území. Vznikla v roce 1994 na základě snahy předních českých vědců v čele s prof. Otto Wichterlem jako nová organizace, reprezentující českou vědu a navazující na její nejlepší tradice. Jejím hlavním cílem je podpora svobodného pěstování vědy a šíření vědeckých poznatků. Jan Bouzek v ní působil jako místopředseda sekce společenských a humanitních věd.

---

⁶ Zdroj dostupný on-line: <http://studiahercynia.ff.cuni.cz/> [ze dne 15. 6. 2017]

⁷ Prof. Anthony Harding, afiliovaný člen akademické obce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy od 16. 2. 2017 do 15. 2. 2022. Významný britský prehistorik působící v mnoha evropských zemích. Anthony Harding je významný britský prehistorik působící v mnoha evropských zemích. Nyní již jako emeritní profesor se ve svém odborném zaměření věnuje archeologii doby bronzové v Evropě, avšak jeho široký rozsah specializace zahrnuje také období neolitu a doby železné, dále se věnuje archeologii válečnictví a archeologii soli v pravěku. Vedl množství archeologických výzkumů v řadě evropských zemí, kromě lokalit na britském území je třeba zmínit alespoň Velim v České republice, Sobiejuchy v Polsku, Băile Figa a Cornești v Rumunsku. Stejně tak působil i v mnoha evropských muzeích, např. v bývalé Jugoslávii. Během aktivní kariéry sepsal vícero přelomových děl. Zdroj dostupný on-line: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/cestne-afiliace/afiliovani-clenove-akademické-obce-ff-uk/prof-anthony-harding/> [ze dne 15. 6. 2017]

⁸ Česká věda přišla v roce 1952 o svou svobodně zvolenou vědeckou reprezentaci, jak ji představovali členové Královské české společnosti nauk (založené na sklonku 18. století) či členové České akademie věd a umění (založené v roce 1890). Řada z nich sice přešla mezi akademiky či členy-korespondenty nově vzniklé Československé akademie věd, to však bylo grémium s výrazně politickým zadáním, které zaniklo po roce 1989. Učená společnost České republiky byla ustavena 10. května 1994 na slavnostním zasedání ve Vlasteneckém sále Karolina v Praze. Byla vytvořena 36 členy Nadace pro obnovu Učené společnosti, kteří se stali jejími zakládacími členy. V současné době má Učená společnost 94 členů řádných, 45 členů čestných a 13 členů emeritních. Výkonným orgánem Učené společnosti je její Rada složená z osmi řádných členů. Činnost Učené společnosti vychází jak z historických tradic jejích předchůdkyň, tak z obecných cílů formulovaných v jejích nových stanovách. Na prvním místě je to podněcování svobodného pěstování vědy a šíření vědeckých poznatků ve veřejnosti. Zvláštní význam je přisuzován rozvíjení mezioborové komunikace v úrovni národní a mezinárodní. Zdroj dostupný on-line: <http://www.learned.cz/cz/ucena-spolecnost.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

II. Teoretická východiska

Psala jsem biografii již jako svou bakalářskou práci a není to podle mne pouhý životopis. Jde mi nejen o popis života významného člověka, ale i o pochopení jeho pohnutek a principů jednání a současně o hledání vlivu historického pozadí. Proto jsou teoretická a metodická východiska dost podobná. Není možné paušalizovat, podle nějakého měřítka hodnotit nebo dokonce soudit, neboť i když jsou mnohé okolnosti stejné, má každý člověk jiný životní příběh, jiný osud, jiné rodinné zázemí a jiný okruh přátel a významných blízkých lidí, kteří mohou na důležitá životní rozhodnutí zásadní vliv. Hledám odpověď na otázku, jak prožít život bez ztráty tváře, když se člověk toužící vykonávat své povolání musí potýkat s dějinnými zvraty nebo se státní zvlí.

II. 1. Svoboda a jednání v antropologické filosofii

Nad rolí člověka ve světě se zamýšlí nejen sociologie, ale také filosofie. U Jana Sokola⁹ se o tom dočteme v jeho knize *Filosofická antropologie, člověk jako osoba*. Vědomí vážného, odpovědného života, nad nímž je třeba bdít, je trvalým břemenem, neboť základní lidskou úlohou je hledání smyslu, obsahu a cíle života. Jednání má dvě stránky. Buďto je člověk vržen do situace a podmínek, které si nevybral, a odpovídá na ně svobodným cílevědomým konáním, nebo je jednání vázané na okolnosti a je tak současně nesvobodné, přesto je však svobodné ve volbě z možností. Člověk si prostor svobody vytváří a nese za něj odpovědnost. Volbu vhodného jednání ovlivňují různé okolnosti, třeba lidé kolem nás. Člověk vzniká, roste a žije ve vztazích s druhými lidmi. Lidé se však nemají řídit tím, co dělají všichni. Individuální postoj charakterizuje biblické „Nepřidáš se k většině, když páchá ničemnost.“ (Ex23.2). Každý musí sám hledat, co je dobré a za svou volbu zodpovídat. Tak vznikla etika, oblast hledání dobrého jednání. Máme svobodu se rozhodnout, co je pro nás důležité. Rozhodovat se musel i Jan Bouzek a nebylo to vždycky snadné. Moderní české dějiny jsou složité a kladou velké nároky na rozhodnutí, které priority jsou hlavní, zda péče o rodinu, budování profesní kariéry, zájem o bližní nebo zastávání vyšších principů. Někdy jsou tyto hodnoty současně neslučitelné a dilemata se někdy zdají být neřešitelná.

Součástí našich životů jsou velké dějiny, které mají na naše osobní „malé“ dějiny menší nebo větší vliv. Můžeme přijmout myšlenku, že dějiny jsou výsledkem působení sil, jež člověk nemůže ovlivnit, má se jim poddat a důstojně přežít v poznané nutnosti. Nebo naopak věříme tomu, že i velké dějiny tvoří lidé, že i my svými životy, svým jednáním a rozhodováním historii tvoříme, že záleží na každém rozhodnutí, na životním přesvědčení a využití příležitosti. Myslím si, že dějiny nejsou výsledkem anonymních procesů, neběží samy od sebe. A tak pokud nechceme být jen vláčeni okolnostmi, které nemůžeme ovlivnit, musíme přijmout dar svobody se rozhodovat, a pak musíme za svá rozhodnutí nést odpovědnost. Životu dává velikost to, jak se člověk vyrovná s výzvami, které před něj život postaví. Myslím, že nezáleží ani tak na hrdinských činech, ale spíše na poctivosti.

---

⁹ Sokol, Jan. 2002. *Filosofická antropologie. Člověk jako osoba*. Praha: Portál. Str. 112, 118, 146

II. 2. Personalismus jako perspektiva pohledu na lidské jednání

Pro pochopení osobnosti Jana Bouzka jsem zvolila perspektivu personalismu. Personalismus jako filosofický princip se totiž vztahuje právě k individuální osobnosti. Vede k pochopení významu svobodného lidského jednání a přijetí odpovědnosti za své bytí. Člověkem jako individualitou se zabývala celá řada filosofů, Platón, Aristoteles a po nich třeba Spinoza, Kant, Nietzsche, Jaspers, Arendtová, Patočka, Sokol a další. Podávají nám svá vidění toho, co to znamená být člověk, čím se řídí, jak žije a jedná. Personalismus se objevil jako protiváha nejen totalitarismu, ale i liberalismu a s ním spojenou devalvací společenských hodnot. Reagoval na změny probíhající v 19. století, tedy na kolektivismus a popírání důležitosti lidské individuality, na racionalismus a s ním spojené zdůrazňování lidského rozumu, a současně i na odmítání náboženských dogmat.

Jedním z nejdůležitějších představitelů světového personalismu je Max Scheler, považovaný za zakladatele filosofické antropologie. Spjoval filosofii s politikou, sociologií, etikou, náboženstvím, antropologií, dějinami. V jeho filosofickém systému se setkáváme s propojením specificky lidských vlastností, jako jsou duch, cit, vůle, vědomí času a nazírání prostoru, jež v holé racionalistické koncepci osoby chybí. Podle Ivana Hodovského, který k Schelerově filosofii napsal studii *Filosofický pohled na svět*, má člověk v kosmu zvláštní postavení a specifické místo, což lidskému životu nabízí hlubší smysl. Člověk je určen k něčemu mnohem většímu, než aby byl jenom „pacholkem“, poslušným sluhou či „dítětem“ hotového a dokonalého Boha; ve svém lidském bytí, jehož podstatou je rozhodování, v sobě člověk nese vyšší důstojenství spolubojovníka. Člověk jako bytost je schopen se rozhodnout, čím chce být a čím se chce stát.

V úvodní studii k Schelerově knize *Místo člověka v kosmu* Jan Patočka na straně 20 zmiňuje „ordo amoris“, tedy že pro každou osobu existuje místo, které je v celkovém plánu světa určeno jenom jí, její „povolání“. Osud a prostředí si nevybíráme, ale přesto se k nim chováme s individuální svobodou. Záleží na nás samotných, jak se svým životem naložíme, bez ohledu na okolnosti, které nemůžeme změnit. Všechny úvahy o svobodě, o volbě a nacházení sebe směřují k pochopení historičnosti, „událostního charakteru lidské existence.“ Podle Schelera je podstata člověka a jeho zvláštní místo ve světě víc než to, čemu říkáme inteligence nebo schopnosti. Člověka „člověkem“ dělá princip. „Jedině člověk - pokud je osobou - je schopen povznést se sám nad sebe - jako živou bytost - a z jednoho centra, jakoby mimo časoprostorový svět, učinit vše, mezi jiným i sebe sama, předmětem svého poznání. Tak stojí člověk jako duchovní bytost sám nad sebou jako živou bytostí a nad světem. Jako takový je schopen také ironie a humoru, jež vždy zahrnují povznesení nad vlastní jsoucnost (Dasein).“¹⁰

Scheler se zabývá i Spinozovým zamyšlením nad filosofií svobody. „Neexistuje žádná svoboda rozhodování pro dobro nebo zlo, nýbrž „bytost“ je do té míry dobrá a dokonalá, nakolik je „svobodná“, což pro Spinozu znamená, nakolik je svébytná a mohoucí,

¹⁰ Scheler, M. 1968. *Místo člověka v kosmu*. Praha. Jan Patočka - Úvodní studie. Str. 74

a nikoli trpná a bezmocná. Spinoza byl prvním myslitelem, který ve vyhrocené podobě vyslovil moderní myšlenku autonomní morálky, která odmítá jakékoliv objektivní autority pro „svobodného“ člověka a zcela vyřazuje z mravní sféry princip trestu a odměny.“ Jednání člověka má tedy být vědomé, svobodné, mravní, bez ohledu na možné odměny nebo tresty, které lidské jednání determinují a vymezují.

Jan Bouzek bral od mládí život do svých rukou, nepodvoloval se obecnému tlaku a často se musel rozhodovat. I zde musím použít některé myšlenky z mé bakalářské práce. Rozhodováním na základě spinozovské koncepce lidské reálné svobody se v knize *Úvod do filosofického myšlení* zabývá Ladislav Benyovszky. Lidé nemusí jednat pouze na základě vnějších podnětů. Mohou volit mezi podřízeností vnějším vlivům a mezi vřazeností, kde si je člověk vědom své moci existovat a jednat, a pak prožívá „pravou spokojenost ducha“. Člověk volí, kde se v tomto prostoru bude pohybovat. Zda tam, kde člověk „neznalý, z masa a krve, smyslný, otrocký“, uplatňující princip mechanický, nebo tam, kde člověk „moudrý, svobodný“, uplatňující princip sebeurčování. Většina lidí je někde mezi, každý se však může rozhodnout a vydat se „za pravým dobrem a štěstím“. Na každém člověku spočívá „naprostá odpovědnost za jeho existenci. Niternou součástí této zodpovědnosti je lidská svoboda, neboť ta není ničím jiným, než onou sebekonstitucí - volbou: "každý člověk volí sám sebe", přesněji vole sebe volí všechny lidi".¹¹ Předpokladem je lidská mysl, která disponuje rozumovým poznáním a racionální intuicí, a pak má možnost pochopit obecný řád přirozenosti a sebe sama v něm, proměňovat se z jedinice podřízeného, otrocky závislého na vnějším světě v jedinice disponujícího vědomím „sebe sama, Boha a věčné nutnosti věcí“, tedy v bytost svobodnou.

II. 3. Sociologická perspektiva: identita, společnost v člověku a teorie rolí

Výklad událostí, nejen historický, je vždy relativní, podmíněný lidským myšlením, vlastními zkušenostmi a hledisky, jak se o tom píše v knize *Sociální konstrukce reality*.¹² Neplatí to jen pro výklad historických událostí a popis různých jevů, ale i pro každé vlastní rozhodnutí člověka, jak naložit se svým životem. Lidské vědění, smýšlení a niterné přesvědčení na společensko-historických vztazích nezávisí, je autonomní, avšak individuální reálná rozhodování jimi ovlivňována jsou. Takové nazírání na svět Scheler nazývá relativně přirozeným světovým názorem.

Realita je vytvářena sociálně, proto je každé hodnocení reality relativní a individuální. Vědění, které řídí naše jednání v každodenním životě, se zabývá sociologická analýza reality každodenního života.¹³ Svět sestává z bezpočtu realit, tato je z nich pro život

---

¹¹ Benyovszky, Ladislav a kol. *Úvod do filosofického myšlení*. Plzeň. 2007. Str. 354 nn.

¹² Berger, P. L. Luckmann, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. CDK Brno. Str. 14: „Hlavním tématem historismu byl silně vnímaný pocit relativity všech výkladů lidských událostí, tedy nevyhnutelné dějinné podmíněnosti lidského myšlení. Tvrzení historismu, že žádná historická situace nemůže být pochopena jinak, než ze svého vlastního lejska, může být docela dobře považováno za podtržení důležitosti společenského kontextu myšlení.“

¹³ Berger, P. L. Luckmann, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Str. 25nn.

ve společenství lidí, mezi nimiž žijeme, nejvýraznější. Časová struktura, kterou s ostatními lidmi sdílíme, určuje nejen jakýsi řád, ale i dějinné povědomí a tím situaci v každodenním životě. Máme přirozenou potřebu se v tomto světě orientovat a nějak do něj patřit. Jak do něj budeme patřit, ovlivňují i naši blízcí: „Vytvářející se člověk sis vytváří vztahy nejen k určitému přírodnímu prostředí, ale též ke zcela zvláštnímu kulturnímu a sociálnímu řádu, jenž je mu zprostředkováván pro něj významnými druhými, kteří ho mají na starosti“¹⁴.

Také pro Jana Bouzka platí, že se rozhodoval na základě svých zkušeností a pod vlivem svých „významných druhých“. Významný druhý - to může být někdo z rodiny, přítel, učitel, autor knihy, s nímž se člověk chce ztotožnit. Sociální procesy utvářejí osobnost, jež může být správně pochopena právě v daném sociálním kontextu. Subjektivní identita¹⁵ je nestálá záležitost, závisí nejen na proměnlivých vztazích s významnými druhými, ale i prožíváním mezních situací. Život ve společnosti, jejíž základní kulturní a sociální řád se během jednoho lidského života několikrát zásadně promění, klade na osobnost a vnitřní přesvědčení vysoké nároky. Několikrát za život se člověk musí rozhodnout, jaké životní vzory přijme a které opustí. Pro posouzení „správnosti životního programu“¹⁶ neexistuje univerzální měřítko, snad jen pocit, že člověk svým životem lidstvo obohatil.

Na to, jak se člověk zařazuje do světa, do kolektivu, do společenství lidí, existují různé pohledy. V kapitole *Společnost jako subjektivní realita* v knize Petera Ludwiga Bergera a Thomase Luckmanna *Sociální konstrukce reality* se dočteme o tom, že být součástí společnosti znamená podílet se na ní. Člověk se členem společnosti nerodí, ale stává, a to svým jednáním. Subjektivní realita je vždy závislá na sociálních základně a sociálních procesech, identita člověka se utváří a formuje během sociálních procesů a stvrzuje ji jeho okolí. Sociální skupina, již si člověk vybere, ho formuje podle toho, jakou roli přijal a rozvíjí. Přijatá sociální role poskytuje vzorec pro jednání v konkrétní situaci.

Sociálním zařazením, sociální roli a s ní spojenou identitou se Peter Berger zabývá také v knize *Pozvání do sociologie*: „Společnost to jsou stěny našeho uvěznění v dějinách.“ Kapitola *Společnost v člověku* tento poznatek rozšiřuje. Člověk je sociální bytost. Totožnost člověka je vytvářena sociálně a musí být sociálně udržována. Přijatá role člověka formuje a naopak člověk jako individuum ovlivňuje svou roli. Role ve společnosti je současně spojena s určitou identitou, neboť člověk svým jednáním a chováním reaguje na očekávání druhých, vědomky nebo nevědomky se mu podvoluje a podle toho se mění. Lidé si totiž vybírají svou sociální skupinu tak, aby podpořili svou sebeinterpretaci. Každá identita je tak výrazem specifických sociálních vazeb a člověk upevňuje tu identitu, která ho uspokojuje. Naše Já je neustálým tvárným procesem. To znamená, že se měníme po celý život podle toho, s jakými lidmi se stýkáme, co čteme, k jakým skupinám chceme patřit.

---

¹⁴ Berger, P. L. Luckmann, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Str. 52nn. Termín „významní druzí“ je převzat z Meada.

¹⁵ Berger, P. L. Luckmann, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Str. 100nn.

¹⁶ Berger, P. L. Luckmann, T. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Str. 100

Berger se zabývá zásadními změnami, které však nemusí znamenat hluboké změny sociální. Když velký otřes nějaké revoluce přejde, lidé se uklidní a žijí v tom, co považují za nový pořádek. Ale ukáže se, že změny nebyly tak naprosté. Znovu se objeví staré zvyky a nový řád začíná být podobný starému režimu. Znamená to, že je možné vzdorovat zvrátům v dějinách, že platí trvalé hodnoty. Společnost je na jedné straně objektivní fakt, který nás formuje, a na straně druhé pomáhají naše činy udržovat společenskou konstrukci nebo ji při vhodné příležitosti pomáhají měnit. To je podstatou sociální existence. Člověk potřebuje uznání společnosti, aby o sobě měl představu a upevnil svou totožnost.

III. Prameny a metodologicko-teoretická koncepce

III. 1. Metoda

Zpracování pramenů, které jsem zvolila, vyžaduje určité metody. Z hlediska metodologie se jedná o výzkum kvalitativní. „Kvalitativní výzkum je široké označení pro rozdílné přístupy,“¹⁷ jak uvádí kniha Jana Hendla *Úvod do kvalitativního výzkumu. Základní definici biografického výzkumu najdeme v této knize na str. 130.*¹⁸ Biografický výzkum může ve společenských vědách plnit různé funkce. Ve své práci se přikláním k bodům b) interpretaci společenských jevů, d) dokumentaci subjektivních prožitků institucionálních procesů a e) analýze sociálněpsychologických procesů.¹⁹ Podle Martina Hájka²⁰ *Čtenář a stroj. Vybrané metody sociálněvědní analýzy textu* existují tři základní biografické přístupy, a to strukturalistický, hermeneutický a interakcionistický. Strukturalistický přístup zpravidla odhaluje strukturu událostí a postav, hermeneutický odkrývá vložený význam a interakcionistický vysvětluje kontext situací, do kterých se jedinec dostal, přičemž se vyprávění průběžně vytváří a upravuje. Můj výzkum patří do této poslední skupiny. Cílem analýzy je podle 6. kapitoly Hájkovy knihy²¹ „pochopit a porozumět smyslu sdělení obsaženého buď v rozhovorech osobně realizovaných v průběhu terénního výzkumu, nebo v nahrávkách, které již byly pořízeny dříve a badatel si je vyhledal v některém z archivů.“ Protože cílem mé práce je zobrazení života konkrétní osobnosti na pozadí historických událostí, tuto definici bych rozšířila ještě o porovnání rozhovorů a pamětí s archivními dokumenty, informacemi v médiích současně s interpretacemi historických událostí v relevantní literatuře. V souladu s metodou jsem se zaměřila na interakce Jana Bouzka v sociálním a historickém kontextu a na jeho různé role během života. Při zpracování pramenů využiji metody orální historie a životního příběhu, které jsou doplněné interpretací historických událostí a vstupy do vědeckého oboru, jemuž Jan Bouzek zasvětil svůj život, do archeologie.

III. 2. Prameny

Těžištěm poznání prof. Bouzka je jeho dílo, tedy literární prameny, a archivní dokumenty v kombinaci s narativním výzkumem metodou orální historie a životního příběhu. Pod označením „historický pramen“ se skrývá primární zdroj informací v historickém bádání, tedy každý pozůstatek lidské činnosti, který podává relevantní informaci. Historická práce pak znamená vyhledávání různých zdrojů, jejich analýzu, rozbor a hodnocení jejich důležitosti a hodnověrnosti. Interpretace některých poznatků může vyznít

---

¹⁷ Hendl, J. 1997. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1.vyd. Praha. Karolinum. str. 49

¹⁸ Hendl, J. 1997. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Str. 130 „Tato strategie se považuje za zvláštní verzi případové studie, protože se týká jedné osoby nebo malého počtu osob (případů). Biografií rozumíme napsanou historii života jedince. Jde o rekonstrukci a interpretaci průběhu života jedince někým druhým (na rozdíl od autobiografie).“

¹⁹ Hendl, J. 1997. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Str. 131

²⁰ Hájek, M. 2014. *Čtenář a stroj. Vybrané metody sociálněvědní analýzy textu*. Praha. SLON.

²¹ Hájek, M. 2014. *Čtenář a stroj. Vybrané metody sociálněvědní analýzy textu*. 182 nn.

jinak, než vlastní podání zkoumané osobnosti. Z pramenů nepsaných využiji soukromé dokumenty, profesorské jmenovací listiny, písemná ocenění a hodnocení od různých institucí a další dokumenty z jeho soukromého archívu.

Zkoumaný biografický materiál se skládá ze tří hlavních zdrojů. Prvním z nich je bakalářská práce Kamila Beera, přepis jeho rozhovorů s Janem Bouzkem²² v roli narátora. Rozlišuji termín narátor, který se používá spíše pro označení osoby, jež vypovídá o sobě, a pojem pamětník, kdy člověk vypovídá o někom druhém. Životní události v tomto rozhovoru nejsou chronologické, Kamil Beer se dílem Jana Bouzka a jeho přínosem pro světovou vědu zabývá jen okrajově. Přesto jsem ji využila jako dílčí zdroj životních událostí a příhod, doplnila jsem je a upravila.²³ Jde o interview, metodu orální historie, o níž píše Miroslav Vaněk v úvodu knihy *Třetí strana trojúhelníku*. Hlavním cílem této metody totiž není získávání faktů, ale samotný subjekt rozhovoru a jeho individuální sdělení, osobní prožitky či osobní motivace.²⁴ Životní příběh je vždy subjektivní interpretací „malých“ osobních i „velkých“ veřejných dějin. Je nutné počítat s tím, že lidská paměť klame, působí selektivně a její interpretaci ovlivňují i pozdější zážitky. Výsledný rozhovor je konstrukt vzniklý na základě interakcí tazatele a narátora, tedy rekonstrukcí historie z jeho hlediska.

Druhým hlavním zdrojem informací, sekundárním písemným pramenem, jsou knihy a články, které Jan Bouzek publikoval, na nichž se podílel, nebo ty, které byly napsány o něm. Pro hodnocení jeho vědecké činnosti jsem využila knihy, články a vědecké práce z jeho bohaté bibliografie. Dále vycházím i z knih a monografií jeho blízkých spolupracovníků (Zdeněk Kratochvíl)²⁵ a členů redakční rady Sborníku Hercynia (Jiří Musil a Iva Ondřejová)²⁶ a jejich kolektivních sborníků a skript.

---

²² Kamil Beer. *Pan Archeolog: životopisná výpověď Jana Bouzka*. Vedoucí práce Jan Kašpar; oponent práce Richard Zika. Práce je dostupná na stránkách Karlovy univerzity <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/132870>.

²³ Zdroj dostupný on-line [cit. ze dne 15. 6. 2017]:

http://ckis.cuni.cz/F/9V5399AS2FDG5RE4JSBVMEEPOSN14DG3I8K7RY565QLTACKCY1-28655?func=full-set-set&set_number=019515&set_entry=000001&format=999

²⁴ Miroslav, Vaněk, a kol. 2003. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Str. 3.

²⁵ Doc. PhDr. Zdeněk Kratochvíl, Dr. (* 30. října 1952 v Brně), český filosof, zaměřený na dějiny filosofie a na filosofii vědy. Od roku 2008 vede Katedru filosofie a dějin přírodních věd na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy a přednáší rovněž na Fakultě filozofické. Po počátečních plánech na studium fyziky se nakonec rozhodl pro studium katolické teologie na tehdejší bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. Za kontakty s podzemní církví však byl ze studií vyloučen a nesměl pokračovat ani na jiných školách (neoficiálně studoval v Krakově v okruhu profesora J. Tischnera). Pracoval jako programátor, noční hlídač, topič. Jako samouk se začal věnovat filosofii. Teprve po převratu 1989 mohl dokončit své vysokoškolské studium na Filozofické fakultě UK (1991 Mgr., 1994 PhD., 1996 Doc.). Habilitoval se prací *Filosofie živé přírody*. Od roku 1990 učí na Přírodovědecké a Filozofické fakultě UK, v různých obdobích jako zaměstnanec a externista. V roce 2000 byl přijat na plný úvazek jako docent na dobu neurčitou na FF UK, ovšem ještě téhož roku podal výpověď, kterou zdůvodnil mj. slovy: „vedení UK FF naplňuje literu i ducha zákona a dalších směrnic, což podle mého mínění poškozuje možnosti studia oboru“. Od té doby učí na FF UK dále nejprve na vedlejší úvazek, posléze jako externista. Na PíF UK pracuje od roku 2001 na plný úvazek na Katedře filosofie a dějin přírodních věd, kterou v letech 2008 až 2011 též vedl.

Zdroj dostupný on-line: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_Kratochv%C3%AD [cit. z 15. 6. 2017]

²⁶ Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D., Doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc.

Pro dokreslení osobnosti Jana Bouzka jsem uskutečnila interview nejen s ním, ale i s jeho přítelem, který o něm má co říci, Zdeňkem Kratochvílem, tedy pamětníkem. Tento rozhovor tvoří třetí hlavní zdroj, ústní „nově vytvořený“ pramen²⁷ z oblasti orální historie. Nešlo ani tak o faktografické údaje o vědecké činnosti, ale spíše o postřehy týkající se Jana Bouzka jako osobnosti. Rozhovor bývá ovlivněn časovým odstupem, osobními motivy, někdy averzemi, proto jsou informace na jeho základě vždy subjektivní a je nutné je ověřit, porovnat je s historickými dokumenty, písemnostmi, se svědectvím dalších lidí, s odbornou a literaturou.

III. 3. Orální historie a fenomén paměti

Samotný termín orální historie²⁸ prošel svým vývojem a čeští historikové se přes návrhy alternativních termínů jako třeba „vyprávěné dějiny“ (Milan Otáhal a Miroslav Vaněk) nebo „mluvená historie“ (Zdeněk Beneš) nakonec shodli na sousloví orální historie.²⁹ Jedná se o jednu z výzkumných metod, kterou je možné uplatnit, když zkoumáme politický, hospodářský nebo jiný aspekt minulého dění, jehož aktéři a svědkové dosud žijí a mohou se k němu vyjádřit. Zdroje orální historie mají jiné poslání, než archívní dokumenty. Nesnažím se rekonstruovat všechny události, to by ani nebylo možné, ale pokouším se postihnout význam. Orální historie zachycuje především individuální postoje, které lze případně srovnat s jinými druhy pramenů. Nenabízí výčet událostí, ale hledá smysl minulosti v naší přítomnosti, vyznačuje se především respektem k člověku jako jedinci, jehož sdělení je v kvalitativním výzkumu vždycky vnímáno jako svébytná poznávací hodnota, v orální historii zvláště. Proto koresponduje s mým personalistickým pojetím biografie. Ostatně očitě svědectví bylo pro historiky důležitým pramenem odjakživa.

Orální historie pracuje s lidskou pamětí, neboť jde o ústně sdělovanou historii. Než rozvinuté společnosti začaly své dějiny ve větší míře psát, bylo lidstvo na takovou formu odkázané. Projevuje se zde fenomén paměti pojednáváný ve 3. kapitole Vaňkovy a Mückeho knihy *Třetí strana trojúhelníku*³⁰. Paměť je spojena s fenoménem zapomínání, selektivitou paměti. Lidé mají různé, relativní, hodnotové horizonty. Naše vlastní paměť nás často klame, i když jsme přesvědčeni o své pravdě. Vytěšňujeme vzpomínky, které s naším hodnotovým horizontem nekorespondují. Události interpretujeme podle různých okolností, a pak takové interpretaci věříme a jako pravdu „očitého svědka“ ji sdělujeme dalším. Náhled na vlastní prožitky se mění třeba pod vlivem propagandy nebo názoru jiných lidí a

²⁷ Vaněk, M., Mücke, P. *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Str. 23

²⁸ Vaněk, M., Mücke, P. *Třetí strana trojúhelníku*. Str. 14: „Jedná se o řadu propracovaných, avšak stále se vyvíjejících a dotvářejících postupů, jejichž prostřednictvím se badatel v řadě humanitních a společenských věd dobírá nových poznatků, a to na základě ústního sdělení osob, jež byly účastníky či svědky určité události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá, nebo osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, případně o zkoumaném problému obecně. Jádrem orální historie je paměť. I proto orální historie může posléze pomocí nahrávaných interview shromažďovat vzpomínky a osobní komentáře z jejího pohledu relevantních aktérů.“

²⁹ Vaněk, M., Mücke, P. *Třetí strana trojúhelníku*, str. 16

³⁰ Vaněk, M., Mücke, P. *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Kap. 3. *Orální historie a studium paměti*. 124 nn.

historických knih. Lidé často vypovídají tak, aby zachoval integritu své osobnosti, mlčí o tabuizovaných tématech, protiprávním jednání nebo o svých neúspěších, projevuje se i proces zapomnění, selekce vzpomínek. Při konfrontaci výpovědí a dobových dokumentů se často ukáže rozdíl mezi oficiálním záznamem události a tím, jak ji vnímali lidé, kterých se týkala. Pozoruhodné jsou i omyly nebo lži, o jejichž pravosti jsou lidé přesvědčeni. Paměť má i psychosociální rysy, selektuje traumatické vzpomínky. Musíme na to myslet při interpretaci vzpomínek respondentů. Nejen badatel, ale i narátor a pamětníci i jsou lidé se svými vlastními různými životními postoji, proto nelze doslovně přijímat jejich tvrzení, i když jsou přesvědčivá. Ani závěry mých pamětníků nebo Jana Bouzka osobně se občas nekryjí se závěry, ke kterým jsem došla já na základě studia dalších pramenů. Tak, jako neznáme absolutní pravdu my, nemají ji ani oni. Postoje lidí a jejich vzpomínky jsou subjektivní a jako takové je musíme chápat.

Ze získaných pramenů je možné vysledovat názory a postoje zainteresovaných lidí, jež pomáhají alespoň se přiblížit k objektivnímu poznání minulosti,³¹ neboť absolutní objektivita není možná. I písemné prameny, považované obecně za „objektivnější“ totiž mohly být ovlivněny ideologií, mohly vzniknout pod vlivem nějakého diktátorského režimu. „Objektivní“ psanou historii a individuální vzpomínky jednotlivých lidí spojuje hledání smyslu a významu událostí. Společně tvoří paměť individuální a kolektivní, neboť interpretace dějin masmédií a odborníky, nové souvislosti a nové události, mají zpětně vliv na to, jak vnímáme události minulé. Orální historie se tak stala nástrojem pro poznávání kolektivní paměti. Nehledám ani nenabízím absolutní pravdu, ale chci přispět k rozšíření povědomí o tom, že i v nepříznivých podmínkách lze žít plný život. Nikdy předem nevíme, zda je nějaká okolnost dobrá, ale můžeme ji využít, pro svůj osobní růst nebo pro lepší život společenství, v němž pobýváme. Ostatně úkolem historika, jak říká John Lukacs v knize *Na konci věku*,³² není stanovení absolutní pravdy, ale její hledání a zmírnění nevědomosti. „Prostřednictvím orální historie se badatel dostává k novým informacím, poznatkům a faktům, které obohacují, rozšiřují nebo korigují jeho dosavadní obraz dějin.“³³ Tímto způsobem se chci dobrat odpovědi na základní výzkumnou otázku, zda a jak je možné obstat v totalitním režimu.

III. 4. Interview

Cenné rady pro přípravu a vedení rozhovoru interview obsahuje 5. kapitola knihy Miroslava Vaňka a Pavla Mückeho *Třetí strana trojúhelníku*.³⁴ Na začátku nahrávky je třeba uvést název projektu, zúčastněné osoby, datum a místo rozhovoru a po skončení nahrát ještě svou reakci a zhodnocení rozhovoru. Životopisné vyprávění bývá zcela volné, respondent má především vyprávět, ale v orálně-historicky pojatém interview je možné použít připravené otázky nebo strukturovaný rozhovor. Rozhovor má respektovat osobní přístup a

³¹ Vaněk, M., Mücke, P. 2003. *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Str. 19. 20

³² Lukacs, J. 2009. *Na konci věku*. Academia, Praha.

³³ Vaněk, M., Mücke, P. 2003. *Třetí strana trojúhelníku*. Str. 148 nn.

³⁴ Vaněk, M., Mücke, P. 2003. *Třetí strana trojúhelníku*. Kap. 5. *Rozhovor*. Str. 148 nn.

postoje respondenta, ale otázky se kladou tak, aby pamětník příliš neodbíhal od tématu a aby odpovědi umožnily pochopit minulé děje. To bylo v případě Jana Bouzka dost složité, neboť často a rád odbíhá od tématu, ale vzájemným respektem jsme to zvládli. Já jsem interview využila také pro osvětlení nejasných nebo sporných informací.

III. 5. Historický kontext k jednotlivým životním etapám

Za důležitý pro vývoj životních osudů považuji vedle osobních vlastností a morální filosofie především historický kontext, protože společenské a politické okolnosti mívají na lidský život rozhodující vliv. Proto jsem do biografie vložila několik historických vstupů ze zlomových období českých dějin, v nichž se člověk musel nějak zásadně rozhodnout, a nebylo to snadné. Hledala jsem další informace o konkrétním období v literatuře, abych zjistila, zda historické okolnosti měly na rozhodování zkoumané osobnosti vliv a jaký. Na základě analýzy textů o historických událostech, si můžeme udělat obraz o procesech, které probíhaly v sociálním světě zkoumané osoby. Biografie se tedy skládá z několika životních etap, které konfrontuji s historickým pozadím, s „velkými“ dějinami a „malými“ událostmi, jež zkoumanou osobnost stavěly před složité životní situace.

O pojednání dějin, historismu a dějepisectví pojednává kniha Jana Horského *Dějepisectví mezi vědou a vyprávěním*.³⁵ Někteří myslitelé, zvláště v 19. století, třeba Hegel, Durkheim nebo Marx, kladli důraz na události, které interpretovali z hlediska účelnosti, například uvědomování si národní identity, dějiny chápali jako řetězec časové následnosti. Historie pro ně byla všeobjímajícím kontinuálním procesem, který objektivně naplňoval vytyčenou ideu, v případě Hegela státní a národní, v případě Marxe státní a třídní. Národně politické dějiny pro ně byly nadřazené dějinám kulturním nebo sociálním. Věřili, že je možné poznat, „jak to tehdy opravdu bylo“. Už tímto svým postojem však do zkoumání historie zasáhli, selektovali a interpretovali události a dění podle toho, jak je chtěli vidět a čeho svou historickou prací chtěli dosáhnout.

---

³⁵ Horský, J. 2009. *Dějepisectví mezi vědou a vyprávěním*. Argo. Praha.

IV. Životní příběh Jana Bouzka

Obsahem první kapitoly čtvrté části diplomové práce, tedy životního příběhu Jana Bouzka, je jeho původ, nelehké dětství a rané mládí. Narodil se v roce 1935, zažil II. světovou válku a jako dospívající mladík i komunistický únorový převrat. To vše se samozřejmě hluboce otiskne v duši člověka, zvláště mladého. Druhá kapitola popisuje jeho mládí v padesátých letech až po jeho přijetí na vysokou školu a rozhodnutí věnovat se archeologii. Třetí kapitola blíže seznamuje s archeologií, jejími předními osobnostmi, které Jana Bouzka ovlivnily, a s historií Filozofické fakulty Karlovy univerzity, zvláště v období do padesátých let 20. století, kdy tam Jan Bouzek začal studovat obor klasické archeologie. Všímám si „vyakčňených“ vědců a profesorů, nových učitelů, studentů a atmosféry na fakultě v padesátých letech, prvními výzkumy studenta Jana Bouzka a jeho prvními cestami do ciziny. Navazuje čtvrtá kapitola, která popisuje zahájení profesní kariéry Jana Bouzka a počátky jeho výzkumné činnosti v Ústavu pro klasickou archeologii a první zahraniční kongresy. S tím souvisí pátá kapitola, která popisuje vývoj a možnosti cestování během dvacátého století v Československu. Náplní šesté kapitoly je vědecká činnost Jana Bouzka v šedesátých letech, kongres v Praze a výzkumy v Řecku a v Itálii. Sedmá kapitola je dalším historickým vstupem, zabývá se rokem 1968, normalizací na filozofické fakultě a změnami v oblasti cestování. Osmá kapitola popisuje život po zlomovém roce 1968, založení muzea v Hostinném, souvislost výzkumů a cestování Jana Bouzka a jeho cesty na Východ, když na Západ nesměl. Náplní deváté kapitoly jsou osmdesátá léta 20. století. Dalším historickým vstupem je kapitola 10, která blíže popisuje zlomový okamžik našich dějin, tzv. Sametovou revoluci a dění na Filozofické fakultě UK koncem roku 1989. Životem od roku 1990 se zabývá kapitola 11. Obsahem 12. kapitoly čtvrté části je publikační činnost Jana Bouzka, bližší popis jeho díla a institucí, v nichž působil.

IV. 1. Období dětství a mládí

IV. 1. 1. Původ Jana Bouzka

Jan Bouzek pochází ze starého rodu Bouzků ze severní Moravy, jeho předkům kdysi patřil i hrad Bouzov na severní Moravě, jak praví jejich rodinná legenda. Protože Bouzkové byli ve třicetileté válce na straně poražených, o veškerý majetek na Moravě přišli. Někteří Bouzkové konvertovali ke katolíkům a přesídlili na Plzeňsko a usadili se v okolí Blovic. Už ne jako šlechta, ale stále ještě svobodníci, zabývali se kovářstvím, které bylo „svobodným povoláním“. Prapraděd Jana Bouzka byl kovář, ještě praděd pracoval jako kovář v Praze v Ringhofferových závodech, děd Alois už byl nižším úředníkem. Prababička byla dcerou pana Werkgmanna, zaměstnance u císařského dvora v Salzburgu u císařovny Sissy, po jejímž zavraždění byl přeložen k vedlejšímu dvoru do Prahy. Z matčiny strany patří mezi jeho předky rodiny Roztočilů z okolí Byšic a Sobolíků z jižních Čech, někteří příbuzní z těchto rodin žili také ve Vídni. Do okruhu svých předků a příbuzných zahrnuje Jan Bouzek ještě tetičku z Jeseníků a jejího manžela z Itálie, s nímž po první světové válce žila na Podkarpatské Rusi a po druhé světové válce poblíž Hanušovic.

Narodil se v roce 1935 do pražské středostavovské rodiny. Otec byl právník, pracoval jako zemský soudce v Praze, věnoval se civilnímu právu a napsal několik odborných knih. Podle pamětníků to byl „kníže práva“. Byl bilingvní, mluvil německy a česky. Aby měl na studia, učil v českých i německých rodinách jako vychovatel a v německém divadle hrál na housle. Matka pracovala na ministerstvu školství, než byla ze zdravotních důvodů penzionována. Matčin bratr pomáhal německým emigrantům, věděl, co přijde a v roce 1939 spáchal sebevraždu skokem pod vlak. V roce 1942, během stanného práva, se poté, co bylo uvězněno několik jejich kamarádek, matka se zhroutila a už nikdy se zcela nezotavila. Otec byl v té době v nemocnici se zápalem plic a vysokými horečkami. Když se na švagra přišli zeptat, blouznil, a tak přežil. Matka strávila v psychiatrické léčebně rok, během něhož se rodiče v roce 1943 rozvedli. Malý Jan se svým mladším bratrem zůstal v péči svého otce, s matkou se po jejím propuštění ze sanatoria vídali jen občas. Otec se už neoženil, věnoval svým synům, s nimiž měl velmi úzký vztah, nahrazoval jim i maminku. V roce 1944, po rozvodu, se otec s chlapci přestěhoval natrvalo do Prahy na Staré Město. Do roku 1948 pomáhala otcí s dětmi paní na výpomoc.

IV. 1. 2. Dětství a školní docházka

Se školní docházkou to bylo kvůli matčině léčení dost komplikované. Jako malý kluk v předškolním věku obvykle trávil léto ve Žďáru u Protivína u své babičky, po válce pak u své tety v Jeseníkách u Hanušovic. Od své druhé třídy pobýval u různých příbuzných a chodil postupně do několika základních škol v Praze i mimo Prahu. Pro městského chlapce to občas bylo na venkově dost těžké, ale někdy měl štěstí na učitele a spolužáky, kteří mu pomohli. Všechna místa, kam chodil do školy nebo kde trávil letní prázdniny, také vnímá jako své rodné kraje. Za války chodil do školy v Rožďalovicích, v Janově, v Mirošově a v Mnichovicích, na konci války v Benátkách nad Jizerou a Třebestovicích ve středních Čechách. Vzpomíná na skvělou třídní učitelku na jednotné škole, do níž byly všechny děti zamilované. Vděčí jí za to, že ho naučila gramatiku tak, že se mohla stát branou k dalším jazykům. Učitel Skalník v Mnichovicích mu pomohl zlepšit se v psaní, v Rožďalovicích a v Mirošovicích se o něho staral pan řídící učitel. V Praze chodil za války do obecné školy v Masné ulici, protože školu v Dušní ulici tehdy zabrali Němci. Do Dušní, která je základní školou dodnes, chodil až po válce.

Koncem války žil s otcem poblíž právnické fakulty. Příslušníci německého SS komanda, které zde sídlilo, zapálili několik okolních domů a na procházející lidi stříleli. Dům, v němž žili s otcem a bratrem, naštěstí hořet nezačal, jen barikáda před ním byla rozstřílená. Po válce řádily v Praze nebezpečné revoluční rabovací gardy a werwolfové, dobrovolní němečtí záškodníci, obě skupiny zabíjely civilisty. Teta patřila k malému církevnímu sdružení a měla mnoho přátel mezi pražskými Němci. Po skončení války, když se Němci před odsunem museli shromáždit ve sběrném táboře za Olšanskými hřbitovy, jim tam s babičkou a dětmi nosila jídlo. Tady malý Jan trochu začínal chápat i druhou stranu a začal se mu přičít šovinismus jakéhokoliv směru.

Své první poválečné prázdniny trávil v Kersku, kde bylo možné najít v lesích spoustu granátů. Také vzal jeden do ruky, ale měl štěstí, že mu to, prý jako jiným, neutrhlo ruku. Na letním táboře byl v Kašperských horách. Vedoucí tábora objížděl nákladním autem domy po vystěhovaných Němcích a kradl tam koberece a nábytek. Děti z tábora mu při tom musely pomáhat. Smutný příběh. Další tři letní pobyty trávil na táborech organizace YMCA³⁶. Nejhezčí byl na Slovensku, pod pozdější Oravskou přehradou. Tato krajina, známá z filmu Tisícročná včela, se tak stala dalším z jeho rodných krajů. Poslední tábor této organizace byl ve čtyřicátém devátém na Sázavě. Členství v organizaci YMCA mu později pomohlo, neboť mohl být přijat jako dlouholetý člen, když se do její indické pobočky o mnoho let později hlásil na Srí Lance.

IV. 1. 3. Pobyty v Norsku

Dalším rodným krajem mladého Jana Bouzka se stalo Norsko, Oestfold u Fredrikstadu, kde v norské rodině strávil po dvou měsících v letech 1946 a 1947. První pobyt zařídil Červený kříž, druhý rok zde již byl na pozvání svých hostitelů. Dlouhá léta tak měl, jak říká, svou „norskou sestřičku“, Turi, která nedávno zemřela. Protože v této rodině byly jenom holky, a moc je to na rozdíl od Jana nebavilo, učil ho jejich dědeček používat plachetnici s motorem mezi ostrovy Oslofjordu. Přitom se jednou téměř utopil v příboji, po nárazu na kámen mu zůstala jenom velká jizva na bradě. Ale naučil se tu řídit plachetnicí i s motorem, lovit a péci ryby a další praktické dovednosti, a na celý život si moře zamiloval. Jednou tu unikl smrti, když loď v Oslofjordu, z níž krátce předtím vystoupil, narazila na minu, vybuchla a potopila se. Mnohem později, ři plavbách na člunu mezi řeckými ostrovy, když bylo ostatním na lodi špatně a ve vlnách se báli ztroskotání, žertem říkával, že voda je teplá, tak by to určitě všichni přežili. V Praze ho pak norštinu doučoval norský student z evangelické fakulty, který však v roce 1950 musel odjet. Pak už jenom posílal pozdravy k vánocům a norštinu hodně zapomněl. Ostatně do zahraničí se moc psát nedalo a korespondence pomalu ustala.

V roce 1948 mu bylo třináct let. Jak říká, „člověka ještě nebaví holky, ale už trochu ví o světě“. Tehdy šel v únoru okolo Staroměstského náměstí a viděl opilého Gottwalda. „A to jsem asi pochopil, v těch třinácti letech, o co jde.“ Dav řval. A on probřečel celý večer.

IV. 1. 4. Životní osudy až do přijetí na vysokou školu

V letech 1946 až 1948 vychodil primu a sekundu na starém osmiletém gymnáziu v Dušní ulici nedaleko evangelického kostela U Salvátora, později zde byla ekonomická škola, dnes obchodní akademie. Následovaly dva roky na jednotné střední škole na druhém konci Dušní ulice, téměř u Vltavy, vedle bývalého domu architektů. Sem chodilo několik spolužáků z ulice Na Františku.

---

³⁶ Young Men's Christian Association – křesťanské sdružení mladých mužů

V roce 1950 mu bylo patnáct. Dostal se na čtyřleté vyšší gymnázium v Dušní ulici. To byl sice kvůli jeho nedělnickému původu trochu problém, ale povedlo se. Chodil sem od kvinty. Žáci tady měli svůj pokřik: „My jsme z Dušní, my jsme slušní, ředitel je pacholek,“ protože ředitel se jmenoval Pacholík. Mezi studenty ve třídě byl jenom jeden komunista, ale slušný člověk, zato třídní učitelka byla nadmíru uvědomělá. Říkávala: „Dělnická třída vás vyslala, dělnická třída vás odešle“. Se školou chodíval na brigády, jednotit řepu, sbírat brambory, na chmel, jednou fíral na Kladně. Když v patnácti dostal občanský průkaz, chodil místo svého otce do zastavárny s psacím strojem pro nějaké peníze a pak stroj zase vyplácet. Rádio doma neměli, občas poslouchal třeba hokej od sousedů přes zeď, s uchem na sklenici. Sbíral starý papír a jiné sběrné suroviny, a tak si vydělal na své první kolo. Ve třiapadesátém roce měli zrušenou oktávu a tento ročník dělal oktávu přes prázdniny. Žáci z gymnázia v Dušní byli převedeni na dívčí gymnázium v Krásnohorské, kde potom Jan Bouzek maturoval a z této školy má diplom. Ten jednou poslal Cimrmanům, aby předvedl, že kdyby se byl Jára Cimrman lépe choval, mohl na dívčím gymnáziu dostudovat také. V roce 1953 přišla měnová reforma³⁷ a zemřel Stalin. Obojí bylo provázáno vypjatou komunistickou ideologií, demagogií. Posléze došlo k částečnému odhalení zločinů komunistického režimu.

Válka, poválečné události a únorový převrat se společenským řádem notně zacloumaly. Ale společenské postavení rodiny Bouzků a výtečný prospěch mladého Jana ho předurčovaly ke studiu. Ten však měl pocit, že v tomto světě nemůže žít, a když se v roce 1953 hlásil na vysokou školu, napsal si dva obory, které se mu zdály být co nejdál od všudypřítomné ideologie a reality – astronomii a archeologii. Doslechl se totiž, že když má u maturity samé jedničky, může se přihlásit na dvě školy. Ani s tím moc nepočítal, ale přijali ho na archeologii na filozofickou fakultu. Bylo to prý velice zvláštní, pro dvacet uchazečů byla jen dvě místa. Přijat byl ještě Jiří Sláma, který byl členem archeologické společnosti od svých pěti let a od 12 let se účastnil archeologických výkopů, zatímco Jan Bouzek měl za sebou jenom jednu krátkou praxi. V létě se totiž jako brigádník zúčastnil archeologického výzkumu, když se vykopával hrádek u Kunratic. Tehdy tam našel střelu z houfnice.

IV. 2. Archeologie, životní obor Jana Bouzka

Předmětem archeologie jsou hmotné prameny, památky hmotné kultury. Česká archeologie jako národní věda začala s českými buditeli ve druhé polovině devatenáctého století bádáním okolo Rukopisů a okolo slovanských památek. V počátcích se jí věnovalo pár lidí, kteří na vyjížděkách kočárem kolem Prahy hledali stopy minulosti. Jeden z prvních českých archeologů byl národní buditel prof. Jan Erazim Vocel³⁸. Na počátku 40. let 19.

---

³⁷ Československá měnová reforma československé koruny z roku 1953 byla provedena 1. června 1953. Tehdejší komunistická vláda se jí snažila dosáhnout znehodnocení měny, vypořádat se s přidělovým systémem, zastavit černý trh a také snížit poměr poptávky vůči chudé poválečné nabídce. Tehdejší mocí byla reforma prezentována jako vítězství pracujícího lidu a úder buržoazii, důsledkem však bylo znehodnocení úspor, propadnutí vázaných vkladů všeho obyvatelstva a pokles životní úrovně. Zdroj dostupný on-line: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/ref_menova_1953.php [cit. ze dne 15. 6. 2017]

³⁸ Jan Erazim Vocel, prof., dr. h. c. (1802-1871). K archeologii se dostal poměrně pozdě, nejprve pracoval jako vychovatel a učitel ve šlechtických rodinách u nás i v zahraničí, psal poezii i prózu v duchu romantismu, přes historické povídky a básně dospěl k básnickým cyklům zachycujícím běh starších českých dějin od

století se na výzvu Frantika Palackého ujal organizace nově vzniklého Archeologického sboru Národního muzea, řídil jeho archeologické sbírky, podílel se na tvorbě jeho prvních archeologických expozičních a svými spisy z roku 1845 položil základy české archeologické literatury. Pod jeho vedením vznikly také první oborové časopisy, *Archeologické listy* v roce 1852 a v roce 1854 *Památky archeologické*. Dalším mezinárodním reprezentantem české archeologie byl MUDr. Jindřich Wankel³⁹, "otec moravské archeologie", který v duchu dobové antropologie začal v 60. letech 19. století pracovat i archeologicky a zabývat se výzkumem paleolitu. Už tehdy spojoval poznatky různých disciplin a konal srovnávací cesty po Evropě, Přední Asii či Egyptě.

Nejúspěšnější český archeolog na přelomu 19. a 20. století byl historik prof. Josef Ladislav Pič.⁴⁰ Jeho cílem bylo napsat nejstarší kulturní dějiny Čech, což zavedl k archeologii, které se nakonec plně věnoval. Měl kolem sebe tzv. "Pičovu družinu" přátel, s nimiž vyvíjel rozsáhlou výzkumnou činnost. Byli označováni za "muzejní školu", jež byla v opozici se "školou univerzitní". V nové budově Národního muzea vybudoval moderní expozici českého pravěku a raného středověku, založenou na nálezech učiněných při vlastních výzkumech. Na rozdíl od Masaryka obhajoval pravost Rukopisů, v čemž se bohužel mýlil, a kvůli ostrým sporům nakonec spáchal sebevraždu. Proti jeho pojetí a interpretacím se postavili příznivci „univerzitní školy“, Lubomír Niederle⁴¹ a Karel Buchtela⁴². Ti při průběžné kritice jeho *Starožitností* vypracovali schéma následnosti kultur platné dodnes.

---

pohanských dob. V roce 1850 se stal mimořádným profesorem archeologie (jako jeden z prvních na celém světě) a v roce 1862 pak řádným profesorem archeologie, dějin umění a české literatury. V roce 1860 mu byl udělen dánský řád (rytíř Danebrog) a v roce 1869 čestný doktorát petrohradské univerzity. Nejvýznamnější díla: *Pravěk země České* (1868)

³⁹ Jindřich Wankel, MUDr. (1821-1897). V roce 1857 sestoupil do Macochy, získal a sestavil také první kostru jeskynního medvěda ve střední Evropě. Vynikl ve výzkumu paleolitu, vytvořil obrovskou sbírku dokládající současnost člověka s jeskynním medvědem a mamutem na Moravě. Nejvýznamnější díla: *Beitrag zur Geschichte der Slaven in Europa - Příspěvek k dějinám Slovanů v Evropě* (1885), *Die praehistorische Jagd in Mähren - Pravěký lov na Moravě* (1892). Zdroj: Sklenář, K. - Sklenářová, Z. 2005: Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů a zdroj dostupný on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. z 15. 6. 2017]

⁴⁰ Josef Ladislav Pič, prof. PhDr. (1847-1911). Vystudoval historii na FF UK, učil na gymnáziích v Mladé Boleslavi a v Praze, od roku 1883 působil na FF UK jako soukromý docent a od roku 1905 jako mimořádný profesor rakouských a slovanských dějin. V Národním muzeu se ujal redakce Památek archeologických, od roku 1893 byl pak kustodem osamostatněného prehistorického oddělení NM. Jeho životním dílem měly být svazky *Starožitností země české* I., II., III., kde se snažil veškerý známý archeologický materiál postavit do evropských souvislostí. V závěru svého díla se Pič pokusil obhájit proslulé Rukopisy (Zelenohorský a Královédvorský - pro připomenutí, během 20. století byly tyto rukopisy definitivně uznány za falza). Jeho zásluhy a odborné názory byly uznány až v naší době. Zdroj dostupný on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. z 15. 6. 2017]

⁴¹ Lubor Niederle, prof. PhDr. (1865-1944), studoval klasickou filologii a klasickou archeologii na FF UK v Praze, pak přešel k antropologii. Vedle kulturní a sociální antropologie se více zaměřil na antropologii historickou. Na FF UK se stal docentem antropologie a prehistorické archeologie a etnologie, v letech 1907-08 byl děkanem FF a v letech 1927-28 rektorem UK. V 90. letech se dostal do sporů s prof. J. L. Pičem z NM a v tomto sporu se stal hlavou "univerzitní školy" v české archeologii. Na rozdíl od Piče byl však spíše teoretikem, v terénu nepracoval. Založil v roce 1895 Národopisné muzeum československé, byl jeho prvním ředitelem a redaktorem jeho *Věstníku*. Nejvýznamnějšími díly jsou knihy *Slovanské starožitnosti* (1902-1925) a *Rukověť*

Prof. Lubor Niederle patřil do okruhu prof. T. G. Masaryka. Věnoval se prehistorii a etnologii, habilitační práci věnoval historické antropologii. Podobně jako Masaryk, který hledal pravdu o Rukopisech, Lubor Niederle hledal pravdu, pokud šlo o slovanské starožitnosti, a propojoval archeologii s ostatními vědami. Po vzniku ČSR připravil založení Státního archeologického ústavu v Praze⁴³, stal se jeho prvním ředitelem a prvním předsedou Společnosti československých prehistoriků (dnes ČAS). Státní archeologický ústav po něm roku 1924 převzal Karel Buchtela, s nímž vytvořil systém klasifikace a třídění nálezů. Dalším významným předválečným českým archeologem byl prof. Albín Stocký⁴⁴, který se věnoval výzkumům v okolí Nového Bydžova, svého bydliště. Jeho odborným zaměřením byl neolit a eneolit, po Píčově smrti vedl pravěké oddělení Národního muzea. Byl profesorem pro prehistorickou archeologii a etnografií a také ředitelem dvou oddělení Archeologického ústavu UK.

Kromě vědeckého měla národní archeologie pro český národ i politický vliv, neboť se snažila vyvracet tehdejší německé teorie, že na území Čech byli vždy jenom Němci a Češi sem přišli později.⁴⁵ Otázka soužití Slovanů a v Čechách usídlených Germánů se řešila již v 19. století, a to na pozadí nacionalistických sporů mezi českým a německým národem v Rakousku-Uhersku. Názory vědců na tuto problematiku nejsou dodnes jednotné. Neprokázalo se mírumilovné ani problematické soužití nově příchozích Slovanů se zbytky Germánů. Pro Němce bylo založení československého archeologického ústavu v roce 1921 výrazem českého šovinismu. V období 2. světové války archeologové německého původu dokazovali pradávne germánské osídlení a věnovali se původu německých kmenů, někteří, jako třeba Helmut Preidel nebo Lothar Franz, přispívali do nacistického časopisu Germanen

---

české archeologie (1910 - spolu s K. Buchtelou). Zdroj dostupný on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. z 15. 6. 2017]

⁴² Karel Buchtela (1864-1946), studoval klasickou archeologii a dějiny umění na německé FF UK v Praze, studium ovšem z existenčních důvodů neukončil. Prováděl terénní výzkumy na Hradecku a v Pojizeří, snažil se (bohužel marně) o zřízení komise pro výzkum římského Podunají. Na přelomu 19. a 20. století se stal spoluvůdcem systému univerzitní školy a nejbližším spolupracovníkem Lubora Niederleho, po němž se dokonce v roce 1924 stal ředitelem Státního archeologického ústavu. Psal spíše méně a stručně, hodně však přednášel, měl hluboké znalosti materiálu a schopnost analýzy. Nejvýznamnější díla: Rukověť české archeologie (1910 - spolu s L. Niederlem). Zdroj dostupný on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. z 15. 6. 2017]

⁴³ Státní archeologický ústav, založený v roce 1919, který specializoval na profesionální archeologický výzkum, spadal pod Ministerstvo školství a národního vzdělávání. V roce 1953 se stal součástí Československé akademie věd, od roku 1992 je jako Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. (zkr. ARÚ), veřejná výzkumná instituce zaměřená na archeologii, začleněn do struktury Akademie věd České republiky, kde je zařazen do Sekce historických věd. Zdroj dostupný on-line: <http://www.arup.cas.cz/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁴⁴ Albín Stocký, prof. Ing. PhDr. (1876-1934). Vystudoval chemii v Praze na ČVUT. Po setkání s J. L. Píčem ho zaujala archeologie. V roce 1920 získal doktorát na UK, téhož roku se tam také habilitoval. V letech 1929-1934 byl řádným profesorem pro prehistorickou archeologii a etnografií a také ředitelem prehistorického a od roku 1930 i klasicko-archeologického oddělení Archeologického ústavu UK. Od roku 1920 a v letech 1931-1933 sám redigoval prehistorickou část Památek archeologických. Jeho odborným zaměřením byl neolit a eneolit, souhrnnou prací z roku 1926 nahradil 1. díl Starožitností J. L. Píče. Věnoval se také terénním výzkumům, antropologii a muzejnictví. Nejvýznamnější díla: Čechy v době kamenné (1924), Pravěk země české I. - Věk kamenný (1926), Čechy v době bronzové (1928), Čechy v době železné (1933). Zdroj dostupný on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁴⁵ K tomu více on-line: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?navezvclanku=prichod-slovanu-na-ceske-uzemi-nekolik-poznamek&cislocclanku=2010020001> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Erbe⁴⁶. Prohlašovali, že území protektorátu bylo vždy součástí velkoněmeckého prostoru. Generace prvních českých archeologů se podle Jana Bouzka držela vědeckého pozitivismu, kterým se chtěla oddělit od Rukopisů, a dělala to věcně a poctivě, takže označení českého šovinismu bylo křivdou. Například český archeolog Prof. PhDr. Josef Schráníl⁴⁷ vydal svou knihu⁴⁸ v roce 1928 nejprve v Lipsku a potom teprve v Čechách. Nic není úplně černo-bílé.

IV. 3. Studium

IV. 3. 1. Historie Filozofické fakulta Karlovy univerzity do roku 1958

Filozofická fakulta UK vznikla jako fakulta svobodných umění v rámci univerzity díky zakládací listině Karla IV. ze dne 7. dubna 1348. Protože bylo zvykem absolvovat nejprve fakultu svobodných umění, na níž se studenti vzdělávali především v rétorice a filosofii, stala se tato nejpočetnější fakulta součástí univerzity a již v roce 1366 věnoval císař Karel IV. mistrům svobodných umění první pražskou kolej – Karolinum. Významný vliv a formativní charakter fakulty se prosazoval i přes rozdělení univerzity na českou a německou v roce 1882 a osamostatnění přírodovědecké fakulty v roce 1920 až do uzavření školy nacistickými okupanty v roce 1939, jež bylo spojeno s brutální perzekucí učitelů a studentů. Po osvobození v roce 1945 zažila filozofická fakulta několik plodných let, která byla už v roce 1948 násilně ukončena nástupem komunistického režimu, po němž prestiž školy kvůli nucenému odchodu desítek vynikajících pedagogů a zavedení nesmyslných marxisticko-leninských předmětů rapidně poklesla.⁴⁹

IV. 3b. Ústav pro klasickou archeologii

V České republice se klasické archeologii kromě Archeologického ústavu Akademie věd věnuje především Ústav pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Podle webových stránek Ústavu byl samostatný studijní obor Klasická archeologie na pražské univerzitě založen roku 1871, prvním profesorem byl Otto Benndorf, jeho nástupcem na německé větvi pak zejména Wilhelm Klein. Hned od počátku patřilo k ústavu rovněž muzeum odlitků antických soch⁵⁰. Po rozdělení univerzity v roce 1882⁵¹ se prvním

---

⁴⁶ Germanen-Erbe: Monatsschrift für deutsche Vorgeschichte; amtliches Organ des Reichsbundes für Deutsche Vorgeschichte und der Hauptstelle Vorgeschichte des Beauftragten des Führers für die Gesamte Geistige und Weltanschauliche Schulung und Erziehung der NSDAP. Berlin (1936 - 1943). Zdroj dostupný on-line: http://opac.regesta-imperii.de/lang_de/anzeige.php?zeitschrift=Germanen-Erbe [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁴⁷ Univ. prof. PhDr. Josef Schráníl (5. dubna 1883, Praha – 20. března 1940, tamtéž) byl český archeolog, přednosta prehistorického oddělení Národního muzea a profesor prehistorické archeologie na Karlově univerzitě. V roce 1928 vydal syntézu pravěkých dějin Čech a Moravy *Vorgeschichte Böhmens und Mährens*. Zdroj dostupný on-line: <http://uprav.ff.cuni.cz/?q=node/15> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁴⁸ *Vorgeschichte Böhmens und Mährens*, Berlin – Leipzig 1928

⁴⁹ Zdroj dostupný on-line: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵⁰ Soubor sádrových odlitků antické plastiky dosud umístěný v Muzeu antického sochařství a architektury v Litomyšli (detašované pracoviště Ústavu pro klasickou archeologii FF UK), byl na jaře roku 2011 přesunut do nově zrekonstruované budovy Muzea Ústí nad Labem. Část exponátů se přesunula do centrální knihovny v suterénu hlavní pražské budovy FF. Další exponáty doplnily expozici v Galerii antického umění (GAU) v Hostinném. Zdroje dostupné on-line: <http://www.cuni.cz/UK-1816.html> a <http://www.klasterhostinne.cz/>, [cit. ze dne 15. 6. 2017]. Část sbírky, sto padesát historických odlitků antických soch, donedávna umístěné v Muzeu

profesorem na české větvi stal Miroslav Tyrš, po jehož smrti samostatný ústav budoval Hynek Vysoký. Po něm byl ve vedení ústavu vynikající klasický archeolog, historik umění Jindřich Čadík⁵² a archeoložka Růžena Vacková⁵³. Oba se podíleli na protinacistickém i protikomunistickém odboji a byli odsouzeni za války i komunistickým režimem.

---

města Ústí nad Labem, byla 3. 6. 2016 vystavena na zámku v Duchcově na Teplicku. Kopie známých i méně známých děl byly před zhruba sto až sto padesáti lety v módě. Dnes tvoří sbírku Ústavu pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a ta část na zámek zapůjčila. Zdroj dostupný on-line: <http://www.rozhlas.cz/sever/informacezeseveru/zprava/1620139> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵¹ „Rozdělení pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity se stalo důležitou součástí procesu formování moderního českého národa v rámci habsburské monarchie. Univerzita Karlova si tuto významnou událost připomněla veřejnou přednáškou, kterou pronesla PhDr. Milada Sekyrková, CSc. z Ústavu dějin UK a archiv UK. Rozdělením univerzity na německou a českou část v roce 1882, byl v rámci českých zemí završen delší zápas o zrovnoprávnění českého jazyka na nejvyšší úrovni vzdělání, který trval několik desítek let. Zásadní obrat k zrovnoprávnění češtiny, přinesl už rok 1848, kdy vláda povolila vedle dosavadní němčiny i češtinu jako vyučovací jazyk na univerzitě. Po potlačení revolučního hnutí v letech 1848 – 49 a období bachovského absolutismu v 50. letech 19. století, kdy čeština na univerzitě spíše živořila, nastává od 60. let velká poptávka po českých přednáškách a příliv česky mluvících pedagogů.“ Zdroj dostupný on-line: <http://www.cuni.cz/UK-3925.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵² Profesor Jindřich Čadík (13. 3. 1891 – 1. 1. 1979 v Plzni), byl vynikajícím historikem umění, dlouholetým úspěšným ředitelem Umělecko-průmyslového muzea v Plzni, a klasickým archeologem evropské úrovně. Habilitoval se v roce 1928, o dva roky později byl jmenován mimořádným profesorem a v roce 1932 převzal po Hynku Vysokém univerzitní Ústav klasické archeologie, který vedl s válečnou přestávkou až do začátku 50. let. Z jeho syntetických děl vyniká vedle monografie o českém glyptikovi J. Drahoňovském řada katalogů plzeňské sbírky. Ve své disertaci pod názvem O čarovné moci mrtvé hlavy (1923) pozoruhodným způsobem shrnul prameny mnoha vědních oborů. Mistrovským dílem zralého autora je jeho kapitola Řecké umění výtvarné v 1. dílu melantrišských Dějin lidstva. Již od počátku války vedl prof. Čadík západočeskou odbojovou skupinu napojenou na Londýn. Po vyražení byl zatčen Gestapem a odsouzen k smrti, které unikl jen zázrakem tím, že při bombardování Drážďan zahynul prokurátor, který měl podepsat vykonání rozsudku. Podruhé se prof. Čadík dostal do vězení v roce 1950. Měl předat francouzskému vyslanci, svému osobnímu příteli, nějaké materiály, které by měly kohosi zachránit. Ačkoli tušil, že by mohlo jít o léčku, vzkaz předal, aby nezanedbal svou povinnost někomu pomoci. Byl zatčen a postaven před soud. Sám o tom prof. Čadík vyprávěl: Gestapo, to byli ještě slušní lidé – ještě mne ani nepopravili, a už začali ženě vyplácet vdovskou penzi, ale komunisté nečekali ani na rozsudek a už vyhodili ženu a dceru z bytu a zaměstnání. Čadík se obhajoval u soudu sám a dosáhl snížení trestu na 20 let. Odseděl si deset, ale i potom žil v Plzni jako vyvrhel, nesměl publikovat a nikde pracovat. Teprve v roce 1966 vydal knihu vzpomínek na české výtvarníky Špachtle a paleta úsměvná a o rok později Vzpomínání škorpilovské. V roce 1971 mohl naposledy vydat pod svým jménem text katalogu výstavy Antické sklo a přednášet veřejně v Národním muzeu. Začaly ho trápit choroby získané ve vězeních. Jindřich Čadík byl brilantním řečníkem, přednášel z paměti včetně citací a odkazů. Obrovská návštěvnost jeho přednášek byla způsobena silou jeho osobnosti, kterou dokázal učinit zajímavými i odlehlá témata. Stejně jako jeho přednášek vzpomínají jeho žáci i ti, kdo se s ním setkali později, jeho ryzího charakteru, statečnosti a laskavosti, se kterou dokázal pomáhat všude tam, kde bylo třeba. Poslední dva roky už nevycházela a síly mu docházely, ale i tehdy z něj vycházelo teplo srdce a laskavé modrosti. Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/node/163> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵³ Růžena Vacková (23. dubna 1901 Velké Meziříčí – 14. prosince 1982 Praha) byla profesorka klasické archeologie, česká teoretička a historička umění, divadelní kritička a organizátorka kroužků Katolické akce a katolického disentu souzená v rámci politického procesu „Mádr a spol.“ Pocházela z významné prvorepublikové rodiny. Otec Bohumil Vacek byl lékař a jeden ze zakladatelů Čs. červeného kříže, matka Růžena, rozená Vašátková pocházela z právnické rodiny a byla činná v ženském hnutí. Klasické gymnázium navštěvovala Růžena Vacková ve Vyškově. V roce 1920 maturovala v Brně. Vzápětí odešla do Prahy, kde v roce 1925 promovala na Filozofické fakultě UK. O pět let později se habilitovala v oboru klasické archeologie. Přestože byli během okupace popraveni její bratr i švagr, zapojila se do odbojové činnosti a v únoru 1945 byla zatčena a uvězněna v Praze na Pankráci. Po skončení války prožila konverzi ke katolictví. V roce 1947 byla jmenována mimořádnou profesorkou na Filozofické fakultě UK, a stala se tak teprve druhou ženou, která dosáhla této pedagogické hodnosti. V únoru 1948 se jako jediná z profesorského sboru UK účastnila demonstrace a pochodu studentů na Hrad a byla „vyakčněna“ z univerzity. Prof. R. Vacková se podílela na

Významně se zejména v meziválečné době do dějin české klasické archeologie zapsal Antonín Salač⁵⁴. Ten nikdy nebyl členem komunistické strany, ale byl respektován jako vynikající odborník i Zdeňkem Nejedlým, což bylo nepochybně pro Jana Bouzka příkladem (a inspirací) toho, že pro vědeckou kariéru není nezbytně nutné do KSČ vstupovat.⁵⁵ Pozoruhodné jsou také dějiny Ústavu pro klasickou archeologii po druhé světové válce, ale i tradiční vazby k archeologii Bulharska. Při reformě v 50. letech byl ústav přiřazen ke klasické filologii a starověkým dějinám, se kterými tvořil Katedru věd o antickém starověku. Na počátku 90. let došlo k opětovnému osamostatnění ústavu. Jde tedy o studium s dlouholetou tradicí, z něhož vzešla řada odborníků, kteří se uplatnili již v Rakousko-Uhersku, později pak v Československu, v České republice i ve světě.

Na tuto filozofickou fakultu byl Jan Bouzek přijat v roce 1953 a studoval zde do roku 1958, vedle prehistorie si jako druhý obor zvolil klasickou archeologii. „Klasická archeologie obecně se věnuje výzkumu materiální kultury období především řeckého a římského starověku od doby bronzové až po sklonek antiky. Do sféry jejího zájmu patří minojská a mykénská kultura egejské oblasti, počátky doby železné (tzv. temné období), archaické a klasické období ve východním Středomoří, helénistické období. Na území apeninského poloostrova studuje kultury počínající doby železné (např. villanovská kultura), její součástí je etruská archeologie, archeologie římské republiky a římského císařství. Součástí klasické archeologie je také archeologie římských provincií, kontakty Středomoří se střední Evropou a dalšími regiony. V tomto rozsahu je klasická archeologie na ústavu vyučována.“⁵⁶

---

vytváření programu kroužků Katolické akce a katolické mládeže a spoluzajišťovala spolehlivou cestu pro informace odesílané na Západ přes zahraniční velvyslanectví. K zatčení R. Vackové došlo 22. února 1952. Po několikaměsíční vyšetřovací vazbě byla Státním soudem v Praze v rámci politického procesu „Mádr a spol.“ (také RNDr. Vladimír Jukl) odsouzena pro trestné činy velezrady a vyzvědačství k 22 letům těžkého žaláře, konfiskaci veškerého majetku a odnětí občanských práv po dobu deseti let. Hlavnímu líčení v politickém procesu 11. - 13. června 1952 v Brně předsedal JUDr. Jaroslav Novák, státní prokuraturu zastupoval JUDr. Karel Čížek. Prošla mnoha věznicemi a byla jednou z předních postav tzv. vězeňské univerzity. V červnu 1956 byla mezi dvanácti pardubickými ženami, které adresovaly dopisy s okolnostmi svých případů generálnímu tajemníkovi OSN Dagu Hammarskjöldovi při jeho návštěvě Československa. Podmínečně propuštěna byla až 27. dubna 1967. V roce 1968 se stala členkou výboru K 231. V roce 1969 byla plně rehabilitována. O dva roky později byla její rehabilitace zrušena. Po léta pořádala ve svém bytě „podzemní“ přednášky a podílela se i na aktivitách katolického disentu. Podstatným způsobem tak ovlivnila morální postoje a životy nejméně dvou generací. V lednu 1977 patřila mezi první signatáře Charty 77. V roce 1992 jí byl posmrtně udělen Řád T. G. Masaryka. Zdroj dostupný on-line: <https://www.ustrcr.cz/uvod/skupina-vyzkumu/vackova-ruzena-23-4-1901/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵⁴ Profesor Antonín Salač (7. 7. 1985 – 15. 11. 1960) se zúčastnil výkopů francouzské školy na ostrovech Thasos a Samothráké, připravil několik článků pro francouzský časopis Bulletin de Correspondance Hellénique a stal se spoluredaktorem Leidenské mezinárodní edice řeckých nápisů Supplementum Epigraphicum Graecum. Za války po zavření universit se věnoval práci ve Společnosti přátel antické kultury, po válce se stal vedoucím Katedry klasických studií na Karlově universitě, členem nové Akademie věd i přednostou jejího Kabinetu pro studia řecká, římská a latinská. Nebyl v KSČ a nestal se marxistou a mladé poválečné marxisty držel podle svých možností na uzdě až do svého penzionování v roce 1958 a smrti o dva roky později. Zdroj dostupný on-line: http://ukar.ff.cuni.cz/Antonin_Salac [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵⁵ Jan Bouzek si Antonína Salače velmi vážil a k jeho dílu se vrátil mnohem později prospekci na Kýmé a Samothráké.

⁵⁶ Zdroj dostupný on-line: http://ukar.ff.cuni.cz/charakteristika_ustavu [cit. ze dne 15. 6. 2017]

V roce 1945 vznikl spojením Prehistorického semináře a Ústavu prehistorické archeologie Ústav a seminář pro pravěk a ranou dobu dějinnou, jehož ředitelem se stal žák prof. A. Stockého, prof. Jan Filip⁵⁷ (1900–1981). Zároveň se v této době nově konstituoval Ústav a seminář pro slovanskou archeologii pod vedením prof. Jana Eisnera⁵⁸, v letech 1945 až 1957 profesora všeobecné prehistorické archeologie na filozofické fakultě Karlovy univerzity, který v meziválečném období na popud Lubora Niederleho založil odbornou archeologii na bratislavské Univerzitě Komenského a po návratu do Čech se plně věnoval archeologii raných Slovanů. V roce 1949 byly oba ústavy sloučeny v Ústav pro pravěk a slovanskou archeologii (neboli Prehistorický ústav), v jehož čele zůstal prof. Jan Filip.

IV. 3. 3. Přelomový rok 1948 na filozofické fakultě

Zlomem v dějinách Československa bylo období po roce 1948. Fakulty muselo opustit nebo emigrovalo hodně akademických pracovníků a na jejich místa nastupovali vesměs mladí, prověřeni komunisté. Komunistický systém importovaný ze Sovětského Svazu zde byl zaváděn hlavně v důsledku poválečného mezinárodního uspořádání mocenských sil v Evropě. Byl mládeží obecně vítán, neboť v lidech ještě byla živá zkušenost s nedostatky předválečné demokratické republiky a z časů nacistické okupace a světové války. Kromě toho mládí vždy tíhne k ideálům sociálně spravedlivého budoucího světa, s touto ideou inklinovali ke komunistickým idejím i mnozí, socialisticky zaměřeni vzdělanci. Jen někteří prohlédli jejich totalitární pojetí už v padesátých letech.

Nový koncept vysokoškolského vzdělání ovládala stranická byrokracie instruovaná sovětskými poradci. Komunisté prosadili svou zahraničněpolitickou orientaci země. Bylo nutné podřídit se bezvýhradně „sovětskému vzoru“ ve všech oblastech politického, hospodářského a společenského života, samozřejmě i ve školství a vědě. Projev odporu vůči heslu „Sovětský svaz – náš vzor“ byl tvrdě postihován.⁵⁹ Vysokoškolské vzdělání mělo především zajistit kvalifikované pracovní síly, nikoli přivádět mladé lidi ke kritickému myšlení. Roku 1948 se novým ministrem školství, věd a umění stal jeden z ideologů

---

⁵⁷ Jan Filip (25. 12. 1900 - 30. 4. 1981) byl český archeolog a historik. Zabýval se zejména keltským osídlením na území Československa, dobou bronzovou a dobou železnou. V r. 1924 nastoupil dráhu středoškolského profesora s aprobací dějepis a zeměpis. V roce 1928 úspěšně získal doktorát filosofie se specializací pro obor archeologie-prehistorie. V roce 1946 byl jmenován mimořádným profesorem pro obor prehistorie a protohistorie na filozofické fakultě KU s právní platností od l. 5. 1941; v roce 1949 řádným profesorem. Kromě vysokoškolské pedagogické práce se Jan Filip věnoval i práci vědecké. Byl členem archeologické komise České akademie věd a umění, kde byl v r. 1947 zvolen do předsednictva I. (pravěkého) odboru, od r. 1951 se stal též mimořádným členem Královské české společnosti nauk. Po vzniku Československé akademie věd byl jmenován již v r. 1952 členem korespondentem, v r. 1955 akademikem. Stal se předsedou historické sekce, v letech 1957 - 1961 působil jako náměstek presidenta ČSAV, od r. 1961 byl dlouholetým členem prezidia ČSAV. Celých 11 let byl ředitelem Archeologického ústavu ČSAV (1963 - 1974). Více než 25 let redigoval periodikum Archeologické rozhledy, které sám založil. Zdroj dostupný on-line:

<http://abicko.avcr.cz/archiv/2000/10/obsah/jan-filip-25.-12.-1900--30.-4.-1981-100.-vyroci-narozeni.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]. Petrůň, Josef. *Filosofové dělají revoluci. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*. Karolinum. Praha. 2015. [cit. ze dne 15. 6. 2017]. Další zdroj dostupný on-line: <http://zivotopis.osobnosti.cz/jan-filip.php> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁵⁸ Akademik, univ. prof. PhDr. Jan Eisner dr. h. c. (24. dubna 1885 Dolní Bradlo – 2. května 1967 Praha)

⁵⁹ Zdroj dostupný on-line: <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik7-2009/kap12.pdf> [cit. z 15. 6. 2017]

poválečné Komunistické strany Československa Zdeněk Nejedlý a generální tajemník ÚV KSČ Rudolf Slánský rozhodl, že ze středních a vysokých škol je třeba odstranit řadu nepohodlných lidí z řad vyučujících i studentů. V letech 1948–1954 tak bylo Československo stíženo tvrdou a krutou perzekucí. Nástrojem proti projevům odporu vůči komunistické moci se staly kromě politické výchovy mas zvláště předem inscenované politické procesy. Byly namířeny proti bývalým důstojníkům (Heliodor Píka), šířitelům letáků, demonstrantům, proti představitelům nekomunistických stran (dr. Milada Horáková), proti církevním hodnostářům (Stanislav Zela, Jan Anastasius Opasek, ThDr. Antonín Mádl), představitelům inteligence a také proti obyčejným lidem, sedlákům, sportovcům, od roku 1951 dokonce i proti „nepříteli ve vlastních řadách“, komunistům, kteří upadli v nemilost („spiklenecké centrum“ kolem Rudolfa Slánského). Bez ohledu na realitu byli lidé souzeni třeba za velezradu, vyzvědačství nebo špionáž. Politické procesy přitom byly provázeny vydíráním a mučením zadržených.

V průběhu roku 1948 bylo z vysokých škol vyloučeno asi čtyři a půl tisíce studentů, osmdesát profesorů a dvacet sedm docentů.⁶⁰ Po sérii čistek, jež navázaly na poválečné prověrky národní spolehlivosti, bylo v roce 1948 na filozofické fakultě zavedeno přijímací řízení a byla prosazena studijní reforma. Studenti si již nemohli, tak jak bylo zvykem už od monarchie, zapsat jakýkoliv předmět a studium přerušovat, ale byli organizováni do ročníků, měli předepsaný studijní plán a museli pravidelně skládat zkoušky. Novým rozhodujícím kritériem pro přijetí na jakoukoliv střední nebo vysokou školu se stalo politické hledisko, to platilo nejen pro studenty, ale i pro akademické pracovníky. Na fakultách získaly hlavní slovo stranické organizace KSČ, které prostřednictvím kádrových posudků, plánů a kontroly řídily vědu i výuku.⁶¹ Vysokoškolské prostředí ovládl strach, kariérismus a úpadek. Také na filozofické fakultě v důsledku „kádrové decimace“ poklesla úroveň výuky i vědecké práce. Ti, kteří na fakultě zůstali, hledali různé strategie, měli různé hranice poslušnosti a konformity. Museli řešit situace související s politikou a ideologií, míru ještě přípustných vnucených kompromisů a hledali možnosti, jak skloubit osobní prospěch s osobní integritou. Hranice mezi vnější přetvářkou, zdáním loajality, a skutečným dobrovolným přijetím socialistické ideologie, která zaručovala stabilitu a postavení, někdy nebyla zřejmá.

Podle autorů knihy *Náměstí Krasnoarmějců 2. ...* „po únoru 1948 přicházeli na fakultu mladí pedagogové, často na místa uvolněná po „vyakčněných“ profesorech, kteří měli zajistit její proměnu na ideologické centrum marxismu.“⁶² To je však myslím trochu zavádějící, rozhodně to neplatí pro všechny nové pedagogy. Takové tvrzení je předem dehonestuje. „Avšak jsou zde i opačné obrazy: na fakultě dále zůstávali „staří“ profesori a docenti, kteří se s ideologickými nároky buď vyrovnali jen vnějším přitakáním, či je přímo ignorovali. Komunistická strana přitom neměla dostatek odborníků, kteří by mohli

---

⁶⁰ Zdroj: Kuklík, J. 1992. *Dějepis 4. Nejnovější dějiny*. SPN, Praha s. 147 dostupné on line: <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik7-2009/kap12.pdf> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁶¹ Zdroj: Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2.* Str. 37, 38

⁶² Zdroj: Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2.* Str. 38

„nevyhovující“ učitele nahradit.“⁶³ „Přestavba“ Filozofické fakulty probíhala v letech 1948 až 1957. V důsledku malého počtu habilitací a profesur od roku 1948 stav pedagogů v kategorii profesorů a docentů poklesl a zvyšoval se jejich věk.⁶⁴

„Režimu byli přijatelnější ti ze společenskovědních a humanitních oborů, kteří hloubkou vzdělání a vědeckými poznatky mohli reprezentovat vrcholnou akademickou instituci a přitom se úzkými specializacemi nedotkli ideologicky sporných problémů. Režimní manipulátoři nepochybně předpokládali, že tito vědci staré generace zůstanou konformní, aby politickému „programu socialismu“ neškodili.“⁶⁵ A tak zde někteří světově uznávaní odborníci, pokud se vyhnuli kritice poměrů, byli trpěni. Mnoho jiných možností nebylo a důstojná nebyla snad žádná. Píše o tom Milan Kundera⁶⁶: „Má generace se stala dospělou v době stalinismu. Vidět, jak se před očima velké humanitní hnutí (socialismus) zvrací v cosi nelidského a strhuje s sebou všechnu lidskou ctnost, navozuje ovšem myšlenku o značné vratkosti a nejistotě lidských ctností a hodnot vůbec. ... Samozřejmě moje generace byla vnitřně velmi diferencovaná, na to se dnes často zapomíná; byli tací, co emigrovali za hranice, jiní, kteří se odmlčeli, pak ti, kteří se přizpůsobili, a posléze t, kteří (jako já) zaujali postoj jakési legální, konstruktivní opozice. Žádný z těchto postojů však nemohl přinést uspokojení. Emigrace musila brzy rezignovat, vnitřní emigrace trpěla izolovaností a bezmocí, publikující opozice mohla být jen nedůsledná a kompromisní, a ti, co se přizpůsobili docela, jsou dnes morálně a umělecky mrtvi.“

IV. 3. 4. Československá akademie věd

V roce 1952 byla po vzoru Sovětského svazu založena Československá akademie věd.⁶⁷ ČSAV byla nástupnickou institucí České akademie věd a umění (ČAVU) a zároveň Královské české společnosti nauk (KČSN). Zajišťovala komunikaci s ostatními zahraničními institucemi, plánování vědy a vzdělávání vědců. Přitom silný ideologický vliv postihl na ČSAV spíše vědy společenské než přírodní a oproti vysokým školám v ní panovalo poněkud politicky liberálnější prostředí. Jejím prvním prezidentem se stal ministr

⁶³ Zdroj: Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2*. Str. 38

⁶⁴ Zdroj: Petrář, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 186

⁶⁵ Zdroj: Petrář, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 226

⁶⁶ Zdroj: Milan Kundera, in: A. J. Liehm (ed.): *Generace*, s. 56 in fdr str. 27

⁶⁷ Československá akademie věd (ČSAV) byla v letech 1953–1992 nejvyšší československá vědecká instituce, akademie věd, na ni navázala současná Akademie věd České republiky (AVČR). Od roku 1960 byla její součástí také Slovenská akademie věd (SAV). V rámci centralizace probíhající po roce 1948 byla do ČSAV sloučena většina mimouniverzitních vědeckých pracovišť a učená společnost. Jakožto nejvyšší vědecká instituce zajišťovala ČSAV komunikaci s ostatními zahraničními institucemi, plánování vědy, vzdělávání vědců a udílela titul kandidát a doktor věd. Mezi hlavní organizátory akademie v počátcích patřil historik Zdeněk Nejedlý, člen AV SSSR. I když věda patřila až do pádu komunistického režimu v roce 1989 k nejpostiženějším složkám společnosti, např. silným omezováním zahraničních kontaktů, zahraničními embargy, dlouhodobým podfinancováním i politickým tlakem na okamžité aplikace, silný ideologický vliv postihl na ČSAV spíše vědy společenské než přírodní. Oproti vysokým školám též v ČSAV panovalo poněkud politicky liberálnější prostředí a řada vědců, kterým na vysokých školách nebylo umožněno z politických důvodů pracovat, našla „azyl“ v ČSAV.[1] I díky tomu ČSAV dokázala udržet v řadě případů krok se světovou vědou a spojení se světovou vědeckou komunitou. Zdroj dostupný on line:

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%A1_akademie_v%C4%9Bd [cit. z 15. 6. 2017]

školství, věd a umění Zdeněk Nejedlý, který měl podle Jana Bouzka na jejím zřízení největší podíl. Řádným členem ČSAV i II. zástupcem jejího prezidenta byl jmenován Jaroslav Böhm⁶⁸, který se v rámci ČSAV angažoval v mnoha funkcích a odděleních. Z funkce náměstka prezidenta akademie odstoupil v roce 1957.⁶⁹

---

⁶⁸ Akademik, doc. PhDr. Jaroslav Böhm (8. březen 1901, Holešov – 6. prosinec 1962, Praha) byl český archeolog. K archeologii (původně však i k orientalistice) směřovaly jeho zájmy již za studia na Slovanském gymnáziu v Olomouci, kde jej ovlivnili kustod tamního Vlasteneckého muzea F. Kovář a notář-archeolog Jaroslav Palliardi, na jeho archeologických výkopových pracích Böhm od svých patnácti let o prázdninách spolupracoval. V roce 1919 byl přijat na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Na Palliardiovo doporučení začal Böhm studovat v prehistorickém semináři L. Niederleho, dalšími učiteli se mu v průběhu studia stali A. Stocký, J. Schráníl a E. Šimek. Od konce 20. let prováděl větší výzkumy z období neolitu, doby halštatské, laténské, velký výzkum keltského oppida Staré Hradisko a také výzkumy raného slovanského středověku. Roku 1924 předložil disertační práci věnovanou lužické kultuře, složil rigorosní zkoušky a byl promován doktorem filosofie. V březnu 1939 převzal po penzionovaném K. Buchtelovi vedení v archeologickém ústavu a vedl o až do své smrti. V knize „Kronika objeveného věku“ předložil originální koncepci českého pravěku. Dohled nad činností ústavu za okupace vykonávaly dvě přidělené německé síly (C. Streitová, W. Mähling) a koncem války byla většina pracovníků totálně nasazena. Činnost ústavu byla plně obnovena v květnu 1945, nadále pod Böhmovým vedením. Böhmův vědecký zájem se zaměřoval především na chronologii jednotlivých kultur konce doby bronzové a starší doby železné a na metodické otázky související s historickou interpretací archeologických pramenů, teorií práce v terénu a výzkumem hospodářských a společenských vztahů v archeologických pramenech. Svoji nejdůležitější syntézu „Základy hallstattske periody v Čechách“ předložil v roce 1938 k habilitačnímu řízení na Karlově univerzitě. V důsledku okupace k habilitaci došlo až v roce 1946, kdy se Böhm stal soukromým docentem pravěku a rané doby kamenné. V témž roce byl pověřen zastupováním profesury prehistorie a protohistorie na Palackého univerzitě v Olomouci (v roce 1950 se ze zdravotních důvodů tohoto zastupování vzdal) a přednáškami na Státní archivní škole v Praze. Poválečný zvýšený zájem veřejnosti o národní minulost pomohl Böhmovi prosadit terénní výzkumy (dolní tok řek Dyje a Moravy, výzkumy v Kouřimích, na Starém Městě, v Dolních Věstonicích aj.), v jejichž důsledku se např. začal utvářet obraz kultury Velkomoravské říše. V roce 1949 uspořádal výstavu v Národní galerii na téma uměleckých projevů lidí paleolitu, které zde byly, u nás poprvé, představeny formou rekonstrukcí pravěkých kreseb, maleb a artefaktů i originálními předměty. V roce 1949 získal státní cenu a v Archeologickém ústavu ČSAV jednu z největších institucí oboru v mezinárodním měřítku. Na podzim 1952 byl prezidentem republiky jmenován řádným členem (akademikem) ČSAV i II. zástupcem jejího prezidenta. V následujícím roce byl potvrzen na místo ředitele nově vzniklého Archeologického ústavu ČSAV a zřídil jeho expozitury v Mostě, Plzni a Opavě. V rámci ČSAV se angažoval jako předseda Ústřední redakčně-vydavatelské rady ČSAV, jako předseda oddělení historicko-společenských věd v Československo-sovětském institutu, byl předsedou vědecké rady Slezského ústavu ČSAV v Opavě, členem vědeckého kolegia historie ČSAV, členem Vládní komise pro státní ceny, předsedou její subkomise společenských věd atd. Ve funkci náměstka prezidenta akademie setrval do roku 1957, kdy nekandidoval, aby se mohl věnovat vědecké práci. V 50. a počátkem 60. let se zaměřoval na teoretické otázky archeologie a historie a spolupracoval na kolektivních syntézách. Řídil dvě ústavní edice (Monumenta archaeologica, Pravěké soupisy) a revue Eumonia (společně s A. Salačem). Roku 1945 byl zvolen mimořádným členem Slovanského ústavu, roku 1952 dopisujícím členem Královské české společnosti nauk, členem Slovenské Matice v Martině ad. Na mezinárodním vědeckém poli získal členství v „Römisch-Germanische Kommission“ (Frankfurt nad Mohanem), „Prehistoric Society“ (Londýn), byl dopisujícím členem Akademie věd NDR, Maďarské a Saské akademie věd (1959), v roce 1962 jej Mezinárodní unie věd prehistorických a protohistorických zvolila svým prezidentem. Doma byly jeho zásluhy rovněž oceněny několika vyznamenáními. V roce 1949 to byla „Státní cena za vědy společenské“, o devět let později „Řád republiky“ (1958) a krátce před smrtí čestná plaketa ČSAV „Za zásluhy o vědu a lidstvo“ (1962). Jaroslav Böhm byl výborným systematikem schopným komplexních pohledů a historických skic, jehož některé koncepce jsou dodnes živé. Stejně tak byl i skvělým organizátorem, který zásadním způsobem ovlivnil vývoj české archeologie ve 20. století. Zdroj dostupný on line: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/jaroslav-bohm-18676> [cit. ze dne 15. 6. 2017]. Nejvýznamnější díla: Kronika objeveného věku (1941), Naše nejstarší města (1946). Zdroj dostupný on line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁶⁹ Zdroj dostupný on line: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/jaroslav-bohm-18676> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Proti tomu, aby ČSAV byla uměle vybudována po vzoru Sovětského svazu, byl zásadně Bohumil Ryba⁷⁰, jeden z našich nejvýznamnějších klasických filologů a historiků, jmenovaný roku 1952 členem-korespondentem ČSAV. Na Filozofické fakultě UK učil latinu a řečtinu, od roku 1934 jako mimořádný profesor klasické filologie, a věnoval se i činnosti vědecké. Po skončení války, když se znovu otevřely vysoké školy, se vrátil na fakultu jako řádný univerzitní profesor pro obor klasická filologie a stal se řádným členem akademie věd. Zastával názor, že členství v takovýchto institucích by mělo být založeno na dobrovolnosti a odbornosti. Léta 1954–1960 strávil na základě „usvědčení“ z velezrady a vyzvědačství ve vězení, a byl proto vyloučen téměř ze všech institucí, jichž byl do té doby členem. Po roce 1960 pracoval ve svém oboru na různé krátkodobé a částečné úvazky, až v letech 1968–1973 byl řádně zaměstnán v Komisi pro studium a soupis rukopisů spadající pod Ústřední archiv ČSAV. Vědecké práci se věnoval až do své smrti dne 6. února 1980.

IV. 3. 5. Studium klasické archeologie

Klasická archeologie je specifický, takzvaný malý obor, který komunistická ideologická indoktrinace tolik nepostihla. I díky mezinárodním kontaktům a uznávaným výsledkům mohla snáze udržet kontinuitu, což platilo i pro egyptologii nebo orientalistiku.⁷¹ Přesto ani ji čistky neminuly. Až když byl Jan Bouzek roku 1953 zapsán, dozvěděl se, že několik významných profesorů tohoto oboru je ve vězení. Na fakultě už tehdy byl jenom profesor Bohumil Ryba, za nímž se jednou Jan Bouzek na přímluvu svého učitele latiny profesora Nečáska, vypravil, aby si vypůjčil knihu. Když si šel pro druhou, profesora Rybu už nezastihl, také on byl zatčen a v letech 1954 až 1960 vězněn. Protože profesori byli ve vězení, komisionálně vedl klasickou archeologii Antonín Salač, asistent a vedoucí semináře, později profesor a koncem studií i docent, který zde učil i řečtinu. S ním tu byl Jiří Frel, rovněž asistent, koncem studií i profesor, který později emigroval do Ameriky. Další postavou se zajímavým osudem byl Josef Bartoš. Ze školy byl vyloučen po převratu v roce 1948, ale začal pracovat v továrně, přihlásil se znovu a jako dělnický kádr byl přijat. S ním měl Jan Bouzek později na starosti muzeum odlitků v Klementinu. Velmi nadaný Roman Haken měl tehdy ještě neléčitelnou srdeční vadu a zemřel krátce po promoci. Květa Kuršová obor brzy opustila, přešla na JAMU a psala pohádky.

Ve vězení byl od roku 1950 na základě vykonstruovaného procesu profesor Jindřich Čadík, trest za údajnou velezradu si tehdy odpykávala i profesorka archeologie paní Růžena

---

⁷⁰ Prof. PhDr. Bohumil Ryba (8. listopadu 1900 Hradec Králové - 6. února 1980 Černošice) byl český klasický filolog, překladatel, politický vězeň a knihovník. Studoval klasickou filologii v Praze, v Paříži, v Lyonu, v Mnichově a v Berlíně, působil na gymnáziích v Brně a v Praze. Roku 1934 jmenován mimořádným a roku 1938 řádným profesorem Filozofické fakulty UK v Praze. Člen České akademie věd a umění, roku 1952 jmenován členem korespondentem ČSAV, ale 1953 zatčen a odsouzen k 19 letům vězení. Po amnestii v roce 1960 pracoval jako knihovník a archivář v ČSAV a později v Památníku národního písemnictví. Zdroj dostupný on line: <https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/000002387> a <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik7-2009/kap12.pdf> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁷¹ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 929

Vacková. Strávila v něm šestnáct let a psala odtud působivé dopisy⁷². Po návratu z vězení jí byl znemožněn návrat na univerzitu. Po celá léta pak provozovala přednáškovou činnost ve svém bytě, vždy za hojné účasti vděčných posluchačů. S oběma profesory se Jan Bouzek sešel až po jejich propuštění v šedesátých letech. Stali se jeho učiteli a oběma Jan Bouzek za mnoho vděčí. Po dostudování se účastnil kroužku „O umění jako znaku“ u prof. Vackové, který tehdy vedl Josef Zvěřina⁷³. Jan Bouzek je pokřtěný katolík, ale od instituce katolické církve se podle svých slov „poněkud vzdaloval“. Ovšem tehdy v době 2. vatikánského koncilu by se byl do kruhu církve téměř vrátil. K úmrtí profesora Čadíka napsal Jan Bouzek v roce 1980 příspěvek do časopisu Národního muzea.⁷⁴

IV. 3. 6. Studenti a učitelé

Padesátá léta byla zlá doba. Jedna ze spolužaček Jana Bouzka v té době říkala, že po ní jdou „fízlové“. A pak prý náhle zmizela, nikdo o ní nevěděl, nějaký čas prý žila pod jiným jménem. Další vzpomínka na dobu padesátých let, která nebyla nic výjimečného. Takové životní příběhy známé ze sdělovacích prostředků, z prostředí školy a z blízkého okolí mají vliv na životní postoje a rozhodování. Když se takto přímo setkáte s lidmi, kteří skončí ve vězení nebo zmizí vůbec, všudypřítomný strach vás vždycky ovlivní, někdy až ochromí. Jste většinou opatrnější, méně riskujete a více si dáváte pozor. Zdá se, že protestovat nemá smysl, že je to příliš nebezpečné, zvláště když vám takový postoj vštěpuje rodina. Vědomí, že pro přežití a dobré postavení někdy v budoucnu je nutné si hledět svého, nevyčítat a už vůbec neprovokovat, je v naší národní povaze.⁷⁵

---

⁷² Vacková, Růžena - Gjurič, Andrej - Valtrová, Marie. *Ticho s ozvěnami*. Dopisy z vězení z let 1952-1967. Vacková, Růžena. [Úvod]: Gjurič, Andrej. [Připravila]: Valtrová, Marie. Praha: Česká křesťanská akademie, 1994. 171 s. (České obzory. 6.) ISBN:80-85795-10-8

⁷³ Prof. ThDr. Josef Zvěřina, kněz, teolog. * 3. 5. 1913 Střítež u Třebíče, † 18. 8. 1990 Netunno (Itálie). Po maturitě na Arcibiskupském gymnáziu studoval filosofii a teologii na Lateránské univerzitě v Římě (1932–37); r. 1937 byl v Římě vysvěcen na kněze a v následujících letech (1938–42) působil v duchovní správě (Falknov, Pyšely, Plzeň, Praha – kostel sv. Mikuláše na Malé Straně). V době války byl za své protinacistické postoje 13 měsíců internován (1942–43), v l. 1945–50 působil jako asistent profesora křesťanské archeologie Josefa Cibulky na KTF UK (hlásil se též k odkazu profesorky archeologie Růženy Vackové), 1946–47 studoval dějiny umění na univerzitě v Paříži; 1948 byl na UK promován doktorem teologie. Léta 1950–52 strávil na vojně u PTP, r. 1952 byl odsouzen za údajnou velezradu a vyzvědačství na 22 let vězení (ve skutečnosti za pastoraci mezi studenty), propuštěn byl v r. 1965. Poté vystřídal řadu dělnických profesí. Založil a v l. 1968–70 řídil teologický časopis *Via*, z jeho podnětu začal probíhat přednáškový cyklus pro laiky *Živá teologie*. V r. 1969 nastoupil jako asistent na KTF v Litoměřicích, kde se habilitoval; 1970–74 působil v duchovní správě v Praskolesích, v r. 1974 mu byl odňat státní souhlas k výkonu duchovní služby. Byl jedním z prvních signatářů Charty 77 a jejím aktivním spolupracovníkem, poradcem kardinála Františka Tomáška, členem redakční rady samizdatových Lidových novin. R. 1988 mu byl udělen čestný doktorát teologie na univerzitě v Tübingenu. Po listopadu 1989 byl jmenován čestným děkanem KTF UK, 1990 byl pověřen řízením dálkového studia teologie pro laiky a zvolen prvním prezidentem Křesťanské akademie. Byl výraznou osobností ekumenického smýšlení, s morální a intelektuální autoritou; jeho schopností se chystalo využít i Kuratorium Evropské společnosti pro katolickou teologii. Za své zásluhy byl r. 1991 vyznamenán Řádem T. G. Masaryka in memoriam. Zdroj dostupný on-line: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/zverin.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁷⁴ Prof. Jindřich Čadík zemřel / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea - HM, 149 (1980), s. 82. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1980

⁷⁵ Bouzek, Jan. 2008. *Otázka české identity v českém prostoru i mimo něj*. In: *Kultura českého prostoru, prostor české kultury*. Praha: ERMAT. str. 19-24.

Na filozofickou fakultu přijali v roce 1953 více lidí, kteří by krátce předtím neměli šanci. Snad s tím souvisela i nová situace v politice po Stalinově smrti. V prvním ročníku prehistorické archeologie byli jen čtyři studenti, na klasické archeologii byli čtyři ve všech ročnících, na latinu byli přijati tři studenti. Jakýmsi zázrakem se na školu dostal nejen Jan Bouzek, ale i jeho budoucí žena, Hana Fuksová.⁷⁶ Studenti obou malých oborů, latiny a archeologie, měli mnoho společných přednášek. Jan Bouzek byl na gymnasiu nejlepším latinářem, doučoval ji na zdravotní škole a trochu si tak přivydělával. Se spolužačkou Hanou, která latinu studovala, se časem sblížil a později se s ní oženil.⁷⁷

Mladého člověka samozřejmě odborně a lidsky ovlivňují i jeho učitelé. Na své pedagogy měl Jan Bouzek štěstí i přes tehdejší počínající totalitní režim a čistky ve všech institucích. Na fakultě v semináři působil především profesor Jan Filip⁷⁸. Odborně byl zaměřen zprvu na lužická popelnicová pole doby bronzové a halštatské, po roce 1945 pak na keltské osídlení střední Evropy, archeologii doby laténské a problémy oppid. Zkoumáním úlohy Keltů v dějinách Evropy dosáhl světové proslulosti. Stal se členem několika zahraničních akademií věd a vědeckých společností, nositelem čestných doktorátů, vědeckých cen domácích i zahraničních. Univerzitní prehistorickou a raně středověkou archeologii vedl až do své smrti v roce 1981 a vychoval několik generací archeologů. Mnohé zásady vlastní vědecké práce se snažil přenášet na své žáky - prosazoval ve vědě všestrannost, komplexnost, metodické zkoumání všech stránek jevů ve všech jejich souvislostech. Vytvořil kolem sebe věcnou a pragmatickou atmosféru. Tímto působením dosáhl toho, že se pod jeho vedením na pražské filozofické fakultě postupně vytvářela tzv. "Filipova škola". „Politickému tlaku odolával, i agenty ze studentů za ním poslaných dokázal zkrotit. Snad proto na něho nebyl vyvíjen silnější politický tlak a myslím si, že tím Jana Bouzka pro jeho budoucí život inspiroval, i když jejich vztah byl jinak dost komplikovaný. V semináři mu totiž jednou Jan Bouzek vyvrátil jeho teorii o lužickém stěhování a on to prý těžko snášel. Hlavně kvůli tomu Jan Bouzek přestoupil z prehistorie na nový diplomní obor, na klasickou archeologii, původně nediplomní. Nicméně Jan Filip byl příkladem toho, že pokud má za sebou člověk výsledky vědecké práce, mezinárodní uznání, politicky se

---

⁷⁶ Jejího otce popravili ve dvačtyřicátém roce, proto se o ni a její sestru staral strýček. Po válce byl ve vedení jáchymovských dolů zástupce každé parlamentní strany a tento strýček byl ředitelem za sociální demokracii. Byl zatčen a odsouzen k dlouholetému trestu. Před věznicí na Pankrác mu neteře chodily ukazovat syna, který se narodil po jeho zatčení, mohl ho vidět, jen když ho vezli na výslech. Strýček údajně ve vězení spáchal sebevraždu. Byl rehabilitován v roce 1960. Ve vězení byl rok potmě, což zlomilo také starého profesora Rybu, který se po roce potmě už nikdy úplně nesebral.

⁷⁷ „Vzal jsem ji jednou na lodičky, najeli jsme na jez, v tom jezu jsem tu loďku skoro udělal a ona se pouze smála. A to byl ten drápek, kterým si mě získala.“ .... „Trochu jsme se někdy úplně neshodli odborně nebo okolo možné emigrace, kam ona za nic nechtěla“. Vzali se až po vojně. Oba byli navzájem tolerantní, i přes občasná nedorozumění se nikdy nerozvedli, hlavně kvůli dětem a zachování rodiny zůstali spolu, oba měli v čerstvé paměti osudy svých rodičů. Zpočátku, dokud nepřišly děti, s Janem Bouzkem občas jezdila na výkopy. S péčí o děti pomáhala její matka, byla to prý silná žena. Zdroj: vyprávění Jana Bouzka.

⁷⁸ Byl ředitelem Archeologického ústavu ČSAV a působil jako prezident Mezinárodní unie věd prehistorických a protohistorických, byl členem řady zahraničních akademií a vědeckých společností. Redigoval Památky archeologické a roku 1949 založil Archeologické rozhledy a řídil je do roku 1975. Na FF UK v roce 1970 obnovil a řídil edici Praehistorica. Za svou práci získal několik domácích i zahraničních vyznamenání. Zdroj on-line: <http://www.archeologienadosah.cz/o-archeologii/dejiny-oboru/osobnosti-ceske-archeologie/osobnosti-zrodu-ceske-archeologie>; [cit. ze dne 15. 6. 2017]

nevymezuje a má štěstí, je možné, aby se svému povolání věnoval. K jeho úmrtí napsal Jan Bouzek příspěvek do Listů filologických.⁷⁹

Druhým důležitým učitelem prehistorie byl docent Jaroslav Böhm, ředitel archeologického ústavu. I když učil málo, vždycky to prý stálo za to. Jeho kniha *Kronika objeveného věku*, která vyšla za války v Družstevní práci, je možná dodnes nejlepší syntézou svého druhu. Podle profesora Bouzka to byl člověk s nadhledem. Mezi jeho velké zásluhy patří přežití Archeologického ústavu za války pod nacistickým ideologickým dozorem i založení Akademie věd. I když to byl člen KSČ a byl prý vedený jako spolupracovník StB, byl to skvělý člověk, všichni o něm mluvili dobře, dokonce i jinak velmi kritický Václav Černý. Byl to inspirativní člověk, který měl mnoho nápadů, i prof. Bouzek je mu za mnoho inspirativních podnětů zavázán. Šlo hlavně o nadhled nad určitými hranicemi, nadhled nad oborem, nad smyslem starých lidských dějin, nad tím, co je „to dějinné“.

Asistentem, později docentem klasické archeologie Filozofické fakultě byl od roku 1953 další Bouzkův učitel, kunsthistorik Jiří Frel⁸⁰, který v roce 1968 krátce po svém jmenování profesorem zůstal v USA a byl potom dlouhá léta ředitelem Gettyho antických sbírek v Los Angeles, v důchodu pak žil v Itálii a ve Francii. Velký vliv na prof. Bouzka měl také Vere Gordon Childe⁸¹, původně Australan, který působil na London University. Byl to

---

⁷⁹ Bouzek, Jan. Profesor Jan Filip zemřel. 1981 Zdrojový dokument: Listy filologické, 104 (1981), s. 247.

⁸⁰ Jiří Frel, narozen 13. 11. 1923 ve Veselíčku na Moravě, zemřel 29. 4. 2006 v USA. PhDr., CSc., docent klasické archeologie, od roku 1947 asistent v Ústavu pro klasickou archeologii, habilitoval se v roce 1957, v roce 1968 emigroval do USA. V exilu působil v Los Angeles v Gettyho muzeu. Krátce učil na univerzitě v Princetonu, poté spolupracoval jako kurátor řeckého a římského umění v Metropolitním muzeu umění, v roce 1973 se stal kurátorem oddělení starožitností v Muzeu J. Paul Gettyho. Během svého působení ve funkci kurátora značně rozšířil sbírku řeckých a římských artefaktů a muzeum transformoval do jednoho z předních na světě. Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/node/165> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁸¹ Vere Gordon Childe (14. dubna 1892 v North Sydney, Austrálie – 19. října 1957 Mount Victoria, Austrálie) byl archeolog, historik a lingvista. Díky své vědecké všestrannosti na poli historie a archeologie je pokládán za jednoho z nejvýznamnějších archeologů 20. století; centrem jeho vědeckého zájmu byl vztah Blízkého východu a Evropy v době neolitu. Je tvůrcem termínu „neolická revoluce“ (Neolithic Revolution) a „protourbánní revoluce“ (Urban Revolution). Byl také tvůrcem difuzionistické teorie (viz neolit). Po ukončení klasických studií na univerzitě v Sydney v roce 1913 odešel do Velké Británie na Univerzitu v Oxfordu (Queen's College), kde se jeho zájem soustředil na evropský pravěk. Po návratu do Austrálie se stal osobním tajemníkem (Private Secretary) Johna Storeyho, člena Zákonodárné rady (Legislative Council) Nového Jižního Walesu. V roce 1921, kdy John Storey zemřel, se Childe vrátil do Evropy odhodlán nadále se věnovat archeologii. V roce 1923 ještě napsal knihu How Labour Governments, která vycházela z jeho politických zkušeností, ale v této době již cestoval nejen po Evropě, ale i po Blízkém východě. V roce 1925 vyšla jako výsledek jeho rozsáhlých studijních cest a v rámci edice The History of Civilisation (editor G. K. Ogden) jeho kniha The Dawn of European Civilisation, která jej díky do té doby nepoužité koncepci okamžitě proslavila nejen ve vědeckých kruzích. Zabýval se zde vývojem v neolické Evropě ve vztahu k vývoji na blízkém Východě. V souvislosti s tímto se zajímal i o vztah archeologie a etymologii indoevropských jazyků, souhrnně výsledek toho studia publikoval v roce 1926 v knize The Aryans: a study of Indo-European origins. V roce 1927 se stal profesorem archeologie na univerzitě v Edinburghu a v této pozici zůstal až do roku 1946. V roce 1928 v knize The Most Ancient East sledoval vznik a vzestup blízkovýchodních civilizací. O rok později vyšla další kniha, tentokrát se vztahující k pravěkým dějinám Podunají: The Danube in Prehistory. V roce 1930 pak kniha "The Bronze Age", kde studuje důsledky, které vyvolalo objevení tohoto nového materiálu. V pozoruhodné knize "New Light on the Most Ancient East", která vyšla 1935, shrnul výsledky studia výzkumů a objevů v zemích Blízkého Východu. Se svojí základní pracovní oblastí se vyrovnal syntetickým dílem "Prehistory of Scotland" r. 1935, a dále "Prehistoric Communities of the British Isles" (1940). Poté co odešel z univerzity v Edinburghu, stal se ředitelem Archeologického institutu v Londýně, kde působil až do odchodu na

prý takový bohém v klubu, starý mládenec, který o sebe příliš nedbal, místo knoflíků měl provázky, mluvil téměř nesrozumitelně, ale jeho knihy byly pro celou generaci velmi inspirativní. Dalším důležitým učitelem, zaměřeným na paleolit a metodologii oboru a obecné otázky pravěku, byl docent, později profesor Jiří Neústupný,⁸² muzeolog a vedoucí pravěkého oddělení Národního muzea, kde Jan Bouzek jako student pracoval na půl úvazku. Nabádal své studenty, aby četli v cizích jazycích, aby si rozšiřovali svůj obzor. Janu Bouzkovi jednou řekl, že když byl po válce v Norsku a umí norsky, může číst i dánsky, a zadal mu referát z knihy v dánštině. Byl to prý přísný učitel, který „honil“ hlavně nadané studenty, kteří s ním polemizovali.

Jedním spolužákem byl o něco starší kamarád v ročníku Drahomír Koutecký. Podle Jana Bouzka zajímavý člověk, který začal chodit do školy až v patnácti. Jejich rodina přišla do Čech po válce z Polska, z české kolonie v Zelově. Museli tam všechno nechat a později přišli i o restituční statek v Čechách. Proto začal tento kamarád chodit do školy později, ale všechno dohonil. V Praze bydleli spolu, Jan Bouzek mu pomohl psát diplomku a za to

---

odpočinek v roce 1956. V polovině 20. let začal výzkum neolitického sídliště Skara Brae na Orknejských ostrovech a to poté, co silná bouře odkryla další pozůstatky již dříve známého naleziště. Childe, přestože činný hlavně jako teoretik, byl pověřen dohledem nad probíhajícími pracemi. Výsledky výzkumu byly publikovány v roce 1931. V polovině 20. let začal výzkum neolitického sídliště Skara Brae na Orknejských ostrovech a to poté, co silná bouře odkryla další pozůstatky již dříve známého naleziště. Childe, přestože činný hlavně jako teoretik, byl pověřen dohledem nad probíhajícími pracemi. Výsledky výzkumu byly publikovány v roce 1931. Childe publikoval také díla určená široké veřejnosti. Mezi nejznámější patří: *What Happened in History* (1942) a *Man Makes Himself* (1936). Dále studie "Progress and Archeology" (1944-1945) a sbírka úvah "History" (1947). Po odchodu z Archeologického institutu se vrátil do Austrálie, kde zahynul po pádu z Mont Victoria v Blue Mountains v roce 1957. Mohlo se jednat o nehodu, objevily se i spekulace o sebevraždě. Česky vyšly jeho knihy *Člověk svým tvůrcem* (1949) a *Na prahu dějin* (1966). Zdroj dostupný on-line: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/gordon-childe-24176> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁸² Jiří Neústupný (22. září 1905 v Plzni – 28. srpen 1981 v Praze) byl český archeolog, muzejník a vysokoškolský pedagog. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy studoval nejprve dějepis a zeměpis s pedagogickým zaměřením, pod vlivem prof. Lubora Niederla si původní studijní zaměření na slovanskou filologii a etnologii rozšířil o prehistorickou archeologii. V roce 1928 dosáhl titulu PhDr., v roce 1962 titulu DrSc. V roce 1925 nastoupil jako pomocná vědecká síla do oddělení prehistorie pod vedením doc. Albína Stockého, věnoval se období paleolitu a eneolitu, postupně se zaměřil na teorii a metodologii oboru a obecné otázky pravěku. Až do 60. let 20. století prováděl terénní výzkumy – halštatské mohyly Újezd u Sv. Kříže 1934–1936, neolitické sídliště u Hlubokých Mašůvek 1947–1950, eneolitická výšinná sídliště Kaliště 1951, hradiště u Brloha 1968. Byl členem a funkcionářem celé řady odborných organizací, např. Archeologické komise ČAVU (od 1946), Archeologické komise ČSAV (1963), místopředseda světového archeologického kongresu v Praze (1966). Redigoval odborná periodika: *Obzor prehistorický* (1950), v Národním muzeu edici *Fontes archaeologici Pragenses* (od 1958), *Průvodce pravěkem* (od 1969). Jiří Neústupný podnikl v rámci své činnosti řadu studijních i výzkumných cest po Československu i do zahraničí: do Rumunska, Bulharska, Řecka, Německa, Francie, Dánska, Švédska, Velké Británie a Irska, USA a Mexika. Kromě praktické archeologie se věnoval teoretické muzeologické činnosti: v letech 1926–1946 zastával funkci tajemníka Svazu čs. resp. českých muzeí, od roku 1950 přednášel muzeologii na FF UK, 1967–1981 vedl jím vytvořené Středisko pro výuku muzeologie FF UK při Národním muzeu, 1969 byl jmenován řádným profesorem počátků lidských dějin a muzeologie UK, 1953–1958 přednášel na VŠ pedagogické, 1968–1974 přednášel na Univerzitě 17. listopadu v Praze. Napsal naše první moderní příručky muzeologie, moderně pojal expozice Národního muzea: *Pravěké dějiny Čech* (1946), *Od pravěku k českým Slovanům* (1948), *Pravěk Československa* (1958, s jím řízenou přípravnou konferencí 1956) a její modifikace *Pravěké dějiny na našem území* (od 1966, s adaptacemi trvá dodnes). Pod jeho řízením proběhly během let 1969–1989 stovky přednášek o prehistorii a protohistorii v Národním muzeu, v rozhlase aj. Zdroj dostupný on-line: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/jiri-neustupny-46773> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

dostával skvělé jídlo z jejich hospodářství. V ročníku byl ještě Jiří Sláma⁸³, který se později stal slavným slovanským archeologem a profesorem na fakultě, a potom kolega Vladimír Martinec⁸⁴, později archeolog, muzeolog, autor sbírek básní. Jan Bouzek se kromě Kouteckého stýkal spíše se studenty z vyššího ročníku, kterému se říkalo ročník géniů, a s nimiž se tak trochu vezl. Vídali se v semináři o chronologii české prehistorie, neboť Jan Bouzek tehdy dělal chronologii knovízské kultury.

IV. 3. 7. První archeologické výzkumy pro Muzeum hlavního města Prahy

Jan Bouzek začínal jako polní archeolog, od druhého ročníku studia pracoval jako praktikant Archeologického oddělení Muzea hlavního města Prahy na Hanspaulce⁸⁵, za což měl 180 a později 200 korun měsíčně. Podílel se na záchranných výzkumech na různých malých lokalitách kolem Prahy, což znamenalo, že jezdil většinou tramvají, autobusem nebo na svém těžkém kole, kde měl k rámu přivázanou lopatu a krumpáč a jel zachránit nějaký hrob nebo jámu. Nález pak odvezl v ranci na zádech. K většímu výzkumu se dostal v ulici Ve Struhách v Bubenči, kde vykopal svůj první významný objev, kostrový hrob, v němž byl uložen Kelt, asi stodevadesát centimetrů vysoký. Když tramvají odvázel jeho kosterní pozůstatky do Muzea, tramvaj prudce zabrzdila a z batohu mu vypadla část nálezu, i lebka, kterou pak musel lovit na zemi mezi lidmi. Situace byla o to bizarnější, že se to stalo před Dušičkami a tramvají jelo hodně lidí s květinami na hřbitov. Takže mladý Jan lebku a kosti rychle posbíral a raději vystoupil a došel pěšky. První dojem z vykopávek byl tedy opravdu hodně silný.⁸⁶

---

⁸³ Prof. PhDr. Jiří Sláma, CSc., * 23. 11. 1934 v Praze, český archeolog a historik, který se specializuje na dějiny českých zemí v období raného středověku. Působí na Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou na FF UK v Praze. V letech 1999-2002 působil jako ředitel tohoto ústavu. Zdroj dostupný on-line: <http://zivotopis.osobnosti.cz/jiri-slama.php> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁸⁴ Vladimír Martinec, *22. 10. 1934 Týniště nad Orlicí. Archeolog, muzeolog, publikace z oboru. Též autor sbírek básní. Zdroj dostupný on-line: <http://www.cbdb.cz/autor-82891-vladimir-martinec> [cit. z 15. 6. 2017]

⁸⁵ Archeologické oddělení Muzea hlavního města Prahy vzniklo pod názvem Abteilung für Vor- und Frühgeschichte v roce 1941, a to převzetím a přičleněním do té doby samostatného Jírova archeologického muzea na Hanspaulce v Praze-Dejvicích, které tehdy spravovala Společnost pro zachování a rozmnožení archeologických sbírek J. A. Jíry. Jelikož toto připojení bylo provedeno pod silným nátlakem Němci kontrolovaného Osvětového odboru Magistrátu města Prahy a vedoucího Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou Německé Karlovy univerzity L. Zotze, bylo v letech 1945–1946 uskutečněno formálně ještě jednou – archeologické oddělení od té doby neslo název Pravěké oddělení J. A. Jíry. V druhé polovině padesátých let 20. století bylo zrušeno a v následujícím desetiletí jako archeologická pobočka převedeno do nově vytvořeného Odborného oddělení Muzea hlavního města Prahy, které zahrnovalo ještě historické pracoviště a pracoviště péče o sbírky. 1. ledna 1975 vzniklo v rámci reorganizace muzea Archeologické oddělení Muzea hlavního města Prahy, které bylo v roce 2004 při další celkové reorganizaci přejmenováno na Oddělení archeologických sbírek Muzea hlavního města Prahy. Od svého konstituování sídlilo archeologické oddělení na zámečku Hanspaulka v Praze-Dejvicích. Přesto, že šlo o nezcizitelnou nadaci j. Jíry, v roce 1995 Praha muzeum prodala jednomu z privatizátorů a dnes tam sídlí Muzeum V. Klause. Od té doby J. Jíra výstavu nemá. Muzeum se přestěhovalo do bývalého areálu firmy Koh-i-noor v Praze-Stodůlkách, kde krátce předtím začalo vznikat nové centrální pracoviště. Již v druhé polovině čtyřicátých let 20. století se archeologické oddělení zapojilo do provádění systematických i záchranných terénních výzkumů na území Prahy a v jejím bezprostředním okolí. Zdroj dostupný on-line: <http://www.muzeumprahy.cz/oddeleni-archeologickych-sbirek/> [cit. z 15. 6. 2017]

⁸⁶ Bouzek, Jan. 1974. *Laténský kostrový hrob bojovníka v Praze-Bubenči, ul. Ve Struhách* / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 26, č. 6 (1974), s. 587-592.

Především na výzkumu v Bylanech, jehož se účastnili také lidé ze zahraničí, Francouzi a Angličané, což byla skvělá příležitost ke konverzaci a zdokonalení v cizích jazycích, Jana Bouzka na celý život ovlivnil vedoucí výzkumu Bohumil Soudský.⁸⁷ V letech 1952 až 1956 byl vedoucím pravěkého oddělení Muzea hlavního města Prahy, v českých detektivkách byl několikrát zmíněn jako doktor Soudek, později se stal profesorem ve Francii. Po válce dva roky studoval spolu s profesorem Frelem na École normale supérieure v Paříži, dodnes velmi kvalitní škole, proto uměl výborně francouzsky. V roce 1970 učil jako hostující profesor na univerzitě v německém Saarbrückenu a v letech působil 1971–1976 na Sorbonně v Paříži, odkud se již do Čech nevrátil. Bohumil Soudský byl prý gejzír nápadů, někdy geniálních, někdy až zmatených a šílených.⁸⁸ Byl to velmi inspirativní člověk, jemuž Jan Bouzek také za mnohé vděčí. I od něj se naučil řešit problémy s nadhledem a fantazií, jít do „marných“ projektů a prostě to zkusit. S jeho jménem je spojeno vytvoření nové moderně pojaté archeologické muzejní expozice, která nahradila předchozí výstavní prezentaci Jírovy archeologické sbírky. Po dvou letech příprav byla otevřena na počátku července 1955 a představila návštěvníkům pravěké a časně historické osídlení Pražské kotliny. Když se nová expozice na Hanspaulce otvírala, nebyla ještě zcela dokončená, ale datum pro vernisáž už bylo stanovené. Ředitel se svými studenty finišovali. Asi tři týdny žili zavření v muzeu, spali

---

⁸⁷ Bohumil Soudský (19. ledna 1922 Plzeň – 15. ledna 1976 Paříž, Francie) byl český archeolog. Náleží bezesporu k největším postavám české archeologie 20. století. S jeho jménem je spojeno především vybudování archeologické základny v Bylanech u Kutné Hory a vedení tamějšího průkopnického výzkumu sídliště z mladší doby kamenné v padesátých a šedesátých letech 20. století – jeho výsledky a způsob vyhodnocení získaných pramenů (formalizované zpracování dat) výrazně ovlivnily na několik desetiletí archeologii mladší doby kamenné nejen v českých zemích. Nesmazatelnou stopu po sobě zanechal ovšem také v pražské archeologii, přestože jeho zdejší aktivní působení bylo poměrně krátké. Společně s Evženem Neustupným je autorem relativní chronologie kultury s lineární keramikou na území Čech. Později působil také na neolitických nalezištích ve Francii. Bohumil Soudský se v roce 1945 zapsal na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, v letech 1946–1948 studoval v Paříži na Sorbonně (především orientální archeologii) a svá vysokoškolská studia završil v Praze v roce 1950. Již od roku 1948 působil na Univerzitě Karlově v Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou jako asistent. V letech 1952–1956 byl zaměstnán v Muzeu hlavního města Prahy, odkud odešel na začátku roku 1957 do Archeologického ústavu ČSAV. V roce 1970 působil jako hostující profesor na univerzitě v německém Saarbrückenu a v letech 1971–1976 na Sorbonně v Paříži, kde přednášel evropskou protohistorii. Od listopadu 1972 byl československými normalizačními úřady oficiálně považován za emigranta; dodatečně mu bylo odmítnuto legalizování pobytu v cizině a zamítnuta byla také jeho žádost o legální vystěhování. V Československu byl v roce 1975 odsouzen pro spáchání trestného činu opuštění republiky a jeho osobnost mohla být v české archeologii připomenuta teprve po roce 1989. S pražskou archeologií úzce souvisí především jeho zhruba čtyřleté působení v Muzeu hlavního města Prahy. Na dejvickou Hanspaulku, tehdejší sídlo muzejního archeologického oddělení, přišel na podzim 1952, a to patrně s jasnou a ucelenou představou o jeho fungování. Soudskému se podařilo oddělení výrazně rozšířit – na podzim 1954 nastoupila do muzea jako druhá odborná síla archeologického oddělení Zdenka Jelínková, od roku 1953 se na Hanspaulce vystřídala řada tehdejších studentů archeologie, kteří zde pracovali jako stipendisté-elévové. Základem činnosti oddělení se stalo provádění záchranných terénních výzkumů, na něž navazovalo laboratorní zpracování získaných nálezů a jejich následné evidování. Veškeré úsilí směřovalo v prezentaci výsledků veřejnosti, jejímž základem ovšem byla odborná činnost vysoké úrovně a úctyhodného rozsahu. Se Soudského jménem je spojeno vytvoření nové, zdařilé a moderně pojaté archeologické muzejní expozice na Hanspaulce, která nahradila předchozí výstavní prezentaci Jírovy archeologické sbírky. Po dvou letech příprav byla otevřena na počátku července 1955 a představila návštěvníkům pravěké a časně historické osídlení Pražské kotliny v chronologickém sledu za použití řady rekonstrukcí. Svému účelu sloužila až do roku 1969, kdy byla z prostorových důvodů zrušena. Rozsah terénních aktivit, které zčásti směřovaly mimo Prahu, a snaha o maximální využití autonomie pravěkého oddělení ve prospěch jeho chodu se ovšem staly v muzeu pověstným trnem v oku – Soudského přibývajícím konfliktům s vedením muzea byly nakonec příčinou jeho odchodu na konci roku 1956. Zdroj dostupný on-line: <http://www.muzeumprahy.cz/bohumil-soudsky/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁸⁸ Zdroj: rozhovor s Janem Bouzkem 15. 5. 2017

vždy jen chvíli pod vitrínou, kterou právě dodělávali, Jan Bouzek vzpomíná, že se živili „koksem“ Nešlo o kokain, nýbrž káva nasypanou do čistého lihu. Když se potom výstava otevřela, dívky⁸⁹ stály s kyticemi v místech, kde to ještě nebylo dokončené, a chlapi zakrývali nedokončené vitríny svými těly. Pak prospal tři dny. Byly to prý heroické časy.

IV. 3. 8. První výjezdy do ciziny

Ve třetím ročníku, v roce 1956, se zúčastnil týdenního zájezdu do tehdejší NDR. Navázal zde celoživotní přátelství s mnoha lidmi, s některými si dodnes telefonuje. Výjimečnou událostí, bonusem, bylo krátké nahlédnutí do Západního Berlína. Byl také mezi několika studenty, kteří se v rámci výměnného pobytu dostali v roce 1957 na jeden semestr do Bratislavy. Během vyprávění vzpomínal, jak si tehdy užívali krásného studentského života, chořovali „pod věchy“. Věch, česky vích, byl smotek slámy, který visel nad vchodem do vinárny v bratislavském starém městě před jeho asanací pro stavbu nového mostu. Ve vinárnách se podávaly výtečné husy a husí sádlo, které tam dodávali lidé z vesnic, vesměs Maďaři. V noci prý zpívali slavíci, když se vraceli domů. Když byl v Německu v roce 1968 na studijním pobytu, založil s přáteli nevážné uskupení „Gesellschaft für Zivilisierung Deutschland“ (Společnost pro civilizování Německa), jehož předsedkyní byla jedna kolegyně z Rumunska. Společnost zanikla, když jim Humboldtovo stipendium skončilo.

IV. 4. Zahájení profesní kariéry

IV. 4. 1. Působení v Ústavu pro klasickou archeologii

Jan Bouzek dostudoval v roce 1958. Od tohoto roku se jeho působištěm stal Ústav pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze⁹⁰. Tehdy totiž zemřel asistent na katedře, jeho dobrý kamarád Roman Haken, a Jana Bouzka po delším váhání přijali na jeho místo. Protože nebyl „dostatečně kádrově vybaven“, byl přijat pouze

---

⁸⁹ Pod dívčím jménem Zdenka Jelínková navštěvovala reálné gymnázium na Hládkově na pražském Břevnově, kde v roce 1950 maturovala. V letech 1950–1954 studovala na Univerzitě Karlově prehistorii a egyptologii, od listopadu 1954 byla zaměstnána v archeologickém oddělení Muzea hlavního města Prahy. Na konci února 1957 odtud odešla do Archeologického ústavu ČSAV, kde mj. v letech 1967–1986 vedla oddělení; jako redaktorka se řadu let podílela na vydávání publikací této instituce a měla lví zásluhu na jeho výrazném rozšíření. Působila zde až do svého penzionování v říjnu 1991, archeologii však neopustila ani v posledních letech svého života. S pražskou archeologií bezprostředně souvisí především její působení v Muzeu hlavního města Prahy a první léta strávená v Archeologickém ústavu ČSAV. Na Hanspaulku, sídlo archeologického oddělení pražského městského muzea, nastoupila v době, kdy zde již více než dva roky pracoval Bohumil Soudský. Během dvou a půl let, kdy zde byla zaměstnána, provedla řadu záchranných výzkumů v Praze a jejím bezprostředním okolí – k největším patřil výzkum v ulici Ve Struhách v Bubenči v létě 1956, mezi pozoruhodné se řadí objevy bylanských hrobů v Suchdole na jaře 1956 a dvou hromadných hrobů únětické kultury v Tursku v závěru téhož roku. Zapojila se rovněž do přípravy nové moderní archeologické expozice pravěku a počátků dějin Pražské kotliny (podílela se na instalaci sálů věnovaných době bronzové, době halštatské a době hradištní), jež byla otevřena na Hanspaulce v červenci 1955. Konflikty s vedením muzea o rozsah archeologických aktivit směřujících zčásti mimo Prahu a o míru autonomie pravěkého oddělení, které začaly na počátku roku 1956 a provázely závěr muzejního působení Bohumila Soudského, se nevyhnuly ani Zdence Jelínkové. Z pražského městského muzea odešla pouhé dva měsíce po Soudském, a to na konci února 1957. Zdroj dostupný on-line: <http://www.muzeumprahy.cz/zdenka-krumphanzlova/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁹⁰ Zdroj dostupný on-line: http://ukar.ff.cuni.cz/charakteristika_ustavu [cit. ze dne 15. 6. 2017]

na jeden rok. O prázdninách roku 1958 se ještě na šest týdnů vrátil na výkopy do ulice Ve Struhách. V roce 1959 narukoval na Slovensko, na vojně jezdil se sanitkou a s hasičským vozem. Za rok a půl se tam naučil slušně slovensky, základ měl už ze studijního pobytu v Bratislavě. Na fakultu se vrátil na začátku roku 1961, společně s kolegou Josefem Bartošem, kterého na klasickou archeologii přijali krátce předtím. Do roku 1962 zde Jan Bouzek působil jako asistent, v letech 1962 až 1984 archeologii vyučoval jako odborný asistent, od roku 1984 zde získal titul docent a od roku 1991 zde přednášel jako profesor klasické archeologie. Nyní je od roku 2015 emeritním profesorem s minimálním úvazkem.

Jan Bouzek, jako výjimka, nebyl členem KSČ, i když mu při příchodu na filozofickou fakultu říkali: „Soudruhu Bouzku, vy nebudete kádrově udržitelný.“ Neměl kvůli tomu osobní problémy, bylo na něm vidět, že o členství nemá zájem, a tak ani nebyl nikdy oficiálně vyzván, aby do strany vstoupil, jen mu to občas doporučovali. Když byla stranická schůze akademiků, která vždy předcházela jednání akademické rady, musel odejít na chodbu, protože schůze se konala v jeho oddělení. Po jejím skončení ho zavolali dovnitř. Obor klasické archeologie byl mimo zájem StB, ovšem zahraniční kontakty Jana Bouzka bohužel ano. Státní bezpečnost mu za spolupráci nabízela různé výhody, ale vždycky se dokázal nějak vykroutit, zato některé jeho studenty dostali. Členy KSČ paušálně neodsuzuje, byli mezi nimi i slušní lidé, někteří se skutečně chtěli, zvláště v šedesátých letech, podílet se na společenském životě, což bylo možné jen v rámci Národní fronty, a po čase prozřeli. Někteří funkcionáři chránili tažné pracovníky pod sebou. Jana Bouzka „vrchnost“ občas pozvala, aby posoudil nějakou starožitnost, kterou si koupili nebo dostali, za to dostal kávu nebo panáka. U darů prý nikdy nešlo o nic moc cenného, a pokud si něco koupili, bylo to prý obvykle falešné.

Současné vědecké a výukové zaměření Ústavu se člení na několik specializací. Vedle antického umění a archeologie Středomoří (Řecko, Itálie) je to oblast vztahů mezi střední Evropou a Středomořím, mezi Středomořím a Blízkým a Středním Východem, římsko-provinciální archeologie a problematika antických tradic v českém a evropském umění a architektuře. Na archeologii římských provincií a jejich vztah k našemu území se nyní specializuje doc. PhDr. Jiří Musil, PhD⁹¹.

---

⁹¹ Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D. vystudoval klasickou archeologii na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po absolutoriu se stal doktorandem a následně odborným asistentem Ústavu pro klasickou archeologii UK FF, kde vede např. přednášky a semináře pro římsko-provinciální archeologii, archeologii Itálie a etruskou archeologii. Specializuje se především na archeologii římských provincií a jejich vztah k našemu území. Kromě pedagogických aktivit se zúčastnil archeologické expedice pod záštitou UNESCO v Bejrútu (1996), je členem české expedice věnující se výzkumu řeckého emporia Pistiros ve středním Bulharsku a ve spolupráci s Českým egyptologickým ústavem se podílí na výzkumu egyptské oázy el Hajez v Západní poušti, kde se věnuje římskému osídlení z 3. - 5. stol. po Kr. V rámci projektu „Aktion“ spolupracoval s Rakouským archeologickým ústavem na zpracování stavebního materiálu z římského tábora v Carnuntu. Je členem redakční rady Památek archeologických. Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Musil> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

IV. 4. 2. Počátek vědecké činnosti

Během studia i po jeho skončení se Jan Bouzek několik let účastnil archeologických výzkumů v Bylanech⁹² u Kutné Hory, které vedl ředitel městského muzea Bohumil Soudský. Na vykopávkách prý bývalo veselo. V Bylanech jednou Jan Bouzek skončil před místním lidovým soudem, protože byl přistizen při krádeži brambor na poli, akademik Böhmler to tenkrát nějak srovnal. Podle tohoto pohřebiště je pojmenovaná celá jedna archeologická kultura halštatské doby, Bylanská kultura.⁹³ Účastnil se také na výzkumu libického hradiště⁹⁴, který byl podporovaný státem, protože měl význam pro rané české dějiny. Systematicky se této lokalitě začal věnovat na konci 19. století významný český archeolog Josef Ladislav Pícha a především Jan Hellich, poděbradský lékárník a zakladatel tamního muzea. V roce 1948 byl na Libici zahájen analytický archeologický výzkum pod vedením archeologa a historika Rudolfa Turka, vědeckého pracovníka Národního muzea v Praze. Od roku 1974 provádí pražský Archeologický ústav AV ČR každoroční záchranné archeologické výzkumy na předhradí pod vedením PhDr. Jarmily Justové – Princové. V roce

---

⁹² Neolitický sídelní areál Bylany byl objeven v 50. letech 20. století. Zásadou B. Soudského se zde v letech 1955 – 1964 a 1966 – 1967 uskutečnil velkoplošný archeologický výzkum. Na ten navázaly v letech 1977 – 1980 a 1990, 1993 a 2004 menší odkryvy. Celkem bylo odkryto 7 hektarů pozůstatků osídlení z období kultury s lineární keramikou (LBK) a následné kultury s vypíchanou keramikou (STK). Výzkum v Bylanech se stal jedním z nejdůležitějších odkryvů sídelního areálu neolitické kultury LBK v Evropě. Vykopávky zjistily charakteristický obraz pozůstatků sídlišť LBK, který obsahuje půdorysy nadzemních kulových „dlouhých“ domů a velké množství archeologických objektů – jam. Součástí velkého sídelního areálu je kromě rezidenční části i sakrální areál, který obsahuje několik kruhových ohrazení, rondely. V areálu Miskovice bylo objeveno birituální tj. kostrové i žárové pohřebiště kultury STK. Na skalách nad kaňonem říčky Vrchlice byla prozkoumána eneolitická hradiště Cimburk a Dänemark. Zdroj dostupný on-line: <http://www.bylany.com/bylany.html>. [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁹³ Bylanská kultura je jednou z kultur objevujících se v době halštatské, jež je na našem území datovaná od 8. století do cca 450. př. Kristem. Bylanská kultura je spjata především s územím středních a severozápadních Čech. Pojmenování získala podle obce Bylany u Českého Brodu (v letech 1895-1897 zde bylo odkryto velké pohřebiště). Objevy podobné jako v Bylanech se později nacházely na dalších místech Čech a tak vzniklo přízvisko bylanská podle prvního naleziště. Další významná naleziště jsou v Hradešíně u Kolína a Plaňanech. Zveřejněno: 2009-11-28. Zdroj dostupný on-line: <http://www.archeolog.cz/encyklopedie/bylanska-kultura/> [cit. ze dne 15. 6. 2017] Nejhonosnější jsou hroby pod mohylami vybavené desítkami nádob, součástmi vozů a koňských postrojů. Menší komorové hroby obsahují podobnou výbavu ovšem bez částí vozu. Třetí skupinu tvoří hroby vybavené především keramikou. Ve všech třech typech byli lidé pohřbíváni nespálení. Poslední kategorií hrobů představují pohřby spálených těl uložených v nádobě nebo do mělké pohřební jamky. Největší pohřebiště bylanské kultury bylo objeveno v Polákách u Kadaně, kde bylo prozkoumáno padesát hrobů z celkových osmdesáti. V jeho centru se nacházela kamenem označená mohyla s průměrem téměř 30 m. Další lokality jsou známé z Vikletic, Rvenic, okolí Žatce, Hradešína nebo Pňovan. Zdroj dostupný on-line: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bylansk%C3%A1_kultura, <http://www.muzeumzatec.cz/kultura-bylanska.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁹⁴ Libice nad Cidlinou, okr. Nymburk, Středočeský kraj. Raně středověké hradiště (9. – 11. století) na soutoku Labe a Cidliny je jedním z významných míst českých raně středověkých dějin. Nejstarší doklady zdejšího osídlení jsou datovány již do mladší doby bronzové, nicméně nejdůležitějším historickým obdobím byla pro Libici druhá polovina 10. století, kdy hradišti vládl rod Slavníkovců. Kolem r. 955 se na Libici narodil druhý pražský biskup a zemský patron sv. Vojtěch. Vyvraždění rodu Slavníkovců v r. 995 nezanechalo v archeologických nálezech výraznější stopu a hradiště si podrželo postavení správního centra až do poloviny 12. století. Libické hradiště patří mezi dlouhodobě archeologicky sledované lokality – sondy archeologického výzkumu dnes pokrývají přibližně 5 % plochy opevněného areálu a řadí jej mezi nejlépe prozkoumaná raně středověká centra u nás. Zdroj dostupný on-line: http://www.archeologickyatlas.cz/cs/lokace/libice_nb_hradiste. [cit. ze dne 15. 6. 2017]

1998 přezval tyto výzkumy Mgr. Jan Mařík.⁹⁵ Novým terénem se roku 1961 pro Jana Bouzka stalo Knovízské sídliště v Radonicích⁹⁶ u Loun. Tam se mu podařilo několik šťastných objevů, jak spálené věci, tak i pěkně dochovaná obilná jáma. Na základě výsledků napsal jednu ze svých prvních vědeckých studií o severních Čechách⁹⁷ a vytvořil chronologii knovízské kultury, která platí dodnes.

Mezi největší rané terénní akce v Čechách patří účast Jana Bouzka na vykopávkách v hnědouhelných dolech v severních Čechách na Mostecku a Chomutovsku. Šlo o záchranné výzkumy, které se prováděly už od padesátých let. Potom s takovými záchrannými výzkumy začali i Němci v hnědouhelných dolech v Porýní. Byly to desítky hektarů odkrývané plochy, něco pro Komořanské jezero, a něco pro hnědouhelné doly u Mostu, další velké zkoumané plochy byly Vikletice u dnešní Nechranické přehradu u Chomutova.⁹⁸ Jan Bouzek tam tehdy

---

⁹⁵ Historický zájem o libické hradiště sahá až do poloviny 16. století, avšak první věcný popis vnitřního hradiště podal ve svých pamětech známý písmák z doby počátků národního obrození František Jan Vavák z Milčic (1741 – 1816). Od poloviny minulého století byly na Libici prováděny archeologické výzkumy. Systematicky se začal lokalitě věnovat na konci 19. století významný český archeolog Josef Ladislav Píč (1847 – 1911) a Jan Hellich (1850 – 1931), poděbradský lékárník a zakladatel tamního muzea. Od roku 1948 byl na Libici zahájen systematický archeologický výzkum pod vedením archeologa a historika Rudolfa Turka, vědeckého pracovníka Národního muzea v Praze. Jeho výzkumy se soustředily na východní část vnitřního hradiště, kde objevil pozůstatky osídlení od konce 8. do počátku 12. století. Od roku 1974 provádí pražský Archeologický ústav AV ČR každoroční záchranné archeologické výzkumy na předhradí pod vedením PhDr. Jarmily Justové – Princové. V roce 1998 přezval tyto výzkumy mgr. Jan Mařík. V roce 1961 bylo libické hradiště vyhlášeno jako archeologická památková rezervace Slavníkovská Libice a v roce 1979 bylo zřízeno ochranné pásmo, akropole hradiště je od roku 1989 chráněna jako národní kulturní památka: Slovanské hradiště Slavníkovců. Zdroj dostupný on-line: <http://www.arup.cas.cz/?cat=125> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁹⁶ Četné nálezy archeologických pozůstatků v okolí Stradonic potvrzují, že zhruba v místech dnešní hlavní části obce a sz. od ní na levém (záp.) svahu údolí, tj. mezi silnicí do Pátku a Débeřským potokem bylo sídliště lidu s knovízskou kulturou z doby bronzové (9. – 7. stol. Před n. l.). Toto místo, (objevené již v r. 1897) bylo soustavně ničeno zemědělskými pracemi, proto v r. 1970 byl proveden podrobnější záchranný výzkum (Archeologický ústav ČSAV Most). Knovízské osídlení zde bylo prokázáno při průzkumu mladšího halštatského hradiště. Ze stradonického hradiště byl dohled na knovízská sídliště na vrchu Klapý a snad i na Bořeni u Bíliny a na Hněvině u Mostu. Při archeologických pracích i při náhodných sběrech byly zjištěny též ojedinělé pozůstatky starších kultur s keramikou lineární, vypíchanou, šňurovou, pozůstatky kultury únětické, a dále též mladších kultur blanské, laténské, římsko-germánské až mladohradištní. Zřejmě největší význam však má potvrzení existence opevněného sídliště z doby halštatské (přelom starší a mladší doby železné, 6 – 5. stol. před n. l.) na stejném místě, kde bylo předtím starší výšinné knovízské sídliště jv. od Stradonic. Popsal je již J. L. Píč v r. 1909, avšak až v r. 1961 je znovuobjevili D. Koutecký a A. Beneš, když sestavovali obraz slovanského osídlení v Poohří. Zdroj dostupný on-line: <http://stradonka.cz/o-stradonicich/> [cit. z 15. 6. 2017]

⁹⁷ Bouzek, Jan. 1962: *K milavečské keramice na Plzeňsku*, AR 14, 175-216. Bouzek, Jan. 1963: *Problémy knovízské a milavečské kultury*, Sb. NM v Praze, řada A XVII, 1963/2-3, 57-118.

⁹⁸ Expozice Pohledy do pravěku Chomutovska představuje pravěký vývoj na Chomutovsku od neolitu po dobu římskou (6. tisíciletí př. n. l. – 400 n. l.), především na základě výsledků rozsáhlých archeologických výzkumů lokalit, jež svým významem přesahují hranice regionu. Neolit a eneolit je zastoupen zejména nálezy z Vikletic, kde probíhal v letech 1961-1967 při výstavbě Nechranické přehradu archeologický výzkum: mj. bylo odkryto jedno z největších pohřebišť eneolitické kultury se šňurovou keramikou v Evropě. Doba bronzová je mj. obdobím depotů, tj. hromadných nálezů keramiky nebo bronzových nástrojů, zbraní či ozdob ukládaných do země jako votivní dary – obětiny nebo jako sklady. Expozice ukazuje keramické depoty odkryté šťastnou náhodou v Droužkovicích (celkem uloženo 53-55 nádob, úplně nebo alespoň zčásti se podařilo rekonstruovat přes 30 talířů) a v Čachovicích (s více než 30 šálky). V letech 1974 a 1980-81 bylo v Polákách odkryto jedno z největších pohřebišť bylanské kultury u nás (starší doba železná). Také ve Vikleticích bylo doloženo významné bylanské osídlení. V roce 1967 bylo na katastru obcí Dolany a Lomazice odkryto pohřebiště se 30 žárovými hroby ze starší doby římské. Expozice ukazuje nálezy přidané do hrobů (ozdoby, zbraně, nástroje) a figurina ženy představuje germánský oděv, sepnutý originálními bronzovými sponami s očky. Zdroj dostupný on-line:

přišel na leccos užitečného a lidé se tam záchranné výzkumy vlastně naučili. Po prvním setkání s obřím bagrem byl Jan Bouzek ohromen: „Tak jsem přišel na vztah člověk a technika“. Objevily se tam nejrůznější hroby a hradiště, díky nimž víme, jaký byl raný středověk v Čechách. Výsledky těchto výzkumů publikoval spolu s Drahomírem Kouteckým v knihách *The Knovíz culture in NW Bohemia, Vikletice. Siedlung der Štítary-Kultur in Nordwestböhmen*⁹⁹, *Lusatian Culture in NW Bohemia* a v řadě menších studií o sídlištích v Krušných horách a o lužickém sídlišti v Chabařovicích, zčásti s Klauseem Simonem z Drážďan. U slovanských hradišť se však často oficiálně zdůrazňovala slovanskost, i když ta starší osídlení a hradiště většinou slovanská nebyla. Potom začaly plošné výzkumy pro budovanou infrastrukturu, silnice a dálnice, které se provádějí dosud.

4. 3. První zahraniční kongresy

V rámci vědecké práce v roce 1962 vyjel Jan Bouzek se skupinovým zájezdem poprvé v životě na Západ, do Říma, na kongres prehistorické archeologie „UISPP: Science: Prehistoric, Protohistoric“. V Římě celé dny a noci chodil po městě. Byl kvůli tomu podezřelý a po celou dobu za ním stále chodil jeden Ital, který ho hlídal a Jan Bouzek nevěděl, je-li to agent italský nebo československý. Ale: „Bylo tam neuvěřitelně krásně.“

V roce 1963 se dostal do Francie, bylo to opět na kongres klasické archeologie, kde se seznámil s francouzskou školou, École des Annales, někteří lidé kolem ní jsou dodnes jeho přátelé. Finanční prostředky na takové studijní cesty byly velmi omezené, ale vystačil si i s malým kapesným a přivydělával si třeba tlumočením. Po kongresu tam zůstal téměř bez peněz, zůstalo mu asi 100 franků. Do blízkého institutu Marx-Engels Garrody chodil na koláčky, jinde na šampaňské. Během pobytu se setkal s několika filozofy a spřátelil se s několika archeology. Od nich pak později dostával pozvání účastnit se vykopávek v Řecku. Kromě toho výjimečně, bez žádosti měsíc předem, dostal klíče k depozitáři a vitrínám antické archaické keramiky v Louvru. Tyto vzácné památky mohl vzít do rukou a zkoumat. To je dnes už nepředstavitelné.

IV. 5. Cestování do zahraničí

Jan Bouzek se zaměřoval na otázky mezikulturních vztahů ve starověku, zabýval se středoevropskou a černomořskou oblastí, specializoval se na egejskou, raně řeckou, etruskou a černomořskou archeologii. Pro jeho práce tedy byly nutné zahraniční cesty, což byla velmi složitá záležitost. Jan Bouzek vzpomíná, že když měli ve druhém ročníku, tedy v padesátých letech, týdenní skupinový zájezd do NDR, tak se o tom hovořilo dva roky. Když jel poprvé do Polska, měl propustku jenom na 24 hodin, třeba na cestu do Krakova a zpátky. Později šlo vycestovat na 48 hodin, někdy cestu za hranice protáhl i na tři dny.

<http://www.echomutov.cz/cs/kultura/stale-expozice/item/378-pohledy-do-prav%C4%9Bku-chomutovska> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

⁹⁹ Koutecký, D. Bouzek, J. 2011. *Vikletice. Siedlung der Štítary-Kultur in Nordwestböhmen*. Filozofická fakulta UK. Zdroj: https://www.cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=212387 [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Cestování do zahraničí z Československa prodělalo složitý vývoj.¹⁰⁰ Po roce 1945 se kvůli nedostatku devíz vláda snažila takové cestování omezovat, cesty do zahraničí byly nežádoucí, ekonomicky i politicky. Ředitelství Národní bezpečnosti vydávala cestovní pasy k soukromým cestám s odůvodněním, že „by cestou byl ohrožen důležitý hospodářský zájem republiky“ jen velmi omezeně, pro služební cesty bylo potřeba zvláštní doporučení.¹⁰¹ Podmínkou pro soukromý výjezd bylo v první řadě získat devizové prostředky, na což nebyl právní nárok, to platilo už před rokem 1948. Po únorovém puči došlo k dalšímu zpřísnění. Podle nového zákona o cestovních pasech z roku 1949 již neměl občan právní nárok ani na vydání pasu, cesty do zahraničí (i do tzv. lidově-demokratických států) byly možné jen ve výjimečných případech a na zvláštní povolení ministerstva vnitra (národní bezpečnosti). Na styky se zahraničím měl monopol stát a prostředky i pro služební cesty byly hrazeny z devizových rezerv.¹⁰² Došlo k izolaci Československa nejen od západních evropských zemí, ale omezené byly i kontakty mezi zeměmi socialistickými.

Vyhláška ministerstva zahraničních věcí z 31. 12. 1951 učinila československé hranice směrem na Západ pro řadové občany bez předchozího prověření „politické spolehlivosti“ téměř nepřekročitelné. Umožňovala vycestovat pouze s pasem s Výjezdním povolením (výjezdní doložka nebo jednorázové výjezdní povolení), uděleným ministerstvem zahraničních věcí. Zákon č. 53 Sb. z roku 1949 sice zakotvoval svobodu pohybu, ale i její omezení. V § 3 se uvádí: „Orgán příslušný podle § 2 může vydaný československý cestovní pas odejmout, po případě zkrátit jeho časovou nebo zúžit jeho územní platnost osobám, jejichž cesta do ciziny, po případě pobyt v cizině, by mohly ohrozit zájmy státní bezpečnosti nebo jiné veřejné zájmy, zejména hospodářské.“ Tato formulace se užívala až do 80. let 20. století. Situaci ilustruje čl. 104 nařízení Ministerstva vnitra ČSR z r. 1959: „Nevyžadovat životopisy od účastníků turistických zájezdů do NDR.“¹⁰³ Podle devizového zákona z roku 1953 byl možný vývoz peněz pouze se souhlasem Státní banky, došlo k provázání československé koruny se sovětským rublem. Cesty do ciziny byly výjimečné, umožňovala je jenom nemnohá pracovní místa nebo studijní výjezdy. Opuštění státu bez úředního povolení bylo nezákonné a nelegální emigranti byli odsuzováni k trestu vězení, propadnutí majetku a ztrátě státního občanství. Podle demografických bilancí [Paukertová 2000; Srb 2004]¹⁰⁴ odešlo v emigrační vlně po roce 1948 asi 250 tisíc lidí, hlavně intelektuálové a podnikatelé. Jiné odhady [Tigríd 1990; Vaculík 2002] uvádějí 40 - 60 tisíc emigrantů.¹⁰⁵

---

¹⁰⁰ Obdobím od vzniku Československa až po uvolnění cestování v devadesátých letech 20. století se zabývá Jan Rychlík ve své knize *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*. 2013. Praha. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

¹⁰¹ Rychlík, J., 2013. *Devizové přísliby* Str. 11.

¹⁰² Rychlík, J., 2013. *Devizové přísliby*. Str. 12

¹⁰³ Doplněk Prozatímních směrnic o pasové a visové agendě orgánů Veřejné bezpečnosti (čl. 104 RMV č. 101/1958) Dostupné on-line z www: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/pasovky/nmv12-1959.pdf> [Cit. dne 21. 06. 2016].

¹⁰⁴ Drbohlav, D., Medová, L., Čermák, Z., Janská, E., Čermáková, D., Dzúrová, D. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha. Sociologické nakladatelství (SLON). 2010. Str. 25nn.

¹⁰⁵ Drbohlav, D., Medová, L., Čermák, Z., Janská, E., Čermáková, D., Dzúrová, D. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Str. 25nn.

Od roku 1963 mělo být krátkodobé cestování do socialistických států umožněno téměř všem, do kapitalistické ciziny ale jen s cestovní kanceláří nebo na pozvání příbuzných, a to jen těm žadatelům, s jejichž výjezdem souhlasily závodní nebo místní orgány. Podle zákona z roku 1965 bylo možné cestu žadateli odepřít, pokud nebyla „ve státním zájmu“, na vycestování nebyl právní nárok.¹⁰⁶ Podle § 4 tohoto zákona „Vydání cestovního dokladu může být odepřeno občanům, a) jejichž cesta do ciziny by nebyla v souladu se státními zájmy, b) proti nimž je vedeno trestní řízení, c) kteří byli odsouzeni pro trestný čin, pokud se na ně nehledí jako by nebyli odsouzeni, nebo pokud odsouzení nebylo zahlazeno, d) kteří při pobytu v cizině svým jednáním poškodili dobré jméno Československé socialistické republiky.“¹⁰⁷ Právě tento paragraf využívaly orgány Sboru národní bezpečnosti, pod něž vydávání pasů spadalo, aby „nepohodlní“ lidé nikam vycestovat nemohli. V platnosti zůstaly výjezdní doložky, do zemí RVHP byly zavedeny ve formě razítka do pasu. Podmínkou pro vydání doložky bylo devizové krytí, buďto devizový příslib nebo třeba pozvání ze zahraničí, jež bylo často fiktivní, ale v roce 1967 tvořily tyto výjezdy 93 % všech povolených cest na Západ.¹⁰⁸ Tato celkem benevolentní praxe trvala až do podzimu 1969.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Zákon o cestovních dokladech č. 63/1965 Sb., in Rychlík, J. 2013. *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*. Str. 15

¹⁰⁷ Zákon č. 63/1965 Sb. ze dne 18. června 1965, o cestovních dokladech. *Sbírka zákonů ČR*. Dostupné on-line: <http://lexdata.zcu.cz/> [Cit. dne 21. 06. 2016].

¹⁰⁸ Rychlík, J. 2013. *Devizové přísliby*. Str. 15.

¹⁰⁹ Rychlík, J. 2013. *Devizové přísliby*. Tabulka na str. 17

IV. 6. Vědecká činnost Jana Bouzka v šedesátých letech

IV. 6. 1. Řecko a egejská archeologie

V roce 1965 se Jan Bouzek začal zabývat egejskou archeologií. Byla šedesátá léta, situace se uvolňovala, a protože některá „vrchnost“ měla zájem udělat dobré jméno republice a protože nepotřeboval devizový příslib, dostal v roce 1966 povolení a odjel do Řecka. Využil tam svých znalostí cizích jazyků, aby si trochu přivydělal, a seznámil se s vědci z dalších zemí. U Švédů mohl bydlet, pro Američany překládal z ruštiny a z bulharštiny, někdy dělal i pro vědce z Německa. V Řecku krátce předtím skončila občanská válka a bylo to znát. Lidé ze socialistických zemí nesměli navštívit sever Řecka, proto se Jan Bouzek mohl pohybovat pouze po Peloponésu, který si však důkladně prochodil. To však současně znamenalo, že s ním chodili řečtí agenti. S nimi se dokázal dohodnout „po řeckém způsobu“, když chodili moc rychle a agent byl už unavený, pozval Jana Bouzka na kafe. S úřady byly zpočátku trochu potíže, ale nakonec prodloužení víza dostal. V šedesátých letech začali první Řekové studovat na stipendia v Československu. Začínali v jiných oborech, ale mnoho jich přešlo na klasickou archeologii. Mezi Řeky má proto profesor Bouzek několik studentů, mnoho přátel a přes svou neteř patří do řecké rodiny, která má asi 75 řeckých příbuzných. V Řecku také získal několik celoživotních francouzských a anglických přátel, jejichž prostřednictvím později dostával nová pozvání, aby mohl z Československa vycestovat a věnovat se vědecké činnosti. S některými je v kontaktu dodnes. Zvláště si váží Sinclaira Hooda¹¹⁰, který pracoval na výzkumu paláce Knossos a v roce 2011 vydal zatím poslední knihu o minojské kultuře. Byl to podle Jana Bouzka příklad pravého gentlemana a navštěvovali se i se svými rodinami.

IV. 6. 2. „Zlatá šedesátá“

Do Československa pak začali jezdit vědci z Německa, z východního i západního, kteří se účastnili i záchranných výzkumů v severočeských hnědouhelných dolech. V roce 1966 proto uspořádal vědecký kongres v Praze. S kolegy z obou německých republik zorganizoval skupinu, s níž měl na konferenci společný referát. To se setkalo s velkým ohlasem. Koncem roku 1967 pak dostal Humboldtovo stipendium a mohl studovat v Tübingenu. S mnohými vědci se tam spřátelil, jeden z nich z Lipska, byl i kmotrem jeho synovi. Byla to doba „zlatých šedesátých let“, počínajícího „Pražského jara“, kdy se mnoho věcí svobodně otevíralo, doba celkového uvolnění i v oblasti cestování. Spolupráce s německou univerzitou mu poskytla asi rok volnosti, kdy mohl jezdit, kam potřeboval. Zažil v Německu kulturní revoluci, otevřenost i neskrývané obavy z komunismu.

---

¹¹⁰ Martin Sinclair Frankland Hood (*1917), archeolog, akademik, v letech 1954 - 1962 ředitel Britské archeologické školy v Athénách, znalec minojské keramiky, vedoucí archeologického výzkumu v Knossos v letech 1957 až 1961. Zdroje dostupné on-line: <http://www.britac.ac.uk/user/3006> [Cit. dne 21. 06. 2016], http://repository.brynmawr.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1085&context=arch_pubs; a https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/109292/E_ArchaeologicaClassica_22-1977-1_25.pdf?sequence=1 [Cit. dne 21. 06. 2016].

Jako všichni mladí lidé, i Jan Bouzek si „zlatých šedesátých“ užíval. Když byl v Praze, chodil na různé kulturní akce, hlavně do Violy a do Disku, kde se seznámil třeba s Ivanem Vyskočilem, Ivanem Medkem, Václavem Havlem, Jiřím Černým nebo Věrou Chytilovou. Zajímalo ho i výtvarné umění, chodil na výstavy veřejné i neoficiální, a tak se seznámil s Olbramem Zoubkem nebo ve výtvarných ateliérech s Jiřím Kolářem. V šedesátých letech prý bylo všude hodně chytrých lidí. Na několika večírcích se potkal s Bohumilem Hrabalem, Zdeňkem Bonaventurou Boušem nebo Vladimírem Boudníkem, od něhož dostal několik obrázků. Tito lidé měli později různé osudy, někteří emigrovali, někteří podepsali Chartu 77, jiní skončili třeba jako topiči v kotelnách, jen několika se podařilo věnovat se své práci a získat ve svém povolání úspěch.

IV. 6. 3. První habilitace

V roce 1968 se pokusil o první habilitaci, napsal svou první habilitační práci *Homerisches Griechenland*¹¹¹. Blíže se o ní zmíním v kapitole o díle Jana Bouzka. Nakonec však tato práce nebyla přijata s tím, že Jan Bouzek „ještě není dost ideově zralý“. Později při prověrce mu řekli, že kdyby se víc snažil, mohl by být přijat na Univerzitu marxismu-leninismu, a že se příště uvidí. Jan Bouzek však za takovou cenu o kariéru nestál, nikdy „nedozrál“ a o příští habilitaci se pokusil mnohem později za jiných okolností.

IV. 6. 4. Výjezd do Norska a Itálie

V roce 1968 navštívil Norsko, kde ještě žila jeho norská maminka. Potom odjel do Itálie, kde se zabýval studiem historie Etrusků. V srpnu, když byl na cestě z Pompejí do Pesta, se z televize dozvěděl o okupaci Československa a viděl ruské tanky v Praze. Ruského vpádu se obávaly i novináři v Itálii. Vrátil se do Čech, i když ho jeho bytná ve Vídni ho od návratu do Čech zrazovala a kamarád mu do Vídně přivezl nějaké věci. Se svou ženou zvažovali emigraci, dokonce i tchýně je nabádala, aby „zůstali venku“, že se o děti postará. Asi čtyři týdny balili a vybalovali Bibli, ale žena Jana Bouzka do emigrace nechtěla. Rozhodli se zůstat. Také Jan Bouzek se rozhodl, že svůj obor nenechá padnout.

IV. 7. Období od roku 1968

Pro studium roku 1968 a následné normalizace¹¹² jsem využila hlavně dvě publikace, knihu Josefa Petráně *Filosofové dělají revoluc*¹¹³ a knihu kolektivu autorů z Filozofické

---

¹¹¹ Bouzek, Jan. 1969. *Homerisches Griechenland: im Lichte der archäologischen Quellen*. Překlad Schebek, Alfred. Praha: Universita Karlova. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica. Monographia; 29.

¹¹² Normalizace, období, které následovalo po invazi vojsk v srpnu 1968. Nástup normalizace probíhal v několika fázích, podle toho jak postupně ztráceli vliv a moc představitelé tzv. Pražského jara a na jejich místa nastupovali věrní přísluhovači Kremlu. 1. fáze: postupné odstavování Dubčekova vedení jakožto řídicí koncepční síly. Tato fáze byla dovršena říjnovým plénem ÚV KSČ v roce 1969. 2. fáze: Stranické čistky a poté likvidace všech ostatních struktur (kulturní spolky, Junák, KAN, K-231, Sokol) polednové reformy a čistky, nejprve v Bezpečnosti a v armádě, posléze v odborech a v zájmových organizacích a složkách NF. 3. fáze: zahájil tzv. Dopis ÚV stranickým organizacím schválený koncem ledna 1970, který vyhlášoval principy "výměny stranických legitimací". Byly jmenovány prověřkové komise ze starých dogmatických komunistů i z mladých agilních pracovníků stranických aparátů Zdroj dostupný on-line:

fakulty Jakuba Jareše, Matěje Spurného, Katky Volné a dalších *Náměstí Krasnoarmějců*. Druhá polovina šedesátých let byla obdobím destalinizace a rozšiřování svobodného prostoru, ale i tak na vysokých školách zaujímali místa především lidé oddaní socialistickému zřízení, které jim zajišťovalo stabilitu, sociální jistoty, společenský vzestup a profesionální kariéru. Období normalizace, která demokratizační úsilí ukončila, zahájila invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968. Následovala radikální výměna desetitisíců lidí v řídicích pozicích, zkušeni komunisté, kteří prošli prověrkami, většinou navázali na své životní postoje a snažili se „konsolidovat“, obnovit stabilitu, pořádek a socialistickou zákonnost, jak je vždycky vyznávali. Někteří kromě členství v Komunistické straně navíc spolupracovali se Státní bezpečností. Přesné informace o těchto spolupracovnících nejsou dohledatelné, protože objektový svazek StB týkající se FF UK se nedochoval.

IV. 7. 1. Rok 1968 a následná normalizace na fakultě

Normalizace byla doba obnovení a utužení diktatury a morálního úpadku. To platí zejména pro intelektuální prostředí, které bylo na počátku sedmdesátých let tvrdě postiženo stranickými prověrkami, řada lidí najednou nesměla vykonávat svou profesi.¹¹⁴ Situaci na filozofické fakultě a okolnostmi čistek na počátku normalizace se od strany 434 podrobně zabývá obsáhlá publikace Josefa Petráňe *Filosofové dělají revoluci*, z níž jsem informace o tomto období čerpal především. Na podzim roku 1969 začala fakulta čelit antiintelektuální propagandě již normalizovaného tisku a rozhlasu. Učitelé se podle nové propagandy již před rokem 1968 účastnili nástupu „pravcového kontrarevoluce“ a uvolňovali cestu liberálním či opozičním aktivitám studentů.

V září bylo zastaveno vydávání studentských časopisů a paradoxně byla zrušena výuka základu marxismu-leninismu, neboť pedagogové těchto kateder, přesvědčení komunisté, se předtím sice připojili k hnutí „obrody socialismu“, ale nemohli překročit svůj stín. V říjnu se odborný asistent katedry (neslovanských) jazyků František Sosna projevil jako člen „páté kolony“, když v komunistickém časopise Tribuna napadal fakultní poměry a kolegy. Útočil hlavně na vedoucího docenta své katedry, s nímž měl osobní spor. V lednu 1970 musel z rozhodnutí nadřízených stranických orgánů odejít děkan FF profesor Jaroslav Kladiva. Vědecká rada, která stále zastávala reformní stanoviska, zvolila novým děkanem profesora Karla Gallu. Tento normalizační děkan nepatřil k ideologickým dogmatikům, členové rady však podcenili jeho pragmatismus a cynismus. Horlivě plnil úkoly v politických čistkách a „normalizaci“ fakulty a nese hlavní odpovědnost za křivdy i její

<http://www.totalita.cz/norm/norm.php> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹¹³ Petráň, J. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989). Karolinum. Praha. Dostupné on-line:

https://books.google.cz/books?id=Uv_cCwAAQBAJ&pg=PA531&lpg=PA531&dq=profesor+Ji%C5%99%C3%AD+Frel&source=bl&ots=YGxp7XyZGd&sig=F8qzL-JATvNs4i3Pxp5gsRdkwQ&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiSyem55Y_TAhUHCSwKHfMHD2gQ6AEISDAH#v=onepage&q=profesor%20Ji%C5%99%C3%AD%20Frel&f=false [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹¹⁴ Zdroj: Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2. Učitelé a studenti Filozofické fakulty UK v období normalizace*. Str. 15

úpadek.¹¹⁵ Normalizační období znamenalo výrazné snížení úrovně fakulty, mnozí pedagogové byli z fakulty vyhozeni a skončili v emigraci nebo v zaměstnání, které neodpovídalo jejich kvalifikaci. Na jejich místa přicházely „kádrové posily“, často nomenklатурní kádry bez odpovídajícího vzdělání a rozhledu.

„Konsolidace“ na fakultě, tedy stranické pohovory spojené s výměnou legitimací, měly přímo podléhat rozhodnutí ÚV KSČ. Jejím účelem bylo propuštění stoupenců reformního hnutí, kteří se veřejně angažovali, a zastrašení těch ostatních Tzv. „skupina pěti“ (Josef Haubelt, Štěpán Kolafa, Jan Petr, Antonín Robek a Martin Marušiak), „čestní a poctiví soudruzi“, připravila v březnu 1970 hodnotící připomínky pro začínající prověrky, aby se fakulta „vypořádala s minulostí, s koncepcemi a ideologiemi, které jsou v rozporu se socialistickým zřízením“. Na fakultě došlo v zájmu zrychlení „očisty“ k její reorganizaci. Děkan Galla uvedl, že „cílem reorganizace bylo posílení ideově politické zásady na fakultě“,¹¹⁶ a trval na propuštění asi 25 pracovníků fakulty. Druhá konsolidační fáze během roku 1970 a 1971, kádrové „čistky“, měla poměry na fakultě „normalizovat“. Trestem bylo vyloučení ze strany nebo navíc ještě vyhazov z fakulty. Bylo možné projevit své „pomýlení“ a pak možná, podle rozhodnutí prověřkové komise, na fakultě zůstat. Děkan Galla splnil nařízení shora a s výsledkem byl spokojen.¹¹⁷

Čistky byly razantní, o stranickou legitimaci přišlo 51 % komunistů, 31 jich bylo přímo vyloučeno a byli do března 1971 z fakulty propuštěni, 38 pedagogů bylo převedeno na místa, kde nebyli v kontaktu se studenty. Na některých katedrách pak musela být omezena výuka, katedry sociologie, politologie a dějin dělnického hnutí byly zrušeny. „Pracovně politickým hodnocením“ prošli i nestraníci, kteří společně s vyškrtnutými (z KSČ) tvořili „šedou zónu“ s velmi omezenou šancí na nějaký kariérní postup. První fáze politických výpovědí skončila v roce 1972. Karel Galla skončil ve funkci v roce 1973. Noví děkané pak nebyli voleni vědeckou radou, ale dosazováni aparátem KSČ. Tzv. „komplexní hodnocení pedagogů a pracovníků fakulty“ se pravidelně opakovala až do konce totalitního režimu.

„Prověrky“ probíhaly plošně v celé zemi. Jejich výsledky se nadlouho promítly nejen do života konkrétního člověka, ale i jeho dětí. O přijetí střední nebo vysokou školu totiž nerozhodovaly studijní výsledky, ale spíše projevy loajality vůči režimu žáka i jeho rodičů. Doporučení nebo naopak nedoporučení ke studiu, tzv. komplexní hodnocení, bylo často velmi formální, ale mělo silný vyděračský potenciál. Uchazeči z rodin členů KSČ byli při přijímání na školy zvýhodněni.

V knize *Náměstí Krasnoarmějců 2* se píše, že „fakulta byla přinucena k poslušnosti a zčásti kolonizována lidmi, jejichž kvalifikace spočívala spíše než v odborné a pedagogické

---

¹¹⁵ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 439

¹¹⁶ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 458

¹¹⁷ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 471

zdatnosti v přizpůsobivosti či schopnosti vymáhat poslušnost na druhých.¹¹⁸ „Jak je možné, že se jedno z někdejších intelektuálních center pražského jara během několika málo let proměnilo v bezproblémové pracoviště vysokoškolské vzdělávací soustavy normalizačního Československa?“ ... „Jak je možné, že intelektuálové, kteří před několika lety vyznávali ideály reformního socialismu, bez reptání přijali roli loajálních pracovníků fakulty, která patřila k významným ideologickým vzdělávacím institucím normalizačního systému?“¹¹⁹ I podle této publikace však vzpomínky fakulturních pedagogů kolísají mezi dvěma krajními polohami. „Zatímco někteří kladou důraz na všudypřítomnou kontrolu a ideologizaci, před níž nebylo úniku, druzí zdůrazňují, že si navzdory navzdory snahám zkostrnatělé a ideologii svázané diktatury vlastně dělali, co chtěli.“¹²⁰

Autoři tuto problematiku ilustrují na stránkách 230 až 235 na případě předního českého historika Miroslava Hrocha. Pochází z nekomunistické rodiny, do strany vstoupil z pragmatických důvodů, měl odstup od nadšených stalinistů, posléze reformistů, většinu období 1968 - 1970 strávil v zahraničí, nijak se nezapletl a prověrkami bez potíží prošel. „Hroch vsadil na loajalitu k nové moci, protože z jeho pohledu racionální volba zněla pouze „emigrovat nebo kolaborovat“.¹²¹ Mohl jezdit na Západ a udržovat kontakt české historické vědy s vědou západní a reprezentoval kontinuitu české historiografie. Jako sečtělý a metodologicky progresivní, schopný pedagog mohl působit na nadané studenty. Ale musel kvůli tomu spolupracovat se Státní bezpečností. On sám to považoval za strategii, aby mohl realizovat to, co považoval za důležité, u něj tedy nešlo o reakci na tlak nebo jednání motivované strachem.¹²² „Z hlediska Hrochova celosvětového renomé v oboru a roli, kterou sehrál pro kontinuitu české historiografie, se jeho strategie jeví jako úspěšná (jakkoli se těžko srovnává s jinými, nenaplněnými, možnostmi, jakými byla jím samotným zmiňovaná emigrace a působení na prestižních západních univerzitách nebo naopak působení v disentu či v postavení tolerovaného nestraníka).“

Tolerovaný nestraník, v takové situaci byl Jan Bouzek. Jako odborník v neideologickém oboru se naučil nevstupovat do veřejného prostoru, aby na sebe neupozorňoval. Pokud se chtěl věnovat svému oboru a zůstat na fakultě, musel se naučit nic od „nich“ nechít, sám si tedy zařizoval cesty na vykopávky a na zahraniční kongresy. Musel se naučit „ptydepe“, tedy neříkat, co si myslí, používat „jejich“ výrazové prostředky. Současně ovšem jeho úspěšná vědecká činnost sloužila komunistickému režimu jako „důkaz“, že vědě nikdo nebrání a svoboda bádání je zaručena. Cituji ze strany 235 knihy *Náměstí*: „I na ty, kteří byli špičkami ve svém oboru, působila všudy přítomná inscenace politična v prostředí, ve kterém se pohybovali, a citelně zasahovala do jejich životů - jakkoli toto zasahování mohlo mít velice různorodou povahu. Ti, kteří se snažili pohybovat se mimo mocenské struktury, často čelili zvýšenému tlaku na výkon, který jim jakožto „neangažovaným odborníkům“ zajišťoval určitou ochranu před případnými pokusy o

¹¹⁸ Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2*. Str. 25

¹¹⁹ *Náměstí Krasnoarmějců 2*. str. 26

¹²⁰ *Náměstí Krasnoarmějců 2*. str. 26

¹²¹ *Náměstí Krasnoarmějců 2*. str. 233

¹²² *Náměstí Krasnoarmějců 2*., str. 235

odstranění z fakulty. Zároveň se ve své křehké pozici více než jiní museli obávat každého politicky rizikového jednání.“ To znamenalo, že lidé, kteří chtěli zůstat na svých pozicích, byli vydíratelní. Někdy jediný způsob, jak se tohoto vědomí zbavit, bylo svůj obor opustit. Nemohu se ovšem ztotožnit s názorem, že prostor politična byl identifikován pouze jako zdroj tlaku nebo jako prostor sofistickované hry na loajalitu a jeho důsledkem byla neschopnost formulovat vlastní pozice a obhajovat je ve veřejném prostoru, což znamenalo absenci základní výbavy humanitních intelektuálů.¹²³ Jan Bouzek se sice neprojevoval, neriskoval, dlouhá léta se věnoval své vědě, ale jakmile později na začátku revoluce v roce 1989 vycítil, že změna má naději na úspěch, připojil se ke studentům a provedl je počátečními úskalími.

Autoři knihy prostudovali přes 300 svazků z materiálů StB, ale obraz poměrů na fakultě v době normalizace je neúplný. Řada svazků byla skartována, některé částečně, kompletní síť tzv. zájmových osob nebylo možné odhalit. Nepřístupné jsou spisy kádrového oddělení a kádrové materiály univerzitní organizace KSČ bylo možné zpracovat jen částečně. Zákon na ochranu osobních údajů neumožnil zpracovat osobní složky učitelů, spisy děkanátu a jednotlivých kateder.¹²⁴ Kniha se velmi podrobně zabývá jednotlivými lidmi, kterých se normalizace nějak dotkla, ať už těch, které normalizace vynesla na kariérní pozice, nebo těch, kdo byli za své postoje potrestáni. Jan Bouzek v publikaci zmíněn není, nepatřil do žádné z těchto dvou vyhraněných skupin.

IV. 7. 2. Katedra věd o antickém starověku

„Pohroma normalizačních „čistek“ malé obory na fakultě s odbornou specializací, kterou zvládal omezený počet vědeckých pracovníků, pokračujících v tradici předtotalitních škol s mezinárodními kontakty, tolik neohrozila. Platí to o katedře věd o antickém starověku, kterou nadále vedla Eva Kamínková [až do roku 1973 - pozn. aut.], jež byla roku 1968 jmenována řádnou profesorkou.“¹²⁵ „Krátko po jmenování profesorem odešel do emigrace Jiří Frel. Na katedře dále působili profesori Radislav Hošek a do svého penzionování v roce 1976 i Karel Janáček, dále docenti Bořivoj Borecký a Jan Pečírka. V pedagogické práci pokračovali rovněž odborní asistenti, Jan Bouzek, věnující se klasické archeologii, podobně jako Václav Marek. Antickým řeckým uměním se zabýval Theodor Nedělka, latinskou filologií Bohumila Mouchová, Eva Kuťáková a Jana Zachová, k nim přibyla Iva Ondřejová. Výuka i vědecká práce oboru mohla pokračovat a rozvíjet se bez přerušování, což dokazují i obhájené diplomové práce studentů a publikace pedagogů. Katedra nepatřila k „nomenklaturním“, nejsou doklady o tom, že by se tajná státní policie zaměřila na některého z jejích členů, i když z ryze odborných důvodů udržovali kontakty se zahraničím a na pozvání v omezené míře vyjížděli na konference či studijní pobyty.“¹²⁶

¹²³ *Náměstí Krasnoarmějců 2.*, str. 235

¹²⁴ *Náměstí Krasnoarmějců 2.* str. 33.

¹²⁵ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci.* Str. 531

¹²⁶ Petráň, Josef. 2015. *Filosofové dělají revoluci.* Str. 532

Se svým postojem se Jan Bouzek nijak zvlášť netajil. Pohyboval se v té době v okruhu lidí kolem divadla Violy, přátelil se s předsedou Klubu angažovaných nestraníků na filozofické fakultě, hudebním skladatelem Petrem Ebenem a s jeho syny. Přátelil se s Boudníkem, Vašíčkem, Venturou Boušem, tedy lidmi z nezávislé výtvarné a filosofické scény. Přidal se do Společnosti pro šíření neznalostí, už od roku 1967 spolupracoval s časopisem *Das - Dějiny a současnost*¹²⁷ až do posledního, už zakázaného čísla a sprátelil se s jeho šéfredaktorem Zdeňkem Šiklem¹²⁸. Ten po zavedení cenzury¹²⁹ a zákazu časopisu¹³⁰ odešel jako pečovatel do psychiatrické léčebny v Bohnicích.

---

¹²⁷ „Dějiny a současnost, periodikum, které mělo za úkol popularizovat nové poznatky marxistického dějepiscetví. DaS se však začal během krátké doby pomalu odchylovat od představ stranických ideologů. Na jeho stránkách se začalo otevřeněji psát o dříve zapovězených tématech. Od roku 1961 stál v čele redakce časopisu historik Zdeněk Šikl, jehož v roce 1963 doplnil jako druhý redaktor, historik a archivář Milan Churaň.“ Do časopisu přispěl i doc. Zdeněk Pinc. Zdroj dostupný on-line:

<http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2009/4/kdyz-jsem-ten-casopis-poprve-uvidel-byl-jsem-zdeseny/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Emanuel Mandler: „Zdeněk Šikl, který se měl stát redaktorem nového časopisu "Dějiny a současnost", hledal partnera, druhého redaktora. Dějiny a současnost se chystala vydávat společnost s dlouhým jménem, jak se říkalo Společnosti pro šíření politických a vědeckých poznatků. Zdeněk tvrdil, že nebude obtížné, abych se stal druhým redaktorem, protože se dobře zná s vedoucím edičního oddělení Karlem Maršálkem.“ Zdroj dostupný on-line: <http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2003091029> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

„Během šedesátých let se DaS postupně odpoutal od ideologických kliše a na jeho stránkách dostávali prostor autoři, kteří přinášeli do české a slovenské historiografie nové metody“. Eduard Burget. DaS 2/2009. Zdroj dostupný on-line: <http://www.clioheres.net/docs/DAS2-2009-p6-VES.pdf> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹²⁸ Jan Šikl, manžel PhDr. Jiřiny Šiklové, CSc. české socioložky, publicistky, historičky.

¹²⁹ Cenzura, tehdy Hlavní správa tiskového dohledu, byla podle sovětského vzoru ustavena v roce 1953, oficiálně zanikla v roce 1966. Zákonem č. 81/1966 Sb. však byla zřízena Ústřední publikační správa a tím byla cenzura prvně zákonně legalizována. Už 30. 8. 1968 byl vládou zřízen Úřad pro tisk a informace (ÚTI), který měl jednotně řídit, kontrolovat a usměrňovat činnost tisku, rozhlasu, televize ČTK. "Zákon o některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a ostatních hromadných informačních prostředků" 127/1968 Sb. cenzuru znovu zavedl, a to přísnější než v původní podobě zákona z roku 1966. Byla zřízena funkce zmocněnců a rozšířen systém sankcí proti vydavatelům (např. zrušení registrace). Další informace dostupné on-line: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_04.php [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹³⁰ „Z následných zpráv ČÚTI 71 je dále patrné, že vydavatel (Socialistická akademie) se zřekl přímého politického vlivu tím, že část periodik svěřil jinému vydavateli, tak se stalo i u Dějin a současnosti, které přešly do pověření nakladatelství Socialistické akademie Horizont. V další Havlínově zprávě je pak výslovně řečeno, že Dějiny a současnost se staly otevřenou polemickou tribunou a že mají tendenci stavět vědu mimo rámec "oficiální" politiky. V rozhodnutí ČÚTI je řečeno, že na základě zjištění Českého úřadu pro tisk a informace ve smyslu § 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 81/1966 Sb. ve znění § 4 zákona č. 127/1968 Sb. 72, registrace časopisu pozbyla platnosti a vydavateli tak zaniká oprávnění k jeho vydávání. Časopisu bylo vytýkáno, že se "svým obsahem odchýlil od svého politicko-ideového programu i zaměření a nedodržel záruky uvedené v registrační přihlášce". Zcela konkrétní výtkou je pak, že časopis "na příkladech z historie dokumentuje negaci posrpnového vývoje", že jsou v něm "akcentovány prvky českých dějin, které jsou charakterizovány reformačním úsilím a revoltou a jednoznačně uctívání polednového vývoje." Dále, že se tato "jednostranná politická manifestace projevuje ve výběru příspěvků a v citátech vytržených z kontextu" 73 a další. V závěru odůvodnění je řečeno, že na všechny tyto skutečnosti byl vydavatel upozorněn vyřazením a úpravou některých článků, a také jednáním s redakcí v červnu 1969. I přes tato varování nadále docházelo k porušování zákona, a proto bylo rozhodnutím ČÚTI v Praze dne 8. září 1969 čj. 2203/69/II podle § 43 odst. 1 písm. a) zákona č. 71/1967 Sb. 74 uloženo Horizontu, aby nadále upustil od vydávání časopisu. V závěru správního aktu je poučení o možnosti podání rozkladu dle § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb. 75 do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že časopis by mohl nadále "negativně působit a znemožňovat straně a vládě úsilí o plnou konsolidaci v zemi" 76, vylučuje se dle § 61 odst. 3 77 a § 55 odst. 2 78 odkladný účinek výkonu tohoto rozhodnutí.“ Zdroj dostupný on-line: Bakalářská práce Alexandry Novákové, FSV, 2010. file:///C:/Users/M/Downloads/BPTX_2008_1_11230_JBAK01_17603_0_81877.pdf [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Začátek šedesátého devátého zastihl Jana Bouzka na vykopávkách v Týrynthu na Knossu, kde kopal se svým přítelem Sinclairem Woodem. Po návratu se ještě zúčastnil pohřbu Jana Palacha, kterého znal z fakulty od vidění. Pak byl předvolán na policii. S historikem Miroslavem Hrochem¹³¹ a jeho ženou, byzantoložkou, se domlouval, co by se dalo nebo mělo dělat. Jan Bouzek odmítl s policií spolupracovat a agenti Státní bezpečnosti splnili svou hrozbu, zařídili, že už se na Západ nepodívá. A nedostal se tam téměř deset let.

IV. 7. 3. Cestování do zahraničí po roce 1968

Informace o migraci z Československa koncem šedesátých let jsem vyhledala v knize *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*, na niž se podílel Dušan Drbohlav¹³². V období let 1960 - 1969 odešlo z Českých zemí legálně 56 000 osob, nejvíce (13 000) právě v roce 1967,¹³³ přičemž početnou skupinu tvořili etničtí Němci. Sovětská okupace v srpnu 1968 vyvolala velkou vlnu emigrace, podle různých pramenů uprchlo přes sto tisíc obyvatel (v letech 1968 - 1969 asi 104 tisíc¹³⁴, v letech 1968 - 1972 asi 127 tisíc osob¹³⁵). Politické důvody byly často propojeny s ekonomickými, většinu emigrantů tvořili mladí kvalifikovaní lidé, mnozí s rodinami, kteří hledali lepší životní podmínky.¹³⁶ Odcházeli hlavně do Rakouska, Německa, USA a Kanady.

V roce 1968 se požadavek na zcela svobodné cestování stal jedním z hlavních požadavků reformního hnutí. Možnostmi cestování mimo území republiky se podrobně zabývá kniha *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*¹³⁷, z níž jsem čerpala následující informace. Až do roku 1969 bylo cestování relativně svobodné, ale pokud se člověk v daném časovém limitu nevrátil, dopustil se trestného činu nedovoleného opuštění republiky, za něž byly udělovány tresty odnětí svobody i propadnutí majetku. Na podzim roku 1969 s nástupem normalizace došlo na základě usnesení vlády ČSSR č. 266/1969 k radikální změně možnosti cestování do zahraničí. Nutné bylo nejen finanční zajištění cesty, ale úřad mohl odmítnout vydání cestovního pasu nebo výjezdní doložky, bez níž nebylo možné republiku opustit, došlo i k omezení služebních výjezdních doložek. Pro bezdevizové výměnné pobyty vědeckých pracovníků a studentů byl nutný souhlas vládního výboru pro regulaci styků se zahraničím. Cesty do zahraničí byly povolovány, jen pokud byly organizovány cestovní kanceláři, na základě devizového příslibu, a pozvání přímých příbuzných nebo v důležitém státním, společenském nebo osobním zájmu.

Proces získání devizového příslibu a dalších dokumentů k cestě do „nesocialistické ciziny“, tedy cestovního pasu a zvláště Výjezdní doložky, byl velmi složitý, mohl trvat měsíce, sestával z mnoha vyplněných formulářů, potvrzení, posudků a pohovorů a končival

¹³¹ Prof. PhDr. Miroslav Hroch, DrSc., český historik

¹³² Prof. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy

¹³³ Drbohlav, D., Medová, L., Čermák, Z., Janská, E., Čermáková, D., Dzúrová, D.: *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha. Sociologické nakladatelství (SLON). 2010. Str. 26

¹³⁴ Kučera 1994 in Drbohlav, D. *Migrace a (i)migranti* Str. 26

¹³⁵ Vaculík 2002 in Drbohlav, D. *Migrace a (i)migranti* Str. 26

¹³⁶ Drbohlav, D., *Migrace a (i)migranti*. Str. 26

¹³⁷ Rychlík, J. *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*. Tabulka na str. 22

mnohdy neúspěšně. Prvním krokem bylo podat si do konce ledna žádost o devizový příslib (za rok pouze jednu), kterou musel potvrdit zaměstnavatel. Devizovým zákonem byl potvrzen striktní státní devizový monopol. Na vydání devizového příslibu nebyl právní nárok, rozhodování se řídilo interními směnicemi SBČS. Rozhodovala zvláštní komise, v níž byli vedoucí pracovníci banky a zpravidla zástupce oddělení pasů a víz, někdy zástupce národního výboru a výboru KSČ. Vyřazeny byly žádosti, pokud by cesta „nebyla v souladu se státními zájmy“. Při rozhodování byla brána v úvahu „třídně-politická kritéria“. Uspokojeno bývalo zhruba kolem třetiny zájemců, proces udělování devizového příslibu proto otevíral široké pole korupci, protekčnímu jednání a podvodům.

Následné udělení Výjezdní doložky pak záleželo na potvrzení zaměstnavatele nebo národního výboru, místního výboru KSČ, ROH, uličního výboru, vojenské správy, ale rozhodovací pravomoc mělo oddělení pasů a víz, jež bylo součástí Sboru národní bezpečnosti.¹³⁸ Kapitalistické státy, i Jugoslávie, byly chápány jako „svět diverzních centrál, ideologických protivníků, tajných služeb a nepřátelské emigrace, od kterých je třeba československé občany izolovat“.¹³⁹ Povolení k vycestování za západní hranice se stalo nástrojem politické represe. Železná opona opět spadla.

IV. 8. Život Jana Bouzka po roce 1969

IV. 8. 1. Muzeum v Hostinném

Koncem roku 1969 Jan Bouzek spolu se svým bývalým spolužákem, kolegou Janem Bartošem, vystěhoval sbírku odlitků z Prahy, což tehdy byla velmi důležitá záležitost. V rámci organizačních změn univerzita přišla o Klementinum, které přešlo pod městskou knihovnu, bývalou univerzitní, a muzeum odlitků se muselo vystěhovat. Zajímavým způsobem se pro ně podařilo zajistit muzeum v Hostinném. Jan Bouzek věděl, že se v Hostinném plánuje odstřel kostela, pokud se pro něj do týdne nenajde uplatnění. Sešel se kvůli tomu se Zdeňkem Vašíčkem a spolu s profesorem Frelem sepsali prohlášení, které bylo na vyšších místech schváleno a po složitých peripetiích bylo muzeum otevřeno. Tenkrát se vyznamenal svým během po partajních organizacích, měl asi týden na to, sehnat všechny potřebné papíry, protože do třicátého muselo být všechno založené, aby se to stihlo.

Pro antické a egyptské oddělení to bylo hrdinství konce roku šedesát devět. Zasadil se o to hlavně ministr kultury Miloslav Brůžek¹⁴⁰. Už předtím o tom Dubček řekl: „Nemůžu už nic jiného, ale něco jako pražské Pergamum, to bych rád založil.“ V Národním muzeu mu v roce 1969 pomáhal jeden z žáků, Jiří Marza, který tehdy byl v jednom ročníku s kolegyní

---

¹³⁸ V roce 1990 měly být zrušeny výjezdní doložky pro pracovní cesty, místo nich měl pracovník na hranicích předložit statistický list. V důsledku sametové revoluce byly výjezdní doložky zrušeny již k 4. 12. 1989. Jejich zrušením se však nevyřešila otázka devizového krytí cest, i když už neměla politický charakter. Podle nového zákona byla banka povinna zájemci devizy ve stanoveném limitu odprodat a umožnit mu zřízení vlastního devizového účtu, aniž by zkoumala původ deviz. Institut žádostí o devizový příslib zanikl. K volné směnitelnosti a možnosti volného nákupu a vývozu cizí i domácí měny došlo až po roce 1995.

¹³⁹ Rychlík, J. *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*. Str. 20

¹⁴⁰ Miloslav Brůžek, ministr kultury v období 10. 7. 1969 – 8. 5. 1973

Dufkovou¹⁴¹ a Ondřejovou¹⁴². Iva Ondřejová zůstala u Jana Bouzka na fakultě, Jiří Marza s Marií Dufkovou pracovali v Muzeu. Nakonec Jiří Marza po neshodách z Muzea odešel a působil nějakou dobu ve Vatikánu a v Rakousku.

Hostinné je sice menší město, ale pro účely sbírky bylo vhodné. A navíc se podařilo zachránit kostel, který se tak vyhnul demolici. Muzeum existuje dodnes, i když to koncem roku 1969 vypadalo jinak. Profesor Frel zůstal v Americe a v Rudém právu vyšel článek, jak dlouho budou ještě Řečtí bohové strašit v Hostinném. Při otevření muzea v Hostinném a potom na plovárně v Hostinném byla schůzka, na níž se lidé loučili s tím, že teď už je určitě vyhodí. Na vernisáži koncem roku bylo poslední setkání těch, kteří pak byli po prověrkách vyhozeni, i tajemníků a partajních funkcionářů. Na oboru klasické archeologie nikdo nezbyl. Na Jana Bouzka si zvykli, tak tam mohl zůstat.

IV. 8. 2. Zahraniční cesty

Cesty do zahraničí nezůstaly uzavřeny všem a natrvalo. Jan Bouzek byl nestraník, v roce 1968 se moc neangažoval a neměl žádný velký „škraloup“. Na zahraniční výzkumné pobyty dostával pozvání svých přátel a nemusel tedy žádat o devizový příslib. Proto mohl občas vyjet do zahraničí na vykopávky, třeba na Cejlou nebo do Řecka, ale nemohl cestovat se svou ženou. Buď mohl jet jeden, nebo druhý, jako rodina, s dětmi, mohli jezdit k moři do NDR nebo do Polska. Deset let se Jan Bouzek nemohl účastnit zahraničních kongresů nebo výzkumů na Západě. Osmdesátá léta však už prý byla mírnější, to už s ním i manželka mohla jet kamkoliv, i když konferencí se účastnila zřídka. Ráda jezdila do Anglie, tam jela vždycky, když to bylo možné, občas do Paříže. V Řecku jí nevyhovovalo horké podnebí, jen jednou spolu byli na Krétě. Zato Jan Bouzek cestuje rád. Rád se schází s lidmi, kterých si váží a od kterých se mohl učit.

IV. 8. 3. Prospekce na Kypru

V roce 1971 se zdálo, že Kypr se stane pod vládou arcibiskupa Makaria skoro komunistickou zemí, a Národní muzeum bylo pověřeno sjednat nějaký archeologický projekt na místě. Prof. Jiří Neustupný byl prehistorik, neměl s klasickou oblastí zkušenosti a vybral si tehdy Jana Bouzka, aby ho jako expert podpořil. Už tehdy totiž na Filozofické fakultě studovalo několik kyperských studentů. Tehdejší ředitel Archeologické služby Vassos Karageorghis, který se později stal Bouzkovým dobrým přítelem, nabídl lokalitu Akrotiri nedaleko Ayios Theodoros, při jižní bázi protáhlého poloostrova řecky nazývaného Karponisi. Antický název lokality zní Knidos, což připomíná i knidskou Venuši. Na místě pak našli hradbu města, malý přístav a množství památek na povrchu, zvláště kamenné mlýny a rozrušené (vykradené) hroby. Vykrádání hrobů byl na Kypru odjakživa výnosný byznys, dnes už to prý není tak jednoduché. Nálezy keramických střepů ukazovaly, že místo

---

¹⁴¹ Doc. PhDr. Marie Dufková, CSc., archeoložka

¹⁴² Doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc., archeoložka

bylo osídleno od rané doby bronzové¹⁴³ až do byzantské doby. Výsledky prospekce jsou stručně publikovány i u nás i na Kypru, posbírané střeby byly uloženy v muzeu v Nikosii, ale v současné době jsou nezvěstné.

Prožil tady jeden z momentů, kdy mu během několika minut proběhlo hlavou, „jak by bylo hezké tam zůstat, vykopávat ten starý přístav a chodit se koupat. Byl to pěkný sen, ale nic z něho nebylo a nebude“.¹⁴⁴ Byl to prý příjemný a silný zážitek „bdělého denního snu“. Tady také našel hadí košilku. Podle místních to znamenalo, že se tam ještě někdy vrátí, ale to se mu nepodařilo.

Brzy poté vypukla občanská válka, které se účastnili i jeho kyperští studenti a z plánovaného výzkumu sešlo. Řeční důstojníci prý prodávali střelivo, a když se měli bránit, otevřeli bedny, které byly prázdné. V místech, kde se pohyboval, byla turecká Free zone, přesto jezdil s konvojem UNESCO. Místo zůstalo na severní turecké straně ostrova a je tedy zatím rezervováno pro toho, kdo by chtěl v té akci pokračovat, protože v současné době je ředitelem starožitností na Kypru jeden z Bouzkových bývalých studentů. Jenom na fotografiích viděl, že vykopávky tam teď provádějí turečtí vědci z Istanbulu, s nimi se o své nálezy a poznatky podělil.

IV. 8. 4. Cesta do Iráku

V roce 1973 se pomocí známých zahraničních vědců dostal do Iráku. Zkoumali skulptury v Hatře, podobné oblasti jako Palmýra v Sýrii. Irák projedil a získal zajímavé zkušenosti. Dostal se až na okraj Kurdistánu. Jednou byl v kavárně, když byl náhle vyhlášen poplach, a všichni hosté se schovali pod stoly. Ukryl se tam také. Pak se dozvěděl, že tam na kávu přijel Mustafa Barzání¹⁴⁵. Po jeho odjezdu zase všichni vylezli, válku tam nebrali moc vážně. Jeho kolegové byli hodní a pustili ho všude. Když začala poslední válka, byly už všechny památky zavřené.

IV. 8. 5. Cesty na východ Evropy

Od svých zahraničních přátel Jan Bouzek sice dostával pozvání kopat na Blízkém východě, v Sýrii a v Kartágu, ale bohužel se pozvání neuskutečnila, neboť nedostal povolení k vycestování. Šlo o výzkum UNESCO v Karthágu a francouzský záchranný výzkum v Ugaritu, který byl poškozen kopáním syrských zákopů v době války s Izraelem v roce 1967.

---

¹⁴³ Kovy, které Řekové a Římané poznali a potřebovali ke svému mocenskému i hospodářskému rozvoji, byly zlato, stříbro, měď, cín, olovo, železo a jejich slitiny. Kovy bylo nutno dovážet i vyvážet. Tento pohyb přispíval k rozvoji loďařství i obchodu. Bronz [řec. chalkos, lat. aes], kovová slitina skládající se z 90 % mědi a 10 % cínu. Je to kov typický pro raněhistorickou evropskou dobu bronzovou, kdy zbraně a nářadí nebyly už vyráběny z kamene, ale nebyly také ještě zhotovovány ze železa. Bronz poskytl technice, válečnictví a umění dosud neslýchané nové možnosti: bronzové nože řezaly lépe nežli kamenné, bronzové přilby a štíty ochraňovaly lépe než kožené, bronzové meče zabíjely jistěji než kamenné, bronzové kotle odolávaly ohni lépe než hliněné. Zdroj: Encyklopedie ABC, rok 1974, str. 39.

¹⁴⁴ Zdroj: rozhovor s Janem Bouzkem

¹⁴⁵ Kurdistánský nacionalistický vůdce, pozn. aut.

Když se koncem sedmdesátých let Jan Bouzek nemohl věnovat se výzkumům kolem Středozemního moře nebo cestovat na Západ, vrátil se na výkopy pod Mostem a potom se v malé sezóně se svými studenty asi deset let účastnil průzkumu dočasné římské stanice v Mušově¹⁴⁶ nedaleko Mikulova na Jižní Moravě. Mezitím se mu dařilo dodělávat některé starší projekty. Do zahraničí v té době jezdil jenom na povolenky nebo na výměnné pobyty, hlavně do NDR. Se zahraničními vědci zůstal v kontaktu alespoň prostřednictvím korespondence a publikováním. Když nesměl na Západ, začal jezdit do Ruska, Gruzie a do okolních socialistických zemí, do Polska, Maďarska, Rumunska, a to na vykopávky, kongresy nebo do knihovny. Cesty do zahraničí využíval profesor Bouzek také ke zdokonalování v cizích jazycích. To mu pomohlo získat přátele, kontakty, pozvání a kromě toho i přívůdky, neboť na konferencích překládal a tlumočil. „Když si získáte všude pár přátel, tak máte síť, network. Po celé mořské hladině.“¹⁴⁷

IV. 8. 6. Studijní pobyt v Rusku

V roce 1976 se Jan Bouzek dostal na krátký studijní pobyt do Ruska. V Moskvě v té době působil slavný archeolog Klin, který založil klinologii, speciální archeologii. Jan Bouzek a další vědci z různých zemí se sešli s moskevskými disidenty a s lidmi z Proppovy školy. Od té doby některé Rusy obdivuje. Kvůli své výšce a celkovému vzezření ho Rusové občas považovali za vědce z Pobaltí, protože cizinců jezdilo do Ruska velmi málo, a tak se dostal i na místa, kam běžně člověk nepodíval. Svým způsobem bylo Rusko absurdní. Lidé se s ním báli mluvit, otevřeně s ním začali hovořit až někteří Židé. A i ti mluvili jen tam, kde nečekali odposlouchávací přístroje. Téměř všude musel mít „propustk“, legitimaci, již se prokázal u vstupu, úřady a instituce byly často jako pevnosti. Na druhou stranu jako cizinec ze spřátelené země dostal legitimaci do Leninské knihovny, kde prý bylo všechno. Knihy, které se v Praze nepůjčovaly, si tam jako cizinec mohl vzít a číst si v nich. Líbily se mu tam skvělé koncerty vážné hudby. Ruští studenti byli pilní a měli velmi dobře zpracované své archeologické práce. S některými studenty a studentkami se v Moskvě spřátelil a několikrát je pozval do Prahy.

IV. 8. 7. Výzkum Kýmé a Samothráké

Archeologie byla v době Rakouska-Uherska velmi významný obor, dokladem jsou velkorysé budovy archeologických ústavů. V rámci dělení Rakouska-Uherska připadla novému Československému státu kromě jiného i různá archeologická naleziště, jedno z nich právě výkopový areál na Samothráké. Sem se Jan Bouzek dostal v roce 1978 hodně

---

¹⁴⁶ Mušov, římský tábor: vojenská stanice ve strategicky výhodné poloze ovládající ústí Svatky do Dyje. Výkopy (dnes zakryté zemí) prokázaly zde existenci kaštelu (hypokausta), přinesly nálezy terakoty a cihel s kolky legie X Zdvojené, Oddané, Věrné (Gemina, Pida Fidelis). Kaštel vznikl před válkami Marka Aurelia s Markomany. Kaštel, hypocaustum - heslo v encyklopedii ABC, rok 1974, str. 105, zkráceno: [řec. vytápění zdola], technické zařízení, od doby římského císařství běžné, pomocí něhož se vytápěly vily a větší budovy. Zdroj: Encyklopedie ABC, rok 1974, str. 161

¹⁴⁷ Zdroj dostupný on-line: bakalářská práce Kamila Beera *Pan Archeolog: životopisná výpověď Jana Bouzka. vedoucí práce Jan Kašpar; oponent práce Richard Zika.* <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/132870>. [cit. ze dne 15. 6. 2017]

netradičním způsobem, což je pro něho ovšem typické. Na konci sedmdesátých let totiž našel nový způsob, jak se dostat do zahraničí. Vstoupil do klubu potápěčů a jachtařů, kteří ho potřebovali, protože uměl řecky i další cizí jazyky, a klub mu zařídil devizový příslib. Potápěče vždycky nechal v nějakém přístavu a odjel na prospekci nebo do knihovny. Organizoval to „alpinista“ Jan Šváb, který znal sportovní činovníky, kteří mohli udělení devizového příslibu ovlivnit. Když Jan Bouzek nemohl vycestovat jinak, jel jako sportovec. S nimi se dostal také do Kýmé, rodiště Homérový ženy a na krásný ostrov Samothráké, v antice velmi důležité řecko–fénicko–thrácké putní a mysterijní místo. Tady pobyl několik dnů a s podporou americké expedice, která tu dodnes působí a s pomocí fotografa Jana Švába zdokumentoval objekty, které dříve zkoumal Antonín Salač.

Antonín Salač, později akademik a ředitel Kabinetu pro studia řecká a latinská ČSAV komisionálně vedl napřed ústav sám a později Katedru věd o antickém starověku, která vznikla sloučením seminářů starověkých dějin a klasické filologie. Ve dvacátých letech působil ve Francouzské škole v Athénách, věnoval se tu epigrafii a sestavil v té době také obsáhlý korpus kolů na thaských amforách. Účastnil se výkopů v Délu a ve dvou sezónách, v roce 1923 spolu s Francouzskou školou a v roce 1927 samostatně, zkoumal svatyni Velkých bohů na ostrově Samothráké. Připravil několik článků pro francouzský časopis *Bulletin de Correspondance Hellénique* a stal se spoluredaktorem leidské mezinárodní edice řeckých nápisů *Supplementum Epigraphicum Graecum*. V roce 1927 zde pak vedl, už samostatně, spolu s architektem Janem Nepomuckým, další sezónu výkopů, kde odkryl několik staveb a také prozkoumal podrobně fontánu, ve které stála původně socha Niké Samothrácké, dnes jeden z nejobdivovanějších exponátů pařížského Louvre.

Výsledky těchto výzkumů byly tehdy bohužel publikovány jen v předběžných zprávách a tři svazky publikací o výkopech mohly být vydány v letech 1983 a 1985¹⁴⁸. S doc. Ivou Ondřejovou pak získali starší kresby a deníky z pozůstalosti A. Salače, uložené zčásti u jeho dědiců, zčásti v archivu ČSAV. Podrobné publikace výzkumů si získaly dobrý ohlas a doplnily jiné výkopové stránky o svatyni. Součástí tehdejšího projektu „expedice Egeis“ bylo i zkoumání přístavu Samothráky; tato prospekce je také publikována v příslušném svazku.

Už v šedesátých letech připravoval Dr. Dufkovou a doc. Ondřejovou publikaci dalšího Salačova velkého projektu, výkopů v maloasijské, nyní turecké Kýmé, rodišti Homérový manželky, kdy získali několik mezinárodních odborníků na publikaci zdejších nálezů uložených v ústavu. V roce 1978 se stejnou jachtařsko - potápěčskou skupinou navštívil ostrov Kýmé ležící nedaleko Ali Aga. Podařilo se mu uskutečnit prospekci, která celé město zmapovala a lokalizovala místa Salačových výkopů, a to díky laskavosti Ekrema Akurgala, ředitele Archeologické ústavu university v Ankaře a prof. Jörga Schäfera

---

¹⁴⁸ J. Bouzek et Iva Ondřejová. *Samothracica in Prague*. *Graecolatina Pragensia* 10. 1983 (1986), str. 57-76. *Samothrace 1923, 1927, 1978. The results of the Czechoslovak excavations in 1927 conducted by Antonín Salač and Jan Nepomucký and the unpublished results of the 1923 Franco-Czechoslovak excavations conducted by Antonín Salač and François Chapouthoer, prepared for publication by Jan Bouzek and Iva Ondřejová, with a contribution by Radislav Hošek, Praha, Universita Karlova 1985.*

z university v Heidelbergu.¹⁴⁹ Byl to Němec tureckého původu, jehož matka byla z Bosny a manželka pocházela z Řecka. Podle Jana Bouzka to byl to velmi milý člověk, který mu umožnil účastnit se výzkumu pod svým seminářem bez oficiálního povolení, jiní za to museli platit hodně peněz. Dokázali se domluvit v několika jazycích, s potěšením spolu hovořili srbochorvatsky. Jan Bouzek byl totiž jediný člověk v týmu, který tento jazyk ovládal, a proto se spřátelili. Díky tehdejší ředitelce Istanbulského archeologického muzea Nuşin Asgari si mohli během několika dní prohlédnout všechny starší nálezy tam uložené. Tak byl o něco později publikován druhý hlavní svazek výkopové zprávy, na němž se podílel tehdejší řecký aspirant Philippos Kostomitsopoulos. Prof. Akurgal pak Janu Bouzkovi ještě po několik let „rezervoval“ naleziště, ale licenci na naleziště nakonec získala Universita v Catania na Sicílii. Výkopy nejsou publikovány ani v předběžných zprávách. Město Ali Aga díky nové rafinerii vyrostlo na několikatisícové a naleziště se dostalo do průmyslné krajiny, kterou dnes navštíví jen málo turistů. V roce 1978 mohl s potápěči navštívit i několik dalších přístavů, jakkoli bez akvalungů, na něž už tehdy nebylo snadné získat povolení.

Později, v roce 1991 sem Jan Bouzek odjel se Zdeňkem Kratochvílem s myšlenkou, že na Salačovy výzkumy navážou. Ovšem na místě zjistili, že Řecko toto archeologické naleziště již před časem pronajalo jiným výzkumníkům, protože český stát mnoho let neplatil nájem. Archeologický ústav také přišel o dva byty v Aténách, které po Rakousku-Uhersku zdědil, neboť prý byly využívány jako základna špiónů. Antické divadlo objevené A. Salačem bylo již dávno rozebrané místními lidmi a jednotlivé kameny (opatřené Salačovou značkou) tvořily součást kozích chlívků nebo garáží. Kniha o Samothráké¹⁵⁰ tak dokumentuje především výsledky starých výkopů Antonína Salače.

IV. 8. 8. Gruzie

V sedmdesátých a osmdesátých letech byl na několika konferencích v Gruzii. Ta prý pro něho byla jako pohádková země. Zvířata tam chodila volně a čekala před domy, lidé měli na rozdíl od Ruska dostatek jídla, všude byly k dostání pomeranče. „Krušná“ byla „družba“, když se pilo přes den s Gruzínci a přes noc s Rusy. Ale když to vydržel, byl „jejich“. U jídla se připíjí na Tamadu, krále hostiny. Bylo zvykem obětovat mrtvým příbuzným a duchu rodiny, nalít trochu vína na chléb doprostřed stolu. Gruzínci si se svými předky připíjejí i na hřbitově, kam sebou proto nosí lahev a dvě sklenice. Několikrát tam přátelé Janu Bouzkovi nabídli velmi speciální víno - když se narodí dcera, zakopou se tři lahve, které se otevřou až na její svatbě. Režim tam nebyl moc vyhraněný. Byl pozván na

---

¹⁴⁹ Ekrem Akurgal (3. března 1911, Haifa – 1. listopadu 2002, İzmir), turecký klasický archeolog. Od roku 1932 studoval na berlínské univerzitě, kde v roce 1940 u Gerharta Rodenwaldta promoval. Od roku 1941 působil na ankarské univerzitě, v období 1949 až 1981 jako profesor klasické archeologie. Je považován, vedle Mansela, za zakladatele archeologie v moderním Turecku. Byl čestným členem Německého archeologického institutu a Académie des Inscriptions et Belles-Lettres a řady dalších vědeckých akademií. Prováděl vykopávky v Phokäa (Foça), Pitane (Çandarlı), Erythrain a Smyrně.

¹⁵⁰ Bouzek, Jan., Ondřejová, Iva. *Samothrace. 1923, 1927, 1978*. Praha 1985.

přednášku jednoho filosofa, který říkal: „Já jsem idealistický filosof, nemám nic společného s marxismem, nepleťte mi ho sem.“ Opakoval to každý týden a kupodivu se mu nic nestalo.

IV. 8. 9. Kontakty v 70. a 80. letech

V sedmdesátých letech se seznámil se zajímavým člověkem, Zdeňkem Bonaventurou Boušem,¹⁵¹ správcem Národní galerie a depozitáře, propuštěným po podpisu Charty 77. Také se v té době pohyboval v okruhu lidí kolem Jana Zvěřiny, autorem knihy *Umění jako znak*. Měl rád Václava Havla, kterého, když musel opustit Prahu a nastoupit do pivovaru, několikrát navštívil na Hrádečku. Dostal se tam s pomocí restaurátora, který ho tam propašoval schouleného na zadním sedadle. Po vzniku Charty 77 Václav Havel navštívil Jana Bouzka v muzeu v Hostinném. Jan Bouzek byl v jakési šedé zóně, mimo hlavní zájem Státní bezpečnosti, věnoval se archeologii a své vědecké činnosti a do politiky se nemíchal.

IV. 9. Léta osmdesátá

IV. 9. 1. Druhá habilitace

Druhý pokus o habilitaci uskutečnil v roce 1980. Tématem odevzdané habilitační práce byly Makedonské bronzky. Ležela na fakultě asi tři a půl roku, ale nebyla přijata, i když se za něho kolegové z fakulty na ministerstvu přimlouvali. Za svou habilitaci nakonec vděčí kolegu Lomenovi, etnografovi, který „Lady Macbeth“¹⁵² z filozofické fakulty obměkčil, a na třetí pokus, v roce 1984, Jan Bouzek konečně habilitoval.

IV. 9. 2. Výzkum na Srí Lance

V osmdesátých letech byl pro jihovýchodní Asii vyhlášen program UNESCO, na němž se mohli podílet také vědci ze socialistických zemí. Takzvaným kulturním trojúhelníkem se stal Cejlon, nyní Srí Lanka. V plánu byly vykopávky, kvůli nimž byl v kontaktu s paní Sirimavo Bandaranaike, tehdejší ministerskou předsedkyní Srí Lanky¹⁵³.

---

¹⁵¹ Zdeněk Bonaventura Bouše, *1918 v Plzni, † 2002 v Praze, teolog a liturgista. Po studiu teologie v Praze přijal roku 1942 presbyterát a působil na několika místech v pražské diecézi. Roku 1946 vstoupil do řádu Bratří menších. Po noviciátu pokračoval ve studiu na teologické a filozofické fakultě a měl pravidelné bohoslužby ve Kbelích. Slavné sliby složil 12. 4. 1950 a hned nato, v noci z 13. na 14. 4., byl spolu s řádovými bratřími zatčen a po krátkém pobytu v „centralizačním středisku“ v Oseku přemístěn do „kárného kláštera“ v Želivě. Když bylo toto zařízení zrušeno, pracoval od roku 1957 v Praze jako průvodčí a řidič tramvaje. V roce 1966 přijal místo správce depozitáře starého umění v Národní galerii. Od ledna 1968 do července 1972 pracoval v Ústavu teorie a dějin umění Československé akademie věd. V roce 1968 mu byl udělen státní souhlas k výkonu duchovenské služby; tehdy při svém zaměstnání kázal u Panny Marie Sněžné a později v Záběhlicích. Koncem r. 1973 mu byl uveden souhlas odňat, takže mohl znovu sloužit církvi jen tajně. V r. 1972 se vrátil do Národní galerie. Po podpisu Charty 77 byla však Národní galerie nucena ho propustit. Stal se nočním hlídačem. Jako důchodce pracoval v letech 1983 až 1987 ve zdravotnictví. Od roku 1990 vypomáhal v duchovní správě na periferii Ústí nad Labem. Do Prahy se vrátil na podzim 1999. Zdroj dostupný on-line: <http://www.ivysehrad.cz/autor/bouse-bonaventura/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁵² Růžena Mužíková

¹⁵³ Sirimavo Bandaranaike, ministerská předsedkyně Srí Lanky v letech 1960 – 1965, potom v letech 1970 – 1977 a znovu v letech 1994 – 2000. Zdroj dostupný on-line: <http://www.thefamouspeople.com/profiles/sirimavo-bandaranaike-7187.php> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Ale než se dohodly podrobnosti, paní Bandaranaike ve své funkci skončila. Sri Lančanů se podařilo získat nějaké peníze připravené pro Angkor Vat, kde se – po nástupu Rudých Kmérů – nic uskutečnit nedalo. UNESCO tehdy schválilo projekt „Kulturní trojúhelník Sri Lanky“. Byly pozvány expedice americká, britská, a francouzská, ale nová tehdy vláda chtěla ukázat, že si přeje dobré styky i s východem. Ale když začala válka v Afghánistánu, měli tamější politici z Ruska obavy, malé Československo se jevilo být daleko méně nebezpečné a inzerovali proto tady. Čeští vědci by se tak mohli podílet na světovém výzkumu. Ovšem kvůli občanské válce a teroristickým útokům bylo obtížné získat povolení. Jan Bouzek obavy neměl a výjimku pro výjezd si nakonec na ministerstvu kultury vyřídil. V té době totiž navštívili Sri Lanku ministr zahraničí Chňoupek a předseda parlamentu Indra a expedi i peníze na ni slíbili, takže ministerstvo kultury něco udělat muselo. Možná i proto, že Srí Lanka se hlásila k socialistické politice. Pro nestraníka s dosti bídným kádrovým profilem to byla velmi lákavá nabídka. V letech 1980 až 1983 tedy Jan Bouzek jako poradce UNESCO vedl výkopy buddhistického klášterního komplexu Abhayagiri v Anuradhapuře v severní části Sri Lanky.¹⁵⁴ Současně zde působil jako jediný odborník pro klasickou archeologii z východního bloku. Byl to největší výzkum jeho života.

Ovšem Srí Lanka očekávala pro výzkum finanční příspěvek, který byl snad původně ze strany československé vlády slíbený. Ministerský úředník provázel Jana Bouzka až do letadla, tam mu řekl, že žádné peníze nebudou, nejvýš experti. Jan Bouzek vzpomíná: „Na letišti v Kolombu čekalo slavnostní uvítání, s tehdejšími československým vyslancem jsme hned odjeli na vládu, kde očekávali ony slíbené peníze. Vyslanec se obrnil mlčením a bylo tedy na mně, abych oznámil, že peníze nebudou. Po tomto prohlášení bylo ticho a tak jsem po pěti minutách dodal moudře, že hospodářská situace v mnoha zemích světa není právě růžová, a po dalších pět minutách, že československá měna není volně konvertibilní a snadno směnitelná. Poté na mne pohlédl jeden místní úředník, který stál v pozadí, a oba jsme se na sebe usmáli: přeletěla mezi námi jiskra, získal jsem nového přítele, který byl tamním ředitelem archeologické služby. Po tři týdny jsme pak spolu vypracovávali projekt, jednali s japonskými firmami o podporu, a to vše s lehkým srdcem, neboť jsem si byl jist, že se to stejně neuskuteční.“ Výzkum nakonec financovali Japonci, ovšem ne z altruismu, šlo jim o právo rybolovu v cejlonských vodách. To sice nezískali, ale výzkum byl zaplacený. Roland Silva, nový přítel Jana Bouzka (později byl vysokým úředníkem při UNESCO v Paříži) sehnal peníze pro tři experty. A tak se výzkumů dvakrát po tři měsíce účastnil s již zemřelým dr. Jiřím Břeněm a tehdejšími docentem, nyní profesorem Petrem Charvátém. Jan Bouzek byl vedoucím výzkumu se 750 dělníky a třiceti místními studenty doktorského studia, kteří vedli práci jednotlivých sektorů. Místním vedoucím byl prof. Chandra Wikramagamage, který sice znal dobře theravadskou verzi buddhismu, ale o archeologii měl znalosti velmi malé, takže spíše překážel, a napravovat je musel Roland Silva.¹⁵⁵ Ve druhé

---

¹⁵⁴ „Anuradhapura, to jsou jedny z nejrozsáhlejších ruin historického města na světě, mezi kterými se vypínají dosud živoucí, navštěvované a uctívané buddhistické stavby obřích rozměrů. Anuradhapura není jen archeologické naleziště, je to živé posvátné místo. Historie stará 2 500 let, tak podrobně zachycená ve starých kronikách, dosvědčuje úžasnou nepřetržitou tradici sinhálského národa.“ Zdroj dostupný on-line: <http://sri-lanka.svetadily.cz/clanky/Anuradhapura-dva-a-pul-tisice-let-historie-Sri-Lanky> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁵⁵ z rozhovoru s Janem Bouzkem

sezóně Jan Bouzek onemocněl. Jeden z kolegů mu sehnal ajurvédskou medicínu, s jejíž pomocí se tam tropické nemoci a améby léčily. Třetí sezóny už se ze zdravotních důvodů účastnit nemohl a srílanská strana pak ztratila zájem.

Během výzkumu byly provedeny revizní výzkumy na několika místech, u klášterů, vodních bazénů i okolo samotné stúipy, polokulovité stavby, v jejíž pokladnici nahoře byla uložena část Buddhových kostí. Vypracovali chronologii místní keramiky od 3. století př. Kr. až do 12. století po Kr., našli mnoho importů ze západu, římské mince a sklo, arabské sklo a perskou fajáns, i z východu, zejména čínský porcelán a dokonce ve starších nálezech z lokality a jejího okolí identifikovali jako první helénistickou keramiku importovanou z dnešního Iráku a egyptský skarab saiského období. Výsledkem výzkumu byla první chronologie místní keramiky, první nálezy helénistické černě glazované keramiky tak daleko na východě, první podrobná sekvence staveb a nálezy římského skla a římských mincí. Dnes už pokračují na ostrově mnozí další, ale pokračováním projektu v ústavu byly publikace gem a dalších římských importů v Thajsku a studie o původu „archaické“ draperie v budhistickém umění. Římské sklo a jiné věci našel rovněž během prospekce v Mantai, v přístavu, který pak byl proto dlouho zavřený, protože byl v oblasti ovládané protivládními Tamilskými tygry. Tehdy to byl jeden z posledních výzkumů. Po návratu do Prahy organizoval archeologické semináře, o nichž je rozhovor v periodiku *Archeologické rozhledy*¹⁵⁶ Slavomila Vencla¹⁵⁷.

IV. 9.3. Výzkum keltského dědictví a Velkomoravské říše

V osmdesátých letech se začalo šířit mínění, že nijak zvlášť nechceme být Slované, že jsme spíše Keltové. Keltové byli často přijatelní pro všechny, dokonce i Němci z jižního Německa občas říkali, že nejsou Germáni, ale potomci Keltů. Na Moravě se zvýšený zájem veřejnosti o národní minulost projevoval výzkumy Velkomoravské říše, na něž bylo i docela dost peněz. A tak se v Čechách dostalo do popředí keltské dědictví a na Moravě terénní výzkumy započaté už v padesátých letech Jaroslavem Böhmem, na dolním toku Dyje a Moravy, v Kouřimi, ve Starém Městě, v Dolních Věstonicích a podobně, které utvářely obraz kultury Velké Moravy.

---

¹⁵⁶ *Archeologické rozhledy* jsou odborné periodikum se zaměřením na archeologii. Časopis vychází od roku 1949, vydavatelem byla Československá akademie věd v Nakladatelství ČSAV (později Academia), od roku 1991 Archeologický ústav ČSAV/AV ČR Praha. Založen byl jako fórum pro široké spektrum archeologické problematiky k prezentaci nových archeologických nálezů, teoretické studie, drobné zprávy z terénu, recenze, personálie aj. Zdroj dostupný on-line: <http://www.arup.cas.cz/?p=807> [cit. ze dne 15. 6. 2017] Obsah Archeologických rozhledů: <http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2011/02/obsah-ar-1999-2008.pdf> [cit. ze dne 15. 6. 2017] Bouzkovy články jsou uvedeny v příloze.

¹⁵⁷ Doc. PhDr. Slavomil Vencl, DrSc., narozen 18. října 1936 v Dlouhé Třebové, je český archeolog. Jeho původní specializací byl neolit a eneolit, posléze se věnoval období paleolitu a mezolitu. Zvláštní pozornost věnuje tzv. "archeologii nenalézaného" a především metodologii archeologie. Je úspěšným řešitelem řady vědeckých projektů GAČR. Byl redaktorem odborných periodik *Výzkumy v Čechách* (1968–1970) a *Archeologické rozhledy* (1973–1985). Zdroj dostupný on-line: <http://www.arup.cas.cz/?p=119> a http://www.goodreads.com/author/show/7180024.Slavomil_Vencl [cit. ze dne 15. 6. 2017].

IV. 9. 4. „Přestavba“

V Sovětském Svazu od roku 1985, kdy byl zvolen Michail Gorbačov, probíhala „perestrojka“. To se projevilo i v Československu. V září 1986 byl novým děkanem Filozofické fakulty jmenován Antonín Vaněk, který ve svém nástupním projevu zmínil, „jak je důležité čerpat poznatky a iniciativu zejména z nedávného XXVII. sjezdu sovětských komunistů, „který se stal závažnou mezinárodní událostí velikého historického významu“ a jehož následkem „nastalo období přelomu.“¹⁵⁸ Přestavba byla signálem rozkladu komunistického systému v celém socialistickém bloku. Docházelo k otevřené kritice poměrů a „glasnosti“, jež nomenklaturní kádry děsila. Ale neměli sílu věci měnit. Stačila jim formální loajalita občanů, měli dost práce se zastrašováním a perzekvováním silicího opozičního hnutí.

S novým děkanem došlo „v rámci dlouhodobého programu přestavbové stabilizace“¹⁵⁹ k reformám a změnám v kádrové politice. Byli vyměněni vedoucí sedmi kateder, avšak návrhy výzkumných úkolů měly stále spíše ideologickou povahu. Ovšem důraz byl nyní kladen na mezinárodní vědecké uznání pedagogů, více než na členství v KSČ. Habilitovat a získat titul profesora nyní najednou mohli i nestraníci, což bylo ještě před pár lety nepředstavitelné. Výjimkou byl Jan Bouzek, uznávaný jako významný odborník v oblasti klasické archeologie, který se po letech strávených v tzv. „šedé zóně“ habilitoval již v roce 1979, ovšem docentem byl jmenován až v roce 1983. Pod novým děkanem habilitovalo 36 pracovníků fakulty.

Studenti se scházeli ve skupinkách, organizovali hudební produkce a přednášky a někteří šířili samizdatovou literaturu. Na tom se Jan Bouzek nepodílel, nacházel se v „šedé zóně“ a dbal na to, aby zůstal mimo hlavní zájem Státní bezpečnosti. Znal se například s Janem Zvěřinou a Václavem Havlem, kterého navštívil i na Hrádečku, ale tajně, s pomocí restaurátora, který ho tam propašoval schouleného na zadním sedadle, a Václav Havel se jednou sešel s Janem Bouzkem v muzeu v Hostinném. Za podpis Charty 77 by následoval vyhazov z fakulty, to platilo pro studenty i pedagogy. Jan Bouzek byl opatrný, nevyčníval, neprovokoval a do politiky se nemíchal. Věnoval se archeologii a své vědecké činnosti, v níž nebylo pro ideologii místo. Ostatně ani tajné bytové semináře, jichž se účastnili také řádní studenti filozofické fakulty,¹⁶⁰ se klasickou archeologií nezabývaly, tam se probírala filosofie, historie, literatura nebo třeba bohemistika. Nutno říci, že příspěvkem Jana Bouzka bylo jeho jméno a uznání významného vědce na Západě. Stýkal se se zahraničními vědci a učiteli, s nimiž o situaci v Československu hovořil, jak sám říká „navrtával železnou oponu“ svými cestami a kontakty po celém světě.

IV. 9. 5. Přednášková činnost Jana Bouzka v USA

---

¹⁵⁸ *Filosofové dělají revoluci*, str. 601

¹⁵⁹ *Filosofové dělají revoluci*, str. 620

¹⁶⁰ *Filosofové dělají revoluci*, str. 636 nn.

V roce 1989, ještě před sametovou revolucí, odjel Jan Bouzek na svou první velkou přednáškovou cestu, do USA a Kanady. Bylo to jeho první větší setkání s Amerikou, velkou pozoruhodnou zemí. Strávil tam jeden semestr a navštívil 23 amerických a kanadských univerzit, například Winnipeg a Toronto. Zúčastňoval se přednášek, konferencí i vykopávek. Působil jako Norton Lecturer Amerického archeologického ústavu a hostující profesor na Minnesotské universitě v Minneapolisu,¹⁶¹ kde strávil nejvíce času. Důležitý byl Stanford. Přednášel především archeologii, mezi hlavní kurzy patřily také mezikulturní vztahy v rané době železné a bronzové v Evropě, v nichž se zabýval tím, jak se různé národy a skupiny mezi sebou snášely nebo spolu soupeřily, a měl zde také jeden kurz o Černomoří. Setkal se také se skupinou, která pořádala platonská sympozia, ve starých řeckých oděvech probírali starořecky platonskou filosofii.

Ve Spojených státech se dostal na několik míst, která obývali Indiáni. Například do oblasti, kde žili Pueblové, do Albuquerque, kde se setkal s malířkou pueblové keramiky, která mu vysvětlila princip jejich tradiční malby. Na keramice je jen málo místa pro individuální tvorbu, většinu motivů tvoří předepsané tradiční rodové vzory. Archeologie je v USA někdy spjatá s Indiány, někdy s „klasikou“. Američtí vědci se podle něho buďto věnují popularizaci nebo jsou naopak úzce specializovaní na jednu lokalitu, na kterou jezdí vykopávat. V americkém Colombu, v institutu UNESCO pro restaurátory, učil mezikulturní komunikaci. On sám i jeho studenti tam získali nové zajímavé pohledy na pojetí záchrany památek. Například Indové říkali, že památky jsou jako lidé. Narodí se a musí taky zemřít, proč je mumifikovat, když to nepatří do toho světa. Jan Bouzek jim vysvětloval, že by to bylo příliš sobecké, že památky se mají uchovat i pro naše potomky, aby se s nimi mohli fyzicky setkat. Nebylo snadné vzájemně si vysvětlit a pochopit různá kulturní pojetí.

Na cestách po Americe hodně četl, doplnil si i francouzskou literaturu, která byla v knihovnách bohatě zastoupená a dostupná, neboť američtí studenti Minneapolisu francouzsky a německy moc neuměli, i když to tvrdili. Asi týden strávil na kalifornské univerzitě s mladým Roubíčkem, s nímž probírali americké reálie. V Los Angeles se jednou ztratil. I když neuměl španělsky, dorozuměl se italsky. V knihovně v Berkeley, nedaleko San Francisca, zase pracovali Vietnamci, kteří neovládali angličtinu, ale uměli velmi slušně francouzsky, což patří ve Vietnamu k dobrému vzdělání. V Kanadě mají studenti kvůli dlouhé zimě jenom jedno výukové období formou dvojsemestru a dlouhé prázdniny. V Americe a v Kanadě se potkal s mnoha českými emigranty, v Torontu byl u Škvoreckých, někteří emigranti se naopak s Čechy zásadně nestýkali. Dostal se také do „českého městečka“ New Prague poblíž Minneapolis, kde si nakoupil pořad slavné „kolaky“, původně české koláče, a přivezl je kolegům na univerzitě. Zde ho zaujali emigranti z druhé generace, kteří mluvili česky se zvláštním přízvukem a hlásili se k Církvi československé.

---

¹⁶¹ University of Minneapolis Zdroj dostupný on-line: <http://www.metrostate.edu/locations/minneapolis> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Mezi jednotlivými státy jsou podle něj velké rozdíly. Oceňoval však, že všichni Američané lpí na lidských právech a bez předsudků důvěřují jeden druhému. Líbila se mu obrovská nezkrocená příroda a to, jak stoicky se Američané vyrovnávají s nástrahami počasí, sněhem i tornády. Moc se mu líbila Nová Anglie se svými zálivy řek, hra toho pobřeží a vody. V Kalifornii ho překvapilo, že Tichý oceán na rozdíl od Atlantiku, nemá žádný příliv a odliv. Projel poušť v Arizoně, kde podle něho stromy a kaktusy rostou jinak, než jinde. Přesto je pro něho nejoblíbenější poušť Syrská, kolem Palmýry, a pak indická poušť Thár, má rád i písečné přesypy v Alžíru. Do Československa se vrátil už před sametovou revolucí.

IV. 10. Sametová revoluce

Setkávání a prolnutí bývalých vysokoškolských učitelů, disidentů, studentů a mladých lidí, kteří se na vysokou školu nikdy nedostali, se stalo podhoubím sametové revoluce. Informace o tom, jak to na fakultě tehdy probíhalo, čerpám z knihy *Filosofové dělají revoluci* od Josefa Petráňe.¹⁶² V roce 1989 už byla nálada na fakultě zcela jiná. Pedagogové politické dění sledovali, ale z opatrnosti se chovali zdrženlivě. Zato aktivní studenti založili nezávislý, spíše zájmový studentský spolek Stuha¹⁶³. Chodili na aktivity veřejné (kulturní akce), neveřejné (podpisy petic), poloveřejné (demonstrace) i na akce SSM. Právě tito mladí lidé organizovali studentskou manifestaci 17. listopadu 1989, která byla bezdůvodně brutálně potlačena. Nesmyslným zbitím studentů přetekl pohár trpělivosti všech. Lidé se probudili z letargie, studenti, pedagogové, občané. Právě studenti projeví největší zájem o veřejné dění a zorganizovali stávkové výbory. Děkan Vaněk se stávkou nesouhlasil, podařilo se mu vylákat studenty z budovy filozofické fakulty a zamknout dveře. Ti se však nedali. Ráno v pět hodin vzali klíče uklízeče, školu obsadili a už ji nevydali. Okupační stávka na fakultě tak začala o den později než na jiných fakultách, za což studenti žádali děkanovo odvolání, a ke studentům se přidali i někteří učitelé a zaměstnanci. Stávkové výbory na různých fakultách vznikaly živelně, angažovali se v nich hlavně lidé ze Stuhy. Stávkující studenti všech vysokých škol založili své koordinační centrum, z Filozofické fakulty v něm byla Monika Pajerová, která se pak stala tiskovou mluvčí Občanského fóra. V úterý 21. listopadu se ke stávce připojili studenti středních škol a stávkující studenti spolu s herci zahájili výjezdy do měst a obcí celé republiky, neboť média o situaci v Praze lhala, vysvětlovali situaci a informovali veřejnost o svých cílech. Denně vyjelo až padesát aut.

Jan Bouzek tehdy byl proděkanem filozofické fakulty, v listopadu se přidal na stranu studentů a pomáhal jim rozvážet tiskoviny mimo Prahu. Fakultní fórum se oficiálně představilo v pátek 24. listopadu, když vyhlásilo podporu činnosti Občanského fóra a zahájilo spolupráci se stávkovým výborem. Hodně aktivní byl tehdejší student klasické

---

¹⁶² Petráň, Josef. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 755 - 941

¹⁶³ např. Jan Dus, Marek Benda, Martin Mejstřík, Monika Pajerová, Roman Růžička, Ondřej Zach. Zdroj: Petráň, Josef. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 667nn.

filologie Filip Karfík, později člen volební komise¹⁶⁴. Euforii stávkujících studentů podněcovala morální vize vzdělanosti prodchnuté smyslem pro odpovědnost jednotlivce, sociální spravedlnost a morálku.

Generální stávka v pondělí 27. listopadu úspěšně proběhla. Ovšem v předvečer stávky došlo k nedorozumění. Delegace studentského stávkového výboru obvinila v Laterně Magice Občanské fórum, které chtělo všechny následující aktivity spojit pod značkou OF, z uzavírání kompromisů, ze samozvanství a mocenské arogance. Spor zažehnal docent Libor Pátý, který studenty přesvědčil o nutnosti jednoty, zvláště v rozhodující generální stávce.

IV. 10. 1. Jan Bouzek během Sametové revoluce

Členové vedení filozofické fakulty včetně děkana snahy studentů nepodporovali a požadavkům studentů vyhověli jen formálně. Proto fakultní fórum vyslovilo 29. listopadu vedení fakulty nedůvěru a bylo nutné zvolit nové vedení. Vše bylo nutné provést statutárně správně tak, aby výsledky voleb byly platné až do přijetí nového vysokoškolského zákona. Zvolit se musel nejen děkan, ale i vědecká rada a nově koncipovaná rada akademická. V čele Komise pro akademická shromáždění, která svobodné volby organizovala, stanul docent Jan Bouzek. Tato komise připravila volby, ale i statuty budoucích orgánů fakulty, akademické rady, vědecké rady, měli být voleni i zástupci kateder a byla zřízena instituce valného shromáždění učitelů, zaměstnanců a studentů fakulty. V navrženém volebním řádu měl studentský hlas stejnou váhu, jako hlas pedagoga. Komise vypracovala přesné pokyny pro průběh voleb. Dosavadní vedoucí kateder ustanovení nomenklaturním způsobem, měli rezignovat. Každý z voličů mohl na hlasovacím lístku přeškrtnout jméno kandidáta a navrhnout jiné. Zvolení zástupci měli ve své funkci zůstat do řádných voleb na jaře 1990.

Volba nového děkana byla naléhavá a nemohla čekat do voleb prozatímní akademické rady. Pětičlenná deputace ve složení odborný asistent Ondřej Hausenblas (mluvčí OF), docent Jan Bouzek (předseda komise pro akademické shromáždění), Josef Petrář, Filip Karfík (zástupce studentské rady) a Eva Kodymová (členka stávkového výboru) proto 5. 12. s rektorem univerzity profesorem Zdeňkem Češkou vyjednala „experimentální volbu“, neboť v případě nejasného zákona volby probíhají podle úzu. Docent Bouzek informoval rektora, že vedení fakulty odstoupilo, a experimentální volba děkana se má uskutečnit v co nejkratší době. Rektor ze své pravomoce souhlas k provedení volby dal. „Rektor Česka souhlasil s formou experimentální volby, ocenil i důkladnou přípravu, s níž ho předseda komise pro akademické shromáždění [Jan Bouzek] seznámil.“¹⁶⁵ Volební lístky byly vytištěny přes noc v Tiskařských závodech v Praze-Vinohradech, kde byl obchodním referentem přítel Josefa Petráně pan Václav Petrášek, který to ochotně „nelegálně“ zařídil.¹⁶⁶ A Jan Bouzek to zaplatil ze svého.

¹⁶⁴ Doc. Filip Karfík, Ph.D., filolog, filosof

¹⁶⁵ Petrář, Josef. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 887

¹⁶⁶ Petrář, Josef. *Filosofové dělají revoluci*. Pozn. 38 na str. 879

IV. 11. Život po revoluci

Nový děkan profesor Černý byl většinovým rozhodnutím zvolen při tajné volbě 7. a 8. prosince, za dva týdny byli zvoleni proděkaní. V lednu bylo zvoleno nové vedení fakulty. Jan Bouzek první měsíce následujícího roku zastupoval rektora a byl také zvolen proděkanem pro zahraniční styky. Zahraniční oddělení tvořili dva lidé, kteří organizovali přednášky zahraničních učitelů a vědců a rozdělovali stipendia na zahraniční vysoké školy, dostalo se na každého zájemce. Byla to hektická doba. Novou cestou se vydala celá fakulta. Proběhla zásadní reorganizace kateder. Nebylo možné šmahem vyhodit všechny pedagogy, kteří na fakultu nastoupili v době normalizace, mnozí se těšili odborné i lidské autoritě. Ale bylo nutné fakultu otevřít novým pedagogům, mladším i těm, kteří dříve učit nesměli. Do popředí se dostává tržní hodnota vzdělání. Začal se projevovat trend známý ze zahraničních univerzit, totiž redukované pojetí univerzitního vzdělání zaměřené na úzce vymezenou profesi, což neodpovídá představě vzdělanosti a tradici „ideje univerzity“, která by měla poskytovat vzdělanost jako součást lidské kultury, moudrosti, kvality morální osobnosti.¹⁶⁷ Byl přijat zatím provizorní nový studijní a zkušební řád, byl zrušen ročníkový systém a zaveden systém kreditní.

Jan Bouzek odstoupil na začátku devadesátých let společně s tehdejší děkanem. Protože ovládal několik cizích řečí, využil možnosti přednášet v zahraničí, v Tübingenu, ve Vídni, v Paříži, v Londýně, v Salcburku a v Bratislavě.¹⁶⁸ Jako světově uznávaný archeolog a v rámci své vědecké a pedagogické praxe navštívil mnoho zemí po celém světě. Dostával mnoho nabídek na konference i na zahraniční expedice, ovšem několika pozváním k hostujícím profesurám v komunistické době nemohlo být vyhověno, naopak po roce 1990 musel sám některé odmítat. V devadesátých letech tedy jezdil na konference, vykopával a učil v několika evropských zemích. Náplň přednášek byla podobná, jako v Americe – archeologie, mezikulturní vztahy v Evropě v rané době železné a bronzové, přednášky o Černomoří a ve Vídni přednášky o starověkém Římu. V roce 1991 byl na základě své knihy *The Aegean, Anatolia and Europe* jmenován profesorem, v roce 1992 získal titul Dr.Sc.

IV. 11.1. Mušov

Od r. 1990 vedl Jan Bouzek po několik let seminární výzkum na Mušově na jižní Moravě. Šlo o výzkum významné lokality, kde na našem území sousedila říše římská s mocnou říší Marobuda z germánského kmene Markomanů. Za ním se mezi léty 9–6 př. n. l. stěhovali Germáni na území dnešních Čech a Moravy. Na jaře roku 6 n. l. proti němu vytáhlo několik římských legií, jedna pod vedením budoucího císaře Tiberia, podle Velleia Patercula se legie kvůli povstání v Panonii stáhly a k boji nedošlo. Působení římských vojsk na tomto území v době vlády císaře Augusta je stále zahaleno rouškou tajemství. Další římská tažení proti Markomanům vedl od roku 170 císař Marcus Aurelius. V okolí Mušova se nachází řada krátkodobých táborů, které svědčí o důležitosti tohoto prostoru v období

¹⁶⁷ Petráň, Josef. *Filosofové dělají revoluci*. Str. 905

¹⁶⁸ Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Bouzek> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

markomanských válek, kdy¹⁶⁹ oblast jižní Moravy, a to oblast kolem Hradiska u Mušova na jižní Moravě, v době římské křižovatky důležitých obchodních cest, hrála zásadní roli. Na přelomu roku 179/180 zde na územích kmenů Markomanů a Kvádů zřejmě zimovalo na 40 tisíc římských vojáků. Výzkumy prokázaly, že se na Hradisku nacházelo opevněné římské vojensko-civilní stanoviště, vybudované zřejmě detašovaným oddílem X. legie Gemina Pia Fidelis, která měla základnu ve Vindoboně. Bylo zde odkryto opevnění, několik zděných budov, lázně a další stavení, zřejmě dílny. Důležitost a vojenský charakter zařízení dokládají zde nalezené předměty z let 172/3 a z roku 175. Mezi nimi mince, cihly s kolky X. legie Geminy, části bronzových a železných přileb, pancířů a zbrojí, železná kopí, vojenské přezky, kování a spony, cvočky vojenských bot, římská luxusní keramika (terra sigillata). Nejvýznamnějšími nálezy je část postříbřeného šupinového pancíře, bronzová faléra a bohatě zdobená náprsní spojovací destička z římských zbrojí s vyobrazením jednoho z Dioskurů a nápisem, které by mohly svědčit o přítomnosti vysokých důstojníků X. legie.

První systematický výzkum na této lokalitě zahájil již roku 1927 A. Gnirs a od té doby tu kromě Jana Bouzka prováděla vykopávky celá řada badatelů, často jeho kolegové nebo žáci, například G. Hejzlar, R. M. Pernička, O. Šedo, E. Droberjar, J. Musil¹⁷⁰, B. Komoróczy a především J. Tejral¹⁷¹. Spolu s Ivou Ondřejovou vydal Jan Bouzek zprávu o nálezích pod názvem *Třetí zóna" mezi Římem a barbarikem při noricko-panonském limitu*. Vyšla na stránkách 22-35 ve 42. čísle periodika Archeologické rozhledy v roce 1990. Další publikací s výsledky z těchto výzkumů je kniha *Římské provincie a Limes Romanus: ve střední a západní Evropě* z roku 1990.¹⁷² K nálezům, které ve své publikaci o královském hrobu v Mušově pod názvem *Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren* popsali Jaroslav Pešek a Jaroslav Tejral, napsal Jan Bouzek v roce 2005 recenzi v němčině a zveřejnil ji v Archeologických rozhledech v čísle 57/3 na str. 640-641¹⁷³. Zabývá se v ní datováním nálezů a jejich hodnocením. Podle Jana Bouzka byl pohřbený kvádský panovník zřejmě prostředník mezi „divokými“ Germány Římany. Vybavení hrobu je příkladem přechodu mezi panovníky říší na okraji raného římského císařství a novou rolí jeho následovníků.

---

¹⁶⁹ Zdroj dostupný on-line <http://rimskelegie.olw.cz/pages/articles/legincz/legincr.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁷⁰ Musil, J. *Dočasně římské tábory v literárních a archeologických pramenech*. Studia Hercynia IV, 2000, s. 103–136.

¹⁷¹ Zdroj dostupný on-line:

<http://www.pamatkovykatalog.cz/?element=11984497&sequence=9&mode=fulltext&region%5B0%5D=Jihomoravsk%C3%BD+kraj&county%5B0%5D=Brno-venkov&municipality%5B0%5D=Pasohl%C3%A1vky&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁷² Bouzek, Jan. Sakař, Vladimír. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. *Římské provincie a Limes Romanus: ve střední a západní Evropě*. Praha. Státní pedagogické nakladatelství. 1990

¹⁷³ Bouzek, Jan. *Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren*. Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 640-641. Vydáno 2005. Němčina. Dostupné on-line: http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/2005_3.pdf [cit. ze dne 15. 6. 2017]

IV. 11. 2. Výzkum v Bulharsku

Ve třiadvadesátém začal Jan Bouzek jezdit na Balkán, do Rumunska, kde se zdokonaloval v italštině, a hlavně do Bulharska, kde od roku 1993 vedl výkopy v městě Pistiros. Získal pozvání od svého známého, který u něho chtěl kdysi studovat, ale nedostal povolení. Po čtyřech letech výzkumu jeho známý zemřel a Jan Bouzek převzal vedení vykopávek. V roce 1998 zde Jan Bouzek vlastnoručně vykopal svůj nejslavnější depot¹⁷⁴. Nález takového pokladu při archeologickém výzkumu je velice vzácný. Skládal se asi ze 460-560 zlatých a stříbrných mincí z keltského tažení.¹⁷⁵ Fotografie pokladu mohou publikovat jenom Bulhaři, kteří si nález vyhradili. Za nález obdržel čestné uznání ministra kultury a za další objevy dostal několik ocenění. Například zde bylo nalezeno hodně grafit, například abeceda na lampičce jako pomůcka pro děti, které se učí číst, nebo různé gemy, mnohé z nich ještě nebyly publikovány. Na některých jsou pěkné menády a obtisky. Snad nejhezčí gem je se dvěma myškami, které honí takzvané astragalyty, každá ho čumáčkem postrkuje, aby to padlo na správnou stranu. Později byly i na mozaikách, ale na gemách je to neznámý motiv. Také tam dokončil výzkum několika pohřebišť a jiných vykopávek, které jsou většinou publikované. Dvě velké knihy napsal o celoevropském srovnání, jedna se jmenuje *The Aegean, Anatoly and Europe in the Second Millenium BC*, druhá *Greece, Anatoly and Europe in the First Millenium BC and the Iron Age*. Od té doby to zatím nikdo jiný podrobně dohromady nedal.

Našel tam tehdy archív starých dokumentů se zbytky šňůrky a s dvaceti pečetěmi, na některých je i několik pečetí dohromady. Dokumenty byly zřejmě na papyrech, které se bohužel nedochovaly. Kromě toho tam našli čtyřboký jehlan s magickými symboly z 2. poloviny 4. století. Na spodní straně je anagram *Thea Meter*, z jedné strany je *Diuv blesk* a dvě *Kerikea*, symboly, které nosil *Hermés*, *Merkur*, na druhé straně je pěticípá hvězda, která vypadá jako *Venuše*, jež se tenkrát stylizovala na magických gemách, ze třetí strany je sluneční standarda, kterou známe hlavně z *Persie*, ale v *Řecku* se také vyskytuje, a na čtvrté je tanečnice. Její fotografie je k vidění na obálce šestého svazku *Pistiros VI. The Pistiros*

---

¹⁷⁴ Depot, jinak též poklad, sklad, hromadný nález. Depot je soubor předmětů podobného charakteru (zbraní, šperků, nástrojů, mincí, keramiky apod.), záměrně do země uložených z různých důvodů – rituálních (jako oběť), ochranných (uschování v neklidných dobách) apod. Zdroj: Čižmářová, Jana. *Encyklopedie Keltů na Moravě a ve Slezsku*, Praha 2004, str. 49-51.

¹⁷⁵ „Zbytky keramického hrnce, v němž bylo 558 stříbrných a tři zlaté mince o celkové váze téměř čtyři kilogramy, objevili čeští archeologové při vykopávkách ve středním Bulharsku. Odborníkům nález představili minulý týden na mezinárodním kongresu v Praze. "Něco takového se profesionálním archeologům stává tak jednou za život," říká profesor Jan Bouzek z Ústavu pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. "Drtivou většinu mincovních pokladů totiž najdou spíše náhodně amatéři. Poklad sice odkryli už na sklonku léta roku 1998, ale pak bylo nutné mince pečlivě očistit, takže vědci svůj nález představili až nyní. Čeští archeologové společně s bulharskými již dvanáct let zkoumají zbytky řeckého obchodního města Pistiros, které leží asi 60 kilometrů západně od dnešního Plovdivu. Pistiros byl obchodním přístavem na řece *Marica*, založeným zřejmě kolem roku 500 před našim letopočtem. Řekové, kteří v něm bydleli, měli s místními thráckými panovníky uzavřenu jakousi smlouvu o vzájemné koexistenci. Podle ní platili Thrákům za ochranu a ti je nechali podnikat. Archeologové tu našli v kameni vytesaný nápis obsahující jedno prodloužení této smlouvy. Vyplývá z něj, že dohoda byla uzavřena pod ochranou *Dionýsa*, boha vína, kterého uctívali Řekové i Thrákové.“ Zdroj dostupný on-line: <http://www.czsk.net/svet/clanky/svet/poklad.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Hoard. Nálezy jsou tam z počátku pátého století a končí urbánní fází, vznikem měst, která skončila s Kelty kolem roku 349 nebo 348. Z těchto výzkumů bylo napsáno už šest publikací.¹⁷⁶

IV. 11. 3. Výzkum v Itálii

Další oblastí výzkumu byli Etruskové v Itálii. Účastnil se mezinárodního projektu Corpus Speculorum Etruscorum, jenž běží od roku 1973 a jehož cílem je publikování všech zachovaných etruských bronzových zrcadel. Kongresu se tehdy zúčastnili vědci z 19 zemí. Od roku 1981 vyšlo přes třicet svazků, které jsou sestavované podle zemí a dále podle jednotlivých muzeí nebo sbírek. Československo zde v roce 1992 zastoupil právě Jan Bouzek, který vydal svazek spolu s maďarským vědcem Jánosem György Szilágyiem. Na knize, vydané ve francouzštině, se dále podílelo i několik muzeí a institucí: z Maďarska Szépművészeti Múzeum Budapest a Déri Múzeum Debrecen, z Prahy Univerzita Karlova, Národní muzeum, Moravské muzeum v Brně, Liberec a Severočeské muzeum.¹⁷⁷ Jako poděkování za svou činnost se stal držitelem čestného občanství Volterry v Itálii a dostal zlatou sošku, kterou by měl nosit na krku.

IV. 11. 4. Muzeum v Litomyšli

Od r. 1993 do r. 2000 byl Jan Bouzek ředitelem Ústavu pro klasickou archeologii, kde přednášel od r. 1960 a který od r. 1969 fakticky vedl, když nemohl být vedením úředně pověřen. Od té doby také vedl muzejní pracoviště ústavu, a to Galerii antického umění v Hostinném, a od dubna 1994 ještě nové Muzeum antického sochařství a architektury v Litomyšli, jež bylo ve dnech 15. a 16. dubna otevřeno u příležitosti významného setkání sedmi středoevropských prezidentů.¹⁷⁸ Schůzky prezidentů se od té doby staly tradicí, jen se

---

¹⁷⁶ Zdroj dostupný on-line: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/vydavatelstvi/casopisy-a-rocenky-ff-uk/pistiros/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁷⁷ Corpus speculorum Etruscorum. Hongrie : Budapest, Szépművészeti Múzeum (Musée des beaux-arts), Debrecen, Déri Múzeum (Musée Déri) / par János György Szilágyi. Tchecoslovaquie : Prague, Univerzita Karlova (Université Charles IV), Národní muzeum (Musée national), Brno, Moravské muzeum (Galerie de Moravie), Liberec, Severočeské muzeum (Musée de la Bohême du Nord) / par Jan Bouzek. French, Book, Illustrated edition. 1992. Zdroj dostupný on-line: <http://trove.nla.gov.au/work/11461173?q&versionId=13453273> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁷⁸ „Výstavy, debaty, setkání a kulturní pořady. Před 20 lety, 15. a 16. dubna 1994, se tehdejší český prezident Václav Havel setkal v Litomyšli se šesti dalšími středoevropskými prezidenty. Slovenským Michalem Kováčem, slovinským Milanem Kučanem, maďarským Arpádem Gónczem, německým Richardem von Weizsackerem, rakouským Thomasem Klestillem a polským Lechem Walesou. Setkání na litomyšlském renesančním zámku bylo první svého druhu. Havel je uspořádal proto, aby po skončení studené války znovu nastartoval přátelské vztahy mezi zeměmi ve střední Evropě. Malou východočeskou Litomyšl si vybral k navození neformální atmosféry a možnosti jednat s kolegy prezidenty i jinde, než u oficiálního jednacího stolu. Na programu setkání tak byly hlavně neformální schůzky a na závěr společná televizní debata všech prezidentů o střední Evropě. Domácí pohostinnou atmosféru se podařilo navodit dokonale, úspěch jednání překonal očekávání a setkávání prezidentů se poté stalo pravidelnou tradicí. Dnes se jich schází sedmnáct, stále se však počáteční skupina označuje za „litomyšlský kruh“. Zdroje dostupné on-line: http://pardubice.idnes.cz/setkani-prezidentu-vaclav-havel-dab-/pardubice-zpravy.aspx?c=A140410_2055004_pardubice-zpravy_mt, https://litomysl.cz/?lang=cz&co=kalendar_akci&ake=detail&id=1389190128456 [cit. ze dne 15. 6. 2017]

jich místo sedmi setkává sedmnáct.¹⁷⁹ Následujícího roku k této události vydala Univerzita Karlova katalog expozice¹⁸⁰. Na něm spolupracoval Jan Bouzek s Ivou Ondřejovou, Jiřím Musilem, Karlovou Univerzitou, Ústavem pro klasickou archeologii a Muzeem antického sochařství a architektury v Litomyšli.

IV. 11. 5. Další zahraniční projekty

Jan Bouzek navštívil mnoho zemí snad na všech kontinentech. Na pozvání byl v australské Tasmánii. I tady byl nadšen exotickou přírodou, australskou faunou i flórou. Zapůsobilo na něho setkání s koalami, klokany a deštným pralesem, lesy, které se obnoví, až když shoří, protože semínka popraskají jenom žářem. Fascinující pro něho bylo, jak jsou Australané hrdí na své předky, trestance, kteří založili australská města. V Singapuru i přes poněkud diktátorský režim se mu líbila dobrá organizace veřejného života. V muslimských zemích oceňuje soudržnost rodin a sociální citění, ale islám se podle něho neslučuje s ekonomikou volného trhu a péče o příbuzné bývá příčinou zadlužování rodin.

V devadesátých letech začal více jezdit na různé konference po Středomoří. Několikrát byl na Kypru, dostal se i na jeho severní část, na místo, které má rezervované a může tam vykopávat, až skončí tamější turecko-řecký konflikt. Nějaký čas strávil také v Makedonii. Ještě před občanskou válkou byl v Chorvatsku a v Srbsku. Jeho studenti v Daruvaru říkali, že se nikdy nebudou navzájem střílet, ale v občanské válce byli nakonec všichni proti sobě.

V Rusku se setkal s vyslancem Jaroslavem Baštou, vystudovaným archeologem, politickým vězněm z osmdesátých let. Byl jeden z prvních, kteří se nebáli psát články a posílat je do zahraničí. Byl zde vítaným účastníkem konferencí, měl závěrečný projev za zahraniční účastníky, byl vždy nadšen koncerty vážné hudby. I proto odmítá povrchní a všeobecné protiruské tendence.

Brzy poté získal jedno z takzvaných „melounových stipendií“. Napsal pak svou druhou knihu *Greece and Anatoly and Europe in the first millenium B. C.*, zřejmě svou nejznámější knihu, a přehled středomořských dějin *Antické Středomoří*, která ve druhém vydání vyšla v Řecku. Několikrát v Praze provázel francouzského historika, antropologa a specialistu na starověké Řecko, profesora na Collège de France pana Jean-Pierre Vernanta,¹⁸¹ s nímž se znal z mnoha konferencí a výzkumů. Jan Bouzek vzpomíná, že profesor Vernant uměl perfektně starořecky a latinsky.

---

¹⁷⁹ Zdroj dostupný on-line: <http://www.srdceprovaclavahavla.cz/index.php/z-medii/77-litomysl-vyneslo-setkani-hlav-statu-do-vyssi-spolecnosti> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸⁰ Muzeum antického sochařství a architektury Litomyšl: katalog expozice = Museum of classical art and architecture Litomyšl: catalogue of the exhibition. Díl 2 / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Ondřejová, Iva. Musil, Jiří. Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii. Muzeum antického sochařství a architektury (Litomyšl, Česko). Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1995

¹⁸¹ Jean-Pierre Vernant (4. ledna 1914, Provins – 9. ledna 2007, Sèvres) byl francouzský historik, antropolog a specialista na starověké Řecko. Roku 1948 se stal členem Centre national de la recherche scientifique (CNRS)

IV. 11. 6. Libanon

V roce 1996 se zúčastnil dvouměsíčních záchranných výkopů po občanské válce v Libanonu, v údolí Bikáa na hranicích se Sýrií, kde probíhalo další kolo nekonečné války.¹⁸² Tato expedice byla financovaná z nadace „UNESCO – Přední východ“. „To bylo mých devatero bejrútských měst, jako v Tróji devět Etruských měst.“

Dostali sektor v centru Beirutu, na Náměstí mučedníků, nedaleko přístavu. Expedice se účastnili kromě Jana Bouzka ještě Jiří Musil, Radislav Hošek, Petr Charvát a čtyři studenti: Alice Hayerová, Jana Kupková (dnes Maříková), Pavel Titz a Martin Trefný. O uskutečnění expedice se zasloužili především tehdejší velvyslanec České republiky v Beirutu Petr Skalník a tehdejší ředitel Správy starožitností Libanonu Kamil Asmar; hlavní finanční příspěvek poskytla kancelář UNESCO pro Střední Východ. Bylo krátce po občanské válce, lidé chodící okolo vzpomínali, jaká na našem místě byla dobrá cukrárna a jiné obchody, náš místní asistent vyprávěl, jak sloužil u Červeného kříže a při zastavení palby sbíral mrtvé či polomrtvé. Izraelské stíhačky přelétávaly každý den a bombardérům se noc před výletem do Baalbeku podařilo zničit muniční sklad Hizbaláhu ležící od Baalbeku jen 500 metrů¹⁸³. V noci ukazovali v televizi požár s tři sta metrů vysokými plameny. Když tam další den měli jet objednaným autem, telefonoval Jan Bouzek ráno paní do agentury, jestli se tam opravdu pojedou a ona odvětila proč ne, že jde jen o zvyk. Ale všichni spolupracovali výborně. Využil zde svých znalostí arabštiny, hlavně při setkávání s místními lidmi, měl proto prý také levnější taxi, ale jinak se velmi často domluvil francouzsky, nejen v Libanonu, ale i v Sýrii. Všude se jako Čech setkával se vstřícným přístupem místních lidí. Šíitský restaurátor z jihu byl ochotný a pozval je i do své vesnice těsně při zóně v té době

---

a pod vlivem Louise Gerneta začal studovat starověkou řeckou antropologii. O deset let později se stal ředitelem školy École des hautes études en sciences sociales (EHESS). Pod vlivem díla Claude Lévi-Strausse rozvinul strukturalistický přístup ke studiu starověké řecké mytologie, tragédie a společnosti, který ovlivnil mnohé badatele zabývající se antikou. Vernantův strukturalismus ovlivnil celou řadu badatelů zabývajících se antickým myšlením a kulturou. Jeho výklad mýtu o Prométheovi se stal důležitým faktorem ovlivňujícím dílo filosofa Bernarda Stieglera. Jean-Pierre Vernant, profesor na Collège de France, nikdy neodděloval svou činnost angažovaného občana od vědecké reflexe. Úzký vztah mezi jeho způsobem myšlení a jeho politickou angažovaností silně poznamenalo celé jeho dílo neustále propojující minulost a přítomnost. Zdroj dostupný on-line: <http://www.ifp.cz/Journee-Jean-Pierre-Vernant> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸² Izraelské letectvo v noci na pátek ostřelovalo cíle v jižním Libanonu, aby "odpovědělo" na raketové útoky militantního hnutí Hizballáh. Po té co zemřeli dva strážci retranslační telefonické stanice v Džijá ležící 25 kilometrů jižně od Bejrútu počet obětí tohoto útoku stoupl na deset. Podle světových agentur byl tento izraelský útok na Libanon nejtěžší od roku 1996. Izraelská letadla ve čtvrtek večer a v noci zasáhla elektrárnu Džamhúr východně od Bejrútu. Kromě mrtvých bylo v noci zraněno 56 lidí. Bomby dopadaly ve čtvrtek večer také na východolibanonské město Baalbek. 25. června 1999 22:59. Zdroj dostupný on-line: http://zpravy.idnes.cz/zemreli-dalsi-lide-po-izraelskem-utoku-na-libanon-f7n-zahranicni.aspx?c=990625_105521_zahranicni_jpl [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸³ Antické sloupy uprostřed údolí Bikáa připomínají slávu a velkolepost římské říše i záhady, které dodnes obklopuje původ místních kamenů. V kdysi slavné římské Heliopoli (Město Slunce), jejíž původní název Baalbek je odvozen od pohanského boha Baala, ohromují zejména antické chrámy Jupiterův, Venušin a Bakchův. Archeologické skvosty zapsané na seznamu UNESCO ještě před pár lety lákaly až dva a půl milionu turistů ročně. V poslední době dorazí pouhá třetina. Kvůli nedaleké hranici s válčící Sýrií zájem o slunné město a jeho chrámy výrazně opadl. Zdroj dostupný on-line: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1580584-osamela-heliopolis-syrska-valka-vyhani-turisty-z-libanonu> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

obsazené Izraelem, kde si vypili kávu a radostně nám předvedli novou mozaiku s hlavami (to Hizbaláhové nezničili), kterou odkryla izraelská raketa.

Spřátelil se s ředitelem výzkumu, kterého i po letech navštěvoval u něho doma. Prý to byl perfektní chlap, domluvili se za deset minut, všechno pochopil a rozumně zorganizoval. Vyprávěl studentům, že za občanské války byl u záchranné služby a podél zelené linie sbíral ty, kdo tam leželi. Většinu do krematoria, asi třetinu čtvrtinu do nemocnice, ale z těch většina taky pomřela, nedali se zachránit. To dělal sedm let. Ale byl to zářící, optimistický, moc příjemný člověk. Jan Bouzek říká, takoví lidé patří mezi jeho životní vzory, o nichž občas se svými studenty mluví. Do Bejrútu stále jezdívá, má pozvání k výzkumům do Alžírsku a do Sýrie, která bohužel nelze realizovat, „i když by to bylo hezké“, jak říká.

Zdejší nálezy se datují od třetího století před Kristem. V té době bylo v oblasti Beirutu ještě mělké moře, proto tam téměř nejsou památky na Féniciány. Právě ve třetím století tu stoupla hladina a začalo formování země. Místo jednou dobyli Ptolemaiovcí, jednou Seleukovci, našli mnoho importů řecké keramiky, lamp a transportních amfor z obou období. Soubor je velmi podobný nálezům z Délu, se kterým bejsrutští obchodníci udržovali intenzivní obchodní styky. Pak bylo město znovu poničeno při římské anexi a přestavováno podle odlišně orientovaného plánu, když tu byla za Pompeia založena římská kolonie, mnohé stavby věnoval městu tehdy i Herodes Velký. Potom zde došlo k několika zemětřesením. Ve druhém a třetím století město kvetlo, podle nápisů i na kameni i vyrytých na keramických nádobách se tu hodně hovořilo latinsky (což byla ve východní části římské říše velká výjimka). Jako v jediném místě tak daleko na východě se tam našly latinské graffiti. Nikdo nevěděl, že si graffiti psali i obyčejní lidé. Nedaleko místa výkopu byla právnická škola, kde byl sepsán Justiniánův kodex, který je předlohou i současnému evropskému právu. Ve 4. století bylo město znovu přestavěno a budovy byly opatřeny kanály. Roku 551 po Kr. a snad již také roku 529 postihlo město velké zemětřesení, ale brzy byly domy i podlahové mozaiky opraveny a kanály přestavěny. Avšak při arabském vpádu roku 632 byla přímořská část Beirutu zničena a opuštěna, bylo tu smetiště, kam se dostaly odpady z nedalekých sklářských dílen i keramika z doby Omájovců, Abásovců a křižáků, kteří ve městě vládli mezi lety 1098 -1291. V mamlucké době (1291-1516) přibýly hrnčířské dílny, jejichž odpad byl ukládán i v rané otomanské době (z té doby našli i jednu hrnčířskou pec); raná otomanská keramika připomene naši renesanční. V raném 17. století si tu potentát Fakhr ed-Din (1595-1634) postavil zahradu a keramický odpad přepálených či špatně vypálených a popraskaných nádob použil k zarovnání jejího terénu. Na jeho zahradě byly nalezeny velké květináče pod stromy zbudované z lomového kamene. Další solidnější stavbou byly otomanské pilíře souku z 19. století, zapuštěné do starších vrstev a kanál z té doby probíhající od severu k jihu. Další vrstvy tvořily ruiny občanské války.

Na výzkumu se podíleli vědci z Francie a Nizozemí, ale výsledky jejich činnosti zatím nebyly publikovány. Architekturu a materiál z helénistických vrstev se podařilo zpracovat již koncem minulého století a vy publikovat ve Studia Hercynia VI a Eirene 38

v roce 2002. V roce 2006 se v Bejrutu uskutečnila studijní sezóna a byla zdokumentována většina římských, byzantských středověkých nálezů, jejichž definitivní zpracování se připravuje jako druhá a třetí část publikace.

IV. 12. Dílo, publikační činnost a instituce

Pro zmapování pracovní a vědecké činnosti Jana Bouzka jsem využila dostupné texty z řady vědeckých i popularizačních zdrojů, zvláště z Ústavu pro klasickou archeologii při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, z jehož portálu dále obsáhle cituji.¹⁸⁴ Výběr dostupných elektronických dokumentů nabízí Portál elektronických zdrojů¹⁸⁵ a Souborný katalog Akademie věd ČR¹⁸⁶. Podrobné bibliografie jsou otištěné v časopisech *Eirene* 31/1995, 167-183, s dodatky *Eirene* 41/2005, 331-339, a v *Archeologických rozhledech* 57/2005, 412-417.¹⁸⁷ Jan Bouzek hodně publikoval, zvláště po roce 1990, když po revoluci mohl vydat texty, které předtím psal „do šuplíku“.

Jan Bouzek začal publikovat už během vysokoškolských studií. V roce 1956, tedy ve svých 21 letech, napsal do *Archeologických rozhledů* Přehled novější literatury o geometrickém období v Řecku.¹⁸⁸ V roce 1958, když končil svá studia, mu vyšlo hned několik článků, a to o knovízském kostrovém pohřbu¹⁸⁹ a bylanském sídlišti v Osnicích¹⁹⁰. Jeho další práce se podrobně věnovaly problematice etážovitých nádob, například *Etážovité nádoby v Čechách*¹⁹¹, *Etážovité nádoby v jižních Čechách a v sousedních oblastech*,¹⁹² *K milavečské keramice na Plzeňsku*¹⁹³ a *Problémy knovízské a milavečské kultury*¹⁹⁴. Patří sem i příspěvek stavu a úkolech bádání publikovaný ve Sborníku Severočeského muzea *Historia* 6 pod názvem *Knovízská kultura v severozápadních Čechách*¹⁹⁵. Do skupiny prací o knovízském osídlení patří i první kniha Jana Bouzka, na níž spolupracovali také Drahomír

---

¹⁸⁴ Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Bouzek> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸⁵ Zdroj dostupný on-line: <http://pez.cuni.cz/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸⁶ Souborný katalog Akademie věd ČR. Zdroj dostupný on-line: <https://vufind.lib.cas.cz/Author/Home?author=Bouzek%2C+Jan%2C+1935-&sort=year+asc&page=1&view=list> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸⁷ Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Bouzek> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

¹⁸⁸ Bouzek, Jan. *Geometrické období v Řecku: přehled novější literatury* / Zdrojový dokument: *Archeologické rozhledy*, Roč. 8, č. 6 (1956), s. 873-877. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1956

¹⁸⁹ Bouzek, Jan. *Knovízský kostrový pohřeb v Praze 19 - Veleslavíně* / Zdrojový dokument: *Archeologické rozhledy*, Roč. 10, seš. 1 (1958), s. 117-119. Vydáno 1958

¹⁹⁰ Bouzek, Jan. *Bylanské sídliště v Osnicích* / Zdrojový dokument: *Archeologické rozhledy*, Roč. 10, seš. 1 (1958), s. 119-120. Vydáno 1958

¹⁹¹ Bouzek, Jan. *Etážovité nádoby v Čechách*. In *Archeologické rozhledy* 10, s. 345-348, 363-408. 1958. Souborný katalog AV ČR, báze KNA01, záznam číslo 000202468

¹⁹² Bouzek, Jan. *Etážovité nádoby v jižních Čechách a v sousedních oblastech*. In *Archeologické rozhledy* 10, s. 548-575. 1958.

¹⁹³ Bouzek, Jan. *K milavečské keramice na Plzeňsku*. In *Archeologické rozhledy* 14, s. 175-216. 1962.

¹⁹⁴ Bouzek, Jan. *Problémy knovízské a milavečské kultury*. Sb. NM v Praze, řada A XVII, 1963/2-3, 57-118. 1963.

¹⁹⁵ Bouzek, Jan. *Knovízská kultura v severozápadních Čechách* (stav a úkoly bádání). Sborník Severočeského muzea, *Historia* 6, 137-166. 1970.

Koutecký a Evžen Neustupný, vydaná v angličtině pod názvem *The Knovíz Settlement of north -west Bohemia (Knovízské osídlení severozápadních Čech)*¹⁹⁶.

Mezi hlavní cizojazyčné publikace Jana Bouzka patří jeho první habilitační práce *Homerisches Griechenland* (1969), *Graeco-Macedonian Bronzes* (1974), ve Švédsku vydané knihy o vztazích kultury řecké, turecké a evropské v době bronzové a rané době železné *The Aegean, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the 2nd millennium B.C.* z roku 1985, o níž se podrobněji zmíním, a navazující *Greece, Anatolia an Europe in the Early Iron Age*, která vyšla až v roce 1997. Další hlavní knihy jsou *Studies of Greek Pottery in the Black Sea Region* vydané v Praze roku 1990 (2. vyd. v Oxfordu 2007), *Thracians and Their Neighbours* z roku 2005 a *Prehistroc Europe as Seen from Its centre* z roku 2009 a 2011.

Hlavními českými knihami jsou *Objevy ve Středomoří* (1980), *Periklovo Řecko* (1990 s I. Ondřejovou), *Thrákové* (1990), *Etruskové* (2004), *Řecké umění* (s I. Ondřejovou 2004), *Pravěk českých zemí v evropském kontextu* (2006), *Keltové českých zemí v evropském kontextu* (2007), *Umění a myšlení* (2007), *Jak se domluvit s jinými* (2008), *Vznik Evropy* (2013) a knihy napsané společně se Zdeňkem Kratochvílem *Od mýtu k logu, Řeč umění a archaické filosofie* a *Proměny interpretací* (1994-96). Celý bibliografický přehled uvádím na konci své práce, podrobněji se zmíním jen o některých dílech.

V Listech filologických vyšel už roku 1963 článek o zlomcích amfor v Černém moři *Excavation of Amphora Fragments from an Early Mediaeval Skip-wreck from the Black Sea*¹⁹⁷. V roce 1966 vyšel úvod do studia kulturních vztahů pod názvem *The Aegean and Central Europe, An Introduction to the Study of cultural Interrelations 1600-1300 B. C.*¹⁹⁸ V Německu ve sborníku *Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege* o lužické kultuře v roce 1967 publikoval stať o chronologii urnových polí pod názvem *Böhmen, Sachsen u. Mitteldeutschland Bemerkungen zur nergleichenden Chronologie der Urnenfelderzeit*¹⁹⁹ a v roce 1969 stať *Lusatian culture – Lužická kultura, Zwei Hypothesen zu den Anfängen der Lausitzer Kultur. Beiträge zur Lausitzer Kultur.*²⁰⁰

Své první knihy věnoval Jan Bouzek problematice hornodunajských popelnicových polí, knovízské a milavečské kultuře a kultuře lužické v severozápadních Čechách. Obsahem

---

¹⁹⁶ Bouzek, Jan. Koutecký, Drahomír. Neustupný, Evžen: *The Knovíz Settlement of north -west Bohemia*. Fontes Archaeologici Pragenses 10, Pragae. (Knovízské osídlení severozápadních Čech). Vydáno Praha: Národní muzeum, 1966. Fontes archaeologici Pragenses; Vol. 10. Angličtina

¹⁹⁷ Bouzek, Jan. *Excavation of Amphora Fragments from an Early Mediaeval Skip-wreck from the Black Sea* / Zdrojový dokument: Listy filologické, 86 (1963), s. 256-258. Vydáno 1963

¹⁹⁸ Bouzek, Jan. *The Aegean and Central Europe, An Introduction to the Study of cultural Interrelations 1600-1300 B.C.* / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 57, č. 1 (1966), s. 242-276. Vydáno 1966

¹⁹⁹ Bouzek, Jan. *Böhmen, Sachsen u. Mitteldeutschland Bemerkungen zur nergleichenden Chronologie der Urnenfelderzeit* / Zdrojový dokument: Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege, Band 16-17 (1967), s. 73-91. Vydáno 1967

²⁰⁰ Bouzek, Jan. *Lusatian culture – Lužická kultura. Zwei Hypothesen zu den Anfängen der Lausitzer Kultur*. Beiträge zur Lausitzer Kultur. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 7, Berlin. 25-29. Vydáno 1969.

dalších knih jsou výsledky jeho bádání v Řecku a Makedonii. V roce 1969 vyšly publikace *2. kniha Greece, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the First Millennium B. C.*²⁰¹ V roce 1969 napsal také jednu ze svých nejdůležitějších knih, první habilitační práci *Homerisches Griechenland, im Lichte der archäologischen Quellen.*²⁰² kterou Alfred Schebek přeložil do němčiny. V letech 1969 a 1970 vyšla v celkem 20 vydáních ve čtyřech jazycích. Byla zaměřená na ranou řeckou, etruskou a černomořskou archeologii a obsahovala řadu studií evropské prehistorické archeologie, archeologie a historie umění římských provincií a Dálného východu. Pojednává o úsvitu řecké civilizace ve světle archeologických pramenů. Jednotlivé kapitoly se postupně obírají pádem Kréty a rozkvětem Mykén, zánikem mykénské kultury, submykénským stylem, Dóry a starými řeckými dějinami a uměním vůbec. Z politických důvodů byla habilitace zamítnuta, ale po letech na základě této práce napsal ve spolupráci se Zdeňkem Kratochvílem stejnojmennou knihu, která vyšla nejprve německy a potom v různých jazycích v mnoha zemích po celém světě, a oba autory z Prahy proslavila.

První vysokoškolská skripta, která napsal spolu s Miroslavem Buchvaldkem, vyšla v roce 1971 pod názvem *Nové archeologické metody*²⁰³. Byla určena pro posluchače filozofické fakulty a zabývala se tříděním archeologického materiálu. V roce 1972 pak Jan Bouzek napsal ještě druhý díl, který se zabýval činnostmi na prospekcích²⁰⁴. Další skripta pro studenty archeologie s Miroslavem Buchvaldkem napsali v roce 1976 pod názvem *Dějiny archeologie.*²⁰⁵ V letech 1983 a 1984 vyšla přepracovaná znovu, tentokrát ve dvou dílech. Do skupiny skript pro posluchače filozofické fakulty patří ještě *Přehled pravěku světa Ia 2* z roku 1976, které jako dotisk vyšly v roce 1977 i souborně.²⁰⁶ *Archeologický atlas pravěké Evropy*²⁰⁷ vyšel roku 1975 jako článek, *Archeologický atlas Evropy a Československa*²⁰⁸ už byl roku 1979 v Archeologickém ústavu v Praze publikován knižně.

---

²⁰¹ Bouzek, Jan. 1969: 2. kniha *Greece, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the First Millennium B.C.* (Řecko, Anatolie a Evropa v prvním tisíciletí před Kristem)

²⁰² Bouzek, Jan. Schebek, Alfred. *Homerisches Griechenland: im Lichte der archäologischen Quellen.* Praha: Universita Karlova. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica. Monographia; 29. 1969.

²⁰³ Bouzek, Jan. Buchvaldek, Miroslav. *Nové archeologické metody: Skriptum pro posl. filosof. fak.* [Díl] 1, Třídění materiálu / Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1971

²⁰⁴ / Bouzek, Jan. *Nové archeologické metody. 2, Prospekce.* Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974

²⁰⁵ Jan Bouzek, Miroslav Buchvaldek, Philippos Kostomitsopoulos, Karel Sklenář. *Dějiny archeologie.* Státní pedagogické nakladatelství, Praha. 215 s. 1976. Nová vydání v roce 1983 *Dějiny archeologie I.* Fakulta filozofická Univerzity Karlovy v Praze, Praha. SPN1983 a *Dějiny archeologie II.* Fakulta filozofická Univerzity Karlovy v Praze, Praha. SPN1984.

²⁰⁶ Bouzek Jan. Buchvaldek, Miroslav, Jiří Břeň. Košnar, Lubomír, Motyková, Karla a kol. *Přehled pravěku světa. Sv. 1.* 255 s., Bouzek Jan. Buchvaldek, Miroslav, Jiří Břeň. Košnar, Lubomír. Motyková, Karla. Sláma. Jiří. Strouhal, Evžen. Vencel, Slavomil. *Přehled pravěku světa, sv. 2.* 148 s. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, Státní pedagogické nakladatelství, 1976. *Přehled pravěku světa. Sv. 1., 2.* / Autor: Bouzek Jan. Vydáno Praha: Univ. Karlova, 1977. Dotisk.

²⁰⁷ Bouzek, Jan. *Archeologický atlas pravěké Evropy* /Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 17 (1975), s. 189-259. Vydáno 1975

²⁰⁸ Bouzek, Jan. Uniwersytet Jagielloński. Instytut Archeologii, Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. *Archeologický atlas Evropy a Československa* / Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1979

O svých prospekcích na místech starších výzkumy v Kýmé v Turecku, Samothráké v Řecku, publikoval v letech 1975, 1980 a 1985. Od roku 1994 podnes vede výkopy v městě Pistiros v Bulharsku, studie *Pistiros I-V* vyšly v letech 1997-2013. V roce 1996 prováděl taktéž pod patronací organizace UNESCO archeologický výzkum v Bejrútu.

S Ivou Ondřejovou vydal Jan Bouzek roku 2004 učební text *Řecké umění*. Tato skripta vyšla jako příloha ke sborníku *Studia Hercynia 8* v nakladatelství Akademie múzických umění. Jsou určena především jako učební pomůcka pro studenty dějin umění a klasické archeologie. Kresby byly vybrány ze starších publikací a případně upraveny Andreou Waldhauserovou. Text se zabývá uměním na území Řecka od doby tzv. „železného věku“, tedy od pozdní doby mykénské, až po období helénistické. Helénismus vytvořil první kosmopolitní kulturu vycházející z řecké tradice, ale spojenou s tradicemi kultur blízkého východu a Egypta.

Další skripta vzešla roku 2006 z osvědčené spolupráce Jana Bouzka, Ivy Ondřejové a Jiřího Musila pod názvem *Úvod do klasické archeologie*.²⁰⁹ Kniha obsahuje texty o postavení klasické archeologie, její úkoly a cíle, základní příručky, základní terminologii z oblastí architektury a stavitelství, keramiky, řecké a římské plastiky z mramoru a kamenů, malířství, mozaik, bronzových, terakotových a skleněných předmětů, šperků a gemm. V další části se zabývá antickou ikonografií, tedy portréty bohů a hrdinů. V praktické části popisuje prospekční a terénní metody, metody klasifikace a třídění nálezů, ikonografie a metody nových odvětví archeologie. Samostatný oddíl tvoří úvod do římsko-provinciální archeologie včetně řemesel, umění a náboženství. Na závěr se zabývá spoluprací klasické archeologie a příbuzných disciplín, tedy dějin umění, klasické filologie a dějin starověku.

Na popud profesora Hoška se Jan Bouzek začal zajímat o Černomoří. Výsledkem jejich společné vědecké činnosti je kniha *Antické Černomoří*²¹⁰, která vyšla ve dvou vydáních, druhé bylo v Řecku. Obsahem je komplexní zpracování černomořské problematiky z historického hlediska od předantického Černomoří až po ovládnutí Římem, je doplněné fotografiemi. Kniha popularizačním způsobem seznamuje se starověkou historií a složitými osudy celého černomořského pobřeží a kmenů, které je tehdy obývaly, s jejich zvláštními zvyky a způsobem života, s jejich výboji a válkami i s jejich kulturou a uměním v celé šíři a bohatosti. Dnes Jan Bouzek říká, že tam má několik chyb, kterých by se už nedopustil, tehdy tuto problematiku přece jen neznal do velké hloubky. O této oblasti napsal také příspěvky do několika sborníků a dále sepsal několik hesel pro internetovou řeckou encyklopedii s názvem *History of the Hellenic World*²¹¹.

---

²⁰⁹ Úvod do klasické archeologie / učební texty UK v Praze, 3. vydání, 111 s. Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Musil, Jiří. Praha. 2006. ISBN 80-246-1103-1.

²¹⁰ Bouzek, Jan. Hošek, Radislav. *Antické Černomoří*. Vydáno Praha: Svoboda, 1978

²¹¹ Zdroj dostupný on-line: <http://www.fhw.gr/chronos/en/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Další důležitá kniha z této oblasti *Objevy ve Středomoří*²¹² seznamuje s výzkumy počátků zemědělství na Předním východě, neolitických měst v Anatolii a na Kypru, připomíná nálezy na ostrově Théře a v Mykénách, megalitickou architekturu na Maltě a jinde. Všímá si vzniku a výsledků podmořské archeologie a nastiňuje cesty archeologie ve Středomoří. Publikaci, která informuje o nejzajímavějších objevech středomořské archeologie posledních let, doplňují četné barevné a černobílé reprodukce. Jan Bouzek říká, že měl prostě štěstí, že v Mykénách i jinde našel něco nového.

V době, kdy Jan Bouzek nemohl cestovat, vrátil se na místa vykopávek ze svého mládí. Výsledky bádání v severozápadních Čechách publikoval spolu s Drahomírem Kouteckým pod názvem 1980: *Mohylové a knovízské kostrové „pohřby“ v jámách ze severozápadních Čech*²¹³. Tento text je obsažen v Souborném katalogu AV ČR, báze KNA01, záznam číslo 000209834 pod názvem Památky archeologické str. 71, 360-432²¹⁴.

V roce 1985 vydal Jan Bouzek ve Švédsku důležitou, anglicky psanou odbornou vědeckou publikaci s rozsáhlými rejstříky a bohatou obrazovou přílohou pod názvem *The Aegena, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the 2nd Millennium B.C.*²¹⁵ Zabývá se v ní například archeologickým datováním, mykénskou kulturou, vojenskou výstrojí, keramikou v době bronzové. Podle Zdeňka Kratochvíla patří tato kniha do zlatého fondu vědeckých archeologických prací. Rodila se dlouhou dobu. Prvním impulsem byla příprava na Pařížský kongres klasické archeologie v roce 1963. Pro svůj příspěvek tehdy Jan Bouzek použil pouze zlomek připraveného materiálu, zbytek vyšel roku 1965 ve vědeckém časopise *Listy filologické* 88²¹⁶ na stranách 242 až 255. V práci nadále pokračoval v pozdních šedesátých letech, během návštěv v Řecku a Itálii a v několika balkánských zemích, a zejména během svého pobytu v Tübingenu v letech 1967-68. Některé z předběžných výsledků se objevily v roce 1966 ve sborníku *Památky archeologické* připraveném u příležitosti pražského archeologického kongresu. Další byly publikovány později v několika článcích v *Eirene*, *Graecolatina Pragensia*, *Opuscula Atheniensia*, *Alasia I* a jinde. Předběžné výsledky použil také v letech 1968 a 1970 jako součást své diplomové práce. Kvůli velkému pracovnímu zatížení však tehdy ke knižnímu vydání nedošlo, teprve nové prospekce v Řecku, Turecku a Itálii v letech 1978-81 umožnily práci dokončit.

---

²¹² Bouzek, Jan. *Objevy ve Středomoří*. Odeon, Praha. 1979

²¹³ Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. *Mohylové a knovízské kostrové "pohřby" v jámách ze severozápadních Čech / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 71, č. 2 (1980), s. 360-432. Vydáno 1980*

²¹⁴ Zdroj dostupný on-line: <https://www.lib.cas.cz/aleph-google/KNA01/00020/98/000209834.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017] https://is.muni.cz/el/1421/podzim2005/AEA_62/um/07_pohrby_sidl.pdf [cit. ze dne 15. 6. 2017]

²¹⁵ Bouzek, Jan. *The Aegena, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the 2nd Millennium B.C.* Goethenburg- Academia, Praha. 1985

²¹⁶ Vědecký časopis pro klasická, středověká a neo-latinská studia založený v roce 1874, jež vydává Kabinet pro klasická studia Akademie věd ČR. Dodnes hlavní časopis ve svém oboru v České republice. *Listy filologické* (LF) jsou věnovány klasickým studiím a klasické tradici ve středověké a raně novověké střední Evropě (lingvistika – literatura – kulturní historie – filosofie atd.) a také historii českého jazyka a literatury, přičemž žádné z těchto oblastí není dávana přednost. Časopis rovněž přináší aktuální recenze zahraniční i české odborné literatury a překladů. *Listy filologické* otiskují příspěvky napsané v češtině, slovenštině, angličtině, francouzštině, němčině, italštině a latině. Zdroj dostupný on-line:

<http://www.rondon.cz/knihovna/Academia/Listy-filologicke-> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Při psaní knihy navštívil mnoho muzjnych sbírek na Kypru, v Turecku, Sýrii, Jordánsku a Iráku na Blízkém východě, ale i v Gruzii a kavkazské a pontské sbírky v Moskvě a Leningradu. Díky laskavosti ředitelů a pracovníků mnoha institucí viděl velké množství, i nepublikovaných materiálů. Jan Bouzek zdůrazňuje, že bez jejich pomoci by knihu nedokončil. O konkrétních problémech diskutoval během let s mnoha kolegy na různých konferencích a hostitelských přednáškách. Během období, kdy kniha vznikala, byly publikovány nové objekty dosud známé pouze z poznámek nebo v muzeích. V některých ohledech mohla být tato kniha užitečnější, kdyby byla vydána před patnácti lety, ale na mnoha jejích částech umožnil čas významné zlepšení. Povolení k reprodukci fotografií získal od různých jednotlivců a institucí, ale především těžil z laskavosti německého archeologického ústavu v Aténách. Anglickou verzi knihy zkontrolovali paní Iris Lewitová a profesor Sinclair Hood.

Navazující volné pokračování o vztazích rané doby železné vyšlo v angličtině a ve francouzštině v roce 1997 ve švédském nakladatelství Jonsered, Paul Åströms Förlag, v edici *Studies in Mediterranean archaeology* pod názvem *Greece, Anatolia and Europe: cultural interrelations during the early Iron age*²¹⁷ rovněž s mnoha fotografiemi a fotodokumentací. Její náplní jsou opět kulturní vztahy a difúze mezi Středomořím a kontinentální Evropou a Asií v době železné, tedy během první poloviny prvního tisíciletí př. Kr. Jan Bouzek se zamýšlí nad rolí, jakou hrála prehistorická Evropa ve formování klasické civilizace Řeků a Etrusků.

Populárně naučná kniha *Periklovo Řecko*²¹⁸ vzešla ze spolupráce s Doc. PhDr. Ivou Ondřejovou, CSc.²¹⁹ Předmluvu napsal Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.²²⁰ Kniha zobrazuje

---

²¹⁷ *Greece, Anatolia and Europe: cultural interrelations during the early iron age* / Předmět: archeologické nálezy, doba železná časná, železo, Řecko (starověké), Středomoří. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Jonsered: Åströms, Edice *Studies in Mediterranean archaeology*. 322 s., 142 s. čb. reprodukce a čb. fotodokumentace. 1997. Angličtina.

²¹⁸ Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. *Periklovo Řecko*. 265 stran, 16 stran barevných příloh. Vydáno 1989. Edice: *Obrazy ze života doby*; 1.

²¹⁹ Doc. PhDr. Iva Ondřejová, CSc. (16. dubna 1945 – 12. prosince 2016) byla česká klasická archeoložka a odbornice na antický šperk, architekturu a antické umění. V letech 1964–1969 vystudovala klasickou archeologii a filosofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, od roku 1970 působila na tehdejší Katedře věd o antickém starověku jako asistentka, od roku 1974 jako odborná asistentka. Titul PhDr. získala v roce 1972, hodnost CSc. jí byla udělena roku 1989. V roce 1994 byla po úspěšné habilitaci jmenována docentkou pro obor Klasická archeologie; po osamostatnění ústavu byla zástupkyní ředitele a v letech 2000–2010 ředitelkou Ústavu pro klasickou archeologii, poté zástupkyní ředitele. Přednášela a vedla semináře z antické architektury, archeologie a umění archaického a klasického Řecka, archeologie Říma, vedla kurzy starověkého umění pro obory dějiny umění a klasickou filologii. Byla členkou oborové rady klasické archeologie. Hlavní oblastí zájmu se pro ni stal antický šperk. Publikovala katalogy šperků v českých sbírkách a práce o špercích severního Řecka a Černomoří. Zajímala se o vztahy antického šperkařství ke šperkařství střední Evropy v době halštatské, laténské a římské. Napsala práci o antických řezaných kamenech ze sbírek Národního muzea v Praze, expertízy antických gem z tzv. Trevírského plenáře a relikviáře sv. Maura. Je spoluautorkou publikací o výzkumech v Kýmě a na ostrově Samothráké a podílela se na přípravě odborných katalogů, zejména pro výstavy v Galerii antického umění v Hostinném a v Muzeu antického sochařství a architektury v Litomyšli. Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Ondrejova> [cit. ze dne 15. 6. 2017].

„zlatý věk“ antického Řecka, každodenní život v jeho vrcholném období, v době působení velkého státníka Perikla²²¹ v Athénách, s jehož vzdělanou ženou rád rozmlouval Sókratés. Bylo to období největšího rozvoje demokracie i celého politického a kulturního života. Motem knihy je rčení: Poznávat minulost znamená pochopit současnost.

V nakladatelství Panorama, v edici „Stopy, fakta, svědectví. Velké civilizace.“ vyšla roku 1990 kniha *Thraecians and their neighbours*²²², v české verzi *Thrákové*²²³. Jedna z kapitol knihy se zabývá thráckým jazykem, náboženstvím a mytologií,²²⁴ další kapitoly rozsahem a formováním národa, thráckými kmeny, řeckou kolonizací a vznikem thráckých říší, zlatým věkem thrácké kultury, obdobím helénismu, přesídlováním do Malé Asie, dáckými válkami a nakonec římskou nadvládou. Rozhodující část historie a památek po Thrácích se nalézá na území Bulharska a Rumunska a v makedonsko-řeckém pohraničí. První historické zmínky o Thrácích nalézáme v Iliadě, kde jsou spojenci Trójanů, později bojovali i ve vojsku Alexandra Makedonského a v římských legiích. Řekové od svých severních sousedů převzali do své mytologie několik postav, například podle mýtu přišel z Thrákie do Řecka Dionýsos, bůh vína a veselí, Orfeus, který dionýsovská mystéria převzal a přeměnil je na sluneční (apollinská), nebo Zalmoxis, který učil o reinkarnaci a věčném životu lidské duše.

V roce 1994 vzešly ze spolupráce archeologa Jana Bouzka a filosofa Zdeňka Kratochvíla tři společné knihy. První z nich *Od mýtu k Logu*²²⁵, se zabývá se počátky stavu myslí řeckého člověka na počátku doby železné a jeho reflexí v uměleckých a filosofických dílech.²²⁶ Jan Bouzek ve své části vysvětluje předpoklady vzniku filosofie. Zabývá se řeckým

---

²²⁰ Doc. PhDr. Jan Halada, CSc. (* 26. července 1942 Domažlice) je český historik, novinář, redaktor a spisovatel, autor knih literatury faktu.

²²¹ Periklés: významný athénský státník v 5. stol. př. n. l. z vynikajícího rodu. Snažil se společně s ostatními demokratickými vůdci Damónem a Tomidem dosáhnout athénské hegemonie nad Řeckem, což vedlo k válkám s Peloponéským spolkem v letech 459 až 445 př. n. l., kdy se Athény zřekly Megery. Periklés zavedl denní odměny za veřejnou činnost a při návštěvě divadla. Spojenci se stali poddanými Athén, na území spojenců usazoval athénské sedláky, kléros. Až do r. 430 př. n. l. byl každoročně volen stratégem. Přátelil se s význačnými umělci a vědci, jako byli Sofoklés, Hérodotos, Anaxagorás. Velkolepé stavby na Akropoli reprezentovaly athénskou moc a poskytly výnosnou práci umělcům a řemeslníkům. Přípravoval se na peloponéskou válku se Spartou, ale jeho plán nevyšel. Obyvatelstvo Atiky se mělo uchýlit mezi Dlouhé zdi (úkryt postavený v letech 460 - 445 př. n. l.) a válčit mělo loďstvo. Ale r. 430 propukl mor., Periklés při volbě stratéga podlehl a byl odsouzen za zpronevěru peněz. R. 429 umírají na mor jeho oba synové a posléze i sám Periklés. Zdroj: Encyklopedie ABC, rok 1974, str. 191

²²² Bouzek, Jan. 1990. *Thraecians and their neighbours*, česká verze *Thrákové*. Praha: Panorama.

²²³ Thrákie, krajina východně od Makedonie, je na ostatních stranách ohraničená Balkánem, Hespontem a Egejským mořem. Thrákové byli považováni za obzvláště bojovné a byli proslulí svými zbraněmi a chovem koní. Jejich jazyk patřil ke skupině indoevropských jazyků a byl proniknut řadou prvků předindoevropských. Z Thrákie pronikaly náboženské kultury a postavy bájí (např. Dionýsos, Orfeus) do Řecka. Řekové, které zlávalo bohatství zlata, zakládali na jejím pobřeží kolonie (Abdéra, Chalkydiké), aniž tím dokázali potlačit nezávislost thráckých knížat. Teprve za Claudia r. 46 n. l. se Thrákie stala s konečnou platností římskou provincií. Zdroj: Encyklopedie ABC, rok 1974, str. 254

²²⁴ Etnografové našli prvky thráckých mýtů v bulharském a rumunském folklóru, ale nejdůležitějším zdrojem informací o thráckém náboženství a mytologii jsou řecké prameny. Zdroj: Jan Bouzek. 1990. *Thrákové*. Praha: Panorama.

²²⁵ Bouzek, Jan. 1994. *Kratochvíl, Zdeněk. Od mýtu k logu*. Praha: Herrmann & synové.

²²⁶ Logos je mnohovýznamný termín řecké filosofie. Značí: slovo, řeč, pojem, myšlenka, rozum, zákon, smysl. Podle Hérakleita všechny změny řídí „světový zákon“ - logos. U stoiků je „logos“ totožný s ohnivým dechem (neuma), tvůrčím ohněm, oduševnělou hmotou+ je to rozumová síla a nutnost, která dává všemu dění účel.

uměním a jeho specifickým noetickým charakterem. Popisuje počátky nového obrazu světa v pozdní době bronzové v architektuře a výtvarném umění a podíl jiných kultur na vzniku předpokladů pro filosofické myšlení. Pokračuje přes příchod železného věku a nového individuálního myšlení. Výrazem počátků nového způsobu myšlení je pro něho umění geometrické. Hledá počátky filosofického myšlení v bájích a mysterijních naukách. Zdeněk Kratochvíl se v této knize zabývá archaickou moudrostí, mýty a tradicí o sedmi mudrcích.

Na práci pod názvem *Od mýtu k logu* volně navazuje jejich další společná kniha z roku 1995 pod názvem *Řeč umění a archaické filosofie*²²⁷. Zabývá se archaickým Řeckem v 7. a 6. století před Kristem a sleduje, jak si Řekové postupně uvědomovali sebe sama jako svobodné individuality, jejich emancipační proces připomíná lidské dospívání. „Fáze lidského dospívání, uvědomování si sebe sama a okolního světa obklopujícího člověka je v archaickém Řecku modelovým příkladem, archetypem pozdějších situací, kterými procházel každý z nás v době svého individuálního dospívání, ale současně tento proces opakují i jednotlivé generace a v širším měřítku i lidstvo v dalších uzlových bodech svého vývoje, pro které bývá poučení z dějin pomůckou v hledání odpovědi na nové problémy.“ Podle autorů tak i dnes plní úlohu učitelky života historie. Nejde jen o popis výsledků výzkumu, ale o širší zamyšlení nad smyslem dějin, fázemi lidského uvědomování si sebe sama, uzlové body vývoje, které mohou nabídnout odpovědi na dnešní problémy. Sledují textová svědectví proměn různých metamorfóz mýtu, od epiky po protofilosofii, souběžně s proměnami výtvarného názoru, dochovaného prostřednictvím vázové malby, sochařství a stavitelství. Řekové archaické doby navazují na svou starší kulturní tradici a z tohoto spojení vyrůstají homérické eposy a pozdě geometrické umění. Následuje století importů (7. stol. př. Kr.). Řecké přetavení fénických a dalších blízkovýchodních motivů a vzniku lyriky vyjadřují už obrat k vědomému vnímání, k lidskému hodnocení. Synkretické období vrcholí v sapienciálním myšlení "osové doby" kolem roku 600 př. Kr. Vedle "moudrostní" gnómičké prózy, časově provázené proměnou vázového dekoru (černofigurový), se vytvářejí předpoklady řecké protovědy: "historia" a "zkoumání". Vědomé zkoumání představuje nový ne-mytický prvek, který vede k logizaci přejatého tradičního vědění (z oblasti řemeslných dovedností), ale i k novému tázání. Tak spolu s řeckou protovědou vzniká i protofilosofie.

Odtud je blízko k „božskému logu“, jenž řídí svět. Logos v člověku je roven rozumové duši, která potlačuje animální pudy. Filón z Alexandrie učil, že Bůh stvořil svět dobrotou a mocí. Obě ideje spojuje třetí síla, „logos“, jenž je zástupcem božím na zemi, u křesťanských gnóстикů a novoplatónovců je logos roven Synu božímu, druhé božské osobě, prostředníku mezi Bohem a člověkem. Jindy znamená Logos Světový rozum nebo božský Rozum. Zdroj: Slovník antické kultury. Nakladatelství Svoboda. Praha. 1974. str. 324.

Mýtus: Mythologie na nižším stupni rozvoje „zastupovala“ Filosofii. Mýthos odpovídal na otázku po vzniku světa a snažil se dát světu řád v generacích bohů a hrdinů. Řecká mythologie je naturalistická, vychází z přírody a radostného života pozemského. Bohové jsou lidské podstaty i s povahovými chybami, nic není na nich posvátně velebného, nejsou všemohoucí ani vševědoucí, i nad nimi vládne Osud. Zdroj: Slovník antické kultury. Nakladatelství Svoboda. Praha. 1974. str. 397.

Mýtus: 1. bájeslovné, pohádkové vyprávění o vzniku světa, o bozích, o přírodních jevech, hrdinech apod. zasazené do určité mytologické soustavy 2. výklad nějakého učení v podobě alegorického vyprávění: platónské mýty 3. iracionální vize budoucnosti: mýtus revoluce; mýtus XX. století 4. představa o někom nebo o něčem nekriticky přijímaná, uctívána a zbožňovaná; mýtus peněz; mýtus mateřství 5. expr. Smyšlenka, výmysl, blud. Zdroj: Akademický slovník cizích slov, kolektiv autorů pod vedením Věry Petráčkové a Jiřího Krause, Academia. Praha. 1995, II. díl L-Ž, str. 517.

²²⁷ Bouzek, Jan. Kratochvíl, Zdeněk. *Řecké umění a archaické filosofie*. Praha: Herrmann & synové. 1995

Protověda sama je prakticky využívána, např. při velkých stavbách, později i v sochařském kánonu, není pouhou "teorií" v novověkém smyslu slova. Je projevem theorie v hlubším smyslu slova, jak to ukázali už pythagorejci a ústí v ucelený filosofický pohled. Ve stejné době se ustalují i jednotlivé řecké stavební řády, vždy jako ucelený způsob členění prostoru.

Jan Bouzek zde má část nazvanou Oidipús a Sfinx, v níž rozebírá vztah člověka a světa, odkaz řeckého umění, postavení umělců a jejich soutěživost v archaickém Řecku. Zabývá se posláním archaického umění a novým obrazem světa, který Řecko vytvořilo. Zkoumá humanizaci světa a vlivy na řecké umění ze sousedství i působení řeckého umění mimo Řecko. Archaický obraz člověka dokresluje vznikem architektonických řádů a chrámů, mytologií, archaickým uměním, vznikem individuality a řeckou kolonizací. Zdeněk Kratochvíl se zabývá lyrikou a filosofií archaické doby.²²⁸ Zařazují sem i vzájemná srovnání historických a archeologických popisů.

Obě předchozí knihy autorů Jana Bouzka a Zdeňka Kratochvíla doplnila v roce 1996 kniha *Proměny interpretací*²²⁹. Jednotlivé části pluralitního světa mýtopoetické zkušenosti srovnávají s rostoucí tendencí k univerzalizmu, k výkladu z jednotného hlediska. Ta souvisí s potřebou výkladu, který chce být platný i jindy a jinde než jen v době a místě vzniku vykládaného artefaktu, ať už sochy nebo textu. Autoři nabízejí řadu drobných archeologických nebo kunsthistorických studií a zařazují i problémy komparace historických a archeologických popisů. Celek může ukázat potřebu transkulturní komunikace.

Významná Bouzkova kniha pod názvem *Etruskové: jiní než všechny ostatní národy* vyšla v roce 2003. Etruskové²³⁰ jsou zřejmě neindoevropský národ ve střední Itálii, který i přes množství písemných a uměleckohistorických pramenů zůstává záhadný. Do Itálie přišli později než kalikové, pravděpodobně z malé Asie, když předtím delší dobu prodlévali v řeckém kulturním okruhu. Jejich jazyk zůstává dodnes nepřeložitelný. Kniha se zabývá teoriemi o původu Etrusků, počátky etruských dějin a řeckou kolonizací, tedy Etrurií, zlatým věkem i koncem etruské říše s nástupem Říma jako velmoci. Etrurie končí v době střední římské republiky ve 2. století př. Kr. Jan Bouzek zevrubně popisuje etruské náboženství, sociální složení měst, etruskou ústavu, postavení žen, kulturu archaické Etrurie, architekturu, jazyk a jeho luštění, výrobu, zemědělství, obchod a platidla, ale i vojenství, každodenní život, oblékání, vybavení domů a různé slavnosti, hudbu, sport a hry. Na závěr nabízí úvahu nad tím, jak Etruskové svým myšlením ovlivnili nejen Římany, ale i střední Evropu.

---

²²⁸ Zdroj dostupný on-line: <http://alephuk.cuni.cz/CKIS-28.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

²²⁹ Kratochvíl, Zdeněk. Bouzek, Jan. 1996. *Proměny interpretací*. Praha. Herrmann a synové.

²³⁰ Nálezy s etruským písmem v Santa Severa (Caere), Civitavecchia. Jako piráti ovládli Tyrhénské i Jaderské moře. Jádrem jejich území bylo Toskánsko, odkud v 6. stol. př. n. l. pronikli do Latie a do Říma, kde vládli etruské králové, r. 520 př. n. l. ovládli Kampánii a severní Itálii. Postupně byli poráženi Řeky, galskými přistěhovalci a r. 396 dobyli jejich královské město Veji Římané, v 1. stol. př. n. l. byli Římané zcela podrobeni. Jejich jazyk byl zapomenut, ale Římané od nich převzali řadu kulturních statků [symbol Říma, vlčice, je etruským uměleckým dílem]. Kult mrtvých byl pro ně důležitý jako pro Egypťany. Jejich přístupem k realitě se prof. Jan Bouzek zabýval. Zdroj: *Encyklopedie ABC*, rok 1974, str. 71, zkráceno.

V roce 2005 vyšel *Pravěk českých zemí v evropském kontextu*²³¹ ve 2. přepracovaném a rozšířeném vydání v edici Dějiny do kapsy. V nakladatelství Triton pak byla kniha vydána ještě v roce 2011.²³² Jan Bouzek předkládá výsledky jeho bádání o pravěku na území dnešních Čech. Na rozdíl od dřívějších knih o pravěku se Jan Bouzek soustřeďuje na naše vztahy k jiným částem Evropy a Středomoří v období pravěku v širším kontextu, pokouší se ukázat, jak se Čechy a Morava účastnily celoevropského a celosvětového kulturního vývoje. Zamýšlí se nad růzností vývoje v různých obdobích a jeho příčinami. Popisuje krajinu a obyvatelstvo na budoucím českém území, první známé lidské kultury paleolitu, lovce a sběrače mezolitu, počátky zemědělství v neolitu, situaci v pozdní době kamenné, tedy eneolitu. Historie pokračuje dobou bronzovou a reflexemi raných říší Předního východu u nás, prvními civilizacemi, prvními evropskými společenstvími v mladé době bronzové, neboli době popelnicových polí a přechází do doby železné, tedy období halštatského. Zde odbočuje a zabývá se vlivem středověkých „barbarů“ ve Středomoří, propojením Etrusků, Řeků, Féničanů a dávných obyvatel Čech. Práce pokračuje přes dobu železnou, období halštatské a laténské po vznik hradišť. Širší souvislosti jednotlivých etap pravěkých dějin našich zemí dokumentují ilustrace a mapy.

Kniha *Keltové našich zemí v evropském kontextu*²³³ se na 187 stranách s mnoha obrazovými přílohami a mapami zabývá historií Keltů²³⁴ v českých zemích, jejich původem, legendami, sociálním prostředím a vztahy k dalším oblastem. Naše území bylo vždy integrální součástí evropské, mediteránní i euroasijské civilizace. Pochopení minulosti nelze dosáhnout bez pochopení jeho souvislostí s ostatními částmi Evropy a k ní přilehlých dalších částí světa. Vrcholné období Keltů bylo v době laténské. Z těchto dob pocházejí památky umělecké i architektonické, hradiště, oppida i bohaté hroby. Ve střední době laténské se Keltové, někdy jako žoldnéři, dostali až na Iberský poloostrov, do Řecka a Malé Asie. Ve střední době laténské došlo k rozvoji náboženství, kvetl obchod s jihem, razily se mince, ale samozřejmě se také válčilo, naši Keltové se účastnili Caesarovy války v Galii. Nástupem římsé říše na Dunaji a příchodem Germánů se tento národ v našem prostoru vytrácí. Na závěr se Jan Bouzek věnuje jeho odkazu u nás i v Evropě. Kina se pokouší o výklad, nakolik se naše země v době, kdy u nás byli Keltové rozhodující složkou obyvatelstva, účastnily obecného vývoje evropské civilizace. Poloha naší země naznačuje i

---

²³¹ Bouzek, Jan. 2005. *Pravěk českých zemí v evropském kontextu*. Edice: Dějiny do kapsy 1. Praha. Triton.

²³² Bouzek, Jan. 2011. *Pravěk českých zemí v evropském kontextu*. 2. přeprac. a rozšíř. vyd. Praha: Stanislav Junaňák - Triton.

²³³ Bouzek, Jan. 2007: *Keltové našich zemí v evropském kontextu*. Triton. Dějiny do kapsy. Praha. Vyd. 2. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-233-5. Zdroj dostupný on-line:

http://toc.nkp.cz/NKC/200903/contents/nkc20091854858_1.pdf [cit. ze dne 15. 6. 2017]

²³⁴ Keltové: [indoevropský] národ, který kolem r. 500 př. n. l. ze svého území ve střední Evropě dobyl Galie, části Španělska a Británie a severu Itálie. Římané je nazývali Galy. Byli nositeli tzv. laténské kultury [pozdní doba železná]. Od halštatu byli usazeni v Čechách [Boiohaemum], kde vznikla významná hradiška Stradonice u Berouna, Závist proti Zbraslavi, Hradiště u Nasavrku. V dalším pohybu se objevují na Moravě (Staré Hradisko u Okluk u Plumlova a Hradisko u Obřan - Brno) a na Slovensku (Děvín, Zemplín, Bratislava). Zanechali po sobě bohatou kulturu a na organizaci jejich státu kazují nálezy zlatých mincí. Boiohaemum - heslo v encyklopedii ABC, rok 1974, str. 38, zkráceno: země Bójů, dnešní Čechy, v němčině podnes Böhmen. Zprávy o existenci země „Bójů“ zaznamenali římsí pisatelé Tacitus a Velleius Paterculus. Zdroj: Encyklopedie ABC, rok 1974, str. 122, zkráceno.

naši úlohu v Evropě, přijímat podněty, harmonizovat je a předávat dál. To autor vidí už u Keltů, kteří měli kontakty se Skythy, kteří sem přišli z Ukrajiny, s Kelty ze Španělska a Švýcarska, stýkali se obyvatelstvem etruské Itálie a řeckými koloniemi v Itálii, jižní Francii a na Balkáně. Naši Bójové se účastnili tažení do Itálie, po návratu zakládali naše první města, oppida. Jiní využili podněty získané při balkánském tažení v mincovnictví. Naši Tektoságové, spříznění s těmi francouzskými, byli spoluzakladateli galatské říše v Malé Asii. Nálezy mincí dokazují, že naši Keltové měli styky s celým helénistickým světem.

Na knihy *Pravěk českých zemí v evropském kontextu* a *Keltové našich zemí v evropském kontextu* navazuje kniha *Vznik Evropy*²³⁵. Jejich témata rozšiřuje o pohled z celoevropské perspektivy. Kniha vypovídá o tom, jak se profesor Bouzek staví k evropské integraci, kde hledá její kořeny. Soužití v Evropské unii vede k zamyšlení nad tím, co Evropa znamená a jak v dějinném procesu vznikla, jak se rozvíjelo povědomí o ní a jak se vytvářela její kulturně-politická entita od pravěku do počátku středověku. Někteří myslitelé zasazují její dějiny do starověkého Řecka, kdy již byla Evropa chápána jako světadíl, který se lišil od Asie i Afriky, jiní až do počátku středověku. Ale Evropa se utvářela odlišně již od pravěku a na její podobě se podílela – vedle Řeků a Římanů – i řada dalších „národů ve stínu“. Proto Jan Bouzek Podává přehled evropského pravěku a mapuje vývoj starověkých civilizací včetně tzv. národů ve stínu, Foiničanů, Illyrů, Thráků, Skythů, Kimmeriů, Keltů, Germánů a dalších menších skupin. Popisuje období již od paleolitu po dobu bronzovou, na niž navazuje doba železná, tedy období antické civilizace. Věnuje se i formování středověké Evropy v době stěhování národů a popisuje nástup Slovanů. Zamýšlí se nad vzájemným vlivem starověkých Řeků, Etrusků, Keltů, „národů ve stínu“, římské říše a posléze i Germánů a Slovanů a neopomíjí ani vliv křesťanství. Dále předkládá různá pojetí Evropy, nejen ve středověku, ale i v mimoevropském světě. Dochází k závěru, že moderní svět vyrostl především z evropských idejí a zamýšlí se proto nad budoucností Evropy, jejím současným posláním.

V kolektivní monografii *Kultura českého prostoru, prostor české kultury* má Jan Bouzek příspěvek *Otázka české identity v českém prostoru i mimo něj*.²³⁶ V něm nabízí pochopení české povahy na základě geologické polohy, reliéfu a historického kontextu Čech. České území je na jedné straně geograficky ohraničené, uzavřené, kulturně a historicky homogení, ale na druhé straně je poloha Čech na mapě Evropy ústřední, je místem konfliktů. To vše vytvořilo strategii „přežití“. V dnešní době plné proměn je potřeba snažit se o naplnění Masarykovy vize širšího poslání, jinak Češi ztratí důvod existence. „Úpadku mravnímu lze v zápase s novými démony, kteří jsou daleko mazanější než jejich předchůdci za bolševiků, čelit obtížněji; ostatně na celém světě probíhá boj o zjasnění vědomí směrem k odpovědnosti za celou Zemi proti druhé eventualitě. Nechceme-li se stát Čapkovými Mloky, musíme zjasnit své vědomí a být schopni vize přes krátkodobé smlouvy

²³⁵ Bouzek, Jan. 2013. *Vznik Evropy*. Triton. Praha.

²³⁶ Bouzek, Jan. 2008. *Otázka české identity v českém prostoru i mimo něj. Kultura českého prostoru, prostor české kultury*. Praha: ERMAT, str. 19-24.

s čertem, které dlouhodobě už tak výhodné nejsou.²³⁷ V dějinách Čech bylo jen několik málo období nadšení a překonání české malosti. Existence národa musí mít vyšší smysl než jen vyšší životní úroveň, které dosáhnou jen ti, kteří si umí „nahrabat“. Více národní hrdosti a povědomí povinnosti pečovat o svůj národ vidí u Maďarů a Poláků, kteří podle Jana Bouzka mají méně komplexů méněcennosti.

Na základě zkušeností získaných během zahraničních cest napsal Jan Bouzek knihu *Jak se domluvit s jinými? Úvod do mezikulturní komunikace*²³⁸. Základem knihy se staly přednáškové kurzy věnované interkulturní komunikaci, pojednává o otázkách praktického chování v interkulturních kontaktech, které vycházejí z jeho osobních zkušeností, kdy působil jako archeolog a vysokoškolský učitel v mnoha zemích světa. Snaží se ukázat, jak je možné se domluvit i s lidmi rozdílného původu a kulturního zázemí, kteří preferují odlišné způsoby myšlení. Evropa není pupek světa. Svět je složitý a patří do něho poznání jiných zemí a kultur. Vzájemná domluva je možná kdekoli na světě, dáme-li si pozor na své vlastní jednání. Vstupujeme-li do komunikačních procesů, tak to vyžaduje jak upřímnost a důvěru, ale i schopnost naslouchat a získávat poučení od jiných. Předpokladem je, že vždy zůstaneme sami sebou a nebudeme se dopouštět směšných pokusů hrát si na něco jiného. Jan Bouzek zde popisuje své vlastní zkušenosti ze zemí, které jako výzkumník nebo učitel navštívil, s etikou v komunikaci se setkával i na konferencích a studijních pobytech. Přibližuje jeho vnímání světa a lidí, různých kultur v časové posloupnosti. Na závěr se zamýšlí nad tím, jak vybudovat novou globální kulturu přiměřenou naší době.

Například před časem dostal od Francouzů pozvání na vykopávky do Afghánistánu jeden jeho student. Profesor Bouzek o něho měl obavy a od cesty ho zrazoval, neboť arabský svět je mnohem neklidnější, než kdysi. Vykopávky se prováděly mimo Kábul, ale student se po čtrnácti měsících vrátil a expedice byla nakonec úspěšná. Je potřeba se i přes konflikty a nebezpečí konfrontovat s trochu jiným světem, je jiné jít do samoobsluhy v Hong Kongu nebo v Austrálii. Je to užitečné, protože prostřednictvím konfrontace s jinými se člověk dozví i něco o sobě. Pokud jde o mezikulturní komunikaci, několik let tento obor učil, proto vydal své texty nejdříve jako skripta, později jako knihu. Jan Bouzek v knize využil poznatky, které získal během spolupráce s kolegy a vůbec lidmi, s nimiž se v zahraničí při své práci nebo pedagogické činnosti setkal. Vztahy mezi lidmi a národy ve Středomoří a v Evropě vůbec sledoval celý život.

V knize *Umění a myšlení*²³⁹ se profesor Bouzek zabývá vývojem lidského myšlení. Ten byl v dosavadních dějinách studován většinou na základě dochovaných písemných dokladů, v menší míře pak z hlediska z ústní tradice. V knize autor tento pohled rozšiřuje. Začíná myšlením předfilosofickým, v jehož rámci srovnává myšlení lidí a zvířat. Soustřeďuje se na rané formy předfilosofického myšlení, které předcházely myšlení

²³⁷ Bouzek, Jan. 2008. *Otázka české identity v českém prostoru i mimo něj*. Str. 23

²³⁸ Bouzek, Jan. 2008. *Jak se domluvit s jinými? Úvod do mezikulturní komunikace*. Triton. Praha.

²³⁹ Bouzek, Jan. 2009. *Umění a myšlení: jak se lidské myšlení zrcadlí v dílech výtvarného umění a jak umění ovlivňuje naše vnímání i myšlení*. Praha: Triton, 2009. Obsahuje stať *Etruskové*. Zdroj on-line: http://toc.nkp.cz/NKC/200909/contents/nkc20091990271_1.pdf, [cit. z 15. 6. 2017]

novověkému a vychází přitom z výtvarného umění jako doplňku k přístupu filosofickému a historickému, zejména tam, kde psané doklady chybí či jsou nedostatečné. Na základě umění studuje myšlení v paleolitu, mezolitu a neolitu až po myšlenkový svět Egypta, Mezopotámie, Kréty a Mykén v době bronzové. Období filosofického myšlení začíná přechodem od doby bronzové k době železné, kapitola má podtitul „Od mýtu k logu“. Pokračuje přes období archaické, vznik filosofie, lyriky, řecké osvícenství a racionalismus po vrchol antické filosofie helénismus. Náplní třetí části knihy je kultura etruská a další okrajové civilizace antického světa, tedy například Fénicičané, Skytové, Iberové, Thrákové, Keltové. Samostatnou kapitolu má Řím, jeho racionalismus a individualismus. Pádem říše západořímské se dostává od antiky ke středověku. Středověké myšlení a počátky moderního myšlení, skrze umění lucemburského období, až po moderní vědecké myšlení, je obsahem páté části. Nakonec se krátce zabývá tím, jak se umění obráží v myšlení mimoevropských civilizací Asie, Afriky a Ameriky. Při zpracování této látky navázal na svou předchůdkyni, klasickou archeoložku, růženu vAckovou, která se zabývala pojetím dějin umění z hlediska vývoje ducha. Do této problematiky byl uveden právě paní vAckovou a Josefem Zvěřinou na bytových seminářích na počátku sedmdesátých let dvacátého století. Vývoj přístupu myslí skrze výtvarné umění sleduje především v nejrozsáhlejší části o Řecku.

Moderní myšlení je vědecké či předmětové, avšak převažuje v dnešní době jen u malé části světové populace, velká část lidstva dosud žije a uvažuje podle schémat a koncepcí myšlení filosofického nebo i předfilosofického. Rytmus dějin lze postřehnout skrze historickou symptomatologii, tedy sledováním toho, co je podstatné. Takových rytmů je však velmi mnoho a prolínají se. Cestu k pochopení různého uchopování reality v různých národech a kulturách otevřela analýza jazyků. Tato kniha nabízí pochopení pomocí uměleckých, hlavně výtvarných děl. Umění a život se vzájemně napodobují, zobrazení reflektují stav mysli a myšlení ovlivňují. Pochopení různosti způsobů myšlení může proto pomoci i k lepšímu vzájemnému porozumění v dnešním multikulturním světě. Ač si to často ani neuvědomujeme, všichni si v sobě neseme různé stupně způsobů myšlení. Tyto vrstvy uvažování zůstávají součástí naší osobnosti a mohou převládnout v době, kdy se stává velice těžkým udržet rovnováhu mezi intelektem, citem a vůlí, kdy rozvoj mysli vyžaduje více úsilí, než tomu bylo dříve.

Roku byla vydána 2010 kniha *Vikletice: Siedlung der Štítary-Kultur in Nordwestböhmen*²⁴⁰, kterou napsali Drahomír Koutecký a Jan Bouzek ve spolupráci s Ústavem archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostu. Je to závěrečná publikace výsledků velkoplošného výzkumu štítarského sídliště pozdní doby bronzové v severozápadních Čechách. Kniha vyšla německy s českým souhrnem.

---

²⁴⁰ Koutecký, Drahomír a Jan Bouzek. 2010. *Vikletice: Siedlung der Štítary-Kultur in Nordwestböhmen*. Most: Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech. Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech.

V příspěvku do kolektivní monografie pod názvem *Natura et cultura. I., Antropologická bádání mezi empirií a interpretací*²⁴¹, na níž se Jan Bouzek podílel spolu s Janem Horským, Lindou Hroníkovou, Marcem Stellou, Zdeňkem Kratochvílem, Janem Sokolem a Zdeňkem R. Nešporem, se Jan Bouzek zamýšlí nad změnami klimatu v pravěku a starověku a schopností člověka se na ně adaptovat, nad proměnami kultury v závislosti na dlouhodobých změnách podnebí a přírody.

Kolektivní monografie Jana Bouzka, Ivy Ondřejové a Pavla Titze *Římské umění*²⁴², kterou vydala Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, se podrobně a chronologicky zabývá římským uměním a římskou myslí od jeho kořenů, přes období republiky a etapy císařství až po přechod od umění pohanského ke křesťanskému i dobou po pádu západořímské říše.

Zatím poslední knihu prof. Bouzka pod názvem *Mezi archeologií a historií* vydala Fakulta humanitních studií k jeho životnímu výročí.²⁴³ Navazuje na témata sledovaná v předchozích českých knihách. Jejím obsahem jsou multidisciplinární úvahy objasňující nutnost kombinace různých humanitních i přírodovědných disciplín, kromě archeologie také historie, antropologie a s nimi souvisejících přírodovědných disciplín při interpretaci archeologických pramenů. Vede k hlubšímu zamyšlení nad běžnými mechanizovanými přístupy v archeologické vědecké činnosti. Ve čtyřech částech se zabývá mezioborovým porozuměním archeologie a historie, osobní a kolektivní identitou v archeologických pramenech, starověkým přístupem k realitě nejen v Egyptě, ale i v Evropě, Středomoří a Mezopotámii, strukturami ve starověkých uměních, obrazem světa a člověka v uměních starověku, etruskou myslí, interpretací odkazu řeckého a římského umění, přechodem od pohanského ke křesťanskému umění, mýty počátků měst a počátky moderního myšlení. Na závěr je esej Sofrosyné aneb O zdravém rozumu a více paradigmatech. Sofrosyné²⁴⁴ je ústředním paradigmatem jednání Jana Bouzka po celý jeho život.

Redakční radu Sborníku *Studia Hercynia IV*²⁴⁵ tvořili Jan Bouzek, Jiří Musil a Iva Ondřejová. Studie Jana Bouzka jsou příspěvky k archeologické interpretaci. Jsou zde shromážděny, neboť vyšly nebo mají vyjít v různých, zejména cizojazyčných sbornících. První část pojednává o metodickém přístupu archeologie, historie a dalších humanitních věd, zvláště o pasivní heuristické metodě, stylovém vývoji a nebezpečí redukcionismu. Druhá část se nazývá „Mezi archeologií, religionistickou a dějinami umění“. Zabývá se pojetím

²⁴¹ Horský, Jan. Hroníková, Linda. Stella, Marco. Bouzek, Jan. Kratochvíl, Zdeněk. Sokol, Jan a Nešpor R. Zdeněk. 2014. *Natura et cultura. I., Antropologická bádání mezi empirií a interpretací*. Praha: Togga. Andrias.

²⁴² Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Titz, Pavel. 2015. *Římské umění*. Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

²⁴³ Bouzek, Jan. 2015. *Mezi archeologií a historií*. Praha. FHS UK.

²⁴⁴ Sofrosyné (slovo pochází z řeckého slova σοφροσύνη) je starověký řecký mytologicko-filosofický pojem, který se dnes v zjednodušené formě do češtiny překládá jako střízlivost, střídmost, umírněnost, uměřenost, zdrženlivost, uvážlivost, prozíravost, sebekontrola, sebeovládání nebo také jako rozumnost. Zdroj dostupný online: <http://cs.dbpedia.org/page/S%C3%B3frosyn%C3%A9> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

²⁴⁵ Vol. IV. *Archeologie a humanitní vědy*. Ústav pro klasickou archeologii University Karlovy ve spolupráci s Českou společností archeologickou. Praha. 2000.

počátku a konce světa v řecké ikonografii, časem ve starověkých výtvarných uměních, měřítkem ve starých uměních a římskými a řeckými modely mýtů počátků měst. Třetí část popisuje dílčí archeologické studie, tedy rondely a obdobné kruhové stavby a možnosti jejich interpretace, pokus o rekonstrukci pantheonu doby popelnicových polí, Xoanou a nástupem figurativního umění rané doby železné v Evropě. Další dvě kapitoly sborníku jsou z pera Ivy Ondřejové a Jiřího Musila. Sborník *Studia Hercynia XV/1*²⁴⁶ pojednává o výzkumu Jana Bouzka v Čechách v evropském kontextu, od prehistorie až po konec Keltů v Čechách. Obsahuje podrobné informace o postupu a formách výzkumu, o výsledcích, o způsobu práce a zapojení dalších odborníků.

Ve *Zprávách České archeologické společnosti* je několik jeho referátů o činnosti Odborné pracovní skupiny pro klasickou a římskoprovinciální archeologii,²⁴⁷ například v letech 1995 a 1996. Anglický text *Greece and the Aegean Area and its Relationship with Continental Europe*²⁴⁸ vyšel ve sborníku *Acta Archaeologica, Suppl. 1* v roce 1997. V *Archeologických rozhledech* vyšel v roce 1997 zajímavý článek *Žízeň, mužský svaz, družinictví a pití bez obsluhy či s obsluhou – Drinking self and drinking while being served: „Männerbund“ and „Gefolgschaft“ systems.*²⁴⁹

K dílu Jana Bouzka je nutné přičíst i řadu významných výstav, hlavně v Hostinném, v Litomyšli a v Národním muzeu v Praze, k nimž vydal řadu katalogů. Uspořádání výstavy zahrnuje hodně úsilí při výběru a vyhledání exponátů, jejich utřídění a promyšlenou expozici. Mezi nejvýznamnější patří souborná výstava o antickém umění v Národní galerii v Praze, v Brně a Bratislavě a mezinárodní putovní *Etruský svět* v r. 1988- 91. Už po revoluci si umanol, že vystaví sbírku antického umění, které Národní muzeum získalo zčásti od obrozenců, zčásti jako podíl při dělení monarchie, zčásti ji tvoří nálezy Antonína Salače a Jana Bouzka a další část je v držení soukromých majitelů. Dvacet let ji dával dohromady, až byla v únoru 2011 pod názvem *Umění starého světa*²⁵⁰ za účasti ministra kultury, generálních ředitelů Národního muzea a Národní galerie a dalších významných hostů slavnostně otevřena v paláci Kinských. Podle Zdeňka Kratochvíla je tato kolekce umění

---

²⁴⁶ Jan Bouzek. 2011. *Sborník Studia Hercynia XV/1. Prehistory of Europe as seen from its centre; Czech lands from Paleolithic to the end of the La Tène period in European context* Charles University, Faculty of Arts. Praha.

²⁴⁷ Zpráva o činnosti odborné skupiny ČAS pro klasickou a římskoprovinciální archeologii v roce 1994 / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 48, (1995), s. 4. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995. Odborná pracovní skupina pro klasickou a římskoprovinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 49 (1996), s. 3. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1996

²⁴⁸ *Greece and the Aegean Area and its Relationship with Continental Europe* / Zdrojový dokument: *Acta Archaeologica*, 67, Suppl. 1 (1996), s. 175-181. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1996. Angličtina.

²⁴⁹ *Žízeň, mužský svaz, družinictví a pití bez obsluhy či s obsluhou = Drinking self and drinking while being served: "Männerbund" and "Gefolgschaft" systems* / Zdrojový dokument: *Archeologické rozhledy*, Roč. 49, č. 2 (1997), s. 323-325. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1997

²⁵⁰ Další informace dostupné on-line: <http://www.nm.cz/Vlevo/Novinky/Umeni-Stareho-sveta.html>, [cit. ze dne 15. 6. 2017]. Památky starověkého Egypta, umění islámského světa, antického Řecka a Říma, starobylé Číny a Japonska i tajemné předměty z Koreje vystavuje palác Kinských na Staroměstském náměstí. Dlouho připravovaná expozice Národní galerie (NG) ve spolupráci s Národním muzeem se otevírá 5. února. Výstava přibližuje 7 tisíc let vývoje světového umění na více než tisícovce exponátů. Zdroj dostupný on-line: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1287175-umeni-stareho-sveta-v-palaci-kinskych> [cit. z 15. 6. 2017].

Egypta, Předního východu a antiky špičkou ve své třídě a je srovnatelná s vídeňskou a byla u nás k vidění vůbec poprvé. Mělo jít o stálou výstavu, která však nebyla nijak prezentována a po roce byla zrušena, protože nevydělávala. Je to škoda. Bouzkovo úsilí přišlo vniveč a vzácné exponáty jsou uloženy někde v bednách.

Jan Bouzek téměř celý život učil na Karlově univerzitě a byl vedoucím nebo oponentem desítek magisterských diplomových a doktorských dizertačních prací. Výběr dostupných elektronických dokumentů nabízí odkaz na Portál elektronických zdrojů <http://pez.cuni.cz/>.²⁵¹

---

²⁵¹ Bibliografický přehled je přílohou této práce, stručnější přehled je k dispozici na webových stránkách Fakulty humanitních studií Karlovy univerzity v záložce Věda a výzkum - Publikační činnost. Zdroj dostupný on-line:

https://oreus.is.cuni.cz/cgi/verso.fpl/TS/1454347874?_p_ob=&fltrok=ok&repok=&cntext_=&xls_num=&fname=obd_public&druh_filtru=1&p_pohled_id=&public_id=&obd_public_bez_hlavicky=1&barva=&font=&obd_public_bez_hlavicky_seznam=0&obd_public_bez_filtru=0&obd_public_bez_volby_filtru=1&obd_public_sirka_seznamu=&nabizet_kosik=1&nabizet_lupu=1&nabizet_export=1&zobrazit_paticku=1&filtrovano=1&f_toto_fin=0&f_filtrovat=1&pocet_zaznamu=&report=0&templ_max_pocet=20&crazeni_zaznamu=&autor_presny_text=0&diakritika=0&v_ozn_public=&a_prijmeni=Bouzek&a_jmeno=Jan&autor_org_podriz=&lov_value_autor_org_podriz=--+nevybr%C3%A1no+--&a_cis=&lov_value_a_cis=--+nevybr%C3%A1no+--&autor_virt=&lov_value_autor_virt=--+nevybr%C3%A1no+--&f_g_gra=&v_spe=&v_lit=&lov_value_v_lit=&v_rok=&v_naz=&f_v_tit=&v_riv_cislo_s=&filtr=Odeslat&_idf=9838C6A4C90911E580FC128705CB19FB [cit. ze dne 15. 6. 2017]

V. Závěr

V. 1. Několik zamyšlení Jana Bouzka

„Nikdy jsem nešel do extrému. Vždycky jsem se snažil vidět věci ze všech stran, zvážit je, udělat si od všeho odstup. Možná je to i trošku v uměřenosti a přiměřenosti, dle Aristotela sófrosyné, nejdůležitější lidské ctnosti. Jsem proti tomu, aby se ti ostatní museli vždycky podřídít, v tom jsem se trochu angažoval. Ale do extrému jsem nikdy nešel. Stal jsem se trochu známým tím, že podepíšu každou rezoluci, pokud není úplně pitomá. Dávám si ale pozor, abych to nepřehnal. Také se mi líbí Assmanovy knihy s jeho dvanácti základními přístupy k Maat. Všechno je potřeba obejít, a ne si myslet, že vím ze svého jediného úhlu pohledu všechno. Někteří lidé mi vyčítají, že jsem kompromisník, možná na tom něco je, ale je to prostě můj přístup. Všechny tři aspekty, sófrosyné, porozumění, odstup, se navzájem doplňují.“

Je stoupencem humanismu, lidství v jeho klasické podobě. Má rád realistické sochy, řeckou klasiku, jejímž hlavním mluvčím byl Sokrates, který v klasické době zahájil obrat k věcem lidským, k antické etice. Také Jan Bouzek zastává sokratovskou pozici, důvěru v lidství a věrnost sám sobě navzdory většinovému smýšlení.

Jak říká, má dobrý pocit ze svého cestování. Lidé o sobě určitě vždycky něco věděli: nikdy nebyli úplně izolovaní, ani severská doba bronzová nebyla úplně bez vztahů k jihu. Vždycky někdo odněkud někam putoval, už Gilgameš nebo Abrahám se Sárrou. Většina lidí na světě dnes mluví nejméně dvěma jazyky. Všude po světě se dokázal domluvit. „Cítím se Evropanem, ale více se cítím být Čechem, Ovšem když jste v Americe nebo na Předním východě, jste přece jen spíše Evropan. Evropanství znamená, že mám přátele z Tübingenu, znám se s lidmi z Frankfurtské školy, s Lévi-Straussem, s Jean-Pierre Vernantem²⁵², s nímž jsem si psal, pak mám přátele v Anglii, jeden z nich mi do Čech svěřil své děti, aby si rozšířily svůj obzor. Část života jsem žil ve Francii. Gruzínské rodiny, které mě v Praze navštěvovaly, jsem považoval za součást svého osudu. Myslím, že se mi podařilo být tak trochu světoobčanem. Lidem podle mě hodně pomůže, když mají světový rozhled,

---

²⁵² Jean-Pierre Vernant (4. ledna 1914, Provins – 9. ledna 2007, Sèvres) byl francouzský historik, antropolog a specialista na starověké Řecko. Pod vlivem díla Claude Lévi-Strausse rozvinul strukturalistický přístup ke studiu starověké řecké mytologie, tragédie a společnosti, který ovlivnil mnohé badatele zabývající se antikou. Vernantův strukturalismus ovlivnil celou řadu badatelů zabývajících se antickým myšlením a kulturou. Jeho výklad mýtu o Prométheovi se stal důležitým faktorem ovlivňujícím dílo filosofa Bernarda Stieglera. Je jedním z neoriginálnějších hellénistů poválečné Francie. Platí o něm v plné míře, co sám napsal o svém předchůdci a učiteli Louisi Gernetovi: že přispěl k obnově řeckých studií ve Francii. Ve svých pracích, věnovaných zejména starořeckému náboženskému myšlení, navázal na tradici francouzské historické psychologie a sociologie. Na půdě klasických studií tak vydobyl domovské právo oboru, který nazýval „historickou antropologií starého Řecka“.

Počátky řeckého myšlení (1962) patří dnes již ke klasickým knihám. Vyšly nedlouho po rozluštění mykénského písma a načrtly smělý, plastický a přesvědčivý obraz proměny řeckého světa a řeckého myšlení mezi XII. a V. stoletím př. Kr. – mezi zánikem mykénské palácové civilizace a vznikem klasické řecké polis.

Jako učitel působil Jean-Pierre Vernant naposledy na Collège de France, jehož je emeritním profesorem. Známe ho i u nás, neboť několikrát navštívil Československo. Zdroj dostupný on-line:

<http://www.kosmas.cz/knihy/170234/pocatky-reckeho-mysleni/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

„worldwide“. Člověku to dá nadhled.“²⁵³ Vadí mu však, že se lidé nezajímají o evropské problémy, řešení a vůbec budoucnost nechávají na politicích. Evropa by podle Jana Bouzky měla být plná porozumění a spolupráce, nikoli snahy jak na tom druhém jenom vydělat.

Obor, kterému se věnoval, archeologie, mu už v šedesátých letech umožnil vytvořit si podnětné vztahy a uzavírat cenná přátelství. Člověk může vstoupit kamkoliv, pokud se naučí jazyk. Ale je směšné něco předstírat a něco ze sebe dělat. Na všechno se dá nahlédnout z mnoha úhlů, také různé ideje vyzní v různých jazycích jinak. Nešlo vždy jen o archeologii, ale také o obor mezikulturní komunikace. Se dvěma přáteli, biologem z Chile a přírodovědcem z Filipín, připravovali přednášku o klimatických změnách. Na svých výzkumech se setkal s lidmi moha ras a vyznání z různých světadílů. Jednou byl třeba vedoucí Korejec, nebo byli mými sousedy Číňani. Jan Bouzek říká: „Jsem vděčný svému osudu, že mi tohle dopřál – a to jsem žil většinu svého života v kleci!“

Člověk se nikdy nesmí nad nikoho povyšovat. Na místa výzkumu vždycky přicházel se slovy: „Velmi se zajímám o vaši starou kulturu, přijel jsem ji studovat“. Vždycky dával lidem najevo, že se jim nebude smát, když něco nevědí, protože o něčem zase vědí daleko víc. Má dva typické příběhy: Jednou se dostali přímo na hranice v pásmu, které tenkrát ještě držela jiholibanonská armáda. Tam ale pouštěli, tak byli jedni z prvních, kteří se tam dostali. Ve vesnici, kde byli ubytovaní, ho restaurátor, šíita, zavedl k pěkné mozaice. Byla to jediná mozaika v širokém okolí, které Hizbaláhové nerozbili hlavy. Poblíž prý před časem spadl dělostřelecký granát z Izraele a okolí „vyčistil“, tedy srovnal okolní stavby se zemí. Prý to stačilo jen zamést a mozaika se objevila v celé kráse. Podobně se dostal na více krásných míst, třeba ke slavnému chrámu Afrodité. Je to prý nejkrásnější místo na světě, z jeskyně tam vytéká velká řeka, kvetou tam jarní květiny, celé prostředí má krásnou barvu.

I v tom, že je Čech, vidí určitou výhodu. To mu umožnilo vstoupit třeba do francouzské kultury, což je pro Němce určitě složitější. Má zkušenost, že se na něho jako na Čecha, lidé například z Řecka, Itálie nebo třeba i američtí Indiáni nepotřebovali vytahovat a vymezovat se. Třeba na území mezi Bulharskem, Řeckem, Makedonií a Albánií se mohl jako Čech dobře věnovat výzkumu a hodně věcí posbírat, protože nikomu nevadil.

Od jihoamerických přátel se poučil v tom, že vedle velmi slušných lidí je místo, kam pořád ještě zlo může proniknout, a vedle zlých lidí je kousek místa, kde to dobré přetrvává, svět není černobílý a odstíny šedi mohou být různé. To však neznamená, že by se mezi nimi mělo dělat rovnítko. Za nejpodstatnější považuje vklad do mladých lidí, velmi si oblíbil několik chytrých jihoamerických studentů. V lidech z jižní Ameriky vidí budoucnost světa, má rád jihoamerické spisovatele, hlavně z Kolumbie. A nevynechá žádnou kolumbijskou výstavu nebo možnost dát si kolumbijskou kávu, ta je prý nejlepší na světě.

Nějaký čas se zajímal o Amnesty International a o stranu Zelených, ale stáhnul se, protože se mu zdáli být až příliš selektivní. Také se s lidmi z těchto kruhů neshodl na jejich

---

²⁵³ Zdroj: rozhovor s Janem Bouzkem

mínění, že Saudská Arábie je demokratická země, proti níž nikdy nic nezmůžeme. Měl pár francouzských známých v organizaci Lékaři bez hranic, kteří působili v Libanonu. Ale to bylo příliš daleko na to, aby nějak více angažoval.

Lidé se sice učí více jazyků, ale nejsou schopni si porozumět. Jeden symptomatický příklad z Řecka. V Institutu of Balkan studies v Soluni, který platili Američtí Řekové, byla konference o Filipovi Makedonském, na němž došlo ke kontroverzím, příspěvky několika přednášejících se nesetkaly s porozuměním. Trošku si to někteří zavinili, třeba jeden Angličan tam měl příspěvek o homosexualitě na jeho dvoře a jedna přednášející z Austrálie se zabývala čarodějnicemi na dvoře Filipa II. Obě témata patří mezi ty velmi citlivá, Řekové o svém velkém Filipovi takové věci neradi slyší, pro ně je to plútarcha a mimořádně významná osobnost. Nějaká malá strana, zřejmě nacionalistická, která se chtěla zviditelnit, na konferenci vtrhla. Jejich vůdce tam na jednoho Američana zaútočil se slovy: „Vy jste říkal, že makedonština není řečtina.“ Každý ví, že není, ale i to Řekové neradi slyší. Přitom se často setkal s tím, že když se Řekové chtěli domluvit, aby jim ostatní nerozuměli, tak mezi sebou mluvili makedonsky. Mnoho nápisů z vykopávek je v makedonštině, ví se to, protože už byly přeloženy. Američan se bál a odpověděl, že nic takového netvrdil. Přesto křik pokračoval a konference musela být ukončena. Účastníky konference zavřeli do nějaké temné místnosti a asi čtyři hodiny je nechtěli pustit. Jako první pak vyšel Jan Bouzek. Ptali se ho, jestli je Američan. Když jim řekl, že je z Čech, zarazili se. Pustili pak nejen jeho, ale i ostatní zadržené účastníky konference. Druhý den byl předsedou sekce. Požádal přednášející, aby jako cizinci byli slušní a nedotýkali se témat, která jsou pro Řeky nepříjemná, a Řekové že by si měli vyslechnout i kontroverzní příspěvky, protože všude jsou nějaké křivdy. Na Jana Bouzka se vrhly obě strany jako na fackovacího panáka. Rozumní Řekové se mu pak omlouvali. Když utěšoval svého přítele v Soluni, profesora Tiberia, jednoho z předsedů konference, že podobné problémy jsou téměř všude a že to není jen věc Řeků, pan Tiberius mu řekl: „You may say it, but I have to live here“. Také po něm různí lidé chtěli, aby prohlásil, že Makedonie patří Řecku. Dostal asi deset telegramů, aby podepsal příslušnou rezoluci, odepsal jim: „If you want to throw matches into the Balkan, full of gunpowder, do it, but I won't myself.“ Podobným aktivitám se vždycky úspěšně vyhnul. Do těchto zemí samozřejmě chtěl jezdit a dělat tam potřebné výzkumy, ale znamenalo to, že si musel dávat pozor. O tomto pohraničí napsal v minulosti několik knih, v nových vydáních k nim někdy píše aktuální dodatky.

Měl štěstí i v tehdy sovětském Rusku, i tam narazil na lidi, kteří se stali jeho výbornými přáteli. Jeho nejlepší kamarádka z Petrohradu, která pracovala v Ermitáži, prý moc krásná žena, měla typický osud. Jejího otce popravili, maminka zahynula v koncentráku, první tetička, s níž prožila petrohradskou blokádu, zmizela někde v koncentráku. Jejího muže nechali naživu, ale bydlel v Tannu Tuva a stal se tam největším specialistou, ona mohla za svým manželem jednou do roku vyjet. Jeho maminka vedla Leningradskou baletní školu. To prý také byla fantastická ženská, vitální a aktivní, až do penze v jednadevadesáti letech předváděla baletkám. Svůj osud s nimi nemohl srovnávat. „V životě a ve světě mi pomáhalo, že jsem nikdy nebyl macho. Nikdy jsem nebyl moc

atraktivní, ale chtěl jsem kamarádit se ženami, mít s nimi čistě kamarádský vztah. Jsou to trochu jiné bytosti. K mnoha věcem mají jiný přístup, pro některé skutečnosti reality mají možnosti percepce, a tak se mnohé dozvíte, jen když se bavíte s nimi. „Od chytrých žen se dozvíte něco, co by jinak chybělo, protože vy nemáte možnost to vidět.“ Jan Bouzek říká, že se také něco dozvíte o sobě, když se zeptáte nebo se na sebe podíváte očima někoho jiného.

A také prý měl občas prostě jenom štěstí na lidi, s nimiž se setkal. Možná to měla jeho generace kdysi jednodušší v tom, že se mohla více soustředit, dnes je každý člověk mnohem více atakován informacemi všeho druhu a je těžké je třídít a odolávat jim. Také bylo kdysi mnohem snadnější prohlédnout demagogie, dnes se hodně věcí utajuje, možná více, než by bylo potřeba. Každá doba má své klady a zápory, vždy volíme mezi špatným a horším. Ovšem řečeno slovy mistra Eckhardta, strach a beznaděj jsou služebníci ďáblů. A to platí dnes stejně jako tehdy. Do dnešní doby má jednu radu, je to vlastně obrázek. Je na něm žába, která je v zobáku od čápa, trčí jí jen nohy, ale drží ho za krk, aby ji nemohl spolknout. Dostal ho kdysi s francouzským textem: „Je n'ais capitaleaux!“ To je podle Jana Bouzka jedna ze základních věcí v životě, že člověk nemá kapitulovat. A dodává, že i ti čerti se mnohokrát unavili, když člověk vydržel a nepoddal se. A pak to bylo lepší, než to zpočátku vypadalo. A dodává, že bez Boží milosti bychom skončili v paleolitu.

Jan Bouzek je muž mnoha tváří, v dobrém slova smyslu. Dokáže přijít s neotřelou geinální myšlenkou i šíleným nápadem, který neváhá vyzkoušet. Dovede se pohybovat nejen v prostředí vysoce odborném nebo populárním, ale i v drsném terénu. Když neměl na ubytování v hotelu, spal prostě venku. Protože: „V zemi, kde je ubytování dražší než 20 lahví vína a neprší, je ubytování bezpředmětné“. Jan Bouzek umí při nákupu tvrdě smlouvat, ale je i velkorysý, vždycky dává spropitné, které je součástí středomořské kultury. Zdeněk Kratochvíl mi vyprávěl příhodu z roku 1991. Byli spolu v Řecku, peníze na pobyt jim stačily „na dvě kafe“. Protože neměli peníze na autobus, šli pěšky, asi 20 km, v horách, pod rozpáleným sluncem. Jan Bouzek jako vždy v obleku, s kufrem. Náhle začal holýma rukama odhrabávat velký plochý kámen. Když ho pak s velkým úsilím zvedl, zjistil, že se mýlil, že pod ním není očekávaný antický nález, ale zřejmě novověká odpadní jáma. Oprášil si ruce a šli dál.

Někdy se setkává s výčitkami, že kvůli popularizaci své texty příliš zjednodušuje nebo že se texty jeho knih občas překrývají. To je však zkreslující pohled. Jan Bouzek se nepotřebuje podbízet. Je to důsledek jeho potřeby, aby lidé nepřehlédli myšlenku, kterou považuje za důležitou, raději ji tedy zopakuje, případně po novém zamyšlení opraví, nebo ji podá tak, aby mu rozuměli i lidé z „nevědeckého“ prostředí. Přitom se svou bohatou bibliografií a svými tituly a uznáními by už publikovat nemusel, publikační body na nic nepotřebuje. Kromě toho je to bez přehánění skutečný odborník na antické památky. Po hmatu pozná, z jakého období a z jaké dílny pochází keramický střep, který se mu dostane do rukou. Občas si toho nabral až příliš a mnohá očekávání nesplnil, některé rozepsané práce kvůli svému rozptýlenému zájmu nedokončil.

I přes svou rozevlátost a nepraktičnost dovede pragmaticky jednat. Ovšem po svém, svého svobodného ducha spoutat nedovolí. Prošel v dětství steineriánskou výchovou.²⁵⁴ Jeho mysl zůstala otevřená, neřadí se do žádných škatulek, vždy zůstával svůj a na předměty svého bádání se dívá jakýmsi širším pohledem. Nenechal se nikdy rozházet tím, že by někde vyčníval. On vyčníval a vyčnívá stále, ale neláme si s tím hlavu, naopak.

Říká se o něm, že je zachránce i funebrák klasické archeologie v Čechách. Klasickou archeologii jako obor zachránil, když byli významní vědci vyhozeni z fakulty nebo emigrovali. Ale nevychoval si nástupce, který by jeho dílo převzal a pokračoval v něm v jeho stopách. Je pevně přesvědčený, že jeho způsob je ten nejlepší. Svou umanutost a originalitu nedokázal na nikoho jiného přenést. Ono to snad ani nejde.

V. 2. Rodina

Jan Bouzek má syna a dceru a čtyři vnoučata. Nikdy se nerozvedl. Jeho žena Hana Bouzková vystudovala latinu. Syn Tomáš Bouzek je významný lékař, pracoval jako primář v kladenské nemocnici. Až do posledních dnů léčil Václava Havla a říká se, že mu prodloužil život, protože o něho pečoval opravdu skvěle. V jeho péči byl herec Borise Rösner a staral se o dirigenta Bělohlávka a paní Bělohlávkovou. Dcera byla aktivní v mládežnické organizaci zabývající se ochranou přírody Hnutí Brontosaurus. Procestovala celý východní blok, znala se s mnoha lidmi z bývalé NDR, občas je vzala domů přespat. Později se věnovala sociální práci s dětmi. Starší vnučka se zajímá o klasickou archeologii, vystudovala ji a získala několik grantů. Tak prý téměř nemá čas chodit do školy, aby k přiděleným grantům něco vytvořila. K archeologii ji přivedl Jan Bouzek už v dětství, kopala s ním už jako malá holka v Mušově na jižní Moravě a nedávno v Pištyru. Hodně se jí věnoval, asi dva roky ji často hlídal a brával si ji sebou do školy, když pracoval jako děkan. Na vykopávky bral i svého vnuka, ale toho víc zajímá fotbal, jeho družstvo hraje ligu.

V. 3. Archeologie a věda dnes

Archeologie je součástí historických věd a má přinést nějaké poznání o starých dějinách. Bez minulosti by nebylo současnosti ani budoucnosti. Jan Bouzek se jí začal věnovat v roce 1953, protože to pro něho byl způsob, jak se krutému období padesátých let vyhnout. Navíc je to zajímavý obor, který mu umožnil cestovat, poznávat zajímavé lidi a prostředí a dostat se do světové špičky. Když se k ní dostal, měla archeologie velmi slušnou úroveň. Věda sice patřila až do pádu komunistického režimu v roce 1989 k nejpostiženějším složkám společnosti, např. silným omezováním zahraničních kontaktů, zahraničními embargy, dlouhodobým podfinancováním i politickým tlakem na okamžité aplikace, ale archeologie alespoň nebyla pod vlivem ideologie.

---

²⁵⁴ Zdroj dostupný on-line: <http://www.waldorfskaskola.eu/waldorfska-pedagogika/rudolf-steiner-a-antroposofie/> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Podle Jana Bouzka byl poválečným vrcholem archeologie rok 1966, prováděly se velké a plošné výzkumy, které jinde v té době ještě nebyly. Měl štěstí, že se dostal do dvou ročníků tzv. klasiků, kteří dělali klasifikaci české prehistorie už ve třetím ročníku svého studia. Byla to velká doba, protože na výzkum, i když bylo málo peněz, byl čas. Peníze ostatně neměl skoro nikdo, dotace byly malé. Humanitní nauky proto nyní skomírají kvůli tomu, že se od nich čeká nějaký konkrétní finanční zisk. A platí to i pro archeologii. Egyptologie získala hodně tím, že žákem Františka Lexy, zakladatele české egyptologie, byl ministr kultury František Kopecký, komunistický politik a novinář. I proto, že Egypt se obrátil k socialismu a bylo to politicky vítané, dostali egyptologové povolení pro své výzkumy a větší finanční podporu, než jiné archeologické obory. Slavným egyptologem byl Jaroslav Černý²⁵⁵, oxfordský profesor, ve své době jeden z největších znalců egyptského jazyka a hieratického písma období Nové říše. Ze strany Františka Lexy to byla manažerská šikovnost, to platí dnes i pro nového ředitele Českého egyptologického ústavu Miroslava Bártu. Egypt vždycky lákal svou tajemností a výsledky výzkumů jsou populární po celém světě. Dalším pokusem výzkumů v zahraničí bylo Mongolsko. Slavné vědecké objevy a práce pak odvedli archeologové v padesátých letech například na Cejlonu a v Libanonu.

Společenská prestiž archeologie, která byla dost volná, byla ve východním bloku daleko vyšší než na Západě. Podobně jako čeští spisovatelé byli i archeologové na vyšším společenském žebříčku. Vzhledem k velikosti této země je česká pravěká a středověká archeologie na velmi dobré středoevropské úrovni. Vysoký zájem byl vždycky. Lidé se zajímají o místní archeologii, chodí do muzeí, zajímá je, co bylo na místě, kde žijí, dřív. Každého fascinuje, když vezme do ruky tisíce let sekyrku. Odborníkem na svém místě byl podle Jana Bouzka například Zdeněk Vrt, sekční šéf pro památky na ministerstvu kultury. Aby mohl na svém místě zůstat, musel vstoupit do komunistické strany. Neměl nikdy žádnou akademickou hodnost, ale byl velká osobnost. Ale když přišel na kunsthistorickou obhajobu nebo na stavební fakultu, byl vždycky lepší, než profesori okolo. Dnešní úředníci, kteří mají na ministerstvu ve své gesci památky, dostatečné vědomosti o kunsthistorii ani historii nemají. V Brně byl odborník na filologii a staré dějiny profesor Jaroslav Ludvíkovský, pracoval na legendě o Kristiánovi a později učil filologii na univerzitě. Jeho práci si přečetl vysoký úředník ministerstva, který za ním přišel a řekl: „Četl jsem Vaše dva články o Kristiánovi. Byly to velmi zajímavé – nechtěl byste profesuru, že byste se habilitoval a měl profesuru v Bratislavě, kde je volné místo?“ Pro pana Bouzka je nepředstavitelné, že by dnešní ministerský úředník s rozhodovací pravomocí přečetl vaši práci a řekl by: „To je opravdu zajímavé, co jste napsal!“

---

²⁵⁵ PhDr. Jaroslav Černý (22. srpna 1898 Plzeň – 29. května 1970 Oxford), český egyptolog. V roce 1930 se účastnil francouzských vykopávek v oblasti někdejšího Vesetu, po druhé světové válce odešel do Velké Británie, kde působil jako profesor na univerzitě v Londýně a na University of Oxford. Ve své době patřil k největším znalcům egyptského jazyka a hieratického písma období Nové říše. Jeho knihovna byla největší soukromou egyptologickou knihovnou. Dnes pod jménem Knihovna Jaroslava Černého patří Českému egyptologickému ústavu. Zdroj dostupný on-line:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_%C4%8Cern%C3%BD_\(egyptolog\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_%C4%8Cern%C3%BD_(egyptolog)) [cit. ze dne 15. 6. 2017]

Na vývoj po revoluci má hodně skeptický pohled. Těsně po ní jezdil po světě a učil, privatizace, i ta kupónová, ho minula. Nikdy neměl potřebu se někam drát, neusiloval o vysokou funkci. Říká, že si vždycky dával pozor, aby nešel příliš nahoru. Dříve to bylo proto, aby příliš nevyčnival a mohl se věnovat své činnosti, později spíše proto, aby ho systém neselel, aby nepodlehł pokušení moci. Ve vysoké funkci jednou byl, v porevoluční době zastupoval prorektora a měl vysoké šance stát se rektorem, ale měl mnoho pozvání na přednášky z celého světa, a to ho prý zachránilo. Když se vrátil, místo bylo našťestí obsazené. Viděl kolem sebe mnoho rozumných lidí, kteří když se dostali do vysokého postavení, „zblbli“, a tomu se chtěl vyhnout. Vždycky je třeba se dívat, co je to skryté, co nějaké rozhodnutí obnáší „na druhý pohled“. S vyšším věkem vidí i skrytou režii různých situací, do kterých ho „dobrotivý osud“ dostává.

Vadí mu všeobecná korupce, podvody, redukce vzdělání na politologii a ekonomii. Ani archeologie není výjimkou, často jde u zveřejňování významného nálezu jen o kulisu k nějakému produktu nebo je nález prezentován příliš zábavným, povrchním způsobem. Má pocit, že dnešní archeologie je z poloviny propaganda a z poloviny reklama, ale často je to jenom zábava, entertainment. „Většina novinových zpráv o tom, že zase někde vykopali nějakou kostru, je proto, aby si lidé všimli inzerátu vedle.“ Určitá míra popularizace podle něho není na škodu, aby si lidé výsledků výzkumu vůbec všimli, ale pro některé vědce je podle něho archeologie samoučel.

Dnes se hodně archeologů žíví výkopovými firmami, které provádějí archeologické záchranné průzkumy na budoucích staveništích. Pohybuje se v ní i mnoho malých firem, které se musí především uživit. Stavitelé musí na archeologický výzkum přispět ze zákona, musí na něj mít v rezervě několik promile z rozpočtu stavby, a současně z toho mají reklamu. V nákupním centru je potom pár vitrínek s tím, co se při vykopávkách při stavbě haly našlo. Před zahájením stavby je na stavebníkovi, aby si v centrální evidenci archeologických lokalit v archívu archeologického ústavu za určitý poplatek zjistil, zda jsou v lokalitě, kde se bude stavět, nějaké archeologické památky. Stavebník pak zde musí na své náklady provést tzv. „záchranný výzkum“, z několika sond zjistit, zda se v lokalitě nevyskytuje nějaké archeologické nález, třeba jen pár střepů. Každý nález se musí hlásit a pak se dělá důkladný výzkum. Některé věci jsou zajímavé, některé se opakují. Ovšem nejvýznamnější je, když se najde něco, co doložené není. Pak se musí vykonat nový průzkum, a podle něho se postupuje dál. Případně se musí provést hloubkový archeologický výzkum. Při svých vykopávkách v mnoha zemích na světě Jan Bouzek často našel něco jiného, než co původně očekával.

Když jde o veřejnou zakázku, vypíše se soutěž, což je podle Jana Bouzka jen obrovský prostor pro korupci. Ne všichni stavebníci se snaží ušetřit za každou cenu a výzkumu skutečně věnují potřebnou částku, v celkovém rozpočtu se pár promile ztratí a je to dobrá reklama. Ovšem někdy se na archeology stavebník vymlouvá. Například podle něho stavebník při opravě stanice Metra na Národní tvrdil, že archeologický výzkum přinesl významné poznatky a že oprava byla zdržovaná archeology, ačkoli jim šlo o to, udělat na

Národní Třídě nové nákupní centrum. Velmi drahý byl výzkum v kasárnách svatého Jiří, kde je dnes obchodní centrum Palladium. Ale jinak to není příliš lukrativní obor a komerční výkopové práce nejsou dlouhodobě atraktivní, život se pak pohybuje mezi budoucím staveništem a hospodou. Není divu, že člověk, který se chce věnovat archeologii hlouběji, v tomto komerčním kolotoči dlouho nevydrží. Dalším problémem jsou amatérští hledači s hledačkami kovů.

Velký boom mají univerzity, o archeologii je v současné době velký zájem, protože lidé zase něco hledají. Je to podobné jako tenkrát, svět je zmatený, neví se, co bude příští rok a strach nás nutí držet se něčeho, co otevírá trochu jiný obzor. Lidé jako kdysi hledají něco, čeho se držet. Je to i tím, že lidé hodně cestují, zajímají se o historii jiných civilizací a hlouběji poznávají země, které rádi navštěvují, třeba i Středomoří. Populární je Egypt, protože se přes Egyptská tajemství dozvíme, co je s naším životem, naší podstatou. Kromě toho jsou výsledky archeologických výzkumů známé téměř v celém světě. Rozšíření lidského poznání je povinností každé generace a je často zajímavé, při výkopech v Praze objevujeme kusy středověké Prahy. Jenže předem většinou nevíte, zda vůbec a co najdete. Pořád ještě je tu hádanka, která vede lidi k archeologii.

Vědě se věnuje jen malá část archeologie, tzv. „polní archeologie“, která trochu skomírá. Obec archeologů se hodně rozrostla. Jako u jiných humanitních oborů, ti nejlepší pak potřebují peníze. Mnoho jich sponzora nenajde, vědu opustí, nebo odejdou do komerční sféry. Možnost praxe a pak uplatnění pro studenty archeologie je dnes složitá. Existují stipendia, nadace, Erasmus. Studenti Jana Bouzka se pohybují v otevřeném světě, ale mají to možná složitější než on kdysi. Na výzkum mají málo času, výsledky se požadují do tří let, a to je podle něho velmi krátká doba. Systém je dnes podle něho bohužel postavený špatně, jde v něm hlavně o „krátké“ peníze, kdy je potřeba nějaký výsledek činnosti předvést rychle, nehledí se příliš na budoucnost třeba za třicet let, není prostor, jak si pomalu budovat své jméno. Lidé se pomocí archeologie snaží rychle prosadit, aby dostali grant. Může to být i k něčemu dobrému, jenže tento způsob vědeckého bádání ze strany grantových agentur může skončit tak, že tam nakonec bude přemíra věcí i banálních. Navíc nikdy není jisté, jestli budou nějaké peníze i příští rok, a musí se o ně bojovat znovu.

Do tohoto kolotoče se Jan Bouzek dostal jako až docela pozdě, v době revoluce mu bylo 54 let. Na učení ještě sílu měl, ale nato aby se prosazoval kvůli získání grantu, už ne. „Cirkusová archeologie“ nebyl jeho šálek kávy. Věnoval se dál svému oboru, občas ho ti dravější jako pana děkana nebo rektora vzali na expedici, a získali proto vyšší prostředky. Paradoxně pak měl kolem sebe příjemnější atmosféru, protože nikoho nehonil. Není pro něho až takový problém získat grant a během tří let vydat knihu. Ale je to proto, že během své dlouhé kariéry rozpracoval mnoho věcí, které teď může dokončit. Začínající vědec to má složitější, protože za tři roky není možné mnoho vymyslet. A je to na výsledcích výzkumů znát. V této souvislosti ho v prostředí západních univerzit překvapilo, že tam převažují spíš levicově smýšlející studenti, zatímco u nás jsou stále převážně pravicového smýšlení. Chorobou této doby je i přehnaná víra v počítače, které přece nic nového nevymyslí.

Problematický je podle Jana Bouzka i dnešní systém hodnocení vědecké práce. Ministerští úředníci a politici jsou podle něho nekompetentní, nemají ponětí o tom, o čem rozhodují. Určující jsou pro ně statistické tabulky, aniž by věděli, co se za čísla skrývá. Magisterské a doktorské práce posuzují lidé z oboru, ale ministerský úředník dostane tabulku vypracovanou třeba mezinárodní agenturou, která za pár tisíc dolarů vyhotoví takzvané hodnocení vědecké práce, s nímž má přidělení grantu mnohem větší šanci. Ale sčítají se tady hrušky a jablka, vědecké práce totiž mohou být různých druhů a není možné je objektivně shrnout do statistické tabulky. Může to být práce, co otvírá obzory, nebo práce syntetická, dávající věci dohromady, nebo práce, která nepřinese nic nového, ale přesto získá výborné hodnocení potřebné pro přidělení dotace. Mezi dobré počiny počítá pan Bouzek slušnou práci českého týmu o pravěku, kterou by malý tým nebo jedinec nebyl schopný udělat, a za tři roky už vůbec ne. Nicméně bez grantů je dnes vědecká činnost nemyslitelná. Budoucí archeolog by se podle Jana Bouzka měl zajímat o GAUK (Grantová agentura Univerzity Karlovy) a dále jsou na Filozofické dva granty fakultní, určené pouze pro studenty. Ovšem žádosti o granty jsou pro Jana Bouzka „utrpením“ a už nemá sílu vstoupit do svěrací kazajky tohoto systému, kolotoče žádostí, hlášení a hodnocení.

Dobrý systém podle Jana Bouzka vymyslel Otto Wichterle. Komise by se skládala ze dvaceti odborníků pro daný obor, kteří by kromě předsedy vytvořili hodnotící komisi. Šlo by o odborníky, kteří by byli schopni posoudit přínos vědecké práce, na rozdíl od ministerských úředníků, kteří rozhodují, aniž by v daném oboru měli nějaké znalosti nebo zkušenosti. V současném systému je pak příliš mnoho prostoru pro korupci, falšování, předstírání a vysávání prostředků určených pro vědu na zkoumání, jak říká, „blbostí“. Od určité míry složitosti vzniká otázka pravdivosti výpovědi. Slovy Heisenberga, s nímž se Jan Bouzek kdysi setkal: „S každým našim detailním poznatkem se naše celkové poznání stává plošším, méně výrazným, méně srozumitelným.“ Dnešní věda se často zabývá marginálními jevy, o nichž vlastně nepotřebujeme nic vědět, jen proto, aby byl přidělen a vyčerpán nějaký grant.

V. 4. Osobnost Jana Bouzka

Jan Bouzek přijal své poslání, když se rozhodl pro povolání archeologa, a snažil se tuto roli po celý život co nejlépe naplnit. Prioritou se mu stalo jeho povolání. Nejen jako práce, ale i jako poslání. Dějinných zvrátů zažil několik, a když se chtěl věnovat své práci, musel se rozhodovat, zda a jaké kompromisy uzavírat. Řídil se řeckou filosofií, antickou „sofrosyné“, uměřeností a umírněností, bez níž podle něj není možná ani demokracie. Úmyslně se nikdy nevymezoval a nevyhraňoval, nechtěl patřit do žádné „sekty“. Věci se snažil uchopit pomocí intelektu, citu a vůle. Podle jeho slov se touto trojí percepcí lze někam dostat. Vždy odhadoval své možnosti, někdy se jeho záměry povedly, někdy ne. Inspirovali ho jeho učitelé, na něž měl velké štěstí, například Bohumil Soudský. Od něho se naučil řešit problémy s nadhledem a fantazií, jít do „marných“ a šílených projektů a prostě to zkusit.

Převzal odpovědnost za obor klasické archeologie, téměř zničený na počátku padesátých let. Hledal a nacházel cesty a způsoby, jak by v této vědecké oblasti mohl uspět a přitom mechanicky nepodléhat vlivu mocných. Nešlo mu primárně o kariéru nebo peníze, ty ostatně v tomto oboru nikdy převratné nebyly. Šlo mu o obor samotný, o vědu, o hledání odpovědí na odvěké otázky o původu a smyslu lidstva. Archeologii propojoval s kulturní antropologií. Zajímalo ho, jak lidé žili, jak se v průběhu dějin vyrovnávali s proměnlivým přírodním i sociálním prostředím. Snažil se hledat různé cesty a možnosti, aby se mohl věnovat své práci, aby mohl lidem sdělovat své poznání a přitom se starat o rodinu a mít ze života a práce radost.

Aby se své práci mohl vůbec věnovat, musel v situaci Československa ve druhé polovině 20. století často hledat ještě přijatelnou hranici konformity. Režim vyžadoval po všech občanech poslušnost a vnější projevy souhlasu, bez ohledu na vlastní názor člověka. Nástrojem vydírání byla často právě touha lidí věnovat se vybranému povolání. Jan Bouzek nikdy nevstoupil do komunistické strany, což byla pro kariérní růst zásadní podmínka. Prosadil se však svými vědomostmi a pílí a byl schopný uplatnit své poznání v zahraničí. To bylo pro jeho vědeckou dráhu naprosto klíčové. V tom mu pomohla nejen jeho svobodomyšlnost a originální myšlení, ale i znalost cizích jazyků, které se učil už od útlého dětství, tedy němčiny a později latiny, ruštiny, francouzštiny, řečtiny a angličtiny.

V němčině a v angličtině psal od počátku své vědecké činnosti. Časem se ukázalo, že toto rozhodnutí bylo velmi prozíravé a pro jeho kariéru klíčové. Díky své pílí a znalosti cizích jazyků, hlavně němčiny, francouzštiny a angličtiny, byl připraven výsledky svého bádání publikovat v zahraničí, což mu velmi usnadnilo vstup mezi vědce na mezinárodní úrovni. Dá se říci, že jeho mezinárodní věhlas ho chránil před vyhozením z fakulty. Avšak současně mohl režim tvrdit, že členství ve straně není pro vědeckou kariéru povinné. Jan Bouzek mohl svou vědeckou činnost rozvíjet především díky svým jazykovým znalostem a od počátku toho v zájmu vědy a dobrého jména Československa v zahraničí co nejvíce využíval. Sám říká, že štěstí přeje připraveným a své studenty ke studiu cizích jazyků vždy co nejvíce povzbuzoval.

Jan Bouzek cestuje rád. Hodně tomu věnoval, neustále hledal různé cesty, jak se neutopit v malém českém rybníce. A když už na Západě byl, snažil se něco dělat i pro ostatní. Hledal nejrůznější možnosti, jak vycestovat a navazovat kontakty se zahraničními vědci a lidmi vůbec. Na konferencích tlumočil a seznamoval lidi, budoval mosty mezi lidmi bez ohledu na režim té které země. „Vrtat díry skrz železnou oponu bylo pro mnoho z nás jedním z hlavních životních úkolů. Když to padlo, tak jsem jezdil i na východ, na Ukrajinu, do Ruska a tak.“²⁵⁶ Začalo to už ve třiašedesátém, kde na konferenci v Paříži i přes svou ne příliš dobrou francouzštinu tlumočil ruské delegaci.

Jeho osobnost je ztělesněním rčení, že štěstí přeje připraveným.

---

²⁵⁶ Zdroj: rozhovor s Janem Bouzkem

VI. SEZNAMY, PŘÍLOHY

VI. 1. Přehledný profesní životopis ²⁵⁷

Bouzek Jan, Prof., PhDr., DrSc., nar. 17. 2. 1935 v Praze, archeolog, kulturní antropolog, od roku 2006 člen Učené společnosti České republiky - místopředseda sekce humanitních věd

Vzdělání a odborná příprava

- Archeologie, 1953-1958;
- Humboldtovo stipendium na univerzitě v Tübingenu, 1967-1968;
- CSC., 1966;
- Ph.D., 1967;
- První „habilitace“ *Homerisches Griechenland* 1968-1969 (publ.1969), ale z politických důvodů byla zamítnuta. Práce je zaměřená na ranou řeckou, etruskou a černomořskou archeologii a řadu studií evropské prehistorické archeologie, archeologie a historie umění římských provincií a Dálného východu.
- Hlavní oblastí jeho výzkumu je kontaktní archeologie (např. vztahy mezi civilizacemi Středomoří, Černomoří a evropské civilizace) a další mezikulturní vztahy a rozvoj lidského ducha).

Zaměstnání a akademické pozice

- 1958 Asistent, Ústav pro klasickou archeologii, Univerzita Karlova
- 1962 Učitel. První habilitace v roce 1968 zakázána, druhá habilitace v roce 1980
- 1983 Odborný asistent
- 1991 Profesor
- 1992 DrSc. (ekvivalent ke starým francouzský doktorát)
- 1989-1991 Proděkan, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
- 1969 - 1991 také vedoucí Oddělení klasické archeologie Národního muzea v Praze
- 2001 ředitel Ústavu pro klasickou archeologii Univerzity Karlovy, v současné době

---

²⁵⁷ Zdroj dostupný on-line: <http://ukar.ff.cuni.cz/Bouzek>, <http://www.learned.cz/cz/clenove-ucene-spolecnosti/radni-clenove-ucene-spolecnosti/bouzek-jan.html> [cit. ze dne 15. 6. 2017]

zástupce ředitele na částečný úvazek, učitel na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze a na Masarykově univerzitě v Brně

Pozvánky na úrovni profesury a studijní pobyty (včetně Getty Center) nemohl v době totality přijmout.

- Přednášky v Archeologickém ústavu USA James Eliot Norton Memorial a hostující profesor na univerzitě v Minnesotě, obojí v roce 1989
  - 1991-2 Hostující profesor dva semestry na univerzitě Tübingen University a jeden semestr na vídeňské univerzitě Vienna University
  - 1994, 1997, 1999 a 2000 (vždy jeden měsíc) Directeur d'Études Associé na École des Hautes Etudes Pratique, Paris
  - 1995-6 Série hostujících přednášek sponzorovaných Sorosovou nadací na Univerzitě Komenského v Bratislavě
  - 2001 Hostující profesor na univerzitě Salzburg University

  - Podíl na řadě vykopávek ve své zemi, účast na několika prospekcích a výzkumných projektech v oblasti Středomoří; zveřejnil výsledky dřívějších výzkumů Kyme v Turecku a Samothrace v Řecku; průzkum na Kypru; během 1980-83 účast jako expert UNESCO výkopech u Anuradhapura (Srí Lanka); v devadesátých letech vykopávky na Mušově (římský vojenský tábor na jižní Moravě); 1996 průzkum UNESCO v centru Bejrútu; od roku 1994 do současnosti výkopy u Pistiros (řecké vnitrozemské emporium v Bulharsku). Organizátor řady mezinárodních konferencí a kolokvií, jejichž publikace také editoval.

  - Členství ve vybraných domácích vědeckých orgánech (výběr)
    - 1999-2001, Proděkan, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
    - 1995-1998 Člen představenstva, Grantová agentura Akademie věd České republiky
    - Redakční rada, Eirene
    - Editor Studia Hercýnia
    - Vědecké rady - Centrum pro teoretická studia a Archeologický ústav v Brně (obě z Akademie věd České republiky)
    - Předseda výboru pro klasickou archeologii, Česká společnost pro archeologii
    - Vedoucí národního týmu pro Corpus vasorum antiquorum a Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (projekty pod záštitou UNESCO)

  - Členství a pozic v mezinárodních organizacích a společnostech
    - Člen korespondent německého Archeologického ústavu
    - Řádný člen rakouského Archeologického ústavu a francouzské Sociétés d'archéologie classique
    - Člen LIMC (Mezinárodní vědecký výbor) a Výboru pro klasickou a pohřební archeologii Unie Internationale des Études Préhistoriques et Protohistoriques
    - Člen Mezinárodní komise pro studium oblasti Černého moře (organizátor svého kongresu v Praze v roce 2005)
- Redakční rada časopisu Západ a Východ, Leyden-Boston.

Vybrané významné publikace

The Knovíz Settlement in NW Bohemia (s D. Kouteckým and E. Neustupným, Praha 1966)

Homerisches Griechenland, Praha 1969

Graeco-Macedonian Bronzes, Praha 1974

The Aegean, Anatolia and Europe: Cultural Interrelations in the 2nd millennium B.C., Gothenburg- Praha 1985

Studies of Greek Pottery in the Black Sea Region, Praha 1990

Greece, Anatolia and Europe in the Early Iron Age, Jonsered (Aström) 1997

The Lusatian Culture in NW Bohemia, Most 2000 (with D. Koutecký)

Thracians and Their Neighbours, Praha 2005

Několik sborníků editor a hlavní autor (Kyme I-II, 1975 a 1980, Samothrace, 1985, *Ceylon between East and West*, 1993, ve spolupráci Pistiros I-II, 1997, 2002)

Podobné tři sborníky *Corpus Vasorum Antiquorum*, Československo 1-2, respektive Česká republika 3, a jeden z *Corpus Speculorum Etruscorum* (with J. Gy. Szilágyi, Rome 1992)

Více než 350 studií a článků pravidelně publikovaných ve většině evropských zemích a v USA. Organizátor mnoha výstav a dvou univerzitních muzejních (Hostinné, Litomyšl), konferencí, přednášek and účast na konferencích v mnoha zemích světa, autor mnoha populárně naučných knih v České republice.

Významná ocenění

V roce 1995 Stříbrná medaile Univerzity Karlovy

Čestný občan města Volterra v Itálii a „Dignitario della Ombra della Sera“ tamtéž

Cena rektora Univerzity Karlovy v roce 1994 za Závěrečnou zprávu o výkopech na Srí Lance

Dva sborníky na jeho počest publikované k jeho šedesátinám (Eirene 31 1995, s jeho bibliografií a *Studia Hercynia I*, nakl. 1997), z nichž jedna kniha (Harding, Evropa v době bronzové) a několik článků bylo věnováno také na jeho počest k 65. narozeninám

Dva další sborníky na jeho počest, jeden národní a mezinárodní (publikováno Brill, Leiden) na počest jeho 70. narozenin

V roce 2011 nový sborníky na jeho počest ("The Black Sea, Greece, Anatolia and Europe in the First Millennium BC", ed. G.A. Tsekhladze, s příspěvky 21 autorů z mnoha evropských zemí, USA a Austrálie) v nakladatelství Peeters (Leuven - Paris - Walpole, MA)

V roce 2012 ocenění ministerstva kultury Bulharské republiky za příspěvky bulharské kultuře a její popularizaci

V roce 2015 Zlatá medaile z Univerzity Karlovy a medaile města Septemvri, Bulharsko

VI. 2. Použitá literatura

Kolektiv autorů pod vedením Jiřího Krause. 2007. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia.

Kolektiv autorů pod vedením Věry Petráčkové a Jiřího Krause. 1995. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia. I. díl A-K, a II. díl L-Ž

Benyovszky, Ladislav a kol. 2007. *Úvod do filosofického myšlení*. Plzeň.

Berger, Peter Ludwig. Luckmann, Thomas. 2001. *Sociální konstrukce reality*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Berger, Peter Ludwig. 2007. *Pozvání do sociologie*. Brno: Barrister & Principal.

Bouzek, Jan. *Otázka české identity v českém prostoru i mimo něj*. In: *Kultura českého prostoru, prostor české kultury*. 2008. Praha: ERMAT,

Drbohlav, D., Medová, L., Čermák, Z., Janská, E., Čermáková, D., Dzúrová, D. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Hájek, M. 2014. *Čtenář a stroj. Vybrané metody sociálněvědní analýzy textu*. Praha: SLON.

Hendl, Jan. 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Hojda, Zdeněk - Havránek, Jan. 1998. *Vědecká turistika je výborná věc, ale...* in *Dějiny a současnost. Kulturně historická revue*, 6/1998, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 6 x 64 s., roč. 20, č. 6.

Horský, Jan. 2009. *Dějepisectví mezi vědou a vyprávěním*. Praha: Argo.

Jareš, Jakub. Spurný, Matěj. Volná, Katka a kol. 2012. *Náměstí Krasnoarmějců 2. Učitelé a studenti Filozofické fakulty UK v období normalizace*. Praha: Togga.

Löwe, Gerhard, Stoll, Heinrich Alexander. 1974. *Encyklopedie Antiky ABC*. orig. Die Antike in Stichworten. překl. Plichta, Dalibor. Orbis.

Lukacs, J. 2009. *Na konci věku*. Praha: Academia.

Kol. pod vedením Jiřího Krause. *Nový akademický slovník cizích slov*. 2006. Praha: Academia.

Petráň, Josef. Petráňová, Lydia. 2015. *Filosofové dělají revoluci*. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989). Praha: Karolinum.

Rychlík, J. 2013. *Devizové přísliby a cestování do zahraničí v období normalizace*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Scheler, M. 1968. *Místo člověka v kosmu*. Jan Patočka - Úvodní studie. Praha.

Slovník antické kultury. 1974. Praha: Nakladatelství Svoboda.

Kolektiv autorů a konzultantů Ottova nakladatelství. 2000. *Slovník cizích slov*. s.r.o. Praha.

Sokol, Jan. 2002. *Filozofická antropologie. Člověk jako osoba*. Praha: Portál.

Tomeš, J. a kol. 1999. *Český biografický slovník XX. století*. Svazek A-J. Praha: Paseka.

Vaněk, Miroslav a kol. 2003. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Vaněk, M., Mücke, P. 2015. *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Praha.

VI. 3. Podrobná bibliografie Jana Bouzka

Zdrojem informací je převážně Souborný katalog Akademie věd ČR²⁵⁸.

Knihy:

The Knovíz settlement of North-West Bohemia / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Koutecký, Drahomír. Neustupný, Evžen. Vydáno Praha: Národní muzeum, 1966. Fontes archaeologici Pragenses; Vol. 10. Angličtina

The Knovíz settlement of North-West Bohemia = Knovízské osídlení severozápadních Čech = Knovízkoje poselenije severozapadnoj Čechii / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Neustupný, Evžen. Pochizonov, E. Koutecký, Drahomír. Vydáno Pragae : Národní muzeum, 1966. Edice: Fontes Archaeologici Pragenses. Angličtina, Čeština

Pravěk egejské oblasti: informační přehled: 1. text, 2. tabulky / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: ČSSA, 1967

---

²⁵⁸ Zdroj: Souborný katalog Akademie věd ČR dostupn on-line:
<https://vufind.lib.cas.cz/Author/Home?author=Bouzek%2C+Jan%2C+1935-&sort=year+asc&page=1&view=list>

Homerisches Griechenland: im Lichte der archäologischen Quellen / Autor: Bouzek, Jan. Překlad: Schebek, Alfred. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica. Monographia; 29, 1969

Antické umění / Hlavní autor: Strong, Donald Emrys. Další autoři: Hošek, Radislav. Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Artia, 1970. Edice: Umění světa. Čeština, Angličtina

Nové archeologické metody: Skriptum pro posl. filosof. fak. [Díl] 1, Třídění materiálu / Autoři: Bouzek, Jan. Buchvaldek, Miroslav. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1971

Nové archeologické metody. 1, Třídění materiálu / Autoři: Bouzek, Jan. Buchvaldek, Miroslav. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1971

Antický portrét: katalog výstavy, Praha, 25. 5. - 3. 9. 1972 / Autor: Bouzek, Jan. Další Autoři: Dufková, Marie. Kurz, Karel. Einhornová, Milads. Bláha, Antonín. Výstava Antický portrét. Vydáno Praha: Národní muzeum, 1972

Nové archeologické metody. 2, Prospekce / Autor: Bouzek, Jan. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974

Graeco-Macedonian bronzes : analysis and chronology / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1974, Edice: Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica. Monographia. Angličtina

Anatolian Collection of Charles University [Kyme I] / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Dufková, Marie. Grace, Virginia. Haken, Roman. Heres, Huberta. Hošek, Radislav. Jansová, Libuše. Marsa, Jiří. Ondřejová, Iva. Schäfer, Jörg. Verner, Miroslav. Vydáno 1974. Angličtina, Němčina

Anatolian Collection of Charles University. 1. [sv.], Kyme / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1975, [na tit. listu chybně] 1974. Angličtina, Němčina

Dějiny archeologie: určeno pro posl. fak. filozof. / Autoři: Bouzek, Jan a Buchvaldek, Miroslav. Vydáno Praha: SPN, 1976

Přehled pravěku světa / Autor: Bouzek, Jan. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976

Přehled pravěku světa. Sv. 1 / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1976

Přehled pravěku světa. Sv. 2 / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1976

Přehled pravěku světa. Sv. 1., 2. / Autor: Bouzek Jan. Vydáno Praha: Univ. Karlova, 1977. Dotisk

Antické lampy / Autoři: Bouzek, Jan. Čtvrtníková, Magda. Marsa, Jiří. Muzeum Podkrkonoší (Trutnov, Česko). Vydáno Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1978

Antické Černomoří / Autoři: Bouzek, Jan. Hošek, Radislav. Vydáno Praha: Svoboda, 1978

Katalog odlitek antické plastiky ze sbírky Univerzity Karlovy: Galerie antického umění Hostinné nad Labem / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Ondřejová, Iva. Čtvrtníková, Magda. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1978

Objevy ve Středomoří / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Odeon, 1979

Archeologický atlas Evropy a Československa / Autoři: Bouzek, Jan. Uniwersytet Jagielloński. Instytut Archeologii, Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1979

The Results of the Czechoslovak expedition: Kyme II / Autoři: Bouzek, Jan. Oliva, Pavel. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1980. Angličtina

Skytové / Hlavní autor: Smirnov, Aleksej Petrovič. Další autoři: Vlášek, Josef. Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Panorama, 1980. Edice: Stopy, fakta, svědectví. Velké civilizace. Čeština, Ruština

Umění Etrusků / Autoři: Bouzek, Jan. Galerie antického umění (Hostinné, Česko), Muzeum Podkrkonoší (Trutnov, Česko). Vydáno Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1981

Nástin evropského pravěku / Autoři: Bouzek, Jan. Buchvaldek, Miroslav. Košnar, Lubomír. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1982. Edice: Praehistorica; 9 Acta Instituti Praehistorici Universitatis Carolinae Pragensis; 9

Dějiny archeologie. Díl 1 / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983

Dějiny archeologie. Díl 2 / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. 2., přeprac. vyd.

The Aegean, Anatolia and Europe: cultural interrelations in the second millennium b.c. / Předmět: mykénská kultura, archeologické datování, vojenská výstroj, keramika, Evropa, Anatolie, Egejské moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Academia, 1985. Angličtina

Samothrace 1923, 1927, 1978 / Autoři: Bouzek, Jan., Ondřejová, Iva. Praha, 1985

Úvod do klasické archeologie / Autoři: Ondřejová, Iva. Bouzek, Jan. Univerzita Karlova. Katedra věd o antickém starověku. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1985

Římské umění a řemeslo / Autoři: Bouzek, Jan. Dufková, M. Hejdová, D. Hošek, R. Ondřejová, I. Rymlová, J. Sakař, V. Galerie Antického Umění Hostinné. Vydáno Trutnov: Muzeum v Podkrkonoší, 1986

Svět Etrusků: průvodce výstavou v paláci U Hybernů / Autoři: Bouzek, Jan. Dufková, Marie. Kulichová, L. Vydáno Praha: Ministerstvo kultury ČSR: 1989, Národní muzeum v Praze

Římské umění z československých sbírek a nálezů. Průvodce výstavou září - říjen 1989. Lobkovický palác na Pražském Hradě / Bouzek, Jan. Dufková, Marie.

Periklovo Řecko / Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Publikace zobrazuje každodenní život v období největšího rozvoje antického Řecka v době působení Perikla. 265 stran, 16 stran barevných příloh. Vydáno 1989. Edice: Obrazy ze života doby; 1.

Corpus vasorum antiquorum. Fascicule 1, Tchecoslovaquie, Prague, Musée national / Předmět: archeologické nálezy, antické umění, starověká keramika, antické vázy, řecká černofigurová keramika, attická keramika Autor: Bažant, Jan. Další autoři: Bouzek, Jan. Dufková, Marie. Vydáno Prague: Academia, 1990. Latina, Čeština

Thrákové /Autor: Bouzek, Jan. Graficky upravil Jan Jiskra; fotografie Eduard Sládek; kresby Andrea Myslivcová; mapy Milada Zpěvákova. Vydáno Praha: Panorama, 1990 Edice: Stopy, fakta, svědectví. Velké civilizace.

Římské provincie a Limes Romanus: ve střední a západní Evropě / Předmět: dějiny, římské vojsko, Etruskové, Keltové, zaniklé památky, obrazové rekonstrukce staveb. Autor: Bouzek, Jan. Další autor: Sakař, Vladimír. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990

Studies of greek pottery in the black sea area / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Prague : Charles University, 1990. Angličtina

Národy ve stínu. Soupeři Řeků a Římanů v letech 1200-200 př. n. l. / Autor: Kienitz, Friedrich-Karl. Další autoři: Bouzek, Jan a Pátková, Eva. Vydáno Praha: Odeon, 1991

Amber in archaeology: proceedings of the second international conference on amber in archaeology, Liblice 1990 / Autoři: Beck, Curt W. Bouzek, Jan. Dreslerová, Dagmar. Archeologický ústav (Akademie věd ČR: Praha, Česko), Amber in Archaeology. Vydáno Praha: Institute of Archaeology, 1993. Angličtina, Němčina, Francouzština

Ceylon between east and west : Anuradhapura Abhayagiri Vihara 1981-1984: Excavations and studies / Předmět: stratigrafie, hrnčířství, stavitelství, reliéfy, sochařství, korálky, Cejlon. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Prague: Charles University, 1993. Angličtina

Od mýtu k logu / Předmět: filosofie, mýty. Autoři: Bouzek, Jan. Kratochvíl, Zdeněk. Vydáno Praha: Herrmann & synové, 1994

Muzeum antického sochařství a architektury Litomyšl: katalog expozice = Museum of classical art and architecture Litomyšl: catalogue of the exhibition. Díl 2 / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Ondřejová, Iva. Musil, Jiří. Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii. Muzeum antického sochařství a architektury (Litomyšl, Česko). Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 1995

Řecké umění a archaické filosofie / Autoři: Bouzek, Jan. Kratochvíl, Zdeněk. Vydáno Praha: Herrmann & synové, 1995

Pistiros I: excavations and studies / Předmět: archeologické výzkumy, keramika, naleziště, Bulharsko. Autoři: Archibald, Zofia Halina. Bouzek, Jan. Domaradzki, Mieczysław“. Vydáno Praha: Karolinum, 1996. Angličtina

Proměny interpretací / Předmět: filosofie, mýtus, křesťanská víra. Autoři: Bouzek, Jan. Kratochvíl, Zdeněk. Vydáno Praha: Herrmann & synové, 1996

Iónské umění / Hlavní autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Dufková, Marie. Klůsová, Tereza. Beneš, Miroslav. Muzeum antického sochařství a architektury Litomyšl. Výstava Iónského umění. Vydáno Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1997

Greece, Anatolia and Europe: cultural interrelations during the early iron age / Předmět: archeologické nálezy, doba železná časná, železo, Řecko (starověké), Středomoří. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Jonsered : Aströms, 1997. Angličtina

Umění Starého Korintu / Předmět: muzejní sbírky, vázy, ornamenty, sochy, Česko. Hlavní autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Klůsová, Tereza. Beneš, Miroslav. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav pro klasickou archeologii. Národní muzeum (Praha, Česko). Výstava Umění Starého Korintu. Vydáno: Praha, Univerzita Karlova, 1998

Greek, roman and etruscan bronzes in czech collections / Autoři: Musil, Jiří. Ondřejová, Iva. Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Institut for Classical Archaeology, Charles University, 1998, Studia Hercynia ; II. Angličtina

Roman sculpture from Syria and Asia minor in Czech collections / Autor: Bouzek, Jan. International association of classical archeology. Vydáno Prague : Karolinum, 1999. Edice: Corpus Signorum Imperii Romani. Czech Republic; vol. 1. Angličtina

Gentes, Reges und Rom: Auseinandersetzung - Anerkennung - Anpassung: Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag / Předmět: archeologické lokality, doba laténská, osídlení, římská archeologie, římské provincie, střední Evropa. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Brno: Archeologický ústav AV ČR, 2000. Edice: Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno; 16. Němčina

The Lusatian culture in Northwest Bohemia / Autoři: Bouzek, Jan. Koutecký, Drahomír. Vydáno Most: Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, 2000. Edice: Příspěvky k pravěku a rané době dějinné severozápadních Čech; 8. Angličtina

Deset knih o architektuře / Autor: Vitruvius Pollio, 1. stol př. Kr. Další autoři: Bouzek, Jan. Honzík, Milan. Otoupalík, Alois. Vydáno Praha: Arista, 2001. Edice: Antická knihovna; 42/R. Další vydání Praha: 2009. Edice: Antická knihovna (Arista: Maitrea: TeMi CZ) Čeština, Latina

Pistiros II: excavations and studies : report of the joint project of excavations and studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool, École française d' Athènes and Archaeological Museum Septemvri / Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Archibald, Zofia Halina. Vydáno Prague: Karolinum, 2002. Angličtina

Pýthagoreismus a umění Velké Řecka / Hlavní autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Kratochvíl, Zdeněk. Suchá, Andrea. Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii. Muzeum antického sochařství a architektury (Litomyšl, Česko). Národní muzeum (Praha, Česko). Výstava Pýthagoreismus a umění Velkého Řecka. Vydáno Praha: Univerzita Karlova, 2003

Etruskové: jiní než všechny ostatní národy / Předmět: Etruskové, dějiny, hospodářství, každodenní život, literatura, vojenství. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Ondřejová, Iva. Hošek, Radislav. Vydáno 2003

Řecké umění: učební texty / Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno Praha: Akademie múzických umění, 2004. Edice: Studia Hercynia. Supplementum; 8

Řecké umění: učební texty: obrazová příloha / Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno Praha: AMU, 2004

The culture of Thracians and their neighbours : proceedings of the international symposium in memory of Prof. Mieczyslaw Domaradzki, with a round table "Archaeological Map of Bulgaria" / Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Culture of Thracians and their neighbours. Vydáno 2005. Angličtina, Němčina

Pravěk českých zemí v evropském kontextu / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Triton, 2005. Edice: Dějiny do kapsy 1. 2. přeprac. vyd. 2011

Pistiros III: excavations and studies: report on joint project of excavations and studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool and Archaeological Museum "Prof. M. Bomaradzki", Septemvri / Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Archibald, Zofia Halina. Vydáno Prague: Charles University, Faculty of Philosophy, 2007. Angličtina

Keltové našich zemí v evropském kontextu / Předmět: Keltové, doba železná, dějiny, laténská kultura. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Triton, 2007 a 2009. Edice: Dějiny do kapsy 2

Umění a myšlení: jak se lidské myšlení zrcadlí v dílech výtvarného umění a jak umění ovlivňuje naše vnímání i myšlení / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Triton, 2009

Pistiros IV: excavations and studies : report of the joint project of excavations and studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool and Archaeological Museum "Prof. M. Domaradzki", Septemvri / Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Archibald, Zofia H. Bălgarska akademija na naukite. Univerzita Karlova. University of Liverpool. Archaeological Museum "Prof. Domaradzki" (Septemvri, Bulharsko). Vydáno Praha: Charles University, Faculty of Philosophy, 2010. Angličtina

Pravěk egejské oblasti = Prehistory of the Aegean = Urgeschichte der Ägäis /. Zprávy České archeologické společnosti. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Česká archeologická společnost, 2010. Edice: Zprávy České archeologické společnosti. Supplément, 79

Půvab a snatek: [úředl dívek ve starém Řecku] : katalog výstavy Muzeum antického sochařství a architektury, Litomyšl, červenec-říjen 2010 /Autor: Bouzek, Jan. Další autoři:

Vacinová, Lenka. Muzeum antického sochařství a architektury (Litomyšl, Česko). Vydáno Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2010

The Knovíz Cemeteries in Křepeňice and Hřiměždice / Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Vokolek, Vít. Charles University. Faculty of Arts. Vydáno Prague : Charles University, 2012. Edice: Studia Hercynia, 16/1. Angličtina

Vznik Evropy / Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Triton, 2013

Pistiros V: supplementum / Předmět: archeologické lokality, archeologické nálezy, zaniklé památky, stratigrafie, archeologické datování, topografie, opevnění, dějiny, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Další autoři: Bouzek, Jan a Charles University. Faculty of Arts. Vydáno Prague: Charles University, Faculty of Arts, 2013. Angličtina

Pistiros V: excavations and studies: report of the joint project of excavations and studies by the Bulgarian Academy of Sciences, Charles University in Prague, University of Liverpool and Archaeological Museum "Prof. M. Domaradzki", Septemvri / Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Gotzev, Alexey. Archibald, Zofia H. Bălgarska akademija na naukite. Univerzita Karlova. University of Liverpool. Archaeological Museum "Prof. Domaradzki" (Septemvri, Bulharsko). Vydáno 2013. Angličtina

Římské umění / Předmět: antické umění, Etruskové, Římané, antická architektura, malířské umění starověkého Říma, mozaiky, sarkofágy, reliéfy (sochařství), římské umění a historické souvislosti. Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Titz, Pavel. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Vydáno 2015

Mezi archeologií a historií / Předmět: archeologie, historiografie, antropologie, kulturní vlivy (antické), antická civilizace, mezioborový kontext. Autor: Bouzek, Jan. Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií. Vydáno 2015

Jan Bouzek and the Czech lands / Předmět: archeologické lokality, archeologické nálezy, hroby, zaniklé památky, antropologický výzkum, archeologické kultury, doba bronzová, doba železná, doba římská, Keltové, Germáni, sídliště (archeologie), archeologické datování, Byzantská říše. Autoři: Bouzek, Jan. Kysela, Jan. Tušlová, Petra. Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii. Vydáno 2015. Čeština, Angličtina, Slovenština

Pistiros VI: excavations and studies. The Pistiros hoard / Předmět: archeologické lokality, archeologické výzkumy, archeologické nálezy, města, mincovní poklady, Keltové, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Militký, Jiří. Taneva, Valentina. Domaradzka, Ewa. Univerzita Karlova. Vydáno 2016. Angličtina

Články²⁵⁹

Geometrické období v Řecku: přehled novější literatury / Zdrojový dokument: Roč. 8, č. 6 (1956), s. 873-877. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1956

Knovízský kostrový pohřeb v Praze 19 - Veleslavíně / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 10, seš. 1 (1958), s. 117-119. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1958

Bylanské sídliště v Osnicích / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 10, seš. 1 (1958), s. 119-120. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1958

Etážovité nádoby v Čechách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 10, seš. 3(1958), s. 345-348, 363-408. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1958

Etážovité nádoby v jižních Čechách a v sousedních oblastech / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 10, seš. 4 (1958), s. 548-575. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1958

Ústav pro klasickou archeologii Karlovy university v I. polol. 1958 / Zdrojový dokument: Zprávy Československé společnosti archeologické při ČSAV, s. 17. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1959

Zemřel Roman Haken / Zdrojový dokument: Zprávy Československé společnosti archeologické při ČSAV, s. 25. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1959

Podmořské výkopy v Sovětském svazu / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, Roč. 3, č. 11 (1961), s. 20. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1961

Podmořské výzkumy ve Fanagorii / Zdrojový dokument: Zprávy Jednoty klasických filologů. 1961. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1961

O staré krétské společnosti / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, Roč. 3, č. 5 (1961), s. 6-11. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1961

Řím císařský / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, Roč. 3, č. 7 (1962), s. 43-48. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1962

K jedné pozdněbronzové jehlici v Čechách / Zdrojový dokument: Sborník Československé společnosti archeologické. 2, s. 247-256. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1962

K milavečské keramice na Plzeňsku / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 14, seš. 2 (1962), s. 175-205, 209-218. Autor: Bouzek, Jan, Vydáno 1962

Knovízské hroby v Drevníkách, okres Příbram / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 14, seš. 4 (1962), s. 556, 568-570, Autoři: Bezděka, Jindřich Václav (1897-1983) a Bouzek, Jan. Vydáno 1962

---

²⁵⁹ Vlastník záznamu: Archeologický ústav Praha. Dostupné on-line: <https://vufind.lib.cas.cz/Author/Home?author=Bouzek%2C+Jan%2C+1935-&sort=year+asc&page=1&view=list>

Problémy knovízské a milavečské kultury / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze, řada A, Roč. 17, č. 2-3 (1963), s. 57-113. Autor: Bezděka, Jindřich Václav (1897-1983) a Bouzek, Jan. Vydáno 1963

Lužické pohřebiště v Malé Bělé / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea - Vědy společenské, 132 (1963), s. 182-183. Das lausitzer Gräberfeld in Malá Bělá. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1963

Několik problémů řeckého pravěku / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 86, č.1 (1963), s. 51-54. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1963

Ústav pro klasickou archeologii university Karlovy v r. 1960 a 1961 / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti. 5, 1963, s. 162. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1963

Excavation of Amphora Fragments from an Early Mediaeval Skip-wreck from the Black Sea / Zdrojový dokument: Listy filologické, 86 (1963), s. 256-258 Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1963

V. Zamarovský. Objevení Tróje / Zdrojový dokument: Zprávy Jednoty klasických filologů, Roč. 5, 1963, č. 3, září 1964, s. 194-195. Recenze. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1964

Starověká říše a náš pravěk / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, 6/11 (1964), s. 35-37. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1964

Knovízské zásobní jámy / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 16, č. 1 (1964), s. 28-43. Autor: Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. Vydáno 1964

Antická falza z Velkého Blaníka / Zdrojový dokument: Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, 5 (1964), s. 111-115. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1964

Bronzová soška ptáka / Zdrojový dokument: Listy filologické, 87 (1964), s. 285-289. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1964

Základní tvarosloví bronzové (měděné) industrie / Zdrojový dokument: Zprávy československé společnosti archeologické při ČSAV, Roč. 7 (1965), s. 2-11. Autor: Moucha, Václav a Bouzek, Jan. Vydáno 1965

Štít z Plzně-Jíkalky / Zdrojový dokument: Kapitoly k pravěku Západočeského kraje, s. 93-97. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1965

K otázce halštatu B v jižních Čechách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 17, č. 1 (1965), s. 54-56, 65-76. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1965

The Aegean and Central Europe, An Introduction to the Study of cultural Interrelations 1600-1300 B.C. / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 57, č. 1 (1966), s. 242-276. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1966

Pravěk egejské oblasti / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti při ČSAV. Suppl. 4, S. 41. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1967

Štítarské pohřebiště ve Staňkovicích u Žatce / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 58, č. 1 (1967), s. 37-80. Autor: Koutecký, Drahomír a Bouzek, Jan. Vydáno 1967

Die griechisch-geometrischen Bronzevögel / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (6), s. 115-139. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1967

Böhmen, Sachsen u. Mitteldeutschland Bemerkungen zur nergleichenden Chronologie der Urnenfelderzeit / Zdrojový dokument: Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege, Band 16-17 (1967), s. 73-91. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1967

Byla trojská válka? / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, 10, 74 (1968), s. 35-38. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1968

Einige Bemerkungen zum Beginn der Nipperwiese-Schilde / Zdrojový dokument: Germania, 46/2 (1968), s. 313-316. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1968

Sachsen, die Lausitzer Enklave Nordwestböhmens und die Knovízker Kultur / Zdrojový dokument: Beiträge zur Lausitzer Kultur, s. 31-40. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno Praha: Universita Karlova, 1969

Klima v pravěku / Zdrojový dokument: Dějiny a současnost, [Roč.] 8 (1969), s. 46-48. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1969

Nové pozdně mohylové hroby z Modřan u Prahy / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 21, č. 4 (1969), s. 485-490. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1969

Východní hranice knovízské kultury / Zdrojový dokument: Acta Mus. Reginaehradesensis. 11, 1967-1969, s. 17-69. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1969

Zwei Hypothesen zu den Anfängen der Lausitzer Kultur / Zdrojový dokument: Beiträge zur Lausitzer Kultur, s. 25-29. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1969

Zur urnenfelderzeitlichen Chronologie Mitteleuropas / Zdrojový dokument: Actes du VIIe Congres International des Sciences Préhistoriques 1, S. 700-704. Předmět: kultura popelníkových polí, archeologické datování. Autoři: Bouzek, Jan. David, H. Hrala, Jiří. Nuglisch, K. Říhovský, Jiří. Vokolek, Vít. Vydáno 1970. Němčina

Knovízská kultura v severozápadních Čechách (stav, úkoly a bádání) / Zdrojový dokument: Sborník severočeského musea, [Sv.] 6 (1970), s. 137-166. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1970

Korintská keramika v Československu / Zdrojový dokument: Listy filologické, [Roč.] 93 (1970), s. 3-6. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1970

Die Anfänge des griechisch-geometrischen Symbolguts / Zdrojový dokument: Eirene., [T.] (8) (1970), s. 97-122. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1970. Němčina

Zur urnenfelderzeitlichen Chronologie Mitteleuropas / Zdrojový dokument: Actes du VIIe Congres International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Prague, 21-27 aout 1966. Sv. 1, s. 700-704. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1970

Openwork "bird-cage" bronzes / Zdrojový dokument: European community in later prehistory, S. 77-104. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971. Angličtina

Profesor Jindřich Čadík osmdesátiletý / Zdrojový dokument: Listy filologické, 94 (1971), s. 172-173. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971

Slovanské pohřebiště v Olympii / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 23, č. 1 (1971), s. 99-101. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971

Klasické metody třídění / Zdrojový dokument: Nové archeologické metody. 1, Třídění materiálu, S. 31-54. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971

Komentář k druhé části knihy Nové archeologické metody 1, 2 - Třídění materiálu / Zdrojový dokument: Nové archeologické metody. 1, Třídění materiálu, S. 147-156. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971

Antická sbírka Národního muzea v letech 1953-1971 / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea. Historické muzeum, Roč. 140 (1971), s. 138-139. Autor: Bouzek, Jan a Marsa, Jiří, 1945. Vydáno 1971

Antické umění v Československu / Zdrojový dokument: Antické umění, S. 179-181. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1971

Ostatní antické sbírky v Praze / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea, 140 (1972), s. 145,160. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Sbírka antických originálů na Karlově universitě / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea, 140 (1972), s. 140-141. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Scythian rattles in the Carpathian Basin and their eastern connections / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 63, č. 2 (1972), s. 533-534. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Sto let Ústavu pro klasickou archeologii a antické sbírky Karlovy university / Zdrojový dokument: Listy filologické, 95 (1972), s. 100-103. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Hlavní antické sbírky v Čechách a na Moravě : (úvodní slovo) / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea, 140 (1972), s. 129. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Knovízské pohřebiště v Třebušicích / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 63, č. 2 (1972), s. 432-497. Autoři: Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. Vydáno 1972

Mycenaean Pottery in Czechoslovakia / Zdrojový dokument: Eirene, 10 (1972), s. 52-59. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972. Angličtina

Acta of the 2nd International Colloquium of Aegean Prehistory : the first arrival of Indo-European elements in Greece / Zdrojový dokument: Aegean Relations in Europe during the Neolithic and Early Bronze Ages, S. 138-140. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Výběr základní literatury k antickým památkám v Československu / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea, 140 (1972), s. 157-158. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1972

Some classical bronzes in Prague / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (11), s. 91-97. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1973

Doc. dr. Oldřich Pelikán, šedesátiletý / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 25, č. 6 (1973), s. 690. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1973

Other pottery / Zdrojový dokument: Anatolian Collection of Charles University, S. 77-81. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Poznámky k několika římským bronzům z Čech / Zdrojový dokument: Římské importy, S. 3-7. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Předmluva k II. sv. skript Nové archeologické metody / Zdrojový dokument: Nové archeologické metody. 2, s. 7. Autoři: Bouzek, Jan a Buchvaldek, Miroslav. Vydáno 1974

Théra / Zdrojový dokument: Věda a život, 10 (1974), s. 601-606. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Laténský kostrový hrob bojovníka v Praze-Bubenči, ul. Ve Struhách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 26, č. 6 (1974), s. 587-592. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Macedonian bronzes : their origins, distribution and relation to other cultural groups of the Early Iron Age / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 65, č. 2 (1974), s. 278-341. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Archeologická prospekce a geofyzika / Zdrojový dokument: Nové archeologické metody. 2, S. 21-23. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Archeologická prospekce ve Středomoří / Zdrojový dokument: Nové archeologické metody. 2, S. 19-20. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

The Attic Dark Age incised Ware / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze. Řada A, Historie, 28, 1 (1974), s. 1-56. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Glass Skyphos / Zdrojový dokument: Anatolian Collection of Charles University, s. 169-171. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1974

Jortanská keramika v Praze / Zdrojový dokument: Sborník prací k sedmdesátinám univ. prof. Jiřího Neustupného, Dr.Sc., s. 137-141. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

K osvětovému využití antických sbírek / Zdrojový dokument: Listy filologické, 98 (1975), s. 41. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

Archeologický atlas pravěké Evropy / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 17 (1975), s. 189-259. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

Ein attisches Gefäßfragment aus Böhmen / Zdrojový dokument: Germania, 53, 1-2 (1975), s. 157-160. Autoři: Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. Vydáno 1975. Němčina

Bronzezeit / Zdrojový dokument: Wege zur Datierung und Chronologie der Urgeschichte, S. 134-141. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975. Němčina

Zdrojový dokument: Sborník prací k sedmdesátinám univ. prof. Jiřího Neustupného, Dr.Sc., s. 137-141. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

K osvětovému využití antických sbírek / Zdrojový dokument: Listy filologické, 98 (1975), s. 41. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

Archeologický atlas pravěké Evropy / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 17 (1975), s. 189-259. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975

Ein attisches Gefäßfragment aus Böhmen / Zdrojový dokument: Germania, 53, 1-2 (1975), s. 157-160. Autor: Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. Vydáno 1975. Němčina

Bronzezeit / Zdrojový dokument: Wege zur Datierung und Chronologie der Urgeschichte, S. 134-141. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1975. Němčina

Les origines des bronzes grecs / Zdrojový dokument: Actes du IVe Colloque sur les bronzes antiques. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976. Francouzština

Profesor Bedřich Svoboda zemřel / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 99, č. 2 (1976), s. 103-104. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Römisches Österreich / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 28, č. 4(1976), s. 462. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Řecko (Egejská oblast): neolit, doba bronzová / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 33, 65, 66. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Shrnutí o době bronzové / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 72. Autoři: Buchvaldek, Miroslav a Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Shrnutí o době železné / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 83. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Společnost / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 2, Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Střední Evropa: doba železná / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 72-77. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Střední Evropa: střední doba bronzová (1500-1250 př.n.l.) / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 65-72. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Umění / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 2, s. 68-75. Autoři: Bouzek, Jan a Vencel, Slavomil. Vydáno 1976

Itálie (se Sicílií a Aiolskými ostrovy): (neolit, eneolit, doba bronzová, Malta, Sardinie) / Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 138-143. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Literatura: doba bronzová až laténská / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 99. Autoři: Buchvaldek, Miroslav a Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Macedoniam bronzes and history / Zdrojový dokument: Acta Universitatis Carolinae. Philologica. 2, Graecolatina Pragensia. 7, s. 39-62. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Náboženství / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 2, s. 77-80. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Asie, Přední Východ / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, S. 115-118. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Balkán: (střední doba bronzová, doba železná) / Zdrojový dokument: Přehled pravěku světa. Sv. 1, s. 115-116, 117-118. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Dějiny klasické archeologie a antického sběratelství v českých zemích / Zdrojový dokument: Dějiny archeologie, S. 175-192. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Umění Skytů v Praze (X-XII, 1976) / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea - HM, 145 (1976), s. 233-235. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1976

Roman imported figural bronzes in Bohemia / Zdrojový dokument: Limes Akten des XI. internationalen Limeskongresses, s. 171-180. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1977

Sluneční vůz a vůz s kotlem / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 29, č. 2 (1977), s. 197-202. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1977

[Climatic and settlement changes during the Central European Bronze Age] / Zdrojový dokument: 9e Congres prehistorique UISPP à Nice, S. 437. Autoři: Bouzek, Jan. Jäger, Klaus-Dieter. Ložek, Vojen. Vydáno 1977. Angličtina

Östlicher Mittelmeerraum und Mitteleuropa: die bronzzeitlichen Beziehungen auf Grund der archäologischen Quellen / Zdrojový dokument: Mitteleuropäische Bronzezeit, S. 47-56. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978. Němčina

Poznámky k předkeltskému a keltskému výtvarnému projevu / Zdrojový dokument: Pravěké dějiny Čech, S. 670-673. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Recueil général des mosaïques de la Gaule 2 / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 30, č. 5 (1978), s. 571. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

L' instrumentum domesticum di Ercolano e Pompei nella prima eta imperiale / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 30, č. 5 (1978), s. 573-574. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Limes, Akten des XI. internationalen Limeskongresses / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 30, č. 5 (1978), s. 574-575. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Alkamenes / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 30, č. 2 (1978), s. 218. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Chronologie a význam únětické kultury / Zdrojový dokument: Pravěké dějiny Čech, S. 373-376. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Zu den altbronzezeitlichen Goldfundjden / Zdrojový dokument: Jahresbericht des Instituts für Vorgesichte der Universität Frankfurt a. M. 1977, s. 112-118. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1978

Poznámky k počátkům metalurgie ve střední Evropě / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 31, č. 3 (1979), s. 257-264. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1979

Bulgaria and the Greek dark Age Incised Ware / Zdrojový dokument: Listy filologické, 102 (1979), s. 8-11. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1979. Angličtina

Prof. Jindřich Čadík zemřel / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea - HM, 149 (1980), s. 82. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1980

Mohylové a knovízské kostrové "pohřby" v jámách ze severozápadních Čech / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 71, č. 2 (1980), s. 360-432. Autoři: Bouzek, Jan a Koutecký, Drahomír. Vydáno 1980

Profesor Jan Filip zemřel / Zdrojový dokument: Listy filologické, 104 (1981), s. 247. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1981

Knovízské kostrové pohřby v kamenných skříňkách / Zdrojový dokument: Varia archaeologica, [Sv.] 2 (1981), s. 123-126. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1981

Die Lausitzer reichprofilerte Nadel / Zdrojový dokument: Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte. Teil 1, s. 251-269. Autoři: Bouzek, Jan. Vokolek, Vít. Vydáno 1981

Die Anfänge der blechernen Schutzaffen im östlichen Mitteleuropa / Zdrojový dokument: Studien zur Bronzezeit, S. 21-38. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1981. Němčina

Mezinárodní edice Corpus vasorum antiquorum / Zdrojový dokument: Současné úkoly československé archeologie, S. 238. Autoři: Bouzek, Jan. Dufková, Marie. Vydáno 1981

První sezóna čs.- srilanských výkopů v Anuradhapuře / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 34, č. 6 (1982), s. 696-697. Autor: Bouzek, Jan. Břeň, Jiří. Charvát, Petr. Vydáno 1982

Relations between the Aegean and Europe during the Bronze Age : a methodical approach / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 34, č. 1 (1982), s. 56-62. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

K otázce využití etnografických paralel při studiu pohřebního ritu v archeologii / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 34, č. 2 (1982), s. 200-203. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Die Kessel der orientalisierenden Zeit. 2, Kesselprotomen und Stadtreifüsse / Zdrojový dokument: Bonner Jahrbücher des Rheinischen Landesmuseums In Bonn., Band 182 (1982), s. 619-620. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982. Němčina

Löwen und Mischwesen in der archaischen griechischen Kunst / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (19), s. 172. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Antike Gemmen im großmährischen Schmuck / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 105 (1982), s. 6-12. Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 1982. Němčina

Auilia Romana Moesia atque in Dacia / Zdrojový dokument: Eirene., [T.] 19 (1982), s. 146. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Climatic changes and central European prehistory / Zdrojový dokument: Climatic Change in European prehistory, S. 179-191. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982. Angličtina

Doba bronzová. Rozvoj řemesel a směny. Starší doba bronzová (M. Buchvaldek). Střední doba bronzová. Mladší a pozdní doba bronzová / Zdrojový dokument: Nástin evropského pravěku, S. 72-86. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Doba železná. Vrchol a rozpad prvobytných vztahů. Starší doba železná (období halštatské). Mladší doba železná (období laténské) / Zdrojový dokument: Nástin evropského pravěku, S. 87-102. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Fremde Zuwanderer im spätmykenischen Griechenland / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (19), s. 169-170. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1982

Das römische Bild der nördlich von Pannonien lebenden Barbaren in der Zeit Mark Aurels / Zdrojový dokument: Listy filologické, 103/3 (1983), s. 178-180. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1983

Some glimpses into Mycenaean religion / Zdrojový dokument: Concilium Eirene. 16/3, s. 109-114. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1983

Caucasus and Europe and the Cimmerian Problem / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze, 37 (1983), s. 177-232. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1983. Angličtina

Profesor Lubor Matouš zemřel / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 36, č. 5 (1984), s. 558. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1984

Die römischen Bronzen der Sammlung Nostitz / Zdrojový dokument: Alba Regia, 21 (1984), s. 78-81. Autor: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 1984. Němčina

Střední doba bronzová / Zdrojový dokument: Dějiny pravěké Evropy, s. 137-154. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985

K otázkám počátku doby železné ve střední Evropě / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 37, č. 1 (1985), s. 83-92. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985

Milavečské mohyly v jižních Čechách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 37, č. 3 (1985), s. 261-272. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985

Die Bauten auf der Akropolis von Závist und die mediterrane Welt / Zdrojový dokument: Listy filologické, 108 (1985), s. 68-69. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985. Němčina

The Birth of Greek Civilization / Zdrojový dokument: Eirene, [T.] 22 (1985), s. 129-130. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985

Doba železná / Zdrojový dokument: Dějiny pravěké Evropy, S. 155-183. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1985

Otázky poznání vojenství v archeologii / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 77, č. 1 (1986), s. 257-258. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1986

Macedonia and Thrace in the Early Iron Age / Zdrojový dokument: Ancient Macedonia, s. 123-132. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1986

Möglichkeiten der Erforschung der Gefolgschaft in der mitteleuropäischen Vor- und Frühgeschichte / Zdrojový dokument: Slovenská archeológia, 34/2 (1986), s. 293-297. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1986

The chronology of the local pottery and other finds and features uncovered in the SW sector of the Abhayagiri Vihara (Anuradhapura, Sri Lanka) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 38, č. 3 (1986), s. 241-262. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Břeň, Jiří. Charvát, Petr. Vydáno 1986. Angličtina

Význam mincí a jiných římských importů v barbarském prostředí / Zdrojový dokument: Slovenská numizmatika. 9, s. 191-198. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1986

Profesor Radislav Hošek pětadesátiletý / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 39, č. 3 (1987), s. 339-340. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Der Schöne Stil und die Antike / Zdrojový dokument: Listy filologické, 110 (1987), s. 129-132. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Some notes on the relations of the Thracian, Macedonian Iranian and Scythian arts in the fourth century B.C. / Zdrojový dokument: Eirene, 24 (1987), s. 67-93. Autor: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 1987. Angličtina

Jáma středobronzové mohylové kultury v Horních Počaplech, okr. Mělník / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 39, č. 1 (1987), s. 23-39. Autor: Bouzek, Jan. Sklenář, Karel. Vydáno 1987

Die "Lausitzer Wanderung" und die Südgrenze der Lausitzer Kultur in Böhmen / Zdrojový dokument: Urnenfelderkulturen Mitteleuropas, s. 181-187. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Les citoyens sur les vases athéniens / Zdrojový dokument: Eirene, [T. 24] (1987), s. 125-127. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Der Schöne Stil und die Antike / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 110, 1987, č. 3, s. 129-132. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Gli Etruschi e la Boemia / Zdrojový dokument: Studi etruschi. 53, Serie 3, s. 17-25. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1987

Doc. dr. Oldřich Pelikán, DrSc., zemřel / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 111, 1988, č. 3, s. 171-172. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1988

Bibliografie hlavních vědeckých prací doc. PhDr. O. Pelikána, DrSc. - dodatky (viz LF 96, 1973, str. 242-4) / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 111, 1988, č. 3, s. 173. Autor: Bouzek, Jan a Pardyová, Marie. Vydáno 1988

Bibliografie hlavních vědeckých prací doc. PhDr. O. Pelikána, DrSc.: dodatky / Zdrojový dokument: Listy filologické, 111 (1988), s. 173. Předmět: Pelikán, Oldřich 1913-1987. Autoři: Bouzek, Jan a Pardyová, Marie. Vydáno 1988

Climatic changes and the pattern of interaction in Bronze Age Europe / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 79, č. 2 (1988), s. 461-466. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1988

Die keltischen Oppida Böhmens und Mährens und die antike Welt / Zdrojový dokument: Listy filologické, 112 (1989), s. 129-132. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1989

Die Nachahmung einer attisch rotfigurigen Kylix aus Pilsen-Roudná / Zdrojový dokument: Germania, Roč. 67, č. 2 (1989), s. 463-476. Předmět: klasická archeologie, Řecko. Autor: Bašta, Jaroslav. Další autoři: Baštová, Dara a Bouzek, Jan. Vydáno 1989. Němčina

Die Ägäis, Anatolien und Mitteleuropa im 3. Jahrtausend vor u. Z. / Zdrojový dokument: Äneolithikum und die früheste Bronzezeit Landesmuseums für Vorgeschichte in Halle (C14 3000-2000 b. c.) in Mitteleuropa, S. 109-114. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1989. Němčina

Böhmen, Mähren und Österreich in der Urnenfelderzeit / Zdrojový dokument: Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien. Band 118/119, s. 219-227. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1989

Dr. Jiří Břeň šedesátiletý / Zdrojový dokument: Listy filologické, 112 (1989), s. 112-113. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1989

The Rogozen treasure and the art of the Triballoi / Zdrojový dokument: Eirene, 27 (1990), s. 81-91. Autor: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 1990. Angličtina

Samos II. Das Kastro Tigani. Die spätneolithische und chalkolithische Siedlung / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (27), s. 177. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1990

Studien zu alexandrinischer und grosgriechischer Toreutik frühhellenistischer Zeit / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (27), s. 180. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1990

"Třetí zóna" mezi Římem a barbarikem při noricko-pannonském limitu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 42, č. 1 (1990), s. 22-35. Autoři: Bouzek, Jan a Ondřejová, Iva. Vydáno 1990

Oprava údajů o autorství / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 114, č. 4 (1991), s. 282-283. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1991

Religious architecture in early and mediaeval Sri Lanka / Související jednotky: Religious architecture in early and mediaeval Sri Lanka: a study of the thupa, bodhimanda, uposathaghara and patimaghara. Zdrojový dokument: Antiquity, 65/246 (1991), s. 174. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1991

Lužické sídliště v Chabařovicích u Ústí nad Labem / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 82, č. 1 (1991), s. 94-165. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Koutecký, Drahomír a Kruta, Václav. Vydáno 1991

Corpus Sepulcorum Etruscorum. Hongie et Tschecoslovaquie. / Autoři: Bouzek, Jan. J.G.Szilagy. 1992

Oprava údajů o autorství / Zdrojový dokument: Archeologické fórum. 3, 1992, S. 32. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992

Prehistoric Glass in Bohemia / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 83, č. 1 (1992), s. 186-187. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992. Angličtina

Die tordierten Henkel der Urnenfelderzeit / Zdrojový dokument: Archäologie in Gebirgen, s. 83-84. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992

Das Kleinaspergle / Zdrojový dokument: Germania, [Jg.] 70, [no.] 1 (1992), s. 158-160. Související jednotky: Das Kleinaspergle: Studien zu einem Fürstengrabhügel der frühen Latenezeit bei Stuttgart. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992. Němčina

Archäologie in Georgien: von der Altsteinzeit zum Mittelalter / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 83, č. 2 (1992), s. 387. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992

Die Bronzegefäße in der Slowakei / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 83, č. 1 (1992), s. 181-182. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1992

Prof. Dr. Jiří Frel sedmdesátiletý / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 116, č. 2 (1993), s. 169-170. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

The shifts of the amber route / Zdrojový dokument: Amber in archaeology, s. 141-146. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Amber in archaeology / dokumenty z konferencí. Autoři: Beck, Curt W., Bouzek, Jan. Dreslerová, Dagmar. Vydáno Praha: Institute of Archaeology, 1993

Studien Urnenfelderkultur im Waldviertel (Niederösterreich) / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 84, č. 2 (1993), s. 160. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Gürtelbleche aus Urartu / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 84, č. 1 (1993), s. 163. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Jaroslav Tejral šedesátiletý (28. 8. 1993) / Zdrojový dokument: Listy filologické, 116/1 (1993), s. 53-54. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Josef Bartoš sedmdesátiletý (1. 7. 1993) / Zdrojový dokument: Listy filologické, 116/1 (1993), s. 45-46. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

L'Europe des origines, env. 6000-500 av. J.-C.] / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 84, č. 2 (1993), s. 159-160. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Climatic changes : new archaeological evidence from the Bohemian Karst and other areas / Zdrojový dokument: Antiquity, [Vol.] 67, [no.] 255 (1993), s. 386-393. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993. Angličtina

František Křížek zemřel (24. 4. 1993) / Zdrojový dokument: Listy filologické, 116/1 (1993), s. 48-50. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1993

Evangelium pravdy / Zdeněk Kratochvíl; předmluva Jan Bouzek. 1. vyd. Praha: Herrmann & synové, 1994

Drei Fragmente attischer Keramik aus Droužkovice in Nordwestböhmen / Zdrojový dokument: Germania, 72, 2 (1994), s. 581-586. Autoři: Bouzek, Jan. Smrž, Zdeněk. Vydáno 1994. Němčina

The distribution of Greek painted pottery in the Mediterranean and in the Black Sea region: a comparison / Zdrojový dokument: Oxford Journal of Archaeology, 13, 2 (1994), s. 241-243. Předmět: řecká malovaná keramika, Středomoří, Černomoří. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1994. Angličtina

Die neuen römischen und barbarischen Funde und Befunde in Südmähren und Niederösterreich: Historische Interpretationsmöglichkeiten / Zdrojový dokument: Markomannenkriege. Ursachen und Wirkungen, s. 173-178. Předmět: archeologické nálezy, markomanské války, Morava (Česko), Dolní Rakousy (Rakousko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1994. Němčina

Settlement, Economy and Cultural Change at the End of the European Iron Age / Související jednotky: Settlement, Economy and Cultural Change at the End of the European Iron Age : excavations at Kelheim in Bavaria 1987-1991. Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 86, č. 1 (1995), s. 162. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

MM III. Studien zum Stilwandel der minoischen Keramik: [recenze] / Zdrojový dokument: Germania, 73/1 (1995), s. 192-193. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995. Němčina

Urnenfelder aus dem Regensburger Raum / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 86, č. 1 (1995), s. 162. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

K diskusi o šňůrové keramice a nekeramických nádobách = Some notes to the discussion on non-ceramic vessels and on the Corded Ware / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 47, č. 2 (1995), s. 322-323. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

Triády, trojhranné oltáře a olověná kolečka = Triads, triangular altars, wheels / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 47, č. 2 (1995), s. 323-324. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

Zoja Benkovsky-Pivovarová / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 47, č. 4 (1995), s. 692-693. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

The Roots of the Urnfield Cultures and their Origin = Základy kultur popelnicových polí a jejich počátky / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 86, č. 2 (1995), s. 146-150. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995. Angličtina

The fortification of the Roman military station at Mušov near Mikulov / Zdrojový dokument: Archeologia, 45 (1994), s. 57-68. Předmět: římské tábory, opevnění, vojenské tábory, Mušov (Česko: zaniklá obec) Autor: Tejral, Jaroslav. Další autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 1995. Angličtina

Zpráva o činnosti odborné skupiny ČAS pro klasickou a římskoprovinciální archeologii v roce 1994 / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 48, (1995), s. 4. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1995

Odborná pracovní skupina pro klasickou a římskoprovinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 49 (1996), s. 3. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1996

Býčí skála und der Süden / Zdrojový dokument: Pravěk. Nová řada, Roč. 5 (1995), s. 57-66. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1996. Němčina

Greece and the Aegean Area and its Relationship with Continental Europe / Zdrojový dokument: Acta Archaeologica, 67, Suppl. 1 (1996), s. 175-181. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1996. Angličtina

Die Schwerter in Griechenland (ausserhalb der Peloponnes), Bulgarien und Albanien / Zdrojový dokument: Prähistorische Zeitschrift, Berlin, 72/2 (1997), s. 256-257. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1997

Doc. Dr. Slavomil Vencl, DrSc., šedesátiletý / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 49, č. 1 (1997), s. 166-167. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1997

Žízeň, mužský svaz, družinictví a pití bez obsluhy či s obsluhou = Drinking self and drinking while being served: "Männerbund" and "Gefolgschaft" systems / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 49, č. 2 (1997), s. 323-325. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1997

Odborná pracovní skupina pro klasickou a římskoprovinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 50 (1997), s. 3. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1997

Keltománie - odpověď na anketu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 2 (1998), s. 477-478. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

125 let Ústavu pro klasickou archeologii a antické sbírky Filozofické fakulty Karlovy univerzity / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 3 (1998), s. 696-697. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

Symposium "Pistiros a Thasos" / Předmět: konference, Pistiros, Thrákie (Řecko), Septemvri (Bulharsko). Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 4 (1998), s. 867-868. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

XV. mezinárodní kongres klasické archeologie / Předmět: klasická archeologie, kongresy, Amsterdam (Nizozemsko). Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 4 (1998), s. 868. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

Josef Bartoš / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 4 (1998), s. 887. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

Mieczyslaw Domaradzki zemřel / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 50, č. 4 (1998), s. 887. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1998

Dvě konference Ústavu pro klasickou archeologii FF UK / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 51, č. 1 (1999), s. 175-176. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 1999

Václav Kruta šedesátiletý / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 52, č. 1 (2000), s. 149. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000

Archeologie a humanitní vědy = Archaeology and the humanities / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 52, č. 3 (2000), s. 409-411. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000

Klimatische Entwicklung im Äneolithikum und in der Frühbronzezeit in Böhmen und Mähren = Klimatický vývoj v eneolitu a v rané době bronzové v Čechách a na Moravě - přehled stavu bádání / Zdrojový dokument: Sborník Miroslavu Buchvaldkovi, S. 33-37. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000. Němčina

Notes on the Early Imperial imports in Bohemia and Moravia: new and inherited objects / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze. Řada A, Historie, Roč. 54, č. 1-4 (2000), s. 11-14. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000. Angličtina

The protomae and busts of bronze vessels and utensils in the Mušov grave / Zdrojový dokument: Gentes, Reges und Rom: Auseinandersetzung - Anerkennung - Anpassung: Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag, S. 53-57. Předmět: doba římská, Mušov. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000. Angličtina

Versuch einer Rekonstruktion des Pantheons der Urnenfelderzeit = Próba rekonstrukcji panteonu okresu pól popielnicowych / Zdrojový dokument: Kultura symboliczna kregu pól popielnicowych epoki brazu i wczesnej epoki zelaza w Europie srodkowej, 345-354. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2000. Němčina

Sto let od narození Jaroslava Böhma (8. 3. 1901-6. 12. 1962) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 53, č. 1 (2001), s. 160-161. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001

K jubileu Drahomíra Kouteckého / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 53, č. 1 (2001), s. 161-162. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001

Bibliografie PhDr. Drahomíra Kouteckého za léta 1990-2000 / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 53, č. 1 (2001), s. 162-163. Autoři: Drašnarová, Milada. Bouzek, Jan. Vydáno 2001

Jan Filip a Jaroslav Böhm o koncepci doby bronzové a železné v Evropě / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 53, č. 4 (2001), s. 754-757. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001

Die Kunststilentwicklung während der Urnenfelder- und Hallstattzeit / Zdrojový dokument: Sztuka epoki brazu i wczesnej epoki zelaza w Europie srodkowej, S. 111-118. Předmět: doba bronzová, doba halštatská, výtvarné umění. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001, Němčina.

Bavorsko a jihozápadní Čechy v době popelnicových polí = South and West Bohemia and Bavaria - interrelations in the Urnfield period / Zdrojový dokument: Příspěvky z V. kolokvia Období popelnicových polí a doba halštatská, S. 19-44. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001

Růžena Vacková, Věda o slohu I; Vězeňské přednášky / Zdrojový dokument: Acta Universitatis Carolinae. Historia Universitatis Carolinae Pragensis, sv. 40, č. 1/2, 2000, R. 2001, s. 131-133. Recenze na: Vacková, Růžena: Věda o slohu: Díl 1. [studie] - Praha: Aula, 1993. Recenze na: Vacková, Růžena: Vězeňské přednášky [soubor přednášek] -- Praha: Archiv UK, 1999 - Úvod a edice Zdeněk Poustka. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2001

Die Bronzelekythos des Typus Talcott aus Hurbanovo und andere vorrömische mediterrane Bronzegefäße in der Slowakei / Zdrojový dokument: Anodos, 2 (2002), s. 53-57. Předmět: doba železná, bronzové nádoby, typologie (archeologie), kulturní vztahy, importy, Středozemní moře (oblast), Slovensko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Němčina

Pistiros 2001 : preliminary report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 6 (2002), s. 107-108. Autor: Boháč, Ladislav. Další autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2002. Angličtina

Přechod od doby popelnicových polí do halštatu : od štítarského stupně knovízské kultury do kultury bylanské v Čechách, a od kultury podolské do kultury horákovské na Moravě / Zdrojový dokument: Sborník Drahomíru Kouteckému, s. 37-45. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002

Příběh o Marobudovi a jeho říši / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 93, č. 1 (2002), s. 142-143. Předmět: Marobud, markomanský král, ca 35 př. Kr.- ca 38 po Kr. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002

Reflexe osobní a kolektivní identity v archeologických pramenech / Zdrojový dokument: Archeologie nenalézaného, S. 34-40. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002

Gräber der Hallstattzeit in Bayerisch-Schwaben / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 54, č. 4 (2002), s. 955-956. Předmět: chronologie, doba halštatská, pravěk, Bavorské Švábsko (Německo). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Němčina

Die grosse Lanx von Stráže bei Piešťany und der Klientenstaat von Quaden / Zdrojový dokument: Zwischen Rom und dem Barbaricum, s. 225-228. Předmět: Kvádové, mísy, nálezy, Římané, římské nálezy, Stráže (Piešťany: Slovensko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Němčina

Ibérie caucasienne - un art périphérique d'orient / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze. Řada A, Historie, Roč. 56, č. 1-4 (2002), s. 171-174. Předmět: keramika, předměty, umění. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Francouzština

K depotům v Českém středohoří = Ad hoards in the České středohoří Mts. / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 54, č. 4 (2002), s. 811-812. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002

Die keltische Kunst und der Osten = Laténské umění a vztahy k východu / Zdrojový dokument: Fernkontakte in der Eisenzeit, s. 102-109. Předmět: Thrákové, keltské umění, mincovnictví, Orient. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Němčina

La koiné des styles orientalisants en Europe / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, [Sv.] 6 (2002), s. 5-12. Předmět: Dákové, Keltové, šperky, Evropa. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Francouzština

Czech excavations in Beyrut, Martyrs' Square (Bey 069, sondage A). : addenda to Part 1 / Part 2, Architecture, Survey of layers and deposit: Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 6 (2002), s. 41-105. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Hayerová, Alice Maříková. Kubková,

Jana. Trefný, Martin. Titz, Pavel. Předmět archeologické výzkumy, Bejrút (Libanon). Vydáno 2002. Angličtina

Defensible sites in Crete c. 1200-800 B. C.: LM III B/C through Early Geometric / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 93, č. 2 (2002), s. 296. Předmět: nálezy, archeologie, doba bronzová, doba železná, Kréta (starověká). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Angličtina

Výroba a sídla v době laténské: projekt Loděnice: s příspěvky E. Neustupného, M. Malkovského, B. Žákové a P. Valterové / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 93, č. 1 (2002), s. 141-142. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Angličtina

Deux notes pour faire un pont / Zdrojový dokument: Sborník Národního muzea v Praze. Řada A, Historie, Roč. 56, č. 1-4 (2002), s. 155-156. Předmět: Keltové, umění. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2002. Francouzština

Mittleres und unteres Flussgebiet der Otava: Jung- und Spätbronzezeit in Südböhmen / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 55, č. 3 (2003), s. 675-676. Předmět: archeologie, historie, řeka Otava. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003

Pistiros 2002 : the excavation report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7 (2003), s. 78-80. Hlavní autor: Boháč, Ladislav. Další autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2003. Angličtina

La prospection préliminaire du site La Boriette et autres sites près du village d'Escales / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7, s. 169-172. Autoři: Bouzek, Jan. Boháč, Ladislav. Vydáno 2003. Francouzština

A survey of diagnostic examples of Attic Black-Glazed and Red-Figured fragments from Adžijska Vodenica II, Oikoi A and B / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7 (2003), s. 71-77. Předmět: keramika, nádoby, Adžijska Vodenica. Autor: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2003. Angličtina

A survey of unglazed and plain pottery from Adžijska Vodenica II, Oikos B / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7, s. 5-70. Předmět: keramika, keramika neglazovaná, nádoby, Adžijska Vodenica. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003. Angličtina

The tombs of Assyrian queens from Nimrud and the beginnings of Scythian art / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7, s. 125-137. Předmět: Skytové, asyrská říše, hrobky, umění, Asýrie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003. Angličtina

Lužická kultura na Opavsku a její vztah k lokalitám v polském Horním Slezsku: = The Lausitz culture in Czech Silesia: its relation to sites in Polish Upper Silesia / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 55, č. 2 (2003), s. 272-284. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003

Maihac et le Premier Age du Fer en europe Occidentale : hommages a Odette et Jean Taffanel / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 55, č. 3 (2003), s. 676-677.

Předmět: doba bronzová, doba železná, Francie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003. Angličtina

Attic art of 5th and 4th century BC and the art of the Cimmerian Bosphorus / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 7 (2003), s. 138-153. Předmět: antika, architektura, předměty, průliv Bospor. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2003. Angličtina

Osídlení a kultura jižních Čech v mladé a pozdní době bronzové / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 56, č. 1 (2004), s. 88-91. Autor: Bouzek, Jan. Verf. Vydáno 2004

Pistiros 2003 : report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 8 (2004), s. 153-155. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2004. Angličtina

Příspěvky k době halštatské v severozápadních Čechách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 56, č. 3 (2004), s. 725. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004

Die Rapiere des Karpetenbeckens und die Gussform von Spišský Štvrtok / Zdrojový dokument: Einflüsse und Kontakte alteuropäischer Kulturen, s. 279-284. Předmět: dýky, rapíry, Karpatská kotlina, Spišský Štvrtok (Slovensko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004. Němčina

Těšetice-Kyjovice VI. Horákovská kultura v těšetickém mikroregionu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 56, č. 3 (2004), s. 721-722. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004

Thracian order / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 8 (2004), s. 121-152. Předmět: Thrákové, pohřbívání. Autoři: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 2004. Angličtina

International weight units and the coming of the Age of Iron in Europe / Zdrojový dokument: From megaliths to metal, s. 215-221. Předmět: doba železná, jednotky měření, měření, Evropa. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004. Angličtina

Der Klientstaat der Quaden / Zdrojový dokument: Zentrum und Peripherie, S. 125-130. Předmět: Kvádové, barbarikum, Barbaři, Římané. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004. Němčina

Nadregionální systém váhových jednotek doby bronzové a přechod k lokálním systémům na počátku doby železné / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 56, č. 2 (2004), s. 297-309. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004

Die anderen wichtigsten Entdeckungen (ausserhalb der kretisch-mykenischen Kunst) des letzten Viertels des 19. Jahrhundert und ihre Rezeption / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 8 (2004), s. 20-21. Předmět: antické památky, nálezy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004. Němčina

Architecture and decorative arts : classical tradition in the Danubian Empire around 1900 / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, 8 (2004), s. 33-36. Předmět: tradice, dekorativní umění, architektura 19. a 20. stol. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004. Angličtina

Měrné systémy a myšlenkový svět v mladé době bronzové a v rané době železné / Zdrojový dokument: Popelnicová pole a doba halštatská. Supplementum, 1 (2004), s. 43-52. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004

Evropský kontext rané a střední doby bronzové v jižních Čechách / Zdrojový dokument: Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Roč. 17 (2004), s. 65-70. Předmět: depoty, doba bronzová raná, doba bronzová střední, metalurgie, jižní Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2004

Thracians and their neighbours : their destiny, art and heritage / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 9 (2005), s. 2-268. Předmět: Thrákové, doba bronzová, železná a římská, Thrákie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Angličtina

Pistiros 2004 : report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 9 (2005), s. 270-272. Předmět: archeologické výzkumy, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2005. Angličtina

Der Dreifuss von Stráže und andere Keimelia in reichen Gräbern der Römerzeit in der Slowakei und in Mähren / Zdrojový dokument: Východoslovenský pravek, [Zv.] 7 (2005), s. 17-22. Předmět: doba římská, Germáni, hrobové nálezy, bronzové nádoby, figurální plastiky, Stráže (Slovensko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Němčina

The Central European Celts, Bulgaria and the destructions of Pistiros / Zdrojový dokument: Východoslovenský pravek, [Zv.] 7 (2005), s. 186-188. Předmět: Keltové, antická města, vojenský útok, bojovníci, hroby, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autor: Bouzek, Jan. Doba laténská v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Vydáno 2005. Angličtina

Die klimatische Entwicklung während der Urnenfelderzeit und die Besiedlung Süd und Südwestböhmens / Zdrojový dokument: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, S. 189-200. Předmět: kultury popelnicových polí, doba bronzová, doba halštatská, klimatické změny, osídlování, jižní a jihozápadní Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Němčina

Gräberfelder aus der Lausitzer Kultur in Ostböhmen - Pohřebiště lužické kultury ve východních Čechách I-II / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 56, č. 4 (2004), s. 933. Recenze na: Vokolek, Vít: Gräberfelder aus der Lausitzer Kultur in Ostböhmen = Pohřebiště lužické kultury ve východních Čechách. 1-2 - Praha: 2003. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Klimatické změny ve středoevropském pravěku / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 493-528. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Das germanische Königsgrab von Mušov in Mähren. Recenze / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 640-641. Předmět: Germáni, archeologické lokality, hroby, zaniklá obec Mušov. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Němčina

Les épées du début de La Tène en Bohême / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 643-644. Recenze na: Sankot, Pavel: Les épées du début de La Tène

en Bohême / Pavel Sankot - Praha: 2003. Předmět: hroby, laténské období, meče, spony, zbraně, Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Vzpomínka na profesora Radislava Hoška : (11. březen 1922 - 27. duben 2005) / Zdrojový dokument: Listy filologické, Roč. 128, 2005, č. 3/4, s. 381-384. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Urbanisation in Thrace / Zdrojový dokument: Culture of Thracians and their neighbours, s. 1-7. Předmět: Thrákové, urbanizace. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Angličtina

Vzpomínka na profesora Radislava Hoška (11. 3. 1922-27. 4. 2005) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 2 (2005), s. 410-411. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Die Höhensiedlungen der Hallstatt- und Latènezeit in Westböhmen / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 2 (2005), s. 436-437. Recenze na: Chytráček, Miloslav: Die Höhensiedlungen der Hallstatt- und Latènezeit in Westböhmen / Miloslav Chytráček, Milan Metlička - Praha: 2004. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

Bylany u Českého Brodu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 2 (2005), s. 439. Recenze na: Koutecký, Drahomír: Bylany u Českého Brodu / Drahomír Koutecký - Praha: 2003. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005

A handle of greek bronze hydria in the National Museum in Prague / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 41 (2005), s. 53-68. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Angličtina

New studies in Black Sea archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 41 (2005), s. 250-262. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Angličtina

Jan Bouzek - bibliography 1996-2004 (cf. Eirene 31, 1995, pp. 167-183) / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 41 (2005), s. 263-271. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Angličtina

Böhmen und Bayern in der Urnenfelderzeit / Zdrojový dokument: Germania, Roč. 83, č. 2 (2005), s. 215-256. Předmět: dálkové kontakty, hroby, osídlení, poklady, popelnicová pohřebiště, Čechy, Bavorsko (Německo). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2005. Němčina

Dvě mramorové sochy v Praze: Nemesis a dívka s kůtky / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 10 (2006), s. 137-143. Předmět: antické sochařství, kopie uměleckých děl, Nemesis (řecká bohyně), astragaly, terakota. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006

Pistiros 2005: report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 10 (2006), s. 164-166. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2006. Angličtina

Social structure in Central Thrace, 6th - 3rd century B. C. / Zdrojový dokument: The society of the living - the community of the dead (from Neolithic to the Christian era) : proceedings of the 7th International Colloquium of Funerary Archaeology / Sabin Adrian Luca, Valeriu Sîrbu (eds.), S. 89-114. Předmět:

Thrákové, Řekové, antická města, hrobky, nápisy, Thrákie. Autor: Bouzek, Jan Další autoři: Domaradska, Lidija. International Colloquium of Funerary Archaeology. Vydáno 2006. Angličtina

Dauerhafte und kurzlebige Siedlungen in den Randgebieten der Siedlungsareale : zur Frage der Hiaten in der Bronze- und Urnenfelderzeit / Zdrojový dokument: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, S. 47-49. Autor: Bouzek, Jan. Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen. Vydáno 2006. Němčina

Cimmerians, Scythians, Thracians and central Europe / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 42 (2006), s. 22-42. Předmět: bronzové figurky, dýky, keramika, sečné zbraně. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006. Angličtina

Pistiros and Celts / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 42 (2006), s. 124-129. Předmět: Keltové, mince, numismatika. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006. Angličtina

K diskusi o klimatických změnách / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 57, č. 4 (2005), s. 795-797. Předmět: archeologie, environmentální změny, klimatické změny, osídlení. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006

Kde leží hranice mezi lužickými skupinami východních a severozápadních Čech a kde hranice sknovízskou kulturou? / Zdrojový dokument: Vita archaeologica : sborník Víta Vokolka, S. 49-54. Předmět: keramika, knovízská kultura, lužická kultura. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006

Poznámky k článku Evžena Neustupného "Vysokoškolská archeologie" / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 58, č. 1 (2006), s. 151-153. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006

Velký dům v Lovčičkách a počátky řecké chrámové architektury / Zdrojový dokument: Pravěk. Nová řada, Roč. 14 (2004), s. 163-178. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2006

La destruction de Pistiros, les Thraces et les Celtes en Bulgarie / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 11 (2007), s. 76-82. Předmět: antická města, Thrákové, Keltové, mince, keramika, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Francouzština

Pistiros 2006: report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 11 (2007), s. 155-156. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2007. Angličtina

Gift of Cypriot antiquities by the Republic of Cyprus to the Institute for Classical Archaeology, Charles University / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 11 (2007), s. 160-161. Předmět: Univerzita Karlova. > Ústav pro klasickou archeologii, klasická archeologie, pravěká a starověká keramika, archeologické sbírky, dary, Kypr. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

Vikletice: kompletně prozkoumaná štítarská osada v oblasti Nechranické přehrady / Zdrojový dokument: Doba popelnicových polí a doba halštatská : příspěvky z IX.

konference, Bučovice 3.- 6. 10. 2006 = Die Urnenfelderzeit und die Hallstattzeit : Beiträge aus IX. Konferenz, Bučovice 3.- 6. 10. 2006 / Milan Salaš, Klára Šabatová (eds.), S. 67-74. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Koutecký, Drahomír. Doba popelnicových polí a doba halštatská. Vydáno 2007

Dětské oběti v tradicích a mytologiích a dětské kostry v jamách v době bronzové a halštatské / Zdrojový dokument: Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akademie vied, Č. 42 (2007), s. 11-15. Autor: Bouzek, Jan. Pohřeb/nepohřeb dítěte v archeologických a jiných pramenech. Vydáno 2007

František Vildomec 1878 - 1975, Vědomil Vildomec, 1921 - 1998 / Zdrojový dokument: Pravěk. Nová řada, Roč. 15 (2005), s. 520-521. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007

Tradition of ethnic identity in the funeral rites during the history of the Roman empire: the case of Thrace / Zdrojový dokument: Funerary practices in Europe, before and after the Roman conquest (3rd century BC-3rd century AD) : proceedings of the 8th International Colloquium of Funerary Archaeology / Valeriu Sîrbu, Sabin Adrian Luca (eds.), S. 43-48. Předmět: Thrákové, Římané, pohřební zvyky, nápisy, kosterní pozůstatky živočichů, Thrákie. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. International Colloquium of Funerary Archaeology. Vydáno 2007. Angličtina

† Jiří Frel / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 59, č. 1 (2007), s. 157. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007

Preface to the second volume of the acts of the IIIrd International Congress of Black Sea Studies / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 43 (2007), s. 7-8. Předmět: mezinárodní kongresy, Černé moře. Předmět: mezinárodní kongresy, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

New studies in Black Sea archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 43 (2007), s. 203-214. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

Jiří Frel † / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 43 (2007), s. 215-223. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

Local Responses to Colonisation in the Iron Age Mediterranean / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 43 (2007), s. 224. Recenze na: Hodos, Tamar: Local responses to colonisation in the Iron Age Mediterranean / Tamar Hodos [monografie] - London: Routledge, 2006. Předmět: kolonizace, Řekové, kulturní vlivy (řecké), Středozemní moře (oblast). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

Hellenistic Pottery: The Plain Wares / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 43 (2007), s. 240-241. Recenze na: Hodos, Tamar: Local responses to colonisation in the Iron Age Mediterranean / Tamar Hodos [monografie] - London: Routledge, 2006. Předmět: helénismus, starověká keramika, hrnčířství, Athény (Řecko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2007. Angličtina

Götter und Göttinnen : welche sind Unterschiede nach Geschlecht in den Opferungen, besonders in Mitteleuropa? / Zdrojový dokument: Anodos, 6-7 (2006-2007), s. 93-102.

Předmět: bohové, votivní dary, kovy, šperky, depoty, Evropa střední. Autor: Bouzek, Jan. Ondřejová, Iva. Vydáno 2008. Němčina

Beirut, Martyrs' Square, Bey 069, Sondage A, IIIrd part of the excavations report / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 5-79. Předmět: klasická archeologie, antická města, starověká keramika, antické lampy, antická architektura, Bejrút (Libanon). Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2008. Angličtina

Three items from the collections of the Institute of Classical Archaeology, Charles University / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 80-89. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Francouzština, Němčina, Angličtina

Pistiros : 2007 report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 94-97. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Musil, Jiří. Trefný, Martin. Vydáno 2008. Angličtina

Hrozný's excavations, 1924 and visit of the site in 2008: Sheikh Sa'ad: a preliminary report on the project of publication of Hrozný's digs / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 98-100. Předmět: Hrozný, Bedřich 1879-1952, klasická archeologie, římská antická architektura, antické chrámy, archeologické výzkumy, dějiny archeologie, Sýrie. Vydáno 2008. Angličtina

Bericht über das Symposium "Zeit-Brücken: Art Déco, Kubismus, Neoklassizismus und Antike" in Prag 2008 / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 101-102. Předmět: architektura, art déco, kubismus, neoklasicismus (architektura), antika. Autor: Blakolmer, Fritz. Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Němčina

Other activities of the Institute for Classical Archaeology, Charles University / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 12 (2008), s. 117-119. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Jungbronzezeitliche Hortfunde in Böhmen; Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku; Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen / Zdrojový dokument: Praehistorische Zeitschrift, Bd. 83, Heft 2 (2008), s. 258-262. Recenze na: Kytlicová, Olga: Jungbronzezeitliche Hortfunde in Böhmen / Olga Kytlicová [monografie] - Stuttgart: Franz Steiner, 2007. Recenze na: Salaš, Milan: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. 1, 2 / Milan Salaš [monografie] - Brno: Moravské zemské muzeum, 2005. Recenze na: Moucha, Václav: Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen / Václav Moucha [monografie] - Prag: Archäologisches Institut der Akademie der Tschechischen Republik, 2007. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Němčina

K čemu byly depoty? / Zdrojový dokument: Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 2003-2007 : sborník k životnímu jubileu Zdeňka Smrže / Eva Černá, Jana Kuljavceva Hlavová (eds.), S. 89-94. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008

Zemřel prof. Curt W. Beck / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 60, č. 2 (2008), s. 347. Předmět: Beck, Curt W. 1927-2008, archeologie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008

Dvě magické gemy / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 60, č. 1 (2008), s. 146-148. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008

Náboženství pravěkých Evropanů / Zdrojový dokument: Památky archeologické, Roč. 99 (2008), s. 327-328. Recenze na: Podborský, Vladimír: Náboženství starých Evropanů / Vladimír Podborský [monografie] - Brno: Ústav archeologie a muzeologie, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2006. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008

Preface to papers by Jiří Frel (†) / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 5-6. Předmět: Frel, Jiří 1923-2006, klasická archeologie, antické umění. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

New studies in Black Sea and Balkan archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 197-213. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

† J. Nicolas Coldstream; † Paul Åström; † Iris Lewitová / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 214-215. Předmět: Coldstream, J. Nicolas 1927-2008, Åström, Paul 1929-2008, Lewitová, Iris 1916-2008, osobnosti, klasická archeologie, archeologové, překladatelky. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Achaemenid Culture and Local Traditions in Anatolia, Southern Caucasus and Iran: New Discoveries / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 216. Recenze na: Achaemenid culture and local traditions in Anatolia, Southern Caucasus and Iran: new discoveries / Askold Ivantchik, Vachtang Licheli (eds.) [sborník] -- Leiden: Brill, 2007. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Ancient West & East, 3-6 / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 217-219. Recenze na: Ancient West & East. 3, 4, 5,6 (2007) [seriál] - 1783-8363. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Greek Colonisation. An Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas, vol. I / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 219. Recenze na: Greek colonisation: an account of Greek colonies and other settlements overseas. Vol. I / Gocha R. Tsetskhladze (ed.) [monografie] - Leiden: Brill, 2006. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Terrakotten aus Demetrias / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 220. Recenze na: Hornung-Bertemes, Karin: Terrakotten aus Demetrias / Karin Hornung-Bertemes [monografie] - Würzburg: Ergon, 2007. Předmět: terakota, keramické figurky, typologie (archeologie), Demetrias (Řecko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Němčina

Kenchreai, Eastern Port of Corinth VI: Ivory, Bone and Related Wood Finds / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 220-221. Recenze na: Kenchreai, eastern port of Corinth. VI, Ivory, bone and related wood finds / Wilma Olch Stern, Danae Hadjilazaro Thimme [monografie] - Leiden: Brill, 2007. Předmět: antika, dekorace, nábytek, Kenchreai (Řecko). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Roman Villas in Central Italy. A Social and Economic History / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 44 (2008), s. 228-229. Recenze na: Marzano, Analisa: Roman villas in Central Italy: a social and economic history / Analisa Marzano [monografie] - Leiden: Brill, 2007. Předmět:

římské vily, sociální dějiny, hospodářské dějiny, Itálie střední. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2008. Angličtina

Horská sídliště v Krušných horách / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 13, č. 1 (2009), s. 213-282. Předmět: pozdní doba bronzová, štítarská kultura, sídliště (archeologie), sídlištní objekty, keramika. Autoři: Koutecký, Drahomír. Bouzek, Jan. Vydáno 2009

Poznámky na okraj dvou článků v předchozím ročníku Archeologie ve středních Čechách: Michal Kostka: "Omyl v Čakovicích aneb Další falešná svatyně" (ASČ 12, 297-308): Karla Motyková: "Akropole keltského hradiště Závist 19 let po ukončení archeologického výzkumu. Komentář spoluautorky výzkumu" (ASČ 12, 493-508) / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 13, č. 1 (2009), s. 522-524. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009

Akropole na hradišti Závist v 6.- 4. stol. př. Kr. / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 61, č. 1 (2009), s. 159-160. Recenze na: Drda, Petr: Akropole na hradišti Závist v 6.- 4. stol. př. Kr. / Petr Drda, Alena Rybová [monografie] - Praha, 2008. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/2009_1-male.pdf. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009

Shells as symbols and witnesses of far-reaching contacts in prehistory and late antiquity / Zdrojový dokument: My things changed things: social development and cultural exchange in prehistory, antiquity, and the middle ages / Petra Maříková Vlčková, Jana Mynářová, Martin Tomášek (eds.), S. 160-166. Předmět: lastury, dálkový obchod, pravěk, raný středověk. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009. Angličtina

Marobudus - Marbod: über die Handlungsmöglichkeiten eines Königs um die Zeitenwende / Zdrojový dokument: Mitteleuropa zur Zeit Marbods : Tagung Roztoky u Křivoklátu 4. - 8. 12. 2006 : Anlässlich des 2000jährigen Jubiläums des römischen Feldzuges gegen Marbod: 19. Internationales Symposium Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum / Vladimír Salač, Jan Bemmann (Hrsg.), S. 75-79. Předmět: Marobud, markomanský král, ca 35 př. Kr.- ca 38 po Kr., Keltové, Markomani, Germáni, Římané, vzájemné vztahy, Evropa střední. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2009. Němčina

Poznámky k náboženství doby bronzové po nález z Nebry a Bernstorfu / Zdrojový dokument: Pravěk. Nová řada, Roč. 18 (2008), s. 375-395. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009

The history of Macedonian bronzes / Zdrojový dokument: Otkrivaněto i proučivaněto na Makedonija vo evropskata nauka do formiraněto na makedonskite državni institucii : materijali od međunarodniot naučen sobir održan na 29 i 30 oktombri 2007 godina vo Skopje po povod 40-godišninata od osnovaněto na MANU = Discovering and exploring Macedonia in European science until the establishment of Macedonian state institutions : papers of an international scientific meeting held on 29th and 30th October 2007 in Skopje on the occasion of the 40th anniversary of foundation of the Macedonian Academy of Sciences and Arts, S. 107-122. Autor: Bouzek, Jan a Otkrivaněto i proučivaněto na Makedonija vo evropskata nauka do formiraněto na makedonskite državni institucii. Vydáno 2009. Angličtina

Two magical gems / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 45, [no.] 1-2 (2009), s. 141-146. Předmět: antika, gemy, magie, ikonografie, nápisy, Staré Město (Uherské Hradiště, Česko). Autoři: Bouzek, Jan. Dostálová, Růžena. Hošek, Radislav. Ondřejová, Iva. Vydáno 2009. Angličtina

Pistiros: facts and opinions / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 45, [no.] 1-2 (2009), s. 147-154. Předmět: antická města, obchodní města, Řekové, Thrákové, nápisy, Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2009 Angličtina

New studies in Black Sea and Balkan archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 45, [no.] 1-2 (2009), s. 165-175. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009. Angličtina

Kerameikos, Ergebnisse der Ausgrabungen XVIII. Die submykenische Nekropole: Neufunde und Neubewertung / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 45, [no.] 1-2 (2009), s. 176. Recenze na: Ruppenstein, Florian: Kerameikos: Ergebnisse der Ausgrabungen. XVIII, Die submykenische Nekropole: Neufunde und Neubewertung / Florian Ruppenstein [monografie] - München: Hirmer, 2007. Předmět: klasická archeologie, mykénská kultura, pohřebiště. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2009. Angličtina

Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 62, č. 2 (2010), s. 377-379. Recenze na: Chvojka, Ondřej: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové / Ondřej Chvojka [monografie] - Brno: Masarykova universita, 2009. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010 Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2010-02.pdf.

Migrations: their character and interpretative possibilities concerning the Bronze Age / Zdrojový dokument: Migration in Bronze and Early Iron Age Europe / Karol Dziegielewski, Marcin S. Przybyła, Anna Gawlik (eds.), S. 37-45. Předmět: doba bronzová, migrace, obyvatelstva, kolonizace, barbarství, historické paralely, Egejské moře (oblast), Evropa střední. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Classical gems in Czech medieval hoards / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 14 (2010), s. 3-15. Předmět: Pražský hrad, klasická archeologie, gemy, středověk, poklady, Velkomoravská říše. Autoři: Ondřejová, Iva. Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Classical gems on the reliquary of St. Mauritius / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 14 (2010), s. 16-32. Předmět: Bečov (hrad a zámek), relikviář sv. Maura, klasická archeologie, gemy, středověk. Autoři: Ondřejová, Iva. Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Pistiros 2009 : report of the Czech team / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 14 (2010), s. 52-55. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2010. Angličtina

Precolonisation in the Black Sea / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 14 (2010), s. 91-94. Předmět: kolonizace, Řekové, starověká keramika, kulturní vlivy, obchodní kontakty, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

The eastern Amber Route between the Baltic and the Black Sea in ancient times / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 14 (2010), s. 95-101. Předmět: jantar, říční doprava, pozemní doprava, doba bronzová, stěhování národů, Jantarová stezka (obchodní stezka), Baltské moře, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Institute for Classical Archaeology, Charles University: 2009 report / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 14 (2010), s. 102-104. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

The water management system of Pistiros / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 17-23. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

The Southern House: the last phases and notes on the earlier situation / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 24-41. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2010. Angličtina

Catalogue of pottery finds from the Southern House / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 42-185. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2010. Angličtina

A note on Greek pottery from the Southern House / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 186-190. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Hand-made Kitchen Ware and its Greek models / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 191. Předmět: klasická archeologie, antická města, starověká keramika, typologie (archeologie), Thrákové, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Building materials / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 192. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2010 Angličtina

Grey Ware / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 193-204. Předmět: klasická archeologie, antická města, starověká keramika, typologie archeologie, Thrákové, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Domaradzki, Mieczysław Marian. Domaradzka, Lidija. Vydáno 2010 Angličtina

Bronze lion appliqué / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 221-222. Předmět: klasická archeologie, antická města, předměty z bronzu, zoomorfí předměty, mince. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Fibulae and other bronze objects / Zdrojový dokument: *Pistiros IV: excavations and studies* / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 223-225. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzki, Mieczysław Marian. Vydáno 2010 Angličtina

An attempt of interpretation of the area of the E-W street, and the two houses with colonnades along it / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 226-227. Předmět: klasická archeologie, antická města, urbanismus, domy, obchod archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

The probable use of the area at the Eastern Gate and the adjoining E-W street / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 228-229. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Graves at Pistiros and its vicinity contemporary with the emporion / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 230-232. Autoři: Bouzek, Jan a Domaradzka, Lidija. Vydáno 2010. Angličtina

Dionysus at Pistiros / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 233-234. Předmět: Dionýsos (řecký bůh), klasická archeologie, antická města, starověká keramika, pečeti, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Vydáno 2010. Angličtina

What was the proper function of the fortified settlement at Adžijska Vodenica? Why to call it Emporion Pistiros? / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 235-240. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Vydáno 2010. Angličtina

Addenda / Zdrojový dokument: Pistiros IV: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Zofia H. Archibald (eds.), S. 246. Předmět: klasická archeologie, starověká keramika, amfory, textilní výroba, závaží, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Garlan, Yvon. Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Francouzština, Angličtina

Phoenicians and Central Europe / Zdrojový dokument: Rola głównych centrów kulturowych w kształtowaniu oblicza kulturowego Europy Środkowej we wczesnych okresach epoki żelaza = Rolle der wichtigen Kulturzentren in der Gestaltung des Kulturbildes Mitteleuropas in den frühen Perioden der Eisenzeit / Bogusław Gediga, Wojciech Piotrowski (eds.), S. 27-40. Předmět: Féničané, Keltové, sklo, korálky, obchod, Evropa střední. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

The Neolithic mind / Zdrojový dokument: Panta rhei: studies on the chronology and cultural development of South-Eastern and Central Europe in earlier prehistory presented to Juraj Pavúk on the occasion of his 75th birthday / J. Šuteková ... [et al.] (eds.), S. 577-580. Předmět: neolit, mysl, zemědělství, chov domácích zvířat, architektura. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Fachwerk in der Frühen Eisenzeit? / Zdrojový dokument: Fines Transire, Jahrg. 19 (2010), s. 229-232. Předmět: doba železná, pravěká obydlí. Autor: Bouzek, Jan. Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen/Oberösterreich. Vydáno 2010. Němčina

The beginnings of the La Tène art in Bohemia and the East / Zdrojový dokument: Iron Age communities in the Carpathian Basin: proceedings of the international colloquium from Târgu Mureș, 9-11 October 2009 / Berecki Sándor (ed.), S. 107-114. Předmět: Skytové, hradiště, šlechta, keltské umění, kulturní vlivy, Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Co asi znamenají pohřby na sídlištích? / Zdrojový dokument: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích / Radomír Tichý, Ondřej Štulc (eds.), S. 3-6. Autor: Bouzek, Jan. Iron Age communities in the Carpathian Basin 1935. Vydáno 2010

Pistiros and inland emporia in the Balkans : Greeks, Thracians, and their neighbours / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 46, [no.] 1-2 (2010), s. 157-160. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2010. Angličtina

A brief history of the Czech mission at Vetren - Pistiros / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 46, [no.] 1-2 (2010), s. 161-162. Předmět: antická města, městské brány, výzkumné expedice. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Roman pottery: Fine ware imports / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 46, [no.] 1-2 (2010), s. 262. Recenze na: Hayes, John W.: Roman pottery: fine ware imports / John W. Hayes [monografie] - Princeton, 2008. Předmět: římská keramika, terra sigillata, kategorizace a klasifikace. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Image et religion dans l'Antiquité gréco-romaine / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 46, [no.] 1-2 (2010), s. 263. Recenze na: Image et religion dans l'Antiquité gréco-romaine: actes du colloque à Rome, 11-13 décembre 2003, organisé par Écoles françaises de Rome et d'Athènes / Silvia Estienne... [et al.] (eds.) [monografie] - Naples, 2008. Předmět: ikonografie, antická náboženství, řecké, etruské, římské náboženství. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Angličtina

Dva neznámé nálezy knovízské kultury z Benešovska / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 14, č. 1 (2010), s. 259-262. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010

Odborná pracovní skupina pro klasickou a římsko-provinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 77 (2010), s. 3. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2010. Vlastník záznamu: Archeologický ústav Praha

Versuch einer Deutung neuer Verbreitungskarten am Beispiel der Urnenfelderzeit in Süd- und Südwestböhmen / Zdrojový dokument: Fines Transire, Jahrg. 20 (2011), s. 315-322. Předmět: doba bronzová, kultury popelnicových polí, archeologické datování, archeologické mapy, osídlování, jižní Čechy, jihozápadní Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen/Oberösterreich. Vydáno 2011. Němčina

Česká archeologie na rozcestí / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 62, č. 4 (2010), s. 712-714. Autoři: Bouzek, Jan. Gojda, Martin. Klápště, Jan. Macháček, Jiří. Měřínský, Zdeněk. Podborský, Vladimír. Vařeka, Pavel. Vydáno 2011. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2010_4_mr.pdf.

Několik poznámek o starších výzkumech v pražské kotlině a o jižní hranici pražské sídelní zóny / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 15, č. 1 (2011), s. 255-258. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011

The iconography of the Dark Age : from LH III C to Geometric : continuity and changes / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 15, no. 2 (2011), s. 55-76. Předmět: mykénská kultura, geometrické umění, starověká keramika, figurální plastiky, ikonografie, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

Adieu, Museum of Classical Sculpture and Architecture at Litomyšl! / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 15, no. 2 (2011), s. 77-78. Předmět: Muzeum antického sochařství a architektury Litomyšl, dějiny muzeí. Autoři: Bouzek, Jan. Vacinová, Lenka. Vydáno 2011. Angličtina

Other activities of the Institute for Classical Archaeology, Charles University, in 2010 / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 15, no. 2 (2011), s. 79-81. Předmět: Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii, klasická archeologie, konference, publikace, vysokoškolské kvalifikační práce, přednášky. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy - Bronze Age Settlement at Kněževs near Prague / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 63, č. 4 (2011), s. 725-727. Recenze na: Smejtek, Lubor: Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy = Bronze Age settlement at Kněževs near Prague / Lubor Smejtek ; s příspěvky P. Kubálka ... [et al.] [monografie] - Praha: Ústav archeologické památkové péče středních Čech, 2007, 2011. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR4_2011_lr.pdf.

Křepeňice a periferní krátkodobá osídlení v době popelnicových polí / Zdrojový dokument: Doba popelnicových polí a doba halštatská : příspěvky z XI. konference, Příbram 7.- 10. 9. 2010 / Rastislav Korený (ed.), S. 15-24. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Vokolek, Vít. Doba popelnicových polí a doba halštatská. Vydáno 2011

Neolitická dřevěná architektura: objev středoevropského lidstva? / Zdrojový dokument: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. Řada archeologická (M) = Studia archaeologica Brunensia, Roč. 58-59, č. 14-15 (2009-2010), s. 47-57. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011

Introduction to the second part of the jubilee volume "20 years of emporion Pistiros excavations" / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 7-8. Předmět: antická města, klasická archeologie, archeologické výzkumy, výzkumné expedice, výročí, archeologická lokalita Pistiros, Thrákie. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2011. Angličtina

Greeks in Inner Thraçe / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 45-60. Předmět: Thrákové, Řekové, starověká architektura a keramika, numismatika. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2011. Angličtina

Greek, Etruscan and Phoenician imports and impacts in La Tène Bohemia and Moravia / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 63-87. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

New studies in Black Sea and Balkan archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 179-191. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

Philippos Kostomitsopoulos (†) / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 192. Předmět: Kostomitsopoulos, Philippos 1948-2010, dějiny klasické archeologie. Autoři: Bouzek, Jan. Kostomitsopoulou, Milena. Vydáno 2011. Angličtina

Zdeněk Vašíček (†) / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 193-194. Předmět: Vašíček, Zdeněk 1933-2011, dějiny archeologie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

Corpus Vasorum Antiquorum. Schweiz, Faszikel 8: Basel, Antikenmuseum und Sammlung Ludwig, Faszikel 4 / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 47, [no.] 1-2 (2011), s. 198. Recenze na: Slehoferova, Vera: Corpus vasorum antiquorum. Schweiz, Faszikel 8, Basel, Antikenmuseum und Sammlung Ludwig, Faszikel 4 / Vera Slehoferova [monografie] - Basel: Schwabe, 2009. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Angličtina

Několik poznámek ke vzniku oppid a k importům na nich / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 63, č. 3 (2011), s. 523-524. Předmět: doba laténská, Bójové, Boii, keltská oppida, keramika, importy, Čechy (Česko), Itálie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR3_2011_pp373-556.pdf.

Zdeněk Vašíček a archeologie : (20. 5. 1933 - 13. 4. 2011) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 63, č. 2 (2011), s. 340-344. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2011_2_mr.pdf.

Vzpomínka na Antonína Beneše : (25. 6. 1934 - 7. 3. 2011) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 63, č. 2 (2011), s. 344-346. Autoři: Bouzek, Jan. Vencl, Slavomil. Vydáno 2011. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2011_2_mr.pdf.

Václav Kruta / Zdrojový dokument: Sto českých vědců v exilu: encyklopedie významných vědců z řad pracovníků Československé akademie věd v emigraci / Soňa Štrbáňová, Antonín Kostlán (eds.), S. 358-361. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011

Odborná pracovní skupina pro klasickou a římsko-provinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 78 (2011), s. 7. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011

Wilhelm Klein und die Prager Archäologie / Zdrojový dokument: Zehn Jahre Universitätspartnerschaft : Univerzita Karlova v Praze - Universität zu Köln, s. 123-133. Autor: Bouzek, Jan. Zehn Jahre Universitätspartnerschaft [Kolloquium zur Fach- und Universitätsgeschichte beider Universitäten]. Vydáno 2011. Němčina

Odkud pocházejí skleněné perly nalezené v Horních Heršpicích a Přítlukách na Moravě? / Zdrojový dokument: Historické sklo, 5 (2011), s. 19-23. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2011

Ucho zobákovité konvice v Piešťanech a Horné Orešany - Slepý vrch / Zdrojový dokument: Archeológia na prahu histórie : k životnému jubileu Karola Pietu / Gertrúda Březinová, Vladimír Varsik (eds.), S. 53-57. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012

Chronologie knovízské keramiky / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 16, č. 1 (2012), s. 239-247. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012

Sídliště lužické kultury ve Stadicích (Eine Siedlung der Lausitzer Kultur in Stadice); Sídliště lužické kultury ve Stadicích, plocha II (Die Siedlung der Lausitzer Kultur in Stadice - Fläche II) / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 64, č. 3 (2012), s. 579-580. Recenze na: Sídliště lužické kultury ve Stadicích / Drahomír Koutecký, Marta Cvrková // In: Archeologie ve středních Čechách 14/1 (2010), s. 79-258 [článek]. Recenze na: Sídliště lužické kultury ve Stadicích, plocha II / Drahomír Koutecký, Marta Cvrková // In: Archeologie ve středních Čechách 14/2 (2010), s. 687-714 [článek]. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2012_3_pp389-588.pdf.

Dvě pravěká naleziště v severních Čechách: Stadice a Trmice, okres Ústí nad Labem / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 64, č. 3 (2012), s. 580. Recenze na: Dvě pravěká naleziště v severních Čechách: Stadice a Trmice, okres Ústí nad Labem / Drahomír Koutecký, Marta Cvrková, Jana Kuljavceva Hlavová [monografie] - Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2011. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2012_3_pp389-588.pdf.

Curriculum vitae of Professor Jan Bažant / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 48, [no.] 1-2 (2012), s. 7. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

"Portraits" of girls on Corinthian and Ionian vases / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 48, [no.] 1-2 (2012), s. 21-29. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

Knossos Excavations 1957-1961: Early Minoan / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 48, [no.] 1-2 (2012), s. 199-200. Předmět: klasická archeologie, minojská kultura, paláce, studny, archeologické datování, Knóssos (zaniklé město). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012 Angličtina

Ancient Crete. From Successful Collapse to Democracy Alternatives. Twelfth to Fifth Centuries BC / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 48, [no.] 1-2 (2012), s. 200. Recenze na: Knossos excavations 1957-1961: Early Minoan / Sinclair Hood, Gerald Cadogan; with contributions by Doniert Evelyn ... [et al.] [monografie] - British School at Athens 2011. Předmět: klasická archeologie, minojská kultura, civilizační cykly, společenská transformace, kulturní vlivy, Kréta. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

Late Bronze Age mixed-alkali glasses from Bohemia / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 64, č. 4 (2012), s. 818-820. Předmět: sklo, korálky, Fénicičané, Středozemní

moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_vol_LXIV_2012_4.pdf.

Odborná pracovní skupina pro klasickou a římsko-provinciální archeologii / Zdrojový dokument: Zprávy České archeologické společnosti, 80 (2012), s. 6. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012

Pistiros 2011 preliminary report, Part I / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 16, no. 2 (2012), s. 5-7. Předmět: starověká architektura, studny, dlažby, starověká keramika, závaží, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autoři: Archibald, Zofia H. Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Gotzev, Alexej. Lazov, Gavrail. Taneva, Valentina. Vydáno 2012. Angličtina

Local production centres of Megarian bowls in the Black Sea and Thrace / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 16, no. 2 (2012), s. 43-48. Předmět: starověká keramika, antické vázy, helénismus, keramické dílny, hrnčíři, Černé moře (oblast). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012 Angličtina

Three essays on Homeric Greece : three preliminary notes from the second edition of Homeric Greece in preparation / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 16, no. 2 (2012), s. 62-67. Předmět: Homéros činný v 8. století př. Kr., pozdní doba bronzová, civilizační cykly, společenská transformace, sociální změna, archeologie, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

Dvě poznámky k mohylové kultuře doby bronzové / Zdrojový dokument: Archeologie západních Čech, 3 (2012), s. 17-20. Předmět: mohylová kultura, keramika, mykénská kultura, náboženství, předměty ze zlata, Evropa střední, Egejské moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012

Čtyři poznámky k mohylové kultuře doby bronzové / Zdrojový dokument: Pravěk. Nová řada, Roč. 20 (2012), s. 87-94. Předmět: mohylová kultura, keramika, mykénská kultura, náboženství, předměty ze zlata, Evropa střední, Egejské moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012

Central Europe and Caucasus in the Early Iron Age / Zdrojový dokument: Peregrinationes archaeologicae in Asia et Europa Joanni Chochorowski dedicatae / Wojciech Blajer (red.), S. 537-547. Předmět: doba halštatská, kulturní vztahy, jezdeckví, kočovníci, Kimmerijci, Evropa střední, Kavkaz. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

Scène de tragédie sur une hydrie de Prague : Clytemnèstre et Cassandre ou la Danaïde Hypermèstre et son époux? / Zdrojový dokument: From the pillars of Hercules to the footsteps of the Argonauts / Antoine Hermary, Gocha R. Tsetskhladze (eds.), S. 233-238. Předmět: antické vázy, ikonografie, řecká mytologie, tragédie, interpretace. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Francouzština

The north-western part of the Carpathian Basin in the period of early Celtic princes / Zdrojový dokument: Iron Age rites and rituals in the Carpathian Basin: proceedings of the International Colloquium from Târgu Mureș, 7-9 October 2011 / Sándor Berecki (ed.), S.

213-216. Předmět: keltské umění, spony, bronzové nádoby, dekorace, importy, Karpatská kotlina, Čechy, Slovensko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2012. Angličtina

Lužické pohřebiště v Chodounech u Roudnice nad Labem / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 65, č. 1 (2013), s. 221-222. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR1_2013_text_pp1-224.pdf.

Neufunde griechischer Keramik aus Böhmen und die Anfänge der Latène-Kunst / Zdrojový dokument: Germania, Jahrg. 88, Halbbd. 1-2 (2010), s. 179-193. Předmět: doba laténská, řecká keramika, imitace, importy, keltské umění. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Němčina

Obytné stavby doby bronzové - otázky stavebního a konstrukčního vývoje / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 65, č. 3 (2013), s. 649-650. Recenze na: Bláhová-Sklenářová, Zuzana: Obytné stavby doby bronzové: otázky stavebního a konstrukčního vývoje / Zuzana Bláhová-Sklenářová [monografie] - Praha: Karolinum, 2012. Předmět: doba bronzová, pravěká obydlí, stavební konstrukce, Turnov (Česko), Thrákie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR3_LXV2013_pp449-660.pdf.

Metallwerte in der Frühbronzezeit im Nahen Osten und in Europa und die Frage der Gewichtseinheiten / Zdrojový dokument: From copper to bronze: cultural and social transformations at the turn of the 3rd/2nd millennia B.C. in Central Europe: gewidmet PhDr. Václav Moucha, CSc. anlässlich seines 80. Geburtstages / Martin Bartelheim, Jaroslav Peška, Jan Turek (Hrsg.), S. 35-39. Předmět: starší doba bronzová, kovy, ceny, váhové jednotky, metalurgie, Blízký východ, Evropa. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Němčina

Vladimír Podborský a archeoreligionistika: úvaha nad knihou Vladimíra Podborského "Náboženství pravěkých Evropanů" / Zdrojový dokument: Studia archaeologica Brunensia, Roč. 18, č. 2 (2013), s. 5-11. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013

Four Hekataia and international publication projects of classical antiquities in Czech collections / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 49, [no.] 1-2 (2013), s. 176-189. Předmět: UNESCO, klasická archeologie, mezinárodní programy a projekty, publikace, Hekaté (bohyně), antické sochařství, Česko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Panskoye I, vol. II: The Necropolis / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 49, [no.] 1-2 (2013), s. 207-208. Recenze na: Panskoye I. Vol. II, The Necropolis / Vladimir F. Stolba, Eugeny Rogov [monografie] - Aarhus: Aarhus University Press, 2012. Předmět: Řekové, pohřebiště, pohřební zvyky, archeologická lokalita Panskoye, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

A Small Greek World. Networks in the Ancient Mediterranean / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 49, [no.] 1-2 (2013), s. 209-211. Recenze na: Malkin, Irad: A small Greek world : networks in the ancient Mediterranean / Irad Malkin [monografie] - Oxford: Oxford University Press, 2011. Předmět: Řekové, kolonizace, obchod, Středozemní moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Homer the Preclassic / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 49, [no.] 1-2 (2013), s. 211-212.
Recenze na: Nagy, Gregory: Homer the Preclassic / Gregory Nagy [monografie] - Berkeley: University of California Press, 2010. Předmět: Homéros, činný 8. století př. Kr., archeologie, doba bronzová, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

The Greek Polis and the Invention of Democracy: A Politico-cultural Transformation and Its Interpretations / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 49, [no.] 1-2 (2013), s. 222-223.

Recenze na: The Greek polis and the invention of democracy: a politico-cultural transformation and its interpretations / Johann P. Arnason, Kurt A. Raaflaub, Peter Wagner (eds.) [monografie] - Chichester: Wiley, 2013. Předmět: polis, antická demokracie, archeologie, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

The outline of the chronology of Pistiros / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 5-7. Předmět: antická města, archeologické datování, stratigrafie, destrukce, archeologické nálezy, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Pistiros 2012: report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 8-11. Předmět: stratigrafie, attická keramika, pozdní antika, spony, skleněné nádoby, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autoři: Musil, Jiří. Bouzek, Jan. Weissová, Barbora. Matys, Anna. Matys, Marian. Vydáno 2013. Angličtina

Fortification and urban planning of the emporion Pistiros (Adžijska Vodenica) reconsidered / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 12-19. Předmět: městská opevnění, urbanismus, destrukce, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Domaradzki, Mięczysław Marian. Taneva, Valentina. Tušlová, Petra. Weissová, Barbora. Vydáno 2013. Angličtina

Pistiros: facts and opinions II / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 20-27. Předmět: antická města, obchodní města, Řekové, obchodníci, řemeslníci, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2013. Angličtina

Emporion Pistiros between greater powers: 450 -278 B. C.: an attempt to sketch its history / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 28-35. Předmět: Filip II., makedonský král, 382 př. Kr.- 336 př. Kr., antická města, Thrákové, Řekové, Keltové, dějiny, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2013. Angličtina

Women at Pistiros / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 60-67. Předmět: ženy, textilní výroba, gramotnost, společenské postavení, každodenní život, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2013. Angličtina

Greeks in inland Thrace / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 74-86. Předmět: Řekové, Thrákové, starověké mince, starověká keramika, starověká architektura, Thrákie. Autoři: Bouzek, Jan. Domaradska, Lidija. Vydáno 2013. Angličtina

Thracian thalassocracy and the beginnings of Greek colonisation in Thrace reconsidered / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 87-101. Předmět: Thrákové, thalassokracie, Řekové, kolonizace, archeologické nálezy, Thrákie, Černé moře, Balkánský poloostrov, Evropa střední. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Horse trappings: an interregional style of decorative parts of harness with Thracians and Scythians reconsidered / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 102-112. Předmět: Thrákové, Skytové, koňské postroje, toreutika, obchod, Thrákie. Autor: Bouzek, Jan. Domaradzka, Lidija. Vydáno 2013. Angličtina

The art of phalerae in broader context reconsidered / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 113-122. Předmět: Mithridates VI. Eupatór, pontský král, 132 př. Kr.- 63 př. Kr., faléry, starověké umění, Římané, jezdecké potřeby, kovové nádoby, Thrákie, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

The Belozerka fibulae in a broader context / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 123-130. Předmět: kultura Belozerka, spony, kulturní kontakty, jantar, korálky, Černé moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Note on some Greek vases from near Kerch in the Czech collections / Zdrojový dokument: *Studia Hercynia*, Vol. 17, no. 1 (2013), s. 131-132. Předmět: helénismus, antické vázy, řecká keramika, amfory, keramické nádoby, Kerč (Ukrajina). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Orte der Erinnerung, Gegenstände der Erinnerung / Zdrojový dokument: *Z badań nad kulturą społeczeństw pradziejowych i wczesnośredniowiecznych : księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Bogusławowi Gedidze, w osiemdziesiątą rocznicę urodzin przez przyjaciół, kolegów i uczniów / pod red. J. Kolendy ... [et al.], S. 761-764. Předmět: sociální paměť, památná místa, posvátná místa, památky, posvátné předměty. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Němčina*

The earlier phases of the Southern House: the deep soundings in squares A 20, A 19, A 15, B 16 / Zdrojový dokument: *Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 38-56. Předmět: klasická archeologie, antická města, domy, povodně, stratigrafie, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Vydáno 2013. Angličtina*

Square B 11 / Zdrojový dokument: *Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 57-63. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Musil, Jiří. Weissová, Barbora. Tušlová, Petra. Kučová, Stanislava. Mačková, Marcela. Mašková, Pavla. Matys, Anna. Matys, Marian. Trefný, Martin. Other fieldwork and studies of the Czech mission / Zdrojový dokument: *Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 64-65. Předmět: klasická archeologie, povrchový průzkum, starověká keramika, mohyly, analýzy, Pistiros (Bulharsko: archeologická lokalita). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina**

Other fieldwork and studies of the Czech mission / Zdrojový dokument: *Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 64-65. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina*

The Czech sector and other excavations : comparative stratigraphy and chronology / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 66-69. Předmět: starověká keramika, amfory, starověké mince, městská opevnění, stratigrafie, povodně, metalurgie železa, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Architectonic terracottas / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 94-98. Předmět: architektonická dekorace, terakota, střešní tašky, antefixy, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Musil, Jiří. Ondřejová, Iva. Vydáno 2013. Angličtina

Pottery from B 11 and B 16, 2006-2009 seasons / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 99-103. Předmět: starověká keramika, antické vázy, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Pottery catalogue and captions to Figures and Plates / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 104-152. Předmět: starověká keramika, antické vázy, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Special pottery / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 153-154. Předmět: starověká keramika, pithoi, keramické pece, pečení, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Metal objects / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 224-237. Předmět: předměty z kovu, prsteny, spony, zbraně, nože, klíče (zámečnictví), archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan a Musil, Jiří, Ondřejová, Iva. Vydáno 2013. Angličtina

Glass / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 250-254. Předmět: skleněné nádoby, korálky, náramky, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Addenda. A, Small correction of previous dating / Zdrojový dokument: Pistiros V: excavations and studies / Jan Bouzek, Lidia Domaradzka, Alexey Gotzev, Zofia Halina Archibald (eds.), S. 288. Předmět: archeologické datování, destrukce, Keltové, válečná tažení, hroty šípů, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2013. Angličtina

Lieux de mémoire in history and archaeology : a field of possible collaboration? / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 50, [no.] 1-2 (2014), s. 285-297. Předmět: památná místa, sociální identita, kulturní tradice, stavební materiály, pohřební zvyky. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

New studies in Black Sea and Balkan archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 50, [no.] 1-2 (2014), s. 298-314. Autoři: Bouzek, Jan. Chystyaková, Victoria. Tušlová, Petra. Weissová, Barbora. Vydáno 2014. Angličtina

XIII. Bericht über die Ausgrabungen in Olympia: 2000 bis 2005 / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 50, [no.] 1-2 (2014), s. 335. Recenze na: XIII. Bericht über die Ausgrabungen in Olympia: 2000 bis 2005 / Helmut Kyrieleis ... [et al.] [monografie] - Tübingen: Wasmuth, 2013. Předmět: klasická archeologie, archeologické výzkumy, řecká antická architektura, Olympia (Řecko: starověký posvátný okrsek). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Němčina

Knovízský kostrový pohřeb v Praze-Veleslavíně a interpretace pohřbů (?) na sídlištích / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 18, č. 2 (2014), s. 960-966. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014

The Celtic mercenary reconsidered / Zdrojový dokument: Celtic art in Europe: making connections: essays in honour of Vincent Megaw on his 80th birthday / Christopher Gosden, Sally Crawford, Katharina Ulmschneider (eds.), S. 223-233. Předmět: Keltové, žoldnéřské vojsko, žoldněři, válečná tažení, mince, Balkánský poloostrov, Středozemní moře. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Výpověď sídlištního odpadu, Nálezy z pozdní doby bronzové v Roztokách a otázky depoziční analýzy archeologického kontextu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 66, č. 2 (2014), s. 383-384. Recenze na: Výpověď sídlištního odpadu: nálezy z pozdní doby bronzové v Roztokách a otázky depoziční analýzy archeologického kontextu / Martin Kuna, Andrea Němcová a autorský kolektiv [monografie] - Praha: Archeologický ústav AV ČR, 2012. Předmět: štitarská kultura, sídliště (archeologie), zemědělství, Roztoky (Praha-západ). Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR_2_2014_komplet_lr.pdf. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014

Bronzové figurky z Němčic nad Hanou a keltské umění / Zdrojový dokument: Moravské křížovatky: střední Podunají mezi pravěkem a historií / Jana Čižmářová, Natalie Venclová, Gertrúda Březinová (eds.), S. 621-625. Předmět: keltské umění, doba laténská, předměty z bronzu, figurální plastiky, figurální umění, Němčice nad Hanou. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014

Natura et cultura v pravěku a starověku: změny klimatu v holocénu a lidská adaptace k nim / Zdrojový dokument: Natura et cultura. I., Antropologická bádání mezi empirií a interpretací / Jan Horský, Linda Hroníková, Marco Stella (eds.), S. 119-124. Předmět: klimatické změny, holocén, starověké civilizace, pravěk, kultury popelnicových polí, střední Evropa. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014

Six Corinthian vases disappeared or inaccessible / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 2 (2013), s. 40. Předmět: Univerzita Karlova. Ústav pro klasickou archeologii, Moravské zemské muzeum (Brno, Česko), starověká keramika, antické vázy, korintská keramika. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Three contributions to Homeric Greece and origins of Greek history / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 17, no. 2 (2013), s. 60-63. Recenze na: Nagy, Gregory: Homer the Preclassic / Gregory Nagy [monografie] -- Berkeley: University of California Press, 2010.

Recenze na: The Greek polis and the invention of democracy : a politico-cultural transformation and its interpretations / Johann P. Arnason, Kurt A. Raaflaub, Peter Wagner (eds.) [monografie] - Chichester: Wiley, 2013. Recenze na: Malkin, Irad: A small Greek world : networks in the ancient Mediterranean / Irad Malkin [monografie] - Oxford: Oxford University Press, 2011. Předmět: Homéros, činný 8. století př. Kr., archeologie, polis, antická demokracie, kolonizace, obchod, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Pistiros 2013 report of the Czech mission / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 18, no. 1-2 (2014), s. 5-12. Předmět: stratigrafie, předměty ze železa, kulturní vztahy, terakota, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Matys, Anna. Matys, Marian. Tušlová, Petra. Weissová, Barbora. Vydáno 2014. Angličtina

Pistiros plan, urbanistics, fortification of the emporion: 2014 report on the state of research / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 18, no. 1-2 (2014), s. 13-15. Předmět: antická města, urbanismus, parcelace, opevnění, archeologická lokalita Pistiros. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Dream of Classical Antiquity / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 18, no. 1-2 (2014), s. 65-66. Předmět: Muzeum města Ústí nad Labem, Duchcov (zámek), antické umění, umělecké sbírky, odlitky, výstavy. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Two notes on Thracian women / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 18, no. 1-2 (2014), s. 117-123. Předmět: ženy, ikonografie, vozy, Getové, Triballové, Thrákie. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

LH IIIC to Protogeometric pottery style development and state of mind : an outline / Zdrojový dokument: Studia Hercynia, Vol. 18, no. 1-2 (2014), s. 124-127. Předmět: mykénská kultura, helladská kultura, starověká keramika, protogeometrické umění, identita, starověké Řecko. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2014. Angličtina

Za Drahomírem Kouteckým / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 67, č. 4 (2015), s. 674-676. Předmět: Koutecký, Drahomír 1931-2015, archeologové, archeologické výzkumy, bylanská kultura, pohřebiště, osobnosti, severozápadní Čechy. Autor: Bouzek, Jan. Další autoři: Smrž, Zdeněk. Volf, Martin. Vydáno 2015. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/10/AR-4_2015-komplet_lr.pdf.

Das urnenfelder- und hallstattzeitliche Gräberfeld von Sengkofen, Gemeinde Mintraching, Landkreis Regensburg / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 67, č. 4 (2015), s. 687-688. Recenze na: Hennig, Hilke: Das urnenfelder- und hallstattzeitliche Gräberfeld von Sengkofen, Gemeinde Mintraching, Landkreis Regensburg / Hilke Hennig [monografie] - Büchenbach: Dr. Faustus, 2015. Předmět: kultury popelnicových polí, pohřebiště, hroby, Sengkofen (Mintraching, Německo), Bavorsko (Německo). Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2015. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/10/AR-4_2015-komplet_lr.pdf.

Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách (5. století před Kristem až 7. století po Kristu). Komentovaný katalog nálezového fondu / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 67, č. 4 (2015), s. 688-689. Recenze na: Militký, Jiří: Nálezy

řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách: (5. století před Kristem až 7. století po Kristu): komentovaný katalog nálezového fondu / Jiří Militký [monografie] - Praha: Filosofický ústav AV ČR, Centrum medievistických studií AV ČR a Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, 2013. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2015. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/10/AR-4_2015-komplet_lr.pdf.

Dancing maenads and Satyr on sealings from the time of Alexander the Great at Pistiros / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 51, [no.] 1-2 (2015), s. 269-277. Předmět: pečeti, ikonografie, řecká mytologie, řecké antické umění, archeologická lokalita Pistiros. Autoři: Bouzek, Jan a Ondřejová, Iva. Vydáno 2015. Angličtina

Antikyra. Istorica & Archaologia - Antikyra: History & Archaeology / Zdrojový dokument: Eirene, [Vol.] 51, [no.] 1-2 (2015), s. 337. Recenze na: Sideris, Athanasios: Antikyra: istorica & archaologia / Athanasios Sideris [monografie] - Athena 2014. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2015. Angličtina

Únětická kultura a civilizace východního Středomoří, Egypta a Mezopotámie / Zdrojový dokument: Keď bronz vystriedal meď: zborník príspevkov z XXIII. medzinárodného sympózia "Staršia doba bronzová v Čechách, na Morave a na Slovensku", Levice 8.-11. októbra 2013 / Jozef Bátora, Peter Tóth (eds.), S. 39-49. Autor: Bouzek, Jan a Staršia doba bronzová v Čechách, na Morave a na Slovensku. Vydáno 2015

Zur Deutung der Hortfunde / Zdrojový dokument: Fines Transire, Jahrg. 24 (2015), s. 39-48. Předmět: depoty, votivní dary, bohové, rituály a obřady, bronz, doba bronzová, předměty z bronzu, Evropa. Autor: Bouzek, Jan a Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen/Oberösterreich. Vydáno 2015. Němčina

PhDr. Marie Dufková, CSc., sedmdesátiletá / Zdrojový dokument: Časopis Národního muzea. Řada historická, Roč. 184, č. 3-4 (2015), s. 89-91. Předmět: Dufková, Marie, archeoložky, klasická archeologie, muzejní pracovnice, antické umění, osobnosti. Autoři: Bouzek, Jan a Svobodová, Helena. Vydáno 2015

"Valedictum" : poznámky k nepublikovaným výzkumům v Praze i jinde / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 20, č. 1 (2016), s. 456-462. Předmět: doba laténská, pohřebiště, doba bronzová, kultury popelnicových polí, opevnění, Bubeneč, Čechy, zaniklá obec Mušov. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2016

"Oltáře" z Černého Vola: prolegomena k publikaci / Zdrojový dokument: Archeologie ve středních Čechách, Roč. 20, č. 2 (2016), s. 711-722. Předmět: střední doba bronzová, reliéfní mazanice, kultovní předměty, rituály a obřady, rekonstrukce, náboženská symbolika, Černý Vůl. Autoři: Bouzek, Jan a Vokolek, Vít. Vydáno 2016

Grabfunde der frühen und der beginnenden mittleren Bronzezeit in der Westslowakei / Zdrojový dokument: Archeologické rozhledy, Roč. 68, č. 4 (2016), s. 586-587. Recenze na: Grabfunde der frühen und der beginnenden mittleren Bronzezeit in der Westslowakei. Teil 1 / Zoja Benkovsky-Pivovarová, Bohuslav Chropovský [monografie] - Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 2015. Recenze na: Grabfunde der frühen und der beginnenden mittleren Bronzezeit in der Westslowakei. Teil 2 / Zoja Benkovsky-

Pivovarová, Bohuslav Chropovský [monografie] - Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 2015. Předmět: starší doba bronzová, střední doba bronzová, pohřebiště, hrobové nálezy, Slovensko západní. Autor: Bouzek, Jan. Vydáno 2016. Němčina. Online zdroj - http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2010/11/AR-4_2016_TEXT-s.429-596-web.pdf.

Römische und frühbyzantinische Porträtplastik aus der Türkei : neue Funde: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 146. Autor: Bouzek, Jan. [Second All-Union Symposium on the Ancient History of the Black Sea Area: local Population during the Great Greek Colonisation]: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 148-149. Autor: Bouzek, Jan

Second All-Union Symposium on the Ancient History of the Black Sea Area: local Population during the Great Greek Colonisation: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 148-149. Autor: Bouzek, Jan.

Severozapadnyj Krym v antičnuju epochu: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 142-143. Autor: Bouzek, Jan

Thessalian and Macedonian Bronzes / Zdrojový dokument: Archaiologiki Efémēris. 127, 1988, s. 47-60. Autor: Bouzek, Jan

Übergangs- und Krisenperioden in der antiken Kunst: Phänomen des sog. Manierismus: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 145. Autor: Bouzek, Jan

Historia.: [referát] / 4, La céramique d'époque archaïque et classique, VIIe-IVe s.]: Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 141. Autor: Bouzek, Jan

Addenda to Macedonian Bronzes / Zdrojový dokument: Eirene., [T.] 18, s. 35-59. Autor: Bouzek, Jan

Archaeology in Central Europe: the first 500 years / Autor: Bouzek, Jan

Der Zeustempel von Aizanoi: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 144. Autor: Bouzek, Jan

E-QE-Ta: zur Rolle des Gefolgschaftswesens in der Sozialstruktur mykenischer Reiche: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 118. Autor: Bouzek, Jan

Excavations in the Barbouna Area at Asine.: [referát] / Fasc. 2, Finds from the Levendis Sector, 1970-72: Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 139. Autor: Bouzek, Jan

Die geometrische DreifüÙe von Olympia: [referát] / Zdrojový dokument: Eirene. [T.] (18), s. 139-140. Autor: Bouzek, Jan